

ETELÄ-SAVON 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VALMISTELUAINEISTOSTA SAATU PALAUTE JA MAAKUNTALIITON VASTINE

Sisältö

JOHDANTO	3	Suomen riistakeskuksen Etelä-Savon aluetoimisto	50
LAUSUNNOT	4	Tornator oyj.....	51
Kunnat	4	UPM-Kymmene oyj	54
Enonkosken kunta.....	4	VAPO oy	56
Heinäveden kunta	4	MUU PALAUTE	62
Hirvensalmen kunta	4	Turvetuotantoa koskeva palaute	62
Juvan kunta.....	4	Haukivuoren aluejohtokunta	62
Kangasniemen kunta	7	Kyyveden kalastusalue.....	63
Mikkelin kaupunki	8	Keski-Savon ympäristölautakunta.....	73
Mäntyharjun kunta	9	Mikkelin seudun ympäristölautakunta	74
Pieksämäen kaupunki	9	Niskakosken osakaskunta	76
Puumalan kunta	10	E.-L. P.....	78
Rantasalmen kunta	10	J. ja M. V.	78
Savonlinnan kaupunki.....	10	K. P.....	79
Sulkavan kunta	11	V.-M. S.....	79
Viranomaiset.....	11	A. V.	80
Puolustusministeriö.....	11	A. U.....	82
1. Logistiikkarykmentin esikunta	13	T. S.	82
Etelä-Savon ELY-keskus.....	16	Puulan kalastusalue.....	83
Suomen metsäkeskus, Kaakkoinen palvelualue	21	Kiinteistöyhtymä M. N. ja I. Y.	84
Etelä-Savon pelastuslaitos	24	L. ja K. L.....	85
GTK	24	E. P.....	87
Itä-Suomen aluehallintovirasto.....	25	T. A. ja R. K.....	87
Metsähallitus.....	27	P. H.....	88
Museovirasto	30	K. V.....	88
Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue.....	35	P. H.....	88
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes	37	Pahkasuon alueen asukkaat c/o J. H.....	89
Naapuriliitot.....	37	Pitkäsjärven asukkaat ja rantatonttienomistajat	89
Etelä-Karjalan liitto	37	M. N. ja I. Y.	91
Keski-Suomen liitto	37	ge-merkintöjä koskeva palaute	92
Kymenlaakson liitto	37	M. I.	92
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	38	R. L., P. T., T. N.	92
Pohjois-Savon liitto	38	U. Y.....	93
Päijät-Hämeen liitto	38	O. H.	94
Muut lausunnonantajat	40	E. ja M. M.....	94
Etelä-Savon kauppakamari.....	40	R. ja M. P.....	95
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry	41	T. S./Sora ja Betoni V.Suutarinen Ky, Maarakennus Suutarinen Oy, SBS	
Fingrid Oyj	41	Betoni Oy	96
Metsäteollisuus ry	42	A. ja J. Y.....	97
MHY Etelä-Savo	43	K. P.....	98
MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja.....	46	R. N. ja 10 muuta allekirjoittajaa.....	99
Suomen ampumahiihtoliitto	49	Ampumaratoja koskeva palaute	100

Etelä-Savon ampumaharrastuksen alueneuvottelukunta	101
Ampumaharrastusfoorumi	101
Kangasniemen Kalske ry.....	103
Sulkavan Riistanhoitoyhdistys, H. J.....	104
Muita merkintöjä koskeva palaute.....	104
M. L.	104
J. M.....	105

S. K.....	106
A. N.	106
J.-P. H.....	106
E. K.....	107
M. T.	107
A. L., M. H., J. P.....	107
V. N.....	108

JOHDANTO

Valmisteilla oleva Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava on ollut sen valmisteluaineiston eli luonnoksen osalta kommenttikierroksella alkuvuodesta 2016. Maakuntaliitto pyysi 20.1.2016 päivätyllä kirjeellä lausuntopyyntöjä jäsenkunnilta, naapuriliitoilta, sekä keskeisiltä viranomais- ja intressitahoilta. Lausuntoja saapui 40. Tämän lisäksi valmisteluaineisto oli nähtävillä maakuntaliiton ja jäsenkuntien ilmoitustauluilla sekä maakuntaliiton internet-sivuilla nähtävillä 1. helmikuuta - 11. maaliskuuta 2016. Nähtävillä olon aikana saatiin 55 kommenttia luonnoksesta. Tässä asiakirjassa on esitetty rinnakkain saatu palaute kokonaisuudessaan sekä maakuntaliiton vastaukset saatuun palautteeseen.

Lukemisen helpottamiseksi vasemman sarakkeen saatuun palautteeseen on punaisella merkitty ne kohdat, jossa esitetään muutoksia ja johon oikeassa sarakkeessa on vastattu. Oikeassa sarakkeessa on puolestaan merkitty punaisella ne asiat, joita tullaan muuttamaan kaava-aineistossa palautteen perusteella. Nämä muutosasiat on vielä koottu oheen. Palautteen perusteella esitetään tehtäväksi seuraavat muutokset kaava-aineistoihin:

Keskusverkon osalta

- Skenaariotarkastelun ja vireillä olevan maakuntastrategian ja Itä-Suomen liikennestrategian huomiointi kehittämisperiaatemerkinnoissä (*ELY-keskukset*)
- Km-merkinnän määräystarkistus Visulahden osalta ja kilpailun edistäminen määräykseen (*E-S ELY-keskus*)

Matkailun ja virkistyksen osalta

- Geopark-hankkeen huomiointi (*Etelä-Karjala, GTK*)
- Nikkarilan V-rm-alueen rajaustarkistus (*Metsähallitus*)
- rm-määräyksen muutos (*Metsähallitus*)
- Suurolansaaren retkisataman V1 6.72 sijainnin korjaus ja Kolovedenlahden V1 1.65 sekä Riutanniemen V1 13.69 poistot (*Mikkelin seudun ymp.ltk, Metsähallitus, muistutus*)

Liikenteen osalta

- Uiton toimipaikka ls1 1.210 poistetaan (*Enonkosken kunta, muistutus*)
- Mikkelin lentoaseman melualueen lisäys (*E-S ELY-keskus*)

Teknisen huollon ja erityisalueiden osalta

- Vesihuollon runkolinjat takaisin kaavaan (*Enonkoski, Juva, Pieksämäki, Päijät-Häme*)
- Huutokoski-Kontiolahti ja Niinimäen tuulipuiston voimalinjavaihtoehtojen täsmennyksiä (*Fingrid, Tornator*)
- Puolustusvoimien toimintoihin liittyvien rajausten ja määräysten tarkistuksia (*PM, Pääesikunta, 1. logistiikkarykmentin esikunta*)

Luonnonvarojen käytön osalta

- Turvetuotannon osalta Kansansuo ja Tetrisuo poistetaan kaavasta, puuttuvat luvan mukaiset suot lisätään EOt-merkinnällä, ns. korvaavina käyttöön otettavien soiden lisäämistä selvitetään ja määräystäsmennykset (*Juva, Pieksämäki, E-S ELY-keskus, LS-piiri, Kyyveden kalastusalue ym. muistuttajat*)
- Ottoalueen EO 5.314 poistaminen, Perälampi/Rajavuoren ottoalueen lisääminen ja EO/T-merkinnän lisääminen Suomenniemelle (*Juva, Mikkelin, muistutus*)
- Muutos pohjavesimääräykseen (*E-S ELY-keskus*)

Luonnonympäristön osalta

- Muutos SL-alueen rajaukseen Savonlinnan Hevonniemessä sekä Kurenperänsuon ja Juvan Rapionsuon lisääminen SL-merkinnällä (*E-S ELY-keskus*)
- Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelemat suot muutetaan SL-merkinnästä S-merkinnälle (*Metsähallitus*)
- Määräaikaisten suojelualueiden poistaminen kaavasta ja valtion suojelutarkoituksissa hankittujen alueiden lisääminen kaavaan (*E-S ELY-keskus*)

Kulttuuriympäristön osalta

- Määräysmuutoksia sm- ja salpalinja-merkintöihin (*Museovirasto*)
- Savonlinnan Harjumajan ja Pieksämäen Häyrylän kohteen merkitseminen ma-merkinnällä kaavaan (*Muistutukset*)

Lisäksi

- Vaikutusarviointien sekä kaava-asiakirjojen täydentämistä (*I-S AVI, Museovirasto, P-S ELY-keskus, E-S luonnonsuojelupiiri, Metsäteollisuus ry, MHY Etelä-Savo, MTK Etelä-Savo, Tornator, muistutukset*)

LAUSUNNOT	VASTINE
Kunnat	
<p><i>Enonkosken kunta</i></p> <p>Enonkosken kunnanhallitus päättää esittää lausuntonaan 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta, ettei runkovesijohdon linjausta Enonkosken ja Savonlinnan väliltä poistettaisi aineistosta, koska käyttöveden varmistamishanke ei ole vielä edennyt päätökseen. Lisäksi suojeltavien ja merkittävien kohteiden suojelumääräysten, joita on Enonkoskella runsaasti, halutaan mahdollistavan rakentamisen niiden läheisyyteen. Lisäksi Maanmittauslaitoksen toimituksessa (2015-503845) poistettu rasi-tus lastauspaikkaan (ls1 1.210) Hanhivirrantien varressa poistetaan.</p>	<p>Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa.</p> <p>Maakuntakaavan ma ja maV kohteille ei ole annettu suojelu- tai rakentamismääräyksiä. Kohteilla on vain suunnittelumääräys, joka velvoittaa ottamaan kohteen arvot yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huomioon. Merkintä ei estä rakentamista. Poistetaan ls1 1.210 toimituksen mukaisesti.</p>
<p><i>Heinäveden kunta</i></p> <p>Kj: Kunnanhallitus lausuntonaan toteaa valmisteluaineiston osalta seuraavaa:</p> <p>Koska kaavaprosessin tarkoituksena on päivittää voimassaolevaa maakuntakaavaa koko maakunnan alueella, kunnanhallitus esittää, että kaavan sisällöllisessä laajuudessa yhdeksi teemaksi otettaisiin rantojen käytön periaatteet ja tarkasteltaisiin asiaa elinvoiman näkökulmasta siten, että voitaisiin edesauttaa rakentamista muiden muassa pienten peruskuntien alueella niin, että rantarakentamisen tehokkuutta voitaisiin lisätä ja ottaa myös huomioon rakentamisalueiden ja rakentamattomaksi aiemmin merkittyjen alueiden vaihdot ja tarkoituksen muuttaminen.</p> <p>Päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.</p>	<p>Voimassaolevassa maakuntakaavassa on tehty strateginen valinta, että haja-asutusalueen rakentamisen ohjaaminen rantarakentamisen ohjaaminen mukaan lukien on suoraan kuntien kaavoitusvälineillä toteutettavaa ohjaamista. Rantojen käytön ohjaus on pääosin ratkaistu Etelä-Savossa rantayleiskaavoin. Tämän myötä myös mitoitusnormeista on muodostunut maakuntaan yhtenäinen vallitseva suunnittelukäytäntö, jota oikeuskäytäntö tukee. Rantojen rakentamisen mahdollisia tehokkuuden muutosmahdollisuuksia tulee ensisijaisesti tutkia voimassaolevien rantarakentamista ohjaavien yleiskaavojen kokonaisvaltaisella tarkastelulla, jolloin voidaan myös riittävän tarkasti selvittää mahdollisista muutoksista aiheutuvat yksittäiset ja yhteisvaikutukset.</p>
<p><i>Hirvensalmen kunta</i></p> <p>Hirvensalmen kunnanhallituksella ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>
<p><i>Juvan kunta</i></p> <p>Juvan kunnan lausunto siltä osin kuin siinä esitetään muutoksia kaavaluonnokseen:</p> <p>Juvan kunta vastustaa uusien turvetuotanto alueiden merkitsemistä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaan Juvan kunnan alueelle. Perusteluna kaavan osallistumis- ja arviointivaiheessa esitetty peruste: Turvetuotantoaluei-</p>	<p>Juvan kunnan alueelle on vaihemaakuntakaava 2:ssa osoitettu kaksi jo ympäristöluvan saanutta turvetuotantoaluetta Kirjastensuo ja Itäsuo. Näiden osalta maakuntakaava on toteava. Lisäksi kaavaan on esitetty kolme potentiaalista turvetuotantoalu-</p>

den merkitsemisessä Juvan kunnan alueella tulee olla maakuntakaavan laadinnassa ja varsinkin uusien turvetuotantoalueiden merkitsemisessä ja laajentamisessa kriittinen, koska vesistöt kunnassamme, joihin turvetuotantoalueiden vedet laskevat, ovat joko pinta-alaltaan pieniä tai syvyydeltään matalia ja siten hyvin haavoittuvia.

Ylikunnalliset vesijohto- sekä myös ulkoilu ja moottorikeikkailu reitit tulisi olla jatkossakin merkittynä maakuntakaavassa niiden olemassa olon tai tulevan tarpeen korostamiseksi.

Juvan kunta on Nevajärven yleis- ja kyläyleiskaavaan merkinnyt jo ELY -keskuksen sekä maakuntamuseon sekä museoviraston vaatimuksesta Vuorenmaan kylämaiseman valtakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena maV.

Juvan kunnan kantana on, että pohjavesialueen läheisyydessä ei tulisi sallia maa-ainesten ottoa tai ottaa käyttöön uusien turvetuotanto alueita. Juvan kunta vaatii että koko EO 5. 314 aluementä tulee poistaa maakuntakaavasta, eikä vain osa siitä.

Juvan kunta on tilannut GTK:lta pohjavesitutkimuksen alueelta ja vuonna 2015 suoritettut koepumppaukset osoittavat että pv 5.275 alueelta ei ole löydetty kaivon paikkoja josta saisi vettä riittävästi ja että se olisi talousvedeksi riittävän hyvälaatuista. Edellä mainituin perustein Juvan kunta edellyttää, että maakuntaliitto selvittää lisää omin kustannuksin sekä osoittaa että pv 5.275 alueelta voisi hyödyntää pohjavesiesiintymää taloudellisesti järkevästi tai että pv 5.275 merkintä poistetaan kaavasta.

Juvan kunta vastustaa ge2 5.505 merkintää koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittävästi merkitty alueita kunnan yleiskaavatasoihin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueita ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden moreenialueiden merkitsemiseen ei voida suostua.

Juvan kunta esittää, että mikäli **SL 5.423** merkinnän mukaisen alueen merkitseminen voisi vaarantaa tai estää VT 5:n jo hyväksytyjen suunnitelmien mukais-tien rakentamista, niin merkintää ei tule merkitä siinä tapauksessa maakuntakaavaan.

Juvan kunta esittää, että mikäli merkinnän **ma 5.617** mukaisen muutokset voisi vaarantaa tai estää VT 5 :n jo hyväksytyjen suunnitelmien mukaista tien rakentamista, niin muutoksia ei tule tehdä eikä merkitä siinä tapauksessa maa-

etta Heinäsuo ja Ruukkisuo. Nämä suot ovat osoittautuneet soveltuviksi turvetuotantoon maakuntaliiton selvitysten ja maakuntahallituksen hyväksymien kriteerien perusteella. Potentiaalinen turvetuotantoalumerkintä ei anna vielä lupaa turvetuotannon aloittamiseen, vaan se on kokonaan riippuvainen maanomistajan tahdosta ja hankekohtaisista selvityksistä sekä ympäristöluvan saannista. **Kansansuo poistetaan kaavasta.**

Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa. Ylikunnallinen Viheän kunnan retkeilyreitistö on poistettu, koska sen ylläpitoa ei ole järjestetty, muut reitit säilytetään ennallaan.

Poistetaan koko aluevaraus EO 5.314.

Etelä-Savon ELY-keskuksen tehtävänä on luokitella ja rajata pohjavesialueet. Alueet tarkistetaan vesienhoitolakiin lisätyn pohjavesipykälän mukaisesti vuoteen 2019 mennessä. Siihen asti käytetään tällä hetkellä voimassa olevaa luokittelua ja rajausta. Huitukankankaan pohjavesialueen (pv 5.275) tiedot on tarkistettu v. 2014, jolloin sen luokkaa on nostettu (II luokkaan). Ei muutosta.

Merkinnällä ge2 on maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti arvokkaita moreenialueita, jotka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v.2007. Kyse on valtakunnallisesta inventoinnista, joka on maakuntakaavassa otettava huomioon. Alueet on merkitty maakuntakaavaan informatiivisella katkoviivamerkinnällä osoitamaan alueita, joilla saattaa olla maa-aineslaissa mainittuja arvoja. Kunta kuitenkin aina päättää itsenäisesti maa-aineslain perusteella maa-aineslupien myöntämisestä. Merkinnällä ei ole suoria oikeusvaikutuksia vaan se toimii tietopohjana maa-aineslupia käsiteltäessä.

SL 5.423 Myllyjoen lehtokorpi on perustettu luonnonsuojelulailta luonnonsuojelu-alueeksi. Merkitseminen maakuntakaavaan ei estä VT 5:n jo hyväksytyjen suunnitelmien toteutumista, niissä on suojelualue jo otettu huomioon.

ma 5.617 Loukion mylly on merkitty kohteena maakuntakaavaan (aikaisemmin alueena), kohde käsittää vain myllyn rakennukset. Kohdemerkintä ei vaaranna VT 5:n

<p>kuntakaavaan.</p> <p>Juvan kunta vastustaa ge1 merkintöjä 5.501, 5.502 ja 5.503 merkintöjä koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittävästi merkitty alueita kunnan yleiskaavatasoisiin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueista ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden alueiden merkitsemiseen ei voida suostua. Huomautukseksi lisäksi että maakuntakaavaan merkitty Oitikka paikan nimi on Maanmittauslaitoksen kartassa Oitikka mukaisesti kirjoitettuna.</p> <p>Todettakoon että maakuntakaavaan merkitty Riethsalo (SL 5.429) on merkittynä Maanmittauslaitoksen kartoissa ja paikallisten ihmisten puheessa Riehtsalo mukaisesti kirjoitettuna.</p> <p>Juvan kunta ei vastusta Hiidenmaan polut-merkintöjen muutoksia eikä uusia merkitsemistä maakuntakaavaan. Kaava-aineistosta kannattaa kuitenkin tarkistaa onko kyseessä numero 8.82 vai 8.83 sillä molempia numeroita esiintyy eri paikoissa kaava-aineistoa.</p> <p>ge2 5.506 merkintä tulee poistaa maakuntakaavasta.</p> <p>Juvan kunta vastustaa ge2 5.507 merkintää koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittävästi merkitty alueita kunnan yleiskaavatasoisiin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueita ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden moreeni-alueiden merkitsemiseen ei voida suostua.</p> <p>Juvan kunta vastustaa ge2 5.508 merkintää koska Juvan kunnan alueella on kunnan näkemyksen mukaan jo riittävästi merkitty alueita kunnan yleiskaavatasoisiin voimassa oleviin kaavoihin geologisesti, yms. tavalla arvokkaita alueista ja maisemia ja kunnan maa-aineisten omavaraisuuden ja elinkeinon harjoittamisen turvaamisen johdosta uusien geologisesti arvokkaiden moreenialueiden merkitsemiseen ei voida suostua.</p> <p>Juvan kunta katsoo, että ylikunnalliset kunnallistekniset järjestelmät jatkossakin tulisi olla merkittynä maakuntakaavaan. (v 14.394)</p> <p>Juvan kunta vaatii, että koko Piikkilän tilan aluetta, Jukajärven ja VT 14:sta välillä, ei tule merkityksi valtakunnallisesti tai maakunnalliseksi taikka edes paikallisesti arvokkaana alueena maakuntakaavaan vaan ainoastaan Piikkilän tilakeskuksen rakennusten rajaama-alue siten kuin se on merkitty Juvan keskustan osayleiskaava 2035:een.</p>	<p>hyväksytyjen suunnitelmien toteutumista.</p> <p>Merkinnällä ge1 on maakuntakaavassa osoitettu valtakunnallisesti arvokkaita kallio-alueita, jotka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v.2007. Kyse on valtakunnallisesta inventoinnista, joka on maakuntakaavassa otettava huomioon. Alueet on merkitty maakuntakaavaan informatiivisella katkoviivamerkinnällä osoittamaan alueita, joilla saattaa olla maa-aineslaissa mainittuja arvoja. Kunta kuitenkin aina päättää itsenäisesti maa-aineslain perusteella maa-aineslupien myöntämisestä. Merkinnällä ei ole suoria oikeusvaikutuksia vaan se toimii tietopohjana maa-aineslupia käsiteltäessä.</p> <p>Korjataan kirjoitusmuoto.</p> <p>Tarkistetaan kaavakartan numerot.</p> <p>kts. ed.</p> <p>kts. ed.</p> <p>kts. ed.</p> <p>Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa.</p> <p>Maakuntakaavassa Piikkilä on osoitettu ma-kohteena ja kohde käsittää vain Piikkilän tilakeskuksen rakennusten rajaaman alueen eli ristiriitaa osayleiskaavaan ei ole.</p>
---	--

<p>Pitäisikö ca-merkintä osoittaa maakuntakaavan kartassa jotenkin selkeämmin kuin vain lukuna 5.2 tai muutoin selkeyttää graafista erottelua.</p> <p>Juvan kunta toteaa, km- merkinnän 5.40 tulisi ulottua, tai kaavan perusteluissa vahvistaa, että km- merkinnän vaikutus on molemmin puolin VT 5:ttä, kuten maankäyttöä on osoitettu vahvistuneessa Juvan keskustan osayleiskaava 2035:ssä. Muutoin merkinnän määräykset ovat pitkälti samat, kuten ne ovat Juvan kunnan voimassa olevissa keskustan osayleiskaava 2035:ssä sekä voimassa olevissa Vehmaan asemakaavoissa. Pitäisikö tämän km-merkinnän järjestysnumeron olla kartalla sama kuten tekstissä eli 5.40 vai 8.40 kuten se on kartassa.</p> <p>Juvan kunta esittää, että mikäli [kunnan länsirajalle osoitetun] merkinnän mukaiset muutokset voisivat vaarantaa tai estää VT 5:n jo hyväksytyjen suunnitelmien mukaista tien rakentamista, niin muutoksia ei tule tehdä eikä merkintöjä siinä tapauksessa muuttaa tai lisätä maakuntakaavaan.</p>	<p>Esitystavan selkiyttämiseksi ca-merkintä osoitetaan kaavassa värillisenä, koska merkinnän suunnittelumääräyksiin esitetään kaavassa tehtäväksi muutoksia.</p> <p>km-kohdemerkinnän ulottuvuudet määritellään kuntakaavoissa, kuten kunta on tehnytkin. Täsmennetään selostusta tältä osin.</p> <p>Kt 72:lla sijaitsevaan Hirolan varalaskupaikkaan liittyvällä suoja-vyöhykemerkinnällä ei ole vaikutusta VT 5:n rakentamiseen.</p>
<p><i>Kangasniemen kunta</i></p> <p>Kunnanhallitus päättää antaa asiasta lausunnon: Turvetuotantoalueiden osalta Kangasniemen kunta pitää hyvänä, että niitä koskevia suunnittelumääräyksiä on tarkennettu erityisesti vesiensuojelun näkökulmasta. Koska kuitenkin erityisesti Kyyveden kautta edelleen Puulaan laskevissa vesistöissä on ollut havaittavissa jo nykyistenkin tuotantoalueiden aiheuttamia haitallisia vaikutuksia, ei kunta pidä tarpeellisena osoittaa uusia turvetuotantoalueita maakuntakaavassa. Kunta korostaa, että ympäristölupien keskeinen myöntämisen edellytys on se, että toiminta ei yhdessä muiden päästöjen kanssa aiheuta ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista. Pilaantumisella tarkoitetaan tässä yhteydessä vesistön ekologisessa tilassa tapahtuvan taantumien ohella myös haitallisia muutoksia ekosysteemin toiminnassa ja vesistön virkistyskäyttömahdollisuuksissa. Kunta katsoo, että maakuntakaavan suunnittelumääräyksiä voitaisiin tarkentaa esitettyä enemmänkin siten, että ympäristölupien käsittelyssä todella varmistetaan, ettei haettu toiminta aiheuta haitallisia vesistö- ja muita ympäristövaikutuksia. Retkisatamaverkoston täydennyksien osalta tulee Suurolansaaren retkisataman sijainti korjata. Urheilukeskuksen lähistöllä olevaa, erityisesti ampumahiihtäjien käytössä olevaa ampumarataa ei ole maakuntakaavassa osoitettu. Alue sijaitsee kunnan omistamalla maalla ja sille on taajama-alueen yleiskaavassa osoitettu aluevara. Kunta katsoo, että alue voidaan tarvittaessa merkitä myös maakuntakaavaan. Muiltä osin ei Kangasniemen kunnalla ole huomautettavaa.</p>	<p>Uusia turvetuotantoalueita osoitetaan kaavassa vain maakunnan omaan tarpeeseen, poistuvien alueiden tilalle, alueiden vesistövaikutukset on arvioitu, eivätkä uudet alueet heikennä vesistöjen nykyistä tilaa.</p> <p>Maakuntakaavalla ei voida vaikuttaa ympäristölupien käsittelyyn vaan se tapahtuu ympäristönsuojelulain mukaisesti.</p> <p>Korjataan retkisataman sijainti.</p> <p>Maakuntakaavan paikalliskeskuksen alueen kohdemerkinnän (a) yleispiirteisyyssaste huomioiden maakuntaliitto katsoo, että ampumahiihtourheiluun tarkoitettu ampumarata sisältyy kohdemerkintään, eikä sitä ole tarvetta tämän vuoksi erikseen osoittaa maakuntakaavassa.</p>

Mikkelin kaupunki

Mikkelin kaupunki 1 kaupunkisuunnittelu on perehtynyt kaava-aineistoon ja esittää siitä lausuntonaan seuraavaa.

YLEISTÄ

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava käsittelee kattavasti keskusverkkoa, asu- mista ja elinkeinorakennetta, matkailua sekä virkistystä. Näiden lisäksi liikenne, luonto- ja kulttuuriarvot on tuotu kiitettävästi esille.

Kaavassa käsitellään ensimmäistä kertaa Suomenniemen aluetta joka yhdistyi Mikkelin kaupungin kanssa kuntaliitoksella vuonna 2013. Suomenniemen osalta on puutteita jotka kaupunkisuunnittelu toivoo otettavan huomioon kaavan päivityksessä.

SUOMENNIEMI

Entisen Suomenniemen kunnan alueen maa-ainesalueiden aluevarausten esittäminen maakuntakaavan vaihekaavassa.

Vaihekaavan selostuksessa todetaan maa-aineksen ottoon soveltuvat alueet pohjautuvat Etelä-Savon POSKI-projektin jatkona toteutettuun vuosina 2011 - 2014 Etelä-Savon kiviaineshuollon turvaaminen -projektiin (ESKIHU). Kiviainesten ottoon osoitettavilta alueilta selvitettiin luonto- ja maisema-arvot sekä soveltuvuus vesi- ja kiviaineshuoltoon. Tavoitteena oli osoittaa kiviainesten otolle sellaiset paikat, jotka ovat laadullisesti, määrällisesti ja sijainniltaan hyödynnettävissä.

Mikkelin kaupunkiin liittyy Suomenniemen kunta, joka kuului Etelä-Karjalan maakuntaan, eikä näin ollen ollut mukana Etelä-Savon Poskiprojektissa. Entisen Suomenniemen kunnan alueella on toimiva elementtitehdas Sora ja Betoni V Suutarinen osoitteessa Kangaslammendraitti 2.

Yritys on hankkinut soravarantoalueita tehtaan ympäristöstä. Soravarantoa käytetään elementtitehtaan raaka-aineena. Mikkelin kaupungin kaupunkisuunnittelun mielestä betonitehtaan toimintaan raaka-aineeksi hankitut sora-alueet tulisi merkitä maa-ainesten ottoon soveltuvaksi alueeksi (EO).

Maakuntakaavassa olevalla maa-ainestenottoaluevarauksella voidaan erityisistä syistä maa-ainesten ottolupa myöntää 15 vuodeksi ja kalliokiven louhinnan osalta enintään 20 vuodeksi, jos se hankkeen laajuuteen, esitetyn suunnitelman laatuun ja muihin aineiden ottamisessa huomioon otettaviin seikkoihin nähden katsotaan sopivaksi. (maa-aineslaki 10 §).

GTK:n kiviainesvarantoinventoinnissa tehdään ympäristö on merkitty maa-ainesvarantoihin. Mikkelin kaupunki esittää, että Sora ja Betoni V Suutarinen osoitteessa Kangaslammendraitti 2 oleva betonitehtaan ympäristö merkitään vaihemaakuntakaavaan maa-ainesten ottoalueeksi (EO).

Muilta osin kaupunkisuunnittelulla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Vaihemaakuntakaavaan on otettu mukaan Etelä-Karjalan maakuntakaavasta (2011) Suomenniemelle vahvistetut maa-ainesten ottoalueet. Nämä alueet on tutkittu Etelä-Karjalan POSKI –projektissa (v. 2008).

Maakuntakaavaan on otettu vain Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan POSKI-projekteissa sekä Etelä-Savon kiviaineshuolto-projektissa tutkitut ottoalueet. Näissä projekteissa ei tutkittu kaikkia jo luvan saaneita ja ottotoiminnassa mukana olevia ottoalueita. ESKIHU –projekti ei myöskään ulottunut Suomenniemen puolelle. Ko. projekteissa tutkittujen alueiden osalta on tehty maa-ainesten oton ja pohjaveden suojelun sekä alueen luonnonarvojen yhteensovittaminen. Alueilta, jotka eivät olleet mukana, tätä arviointia ei ole tehty. Maakuntakaava ei estä kuntaa myöntämästä maa-ainesten ottolupaa myös muille alueille kuin maakuntakaavan ottoalueille. Maa-ainesluvut ratkaistaan aina maa-aineslain mukaisesti.

Merkitään betonitehdas ja sen ympäristön maa-ainesten ottoalueet kohdemerkinnällä EO/T maakuntakaavaan.

<p><i>Mäntyharjun kunta</i></p> <p>Maa-ainesten ottoon soveltuvien alueiden osalta kunta pyytää tarkistamaan kohteet yhteistyössä kunnan ja paikallisten yrittäjien kanssa siten, että perustelut ovat yhdenmukaiset. Ja aktiivisessa käytössä olevia pinta-alaltaan ja ottomäärittäen merkittäviä alueita näyttäisi puuttuvan kaavakartalta.</p> <p>Kunnanhallitus toteaa, että edellä mainittujen vähäisten täsmennysten lisäksi Mäntyharjun kunnalla ei ole huomautettavaa maakuntakaavaluonnoksesta.</p>	<p>Maakuntakaavaan on otettu vain Etelä-Savon POSKI-projektissa sekä sen jatkona tehdyssä Etelä-Savon kiviaineshuolto-projektissa tutkitut ottoalueet. Näissä projekteissa ei tutkittu kaikkia jo luvan saaneita ja ottotoiminnassa mukana olevia ottoalueita. Ko. projekteissa tutkittujen alueiden osalta on tehty maa-ainesten oton ja pohjaveden suojelun sekä alueen luonnonarvojen yhteensovittaminen. Alueilta, jotka eivät olleet mukana, tätä arviointia ei ole tehty. Maakuntakaava ei estä kuntaa myöntämästä maa-ainesten ottolupaa myös muille alueille kuin maakuntakaavan ottoalueille. Maa-ainesuorat ratkaistaan aina maa-ainelain mukaisesti.</p>
<p><i>Pieksämäen kaupunki</i></p> <p>Lausuntona toteamme seuraavaa;</p> <p>- Pieksämäen keskusta-alueen strateginen osayleiskaava on hyväksytty kaupungin valtuustossa 25.1.2016. Kaavan tavoitevuosi 2030 eli yhteneväinen 2. vaihemaakuntakaavan kanssa. Tämän johdosta esitämme että yleiskaavan aluevaraukset ja merkinnät huomioitaisiin vaihemaakuntakaavassa.</p> <p>- Luonnonvarat, turvetuotantoon varatuista alueista esitämme poistamaan seuraavat aluevaraukset</p> <p>Eskonoiansuo, Pieni-Ahvenista kuormittaa myös samaan vesistöön johdettavan Vipusuon (69 ha) kuivatusvesien aiheuttamaa kuormitusta.</p> <p>Kahdeksaisiensuo e, vesistöaluetta kuormittaa hajakuormituksen lisäksi myös Virtasalmen jätevedenpuhdistamolta johdetut puhdistetut jätevedet. Turvetuotantoalueen ja puhdistamon yhteisvaikutus ylittää Längelmäjärven vastaanottokyvyn.</p> <p>Pahkasuo, esitetyt selvitykset ovat puutteelliset mm. vesien virtaamasuuntien osoittamisessa. Suunnittelulle asetettu etäisyyskriteeristö asutukseen nähdään ei toteudu. Alueen vesistöissä on jokirapukantaa ja niitä on kunnostettu jalokaloille sopivaksi kestävä kehityksen ja luontomatkailun hakkeessa. Alueen vesistön kuormituskapasiteetti on jo käytetty kahteen kertaan kun Lahnasuon turvetuotantoalueen valumavesien lisäksi Kalkkiköyhän turvetuotantoalueen vedet on ohjattu Iso-Naakkiman ohitse Niskajärveen.</p> <p>- Teknisen huollon linjaukset. Päävesijohto Pieksämäki - Valkeisenkangas tulee merkitä kaavakartassa olla ohjeellisena.</p> <p>Voimajohtolinjasta Niinimäki-Kauppila, on esitetty kaksi vaihtoehtoista linja-aluevarausta. Ehdotukseen mennessä tulisi asia ratkaista ja esittää vain toinen vaihtoehtoista ohjeellisena varauksena.</p> <p>- Valtakunnallisista arvokkaista moreeni muodostumista tulee osoittaa maakunta kaavaan vain arvoluokkien 1 ja 2 kohteet. Pieksämäelle on osoitettu 13 uutta kohdetta ja niistä suurin osa sijoittuu kaupungin länsiosalle. Mikäli kaikki kohteet osoitetaan, niin se rajoittaa liikaa yhden kunnan osa-alueen kehittymistä eikä ole tasapuolista kohtelua koko maakuntaa ajatellen. Laajamittainen moreeniharjujen suojelu lisää maa-ainesten ottamista pohjavesialueilla, eikä näin ollen merkintä edesauta kestävä kehitystä. Kaavan selostuksen tekstissä todetaan että maakuntakaavan ge-merkintä on pohjana kun tutkitaan maa-ainelain mukaiset maisemalliset arvot. selostuksessa on ristiriitainen teks-</p>	<p>Maakuntaliiton näkemyksen mukaan osittain yhtä aikaa laadinnassa olleiden 2. vaihemaakuntakaavan ja keskusta-alueen strategisen yleiskaavan merkinnät on yhdenmukaistettu valmisteluaineistoon tarpeellisilta osin.</p> <p>Eskonojansuon tu-alueelle annetaan suunnittelumääräys, että alue voidaan ottaa käyttöön tuotannon loputtua Vipusuolta. Näin valuma-alueelle ei kohdistu yhtäaikaista turvetuotannon kuormitusta.</p> <p>Vesistövaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon alueen nykyiset päästöt ja lisätty niihin mahdollisesti alueelle tulevan turvetuotannon vaikutus. Jätevedenpuhdistamon vaikutus on siis otettu huomioon.</p> <p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p> <p>Maakuntakaavassa esitetään koko suokokonaisuus, alueelle on mahdollista sijoittaa turvetuotantoalue siten, että vähimmäisetäisyyskriteeri täyttyy.</p> <p>Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa.</p> <p>Niinimäen tuulipuistoon liittyvät merkinnät päivitetään sitä mukaan kun hankkeen voimalinjaratkaisut selkiytyvät.</p> <p>Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien selvityksessä (YM 2007) todetaan, että arvoluokkiin 1-4 kuuluvilla moreenialueilla on maa-ainelaisissa mainittuja valtakunnallisia arvoja. Maakuntakaavaan on merkitty vain valtakunnallisesti arvokkaat muodostumat. Merkintä on informatiivinen katkoviivamerkintä. Se osoittaa</p>

<p>ti KHO:n päätöksen (KHO:2015:129) kanssa. - Maa-ainesten oton kestävä kehityksen turvaamiseksi tulee selostuksesta ilmetä nykyiset ottoalueet, niiden ottomäärät ja sijainti. Näin pystytään arvioimaan uusien alueiden esitystarvetta.</p>	<p>ne alueet, joilla on selvityksen pohjalta todettu olevan maa-aineslaissa mainittuja arvoja. Näin ollen näitä alueita voidaan käyttää maa-aineslupaharkinnan apuna. Tarkistetaan maakuntakaavan selostuksen sanamuotoja merkinnän oikeusvaikutuksista. Lisätään kaavaselostukseen karttakuva nykyisistä ottoalueista.</p>
<p><i>Puumalan kunta</i></p> <p>Puumalan kunnalla ei ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>
<p><i>Rantasalmen kunta (Ympäristölautakunta)</i></p> <p>Ei huomautettavaa.</p>	<p>Merkittään tiedoksi.</p>
<p><i>Savonlinnan kaupunki</i></p> <p>Pyydettyinä lausuntona voidaan todeta seuraavaa:</p> <p>Keskusverkko - Nojamaan kaupan suuryksikkömerkinnän (km) sijaintia tulee tarkistaa siten, että ei synny epäselvyyttä siitä, että merkintä käsittää myös valtatie itäpuolisen (Nojanmaan pellot) kaupan alueen.</p> <p>Matkailu- ja virkistysalueet - Varparannan matkailualueelle (WillaNuttu ja ympäristö) tulee osoittaa matkailupalvelujen alue -merkintä (rm), matkailupalvelujen alueen voi sijoittaa Savonlinna – Oravi-tien itäpuolelle. Jatko suunnittelun yhteydessä voidaan matkailurakentaminen ja -toiminta suunnitella ja toteuttaa siten, ettei se vaaranna saimaannorpan suojelua eikä heikennä Natura-alueiden luontoarvoja Haukivedellä - Vaahersalon itä- ja koillispuolella, Matarsaaren ja Pöllänsaaren ympäristössä, vailla virkistysarvoa (pienen kokonsa vuoksi) olevat pienet saaret tulee muuttaa virkistysalueista normaaleiksi maa- ja metsätalousalueiksi</p> <p>Liikenne - ei huomauttamista</p> <p>Erytysalueet - ei huomauttamista</p> <p>Luonnonsuojelualueet - ei huomauttamista</p> <p>Arvokkaat geologiset muodostelmat</p>	<p>km-kohdemerkinnän ulottuvuudet määritellään kuntakaavoissa, kuten kaupunki on tehnytkin. Täsmennetään selostusta.</p> <p>WillaNutun alueella sijaitsee tällä hetkellä vajaa 10 000 k-m² matkailukäytössä olevaa rakennuskantaa. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan kohde on kokoluokaltaan paikallinen ja sen kehittäminen ei tässä vaiheessa edellytä maakuntakaavamerkintää. Maakuntakaavan matkailupalveluiden alue- merkinnällä (rm) osoitetaan suu-rempiä matkailukeskittymiä eikä WillaNutun alue muodosta merkintätavan mukaisen maakunnallisen kokoluokan keskittymää.</p> <p>Punkaharjun alueen virkistysaarista keskusteltiin PSS:n ja alueen pursiseurojen edustajien kanssa ja he pitivät vapaiden saarien olemassa oloa alueella tärkeänä. Aapelinsaareissa ja Savonsaarilla on retkisatamat. Alueet ovat osoitettu virkistysalueina myös Punkaharjun Pihlajaveden rantayleiskaavassa. Alueella voidaan harjoittaa normaalia maa- ja metsätaloutta. Maakuntakaava on pitkän aikavälin kaava, jolla on varattava alueita myös tulevaisuuden tarpeisiin.</p>

<p>- ei huomauttamista</p> <p>Rakennettu kulttuuriympäristö ja kulttuurimaisemat</p> <p>- Punkaharjun laivareitin huvilat, laaja suojelualuerajaus antaa täysin virheellisen kuvan kohteista, seitsemän huvilaa. Aluerajaus tulee poistaa ja pitäytyä voimassa olevan maakuntakaavan merkintä tapaan, vain suojeltavat huvilat osoitetaan maakuntakaavassa.</p> <p>Muinaisjäännökset</p> <p>- ei huomauttamista</p>	<p>Punkaharjun laivareitin huvilat –alue kuuluu Museoviraston arvottamiin valtakunnallisesti arvokkaihin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, joista valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen. Tämä selvitys on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti otettava maakuntakaavassa huomioon. Alue on osoitettu alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä, tarkemmassa suunnitelmassa (ranta-yleiskaavat) suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueella on arvoa myös sisävesiliikenteen ja alueen matkailun historian kannalta, huvilat on vain yksi rajausperuste.</p>
<p><i>Sulkavan kunta</i> (Ympäristölautakunta)</p> <p>Ei huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Viranomaiset</p>	
<p><i>Puolustusministeriö</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt puolustusministeriötä lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta. Puolustusministeriö on kuullut asian käsittelyn yhteydessä Pääesikuntaa.</p> <p>Etelä-Savon maakunnassa sijaitsee valtakunnan turvallisuuden ja maanpuolustuksen kannalta merkittäviä sotilaskohteita. Pahkajärven ampuma- ja harjoitusalue, Kyrönpellon ampumarata, Hartolan varastoalue sekä maakuntakaava-alueella sijaitsevat varalaskupaikat ovat välttämättömiä puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamiseksi. Tämän vuoksi niiden toimintaedellytykset tulee maakuntakaavassa turvata, jota myös valtakunnalliset alueidenkäyttövoittojen maanpuolustusta koskeva erityistavoite edellyttää: "Alueidenkäytön suunnittelussa on otettava huomioon maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvattava riittävät alueelliset edellytykset varuskunnille, ampumaja harjoitusalueille, varikkotoiminnalle sekä muille maanpuolustuksen ja rajavalvonnan toimintamahdollisuuksille."</p> <p>Seuraavassa yksityiskohtaisia kannanottoja:</p> <p>Varalaskupaikat</p> <p>Varalaskupaikkojen osalta puolustusministeriö pitää tärkeänä, että varalaskupaikkojen suoja-alueiden (svl ja svl 2) ulottuvuudet tarkennetaan vastaamaan Varalaskupaikan suoja -alue ja suojavyöhyke -liitteessä esitettyjä ulottuvuuksia. Lisäksi ministeriö edellyttää, että varalaskupaikkojen merkinnät ja määräykset</p>	<p>Huomioidaan puolustusministeriön ja pääesikunnan esitykset kaavassa muilta paitsi seuraavilta osin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joroisten varalaskupaikan suoja-alue ei laajenneta niin laajaksi, kuin lausunnossa esitetään, sillä esitetty rajaustaajama-alueelle. Puolustusvoimien tulee järjestää toimintansa varalaskupaikalla siten, ettei siitä koidu Joroisten taajama-alueelle tarpeetonta haittaa. Rajauksen määräykset muutetaan kuitenkin esitetyn mukaisiksi. • Maakuntakaavan yleispiirteisyyden vuoksi maakuntakaavakartalla esitetään vain ulommat melurajaukset ja huomioidaan esitetyt määräysmuutokset tämän määräyksissä soveltuvin osin.

vastaavat edellä mainitussa liitteessä esitetyt.

Ampumatoiminnan melualueet

Ampumatoiminnan melualueiden osalta ministeriö pitää tärkeänä, että niitä tarkennetaan liitteissä (Kyrönpellon ampumaradan melualueet, Pahkajärven ampuma- ja harjoitusalueen melualueet 2010) esitetyn mukaisiksi. Melualueille ei tule osoittaa uutta asuinrakentamista eikä loma- ja vapaa-ajanrakentamista. Tämä tulee varmistaa riittävällä tavalla maakuntakaavamääräyksin.

Hartolan varastoalue

Hartolan varastoalueen suoja-alueen rajausta vastaa puolustushallinnon tarpeita. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että kaavaan sisällytetään maanpuolustuksen toimintaedellytykset turvaavat maakuntakaavamääräykset.

Puolustusministeriö viittaa ja yhtyy lisäksi liitteenä olevaan Pääesikunnan lausuntoon ja siinä esitettyihin kannanottoihin.

Muilla osin puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa vaihemaakuntakaavasta.

LIITE

Puolustusministeriö on viiteasiakirjalla pyytänyt Pääesikunnalta lausuntoa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnos).

Maankäyttö- ja rakennuslakia on muutettu siten, että maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettely on poistunut lainsäädännöstä. Muutos on astunut voimaan 1.2.2016 alkaen. Tämä muutos tarkoittaa muun muassa sitä, että ministeriöiden lausunnot maakuntakaavasta pyydetään kaavojen valmisteluvaiheessa.

Pääesikunta on pyytänyt vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnos) lausunnon Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnalta. Puolustusvoimien edustajat ovat osallistuneet kaavan alkuvaiheen valmisteluun muun muassa osallistumalla viranomaisneuvotteluun ja antamalla lausunnon kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Aiemmin annetuissa kannanotoissa (lausunto ja neuvotteluissa) esitetyt asiat on otettu huomioon nyt lausuttavana olevassa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnos). Ennen luonnosvaihetta ei ole esitetty kaikkia yksityiskohtaisia vaatimuksia esimerkiksi kaavamääräyksiin liittyen.

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa täydennetään Etelä-Savon voimassa olevaa maakuntakaavaa kaikkien maankäyttöteemojen osalta.

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta on antamassaan lausunnossa (2. viiteasiakirja) tuonut esiin muun muassa seuraavia asioita ja esittänyt niiden huomioimista 2. vaihemaakuntakaavaan:

- Varalaskupaikat
- Ampumatoiminnan melualueet

<p>- Hartolan varastoalueen suoja-alueet Lisäksi Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta on lausunnossaan tuonut esiin muutamia asioita joihin Etelä-Savon liiton halutaan myötävaikuttavan. Pääesikunta esittää, että puolustusministeriö huomioi Etelä-Savon liitolle antamassaan lausunnossa ainakin seuraavassa esitetyt asiat: Puolustusvoimien toiminnan kannalta on tärkeää, että puolustusvoimien toimintaedellytykset säilyvät vähintään nykyisellään Etelä-Savon maakunnan alueella.</p> <p>Varalaskupaikat Varalaskupaikkoihin esitetään merkittäväksi suorakaiteen muotoinen suoja-alue sekä ympyrän (säde 12 km) muotoinen suojavyöhyke. Suoja-alueita määriteltäessä tulee ottaa huomioon muun muassa ilmailulain 165 §:ssä ja maantielain 44 §:ssä esitetyt vaatimukset. Kumpaankin alueeseen tulee sisällyttää maanpuolustuksen toimintaedellytykset riittävällä tavalla turvaavat maakuntakaavamääräykset. Pääesikunnan ehdotus kaavamääräyksistä on tämän lausunnon liitteenä.</p> <p>Ampumatoiminnan melualueet Mäntyharjun kunnan alueella olevan Pahkajärjen ampuma- ja harjoitusalueiden 55 dB LAeq ja 50 dB LAeq melualueet tulee merkitä Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnan lausunnon liitteessä 1 esitetyn mukaisesti. Kaavaan tulee sisällyttää maanpuolustuksen toimintaedellytykset riittävällä tavalla turvaavat maakuntakaavamääräykset.</p> <p>Mikkelin Kyrönpellon ampumaratojen yli 65 dB LAImax ja yli 60 dB LAImax melualueet tulee merkitä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaan Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnan lausunnon liitteessä 2 esitetyn mukaisesti. Kaavaan tulee sisällyttää maanpuolustuksen toimintaedellytykset riittävällä tavalla turvaavat maakuntakaavamääräykset.</p> <p>Hartolan varastoalueen suoja-alue Lausuttavana olevassa kaavakarttaluonnoksessa on esitetty tarvittavan suoja-alueen rajaus. Kaavaan tulee sisällyttää maanpuolustuksen toimintaedellytykset riittävällä tavalla turvaavat maakuntakaavamääräykset.</p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee tarkistaa kaavakartan, kaavaselostuksen sekä kaavamerkintöjen ja -määräyksien yhdenmukaisuus muun muassa suojavyöhykemerkitöjen osalta.</p>	
<p><i>1. Logistiikkarykmentin esikunta</i></p> <p>Yleistä Puolustusvoimien esitykset perustuvat valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Puolustusvoimien toiminnan kannalta on tärkeää, että puolustusvoimien toimintaedellytykset säilyvät vähintään nykyisellään Etelä-Savon maakunnan</p>	<p>Kts. vastine Puolustusministeriön lausunnosta.</p>

alueella.

Varalaskupaikat

Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon lentoliikenteen varalaskupaikasta johtuvat maankäytön rajoitukset.

Varalaskupaikkoihin esitetään merkittäväksi suorakaiteen muotoinen suoja-alue sekä ympyrän (säde 12 km) muotoinen suojavyöhyke.

Suoja-aluetta määriteltäessä tulee ottaa huomioon muun muassa ilmailulain 165 §:ssä ja maantielain 44 §:ssä esitetyt vaatimukset. Kumpaankin alueeseen tulee sisällyttää maanpuolustuksen toimintaedellytykset riittävällä tavalla turvaavat maakuntakaavamääräykset. Pääesikunnan ehdotus kaavamääräyksistä on tämän lausunnon liitteenä 4.

Melualueet

Puolustusvoimien Pahkajärven- ja Rajavartiolaitoksen Jukajärven ampuma- ja harjoitusalueiden melualueet 55 dB LAeq on merkitty vahvis-tettuun Etelä-Savon maakuntakaavaan.

Puolustusvoimat esittää, että Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa täydennetään melualueita merkitsemällä kaavaan myös raskaiden aseiden 50 dB LAeq melualueet liitekartan 1 mukaisesti. Tämä merkintä-tapa on vakiintunut käytettäväksi kaavoituksessa muualla Suomessa. Karttapiirroksissa merkittyä melu- aluetta 60 dB LAeq ei ole tarpeen merkitä kaavaan, vaan 55 dB LAeq ja 50 dB LAeq riittävät. Jukajärven ampuma- ja harjoitusalueen melualueita voi tiedustella Kaakkois-Suomen rajalta Immolasta.

Ampuma- ja harjoitusalueet merkitään EAH aluemerkinällä:

Ampuma- ja harjoitusalueet

me 1 Ampumamelualueen raja

Ampumamelu on yli 55 dB LAeq

Rakentamismääräys: Alueella ei sallita uusien asuinrakennusten, loma- tai vapaa-ajan asuntojen rakentamista, vaan ainoastaan olevien rakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, mikä ei lisää uusien asuntojen lukumäärää, on sallittu. (tarkoituksena on, että myös yleiskaavaan tulee vaatia MRL 43.2 §:n mukaisen rakentamisrajoituksen lisääminen kaavamääräyksiin)

me 2 Ampumamelualueen raja

Ampumamelu on yli 50 dB LAeq

Suunnittelumääräys: Asuntoja tai muita melulle herkkiä toimintoja käsittävästä hankkeista on pyydettävä puolustusvoimien lausunto.

Puolustusvoimat esittää, että maakuntakaavaan merkitään myös Mikkelin Kyröpellon ampumaradan melualueet (Ampumaratamelu yli 65 dB LAImax ja ampumaratamelu yli 60 dB LAImax, liite 2). Karttapiirroksissa merkittyä melu-

aluetta 70 dB LAI_{max} ei ole tarpeen merkitä kaavaa.

Ampumaradat merkitään EA kohdemerkinnällä:

Ampumaratojen melualueet

me 1 Ampumaratamelualueen raja

Ampumaratamelu on yli 65 dB LAI_{max}

Rakentamismääräys: Alueella ei sallita uusien asuinrakennusten rakentamista, vaan ainoastaan olevien asuinrakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, mikä ei lisää uusien asuntojen lukumäärää, on sallittu. Yleiskaavaan tulee vaatia MRL 43.2§:n mukaisen rakentamisrajoituksen lisäämistä kaavamääräyksiin.

me 2 Ampumaratamelualueen raja

Ampumaratamelu on yli 60 dB LAI_{max}

Rakentamismääräys: Alueella ei sallita uusien loma- tai vapaa-ajanasuntojen rakentamista, vaan ainoastaan olevien asuinrakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, mikä ei lisää uusien loma- tai vapa-ajanasuntojen lukumäärää, on sallittu. Yleiskaavaan tulee vaatia MRL 43.2 §:n mukaisen rakentamisrajoituksen lisäämistä kaavamääräyksiin.

Suunnittelumääräys: Asuntoja tai muita melulle herkkiä toimintoja käsittävästä hankkeista on pyydetävä puolustusvoimien lausunto.

Hartolan varaston suoja-alueet

Hartolan varaston suoja-alueen sv2 merkintä (suojavaähyke) on merkitty 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineiston karttaan. Kaavamääräyksiin esitetään seuraavia määräyksiä:

sv1 (Suojavaähyke, liitteessä 3 merkitty A-kirjaimella)

Merkinnän kuvaus: Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan, vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava.

Rakentamismääräys: Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalousrakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotia, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan peruskorjausta.

Suunnittelumääräys: Suunniteltaessa alueen käyttöä on puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Tuulivoima

Koska kuntakaavoilla ja rakennus-/toimenpideluvilla voidaan ratkaista yksittäisiä tuulivoimalakohteita, Etelä-Savon liittoa pyydetään myötävaikuttamaan siihen, että alueen kaupungit ja kunnat lisäisivät alueelle laadittaviin kunnallisiin rakennusjärjestyksiin ja yleiskaavoihin seuraavat lauseet:

Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeista tuulivoima-loista koko

<p>kunnan alueella tulee aina pyytää erillinen lausunto Pää-esi-kunnalta. Yksittäisiä alle 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeita pientuuli-voimaloita saa rakentaa, mikäli ne eivät rajoitu puolustusvoimien vakituksessa käytössä oleviin alueisiin.</p> <p>Yhteyshenkilöt ja jatkotyö Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee tarkistaa kaava-kartan, kaavaselostuksen sekä kaavamerkintöjen ja -määräyksien yhdenmukaisuus muun muassa suojavyöhykemerkintöjen osalta.</p>	
<p><i>Etelä-Savon ELY-keskus</i></p> <p>Etelä-Savon maankäyttöä ohjaavat ympäristöministeriön vuonna 2010 vahvistama maakuntakaava sekä juuri vahvistettu sitä täydentävä tuulivoimatuotantoa käsittelevä 1. vaihemaakuntakaava. Nykyistä maakuntakaavaa täydennetään joillakin uusilla teemailla sekä päivitetään vanhentuneita merkintöjä ja varauksia koko maakunnan alueella. Mikkeliin vuoden 2013 alussa liittyneen aiemmin Etelä-Karjalan maakuntaan kuuluneen Suomenniemen nykyinen maakuntakaava kumotaan ja korvataan Etelä-Savon maakuntakaavan mukaisilla merkinnöillä.</p> <p>Keskusverkko, asuminen ja elinkeinorakenteet</p> <p>Kaupan ohjaus Vaihemaakuntakaavaluonnoksessa on päivitetty kaupan merkintöjä vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä seuraavasti: esitetään seudullisuuden raja-arvot koko maakuntakaavaa koskevassa suunnittelumääräyksessä, lisätään viisi uutta keskustan ulkopuolelle sijoitettavaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan aluetta km (voimassa olevassa kaavassa olevien kahden lisäksi) sekä päivitetään merkintää mm. kohdekohtaisilla suunnittelumääräyksillä (kaupan laatu, yhteenlasketut enimmäiskerrosalat), muutetaan ca -merkintä mahdollistamaan seudullisesti merkittävät vähittäiskaupan suuryksiköt ja lisätään sen suunnittelumääräykseen kohdekohtaiset yhteenlasketut enimmäiskerrosalat sekä lisätään kyseinen merkintä Heinävedelle.</p> <p>Kaavaa varten laadittu palveluverkkoselvitys on perusteellinen, mutta vaikuttaa ylioptimistiselta maakunnan kokonaisliiketilatarpeen osalta. Vuoteen 2035 mennessä Etelä-Savon väestötavoitteeksi on asetettu 1 %:n kasvu vuoteen 2012 verrattuna (noin 1400 henkeä). Tämä, yleinen talouskehitys sekä kaupan osittainen siirtyminen internet-palveluksi eivät puolla sitä, että maakunnan liiketilatarve vuonna 2035 olisi yli kaksinkertainen nykyiseen verrattuna ns. kaavoitusväljyyksään huomioituna.</p> <p>Todelliseen väestömäärään suhteutettujen enimmäisyksikkökokojen sekä toteutusjärjestyksen (keskustan suuryksiköt/keskustan ulkopuoliset) osoittaminen kaavamääräyksessä ehkäisivät kokonaisliiketilatarpeen ylittämisen nyt mahdollistamat riskit kilpailun vinoutumiselle sekä kaupan palvelurakenteelle.</p>	<p>Kaavan selvityksissä on tarkasteltu tavoitteellista väestökehitystä ja sen johdannaisena tavoitteellista ostovoiman kehitystä. Selvityksessä on arvioitu maakunnan oman ostovoiman kehitystä sekä vapaa-ajanasutuksen ja matkailijoiden maakuntaan suuntautuvan ostovoiman kehitystä. Selvitys on toteutettu ympäristöministeriön ohjeen 3/2013 mukaisesti. Maakuntaliitto pitää selvityksen tavoitteellisuutta perusteltuna.</p> <p>Kaupan ratkaisulla tuetaan nykyisten ja kaavoitettujen kaupan alueiden kehittämismahdollisuuksia. Kaavassa ei varata yhtään sellaista aluetta, jossa joko ei jo ole kaupallista toimintaa tai asemakaavallinen valmius sen toteuttamiseen. Lisätään kilpailun edistämistä koskeva määräys kaavaan.</p>

Korkeimman hallinto-oikeuden 19.08.2011 antamassa Etelä-Savon maakuntakaavan vahvistamista koskevassa päätöksessä todetaan, etteivät selvitykset tue sitä, että Mikkelin ja Savonlinnan ostopotentiaali ja yhdyskuntarakenne edellyttäisivät kahta uutta keskustatoimintojen alueen ulkopuolista vähittäiskaupan suuryksikköä. Kaupunkien alueidenkäytössä tai muussa kehityksessä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia sen jälkeen.

ELY-keskus haluaa korostaa kaupunkien kaupallisten palvelujen tasapainoista kehitystä niin, että keskusta-alueiden kilpailukyky ja elinvoimaisuus ovat etusijalla suhteessa kauempana keskustoista oleviin seudullisiin kauppakeskittyymiin. Siksi maakuntakaavassa tulisi tehdä realistisia valintoja siten, että Mikkelissä Visulahden km -alue suunnattaisiin seudullisen TIVA-kaupan tarpeisiin ja vastaavasti Savonlinnan Laitaatsillan km -merkintä rajattaisiin TIVA-kaupan tarpeisiin. Molemmat em. alueet sopivat tarkoitukseen hyvin ja paikallinen päivittäistavarakaupan kysyntä tyydyttyisi kuitenkin riittävällä tavalla. ELY-keskus haluaa korostaa myös synergia- ja kilpailuetuja, joita tietyn tyyppisen kaupan keskittämisellä voidaan saavuttaa. Maakuntakaava on oikea väline seudullisen kaupan järkevään ohjaukseen, myös kaupan omien etujen kannalta.

Kaavaluonnoksessa on myös osoitettu seitsemän paikalliskeskuksen keskustatoimintojen kohdemerkintää (ca), joille kaavamääräyksen mukaan voidaan sijoittaa seudullisesti merkittäviä vähittäiskaupan suuryksiköitä. Paikalliskeskusten valinta ja suuruusluokitus vaikuttaa loogiselta. Viiden kuntakeskuksen osalta seudullisuuden raja on kaiken erikoiskaupan osalta määritetty kohtuullisen korkeaksi (4000- 6000 k-m²). ELY-keskus katsoo, että paikalliskeskusten osalta voidaan vain poikkeustapauksessa sallia seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa, koska sen toteuttaminen merkitsisi puolestaan naapurikeskusten kaupallisten palvelujen heikkenemistä.

Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön koen alarajaksi on päivittäistavarakaupan osalta kaavamääräyksissä määritetty 3000 k-m² (koko edellyttää kaavaselostuksen mukaan noin 4700 hengen asiakaspohjaa). Siten kaava mahdollistaa lähes 3000 k-m²:n kokoluokan (paikallisesti merkittävä) suuryksikön esim. Enonkoskelle, jonka koko asiointialueen asukasluku on noin 1500.

Teollisuusalueet

Kaavaluonnoksessa osoitetaan neljä toiminnassa olevaa Seveso III -direktiivin mukaista laitosta, mikä helpottaa niiden huomioimista muuta maankäyttöä suunniteltaessa. **Koska kaavoja laaditaan myös tuleviin tarpeisiin, olisi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hyvä tarkastella myös mahdollisia uusia sijoituskohteita Seveso -laitosten tarpeisiin.**

Matkailu ja virkistys

Retkisatamaverkoston täydentäminen palvelee hyvin järvimatkailun tavoitteita. Kaavaselostuksessa olisi hyvä esittää mihin ne sijoittuvat ja millä perusteella ratkaisuun on päädytty.

KHO:n ratkaisu kommentoi päätöksenantoajankohdan lainsäädännön näkökulmasta ja sen perusteista lähteneisiin selvityksiin pohjautuvaa maakuntakaavaratkaisua. Nyt laki on muuttunut ja selvitykset on tehty uuden lain mukaisesti noudattaen lisäksi ympäristöhallinnon vähittäiskaupan suuryksiköiden kaavoitusta koskevaa opasta vuodelta 2013.

Keskustojen ensisijaisuus kaupan ratkaisussa on huomioitu olemalla puuttumatta kaupan kehittymismahdollisuuksiin kaupunkien ydinkeskustoissa. Tämä vastaa myös muodostunutta voimassaolevan lain mukaista maakuntakaavoituskäytäntöä. Maakuntaliitto on kaavaratkaisussaan kaavamääräyksiin ohjannut seudullisen kaupan laatua sekä kytkeyttä ympäröivään yhdyskuntarakenteeseen ajoitusta ohjaavilla määräyksillä km-merkintöjen alueella. Visulahden osalta muun kuin TIVA-kaupan sijoittumista alueella on ohjattu ajoitusta ohjaavalla määräyksellä. Tämän lisäksi muutetaan kaavamerkintää siten, että Visulahden merkintä ei mahdollista seudullisen keskustahakuisen ns. muun erikoiskaupan suuryksikön toteuttamista. Maakuntaliiton näkemyksen mukaan vastaavaan kaupan laadun ohjaamiseen ei ole tarvetta Savonlinnan Laitaatsillan km-merkinnän osalta. Palveluverkkoselvityksestä lisäksi selviää, mitä kaupan muotoja kunkin km-alueen mitoituksessa on painotettu.

Maakuntakaava ei suoraan salli paikallisen kokoluokan vähittäiskaupan rakentamista kuntaan ilman, että yleis- ja asemakaavoissa tehdään riittävät selvitykset yksikön sijoittumismahdollisuuksista. Tässä ELY-keskus kuntien kaavaohjaajana on avainasemassa. Lisäksi on hyvä erottaa se, mitä kaavaratkaisu voisi teoriassa mahdollistaa ja se mikä on realistista esim. Enonkosken palvelurakenteessa. Maakuntakaavan yleispiirteiseen esitystapaan ei tältä osin ole maakuntaliiton näkemyksen mukaan tarvetta tehdä muutosta.

Kaupan ohjauksen osalta maakuntaliitto katsoo, ettei Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunnon perusteella ole tarvetta tehdä muutoksia maakuntakaavaratkaisuun. Esittämistapa vastaa maakuntakaavoissa vuoden 2011 vähittäiskauppaa koskeneen maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen jälkeisissä lainvoiman saaneissa maakuntakaavoissa muodostunutta linjaa.

Maakuntaliiton näkemyksen mukaan maakuntakaava tarjoaa A-aluetta koskevan määräysmuutoksen myötä riittävän ohjausvaikutuksen kestäviin seveso-laitosten sijoittamisen jatkosuunnitteluun.

Lisätään perustelutekstiä selostukseen.

Liikenne

Mikkelin lentokentän laajentamisen meluvaikutusten merkittävyyttä on syytä arvioida kaavaselostuksessa (kentän melualueetta osoittava merkintä puuttuu kaavakartasta).

Kaavaluonnoksessa on vuonna 2015 valmistunutta Itä-Suomen liikennestrategiaa noudattaen huomioitu maakunnan raakapuu- ja bioenergian kuljetustarpeet osoittamalla kaavassa Pieksämäen ratapihan lisäksi viisi muuta maaliikenteen aluetta. Näistä neljä sijoittuu Pieksämäki-Parikkala - radan ja vain yksi Savon radan varrelle; vastaako jako myös mahdollisia tulevia tarpeita ja onko asiaa tutkittu myös Pieksämäki-Joensuu –suunnan osalta? **Koska osoitettaviin kohteisiin saattaa tulevaisuudessa kohdistua voimakkaitakin kehittämistarpeita, voisi olla aiheellista esittää myös Savonlinnan ja Pieksämäen alueet kohdemerkinnällä.**

Tekninen huolto ja erityisalueet

Mikkelissä sijaitsevan Metsä-Sairilan jätteenkäsittelyaluetta laajennetaan vaihekaavassa vastaamaan alueen nykyisiä kehittämistavoitteita. **Koska ala ja siihen liittyvä tekniikka kehittyvät jatkuvasti, olisi ELY-keskuksen näkemysten mukaan syytä harkita alueen osoittamista kaavassa aluevarausta joustavammalla kohdemerkinnällä sekä siihen liittyvillä riittäväillä kaavamääräyksillä.**

Ampumaratojen vaikutuksia on käsitelty kaava-aineistoon kuuluvassa Etelä-Savon ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa, jossa on mm. koottu ratojen kehittämissuosituksia. **Ampumaratamelun mallinnusmenetelmät ovat kehittyneet siinä määrin, että voimassa olevan maakuntakaavan informatiivisen melualuemerkinnän sijaan on syytä harkita todellisten/ohjeellisten melualueiden merkitsemistä ampumaradoille.** Ratojen optimaalinen suuntaus ja tarvittavien meluntorjuntamenetelmien huomioiminen helpottaisivat toiminnan sovittamista muuhun maankäyttöön.

Luonnonvarojen käyttö

Turvetuotanto

Turvetuotantoalueita ja niiden mahdollisen käyttöönoton vaikutuksia on arvioitu monipuolisesti ja perusteellisesti. Kaavaratkaisua voidaan pitää turvetuotannon osalta kokonaisuudessaan onnistuneena. Yleisesti ottaen ELY-keskus kuitenkin katsoo, Etelä-Savon soiden ojitusprosentti on niin korkea, että turvetuotantovaraukset tulisi kohdistaa jo täysin muuttuneisiin soihin eikä niihin, joilla on edelleen 20-30 hehtaarin ojittamattomia osia.

Juvan turvetuotantoon varatuksi suoalueeksi merkitystä Kansansuosta todetaan GTK:n turvetutkimusraportissa seuraavaa: Keskustan ojittamattomalla osalla on merkitystä luonnonsuojelun kannalta, koska siellä tavataan tälle alueelle harvinaisia reheviä suotyyppisiä. Kansansuon ojittamaton osa on tällä hetkellä melko laaja, 21 hehtaaria, joten sen luontoarvot olisi hyvä selvittää ennen kaavaehdotusta.

Täydennetään maakuntakaavaa Mikkelin lentoaseman lentotoiminnan ympäristölupaa varten 24.2.2016 valmistuneessa ympäristömeluselvityksessä esitetyillä tiedoilla.

Puulogistiikasta on meneillään Metsäkeskuksen Pohjois-Savon toimipisteen vetämä selvitys, jossa Etelä-Savon maakuntaliitto on mukana. Selvityksen terminaaleja koskevat päivitystarpeet merkitään joko vireillä olevaan kaavaan, tai jos selvitys ei ehdi valmistua tämän kaavaprosessin aikana, myöhempiin maakuntakaavoihin.

Metsä-Sairilan jätteenkäsittelyyn tarvittavasta tilatarpeesta on neuvoteltu Metsäsairila Oy:n kanssa, jonka mukaan kaavassa esitetty tilavarauus kattaa toiminnan tilatarpeet kaavan tarkasteluajanjaksona.

Maakuntakaavan informatiiviset merkinnät täydentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan maakuntakaavasta luonnonvarojen ja vesistövaikutusten arvioinnin perusteella. Vesistöalueelle on tehty vesienhoidon kunnostustöitä.

**Tetrisuo Pieksämäellä ja Putkanniemensuo Juvalla ovat suotyypeiltään ja todennäköisesti luonnonarvoiltaan melko samanlaisia keidassoita. On hie-
man ristiriitaista, että luonnonarvoiltaan vastaavilla soilla on toisella turve-
tuotantovaraus ja toisella suojelumerkintä.**

**Kaavaluonnoksen kohdeluettelossa Kirjastensuon (uusi luvan saanut turve-
tuotantoalue) on todettu olevan Juvalla, vaikka suo sijaitsee lähes koko-
naan Rantasalmen puolella.** Pieksämäen Pahkasuon turvetuotantoon varattu
alue rajautuu suoraan ge2-alueeseen (valtakunnallisesti arvokas moreenialue),
joten lienee syytä vielä tarkistaa onko kaavamerkintöjen välillä ristiriitaa.

Pohjavesialueet

**Kaavaluonnoksen pohjavesialuetta osoittavan merkinnän suunnittelumää-
räräyksessä kielletään sijoittamasta alueelle pohjavesiesiintymää vaarantavaa
toimintaa. Paikoitellen taajama-alueita on kuitenkin jo rakentunut merkit-
täville pohjavesialueille, minkä vuoksi ELY-keskus katsoo, että pohjaveden
uusiutuminen tulisi varmistaa hulevesien riittävää suotautumista edellyttä-
väällä suunnittelumääräyksellä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sade-
vedelle tulee jättää mahdollisuus imeytyä maaperään. Lisämääräys voisi
kuulua esim. seuraavasti: Pohjavedeksi imeytyvän veden määrä tulee säilyt-
tää riittävänä pohjavesialueella.**

Luonnonympäristö

**Saimaan luonnonsuojelun osalta Savonlinnan Hevonniemen rajaus
on kaavakartalla virheellinen: SL-alueesta näyttää puuttuvan osia ja lehto-
jensuojeluohjelman kohteet näkyvät harmaina sekä yhdistelmä- että muu-
toskartassa. Koko alueen tulee olla yhtenäistä SL-alueita.**

Maakuntakaavaan on merkitty Metso-ohjelmassa suojellut yksityisomistuksessa
olevat alueet SL-merkinnällä. Muutamia näistä alueista ovat kuitenkin määräai-
kaisia 20 vuoden rauhoituksia. **ELY-keskus katsoo, että määräaikaiset rauhoi-
tusalueet tulisi poistaa maakuntakaavasta, ellei taustalla ole muita suoje-
lumerkintöjä.**

**Etenkin joidenkin pienten SL-merkinnällä osoitettujen soiden osalta tulisi
rajauksia tarkentaa vastaamaan paremmin suon hydrologista kokonaisuut-
ta. Tällaisia soita ovat esim. Savonlinnassa Orilammen letto, Kaivannonluh-
ta sekä Lahdenperussuo. Isommista maakuntakaavan SL-varauksen soista
vesitalouden kannalta ongelmallisia rajauksia esiintyy ainakin aapasuokoh-
teilla, kuten Pieksämäen Isosuo, Suurisuo ja Kaijansuo.**

Soidensuojelun täydennysohjelmaa varten inventoiduista suoalueista SL-
merkinnällä osoitetaan ainoastaan valtion omistamat kohteet. Näistä noin 200
hehtaaria käsittävistä alueista kaavakartalta puuttuu **Savonlinnan Kurenperän-
suo, josta osa on jo hankittu valtiolle Metso-kohteena.** Vaikka yksityismaiden
arvokkaita suoalueita ei ole tarkoitus maakuntakaavaan lisätä, **tulisi kuitenkin
harkita muutamien pienialaisten, mutta luonnonarvoiltaan erittäin merkit-
tävien kohteiden lisäämistä SL-merkinnällä kaavaan.** Tällaisia soita ovat ain-
akin Mäntyharjun Supinlähteet (lähteikkö, jossa esiintyy useita uhanalaisia

Muutetaan Kirjastensuon kunnanumero.

**Täydennetään pohjavesialueiden määräästä esitetystä ja lisätään hulevesien
käsittelyä koskeva määräys taajamatoimintojen merkinnän yhteyteen.**

Korjataan SL-alueen rajaus.

Poistetaan määräaikaiset suojelun aluevaraukset kaavasta.

Maakuntahallitus on katsonut soidensuojeluohjelman täydennyksestä antamassaan
lausunnossa, että valtakunnallisesti arvokkaat yksityismaiden suoalueet lisätään
kaavaan vasta sitten, kun ne on toteutettu. Tämä koskee myös SL-merkinnällä mer-
kittyjen nykyisessä kaavassa olevien suoalueiden laajennuksia.

Lisätään Kurenperänsuo SL-alueena kaavaan.

Maakuntahallitus on katsonut soidensuojeluohjelman täydennyksestä antamassaan
lausunnossa, että valtakunnallisesti arvokkaat yksityismaiden suoalueet lisätään
kaavaan vasta sitten, kun ne on toteutettu.

lajeja), Pieksämäen Leväsenlampi (arvokkaita reheviä suotyyppisiä, merkittävä uhanalaisen punakämmekän esiintymä sekä muuta arvokasta lajistoa) ja Puumalan Haapalahdenkorpi (lettoa, arvokasta lajistoa). **Lisäksi Juvan Rapionsuo on jo tällä hetkellä SLmerkinnällä oikeusvaikutteisessa Kontusen yleiskaaressa**, josta se olisi järkevää siirtää myös maakuntakaavaan suon luonnonarvojen perusteella.

Metso-ohjelman aikana on luonnonsuojelualueiksi perustettujen yksityismaiden lisäksi hankittu valtion omistukseen maa-alueita yli 1 000 hehtaaria. Valtaosin näille kohteille ei suojelualuetta ole vielä perustettu. Valtiolle hankitut ja suojeluun varatut alueet olisi kuitenkin syytä merkitä kaavaan SL-alueiksi aivan samoin kuin esim. valtion soidensuojelun täydennyksen kohteet. Osa kohteista on pinta-alaltaan merkittäviä suojelukokonaisuuksia, mm. tammikuussa 2016 hankittu Koloveden kansallispuistoon rajautuva 128 ha:n alue. ELY-keskus voi tarvittaessa toimittaa valtion maiden rajaukset maakuntaliiton käyttöön.

Kulttuuriympäristö

Maakunnalliset maisema-alueet on päivitetty tuoreen inventoinnin mukaisiksi, eikä kaavan määräyksistä ole huomautettavaa. Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on maakuntakaavaehdotuksessa toistaiseksi osoitettu vuoden 1995 valtioneuvoston päätöksen mukaisina, mutta niidenkin päivittämistä tuoreen inventoinnin mukaisiksi maakuntaavan ehdotusvaiheessa tulisi harkita. Juuri päättyneessä maisema-alueiden kuulemisessa ELY-keskukseen tuli yhteensä 10 kannanottoa, joista 9 suhtautui ehdotettuihin maisema-alueisiin positiivisesti ja yksi kriittisesti.

Kaavaluonnoksessa ei ole huomioitu modernin arkkitehtuurin teemainventoinnin tuloksia sen keskeneräisyyden vuoksi. Inventoinnin valmistuttua tulee maakunnallisesti merkittävät kohteet osoittaa maakuntakaavaehdotuksessa muiden kulttuuriympäristön kohteiden tavoin.

Suomenniemi

ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa Suomenniemen maakuntakaavan uusimisen osalta.

Jatkotoimenpiteet

Kaavamerkinnoissa, -määräyksissä ja -selostuksessa on joitakin yksittäisiä puutteita, joita voitaneen tarkastella yksityiskohtaisemmin erillisessä työneuvottelussa.

Viimeinen vuosikymmen on ollut kunta- ja palvelurakenteiden osalta voimakkaan muutoksen aikaa. Parhailtaan käynnissä olevat aluehallinnon sekä sosiaali- ja terveystalvirakenteen uudistukset tulevat osaltaan vaikuttamaan Etelä-Savon alue- ja palvelurakenteeseen. ELY-keskus katsoo, että näiden toimintaympäristön muutosprosessien rinnalla olisi erittäin tärkeää päivittää maakunnan aluerakenne omana vaihekaavanaan.

Lisätään Rapionsuo kaavaan SL-merkinnällä.

Lisätään valtion suojelutarkoituksiin ostamat maat SL-merkinnällä maakuntakaavaan.

Maakuntahallitus linjasi valtakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista antamassaan lausunnossa, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet lisätään kaavaan vasta sitten, kun niistä on annettu valtioneuvoston periaatepäätös.

Modernin arkkitehtuurin kohteita ei ole käsitelty/luokiteltu valtakunnan tasolla. Kohteiden arvottaminen maakunnallisiin ja paikallisiin kohteisiin ei ole kaikin osin saanut hyväksyntää kunnissa. Valtakunnallisen linjauksen puuttuessa ja koska inventoinnista ei ole käyty keskustelua kuntien kanssa, ei kohteita tässä vaiheessa merkitä maakuntakaavaan.

Maakuntaliitto tarkastelee valmistuneen skenaariotarkastelun ja vireillä olevan maakuntastrategiatyön pohjalta maakuntakaavan kehittämisperiaatemarkintöjä jo tässä työssä.

Suomen metsäkeskus, Kaakoinen palvelualue

Suomen metsäkeskus kiittää lausuntopyyntöänne sekä tarjoamastanne mahdollisuudesta vaikuttaa kaavatyöhön viranomaisneuvottelujen lisäksi myös seurantaryhmän työn kautta. Käsiteltyämme asiaa Etelä-Savon maakunnallisen metsäneuvoston kokouksessa 7.3.2016 haluamme lausua Etelä-Savon 2. vaihemaakunta kaavan valmisteluaineistosta seuraavaa:

Työ vaihemaakuntakaavan laatimiseksi on ollut vuorovaikutteista ja osallistavaa tavoitteenasettelusta alkaen. Metsäkeskuksen mahdollisuus osallistua viranomaisneuvottelujen lisäksi myös seurantaryhmän työn kautta on koettu tarpeelliseksi ja antoisaksi maakunnassa, jonka tulonmuodostuksessa metsätaloudella ja metsäsektorilla laajemminkin on poikkeuksellisen suuri merkitys. Maakuntakaava on osa maakunnan suunnittelujärjestelmää ja maakunnan kehittämistyötä. Mielestämme maakuntakaavan rooli kehitystä mahdollistavana ja sitä edesauttavana työvälineenä on oivallettu ja näkyy esim. turpeenottoon soveltuvien alueiden kartoituksen kohdalla.

Keskusverkko, asuminen ja elinkeinorakenteet

Valmistelumateriaalissa ei esitetä sellaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat olennaisesti metsätalouden harjoittamisedellytyksiin. Taajamatoimintojen alueen osalta todetaan aiempaan tapaan, ettei merkintä estä maa- ja metsätaloustuotannossa olevien alueiden säilyttämistä nykyisessä käytössään. Suunnittelumääräyksen mukaan alueella on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. alkutuotannon ja maiseman kannalta merkittävien yhtenäisten peltoalueiden säilyttämiseen tuotannossa.

Metsäkeskuksella ei ole valmisteluaineistoon huomautettavaa. **Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että metsätalouden joustava harjoittaminen huomioitaisiin myös alempiasteisessa kaavoituksessa siten, ettei kaavan rajauksilla ja maisemätyölupamääräyksillä aiheuteta tarpeettomia toimintaa hankaloittavia velvoitteita.**

Matkailu

Matkailupalveluiden alueita esitetään täydennettäväksi Savonlinnan Punkaharjun Kultakiven alueella sekä Mäntyharjun Nurmaalla sijaitsevalla WHD Gårdin alueella. Suunnittelumääräyksissä todetaan mm. että alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava arvokkaiden ympäristö- ja luontoarvojen säilyminen, kulttuuriympäristö sekä suojelualueet.

Metsäkeskuksella ei ole huomautettavaa päivitysesityksiin, mutta haluamme kiinnittää huomiota siihen, että metsätalouden joustava harjoittaminen huomioitaisiin myös alempiasteisten kaavojen rajauksissa ja maisemätyölupamääräyksissä.

Virkistys

Virkistyskäyttöön liittyviä aluevarauksia ovat virkistysmatkailualue (V-rm), virkis-

Maakuntakaavasta ei seuraa maisemätyölupavelvoitteita. Maakuntakaavan maisema-alueilla ei ole metsänkäsittelyrajoituksia eikä maisemätyölupavelvoitteita. Maakuntakaava ei myöskään velvoita asettamaan niitä alemman asteisiin kaavoihin.

tysalue (V) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaustarvetta (MU). MU-alueet ovat pääosin valtion omistamia ja niiden pääkäyttömuoto on metsätalous. Virkistysalueiksi on osoitettu lähinnä ylikunnallista merkitystä omaavia retkeilyalueita, ei taajamien sisäisiä alueita.

Esitettävät päivitykset sisältävät alueiden muutoksia (toteutuneiksi) suojelualueiksi, alueiden supistuksi sekä yhden alueen muutoksen virkistysalueesta virkistysmatkailualueeksi. Suunnittelumääräykset säilyvät metsätalouden kannalta ennallaan: virkistys-, luonto ja kulttuuriarvot tulee turvata yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. MU-alueiden osalta edellytetään kiinnitettäväksi huomiota myös ulkoilutoimintojen järjestämismahdollisuuksiin sekä alueen kytkeytymiseen seudun matkailupalveluihin sekä muihin virkistysalueisiin ja ulkoilureitteihin.

Metsäkeskuksella ei ole huomautettavaa päivitysesityksiin, kunhan metsätalouden toimintaedellytykset huomioidaan myös alemmanasteisessa kaavoituksessa.

Liikenne

Voimassa olevassa kaavassa on maaliikenteen terminaalialueet käsitelty rautateiden yhteydessä. Vaihekaavassa ne käsitellään omana teemanaan, koska tavoitteena osoittaa myös tieliikenteeseen liittyviä terminaalialueita. Maaliikenteen terminaalivarauksia on tarkoitus tarkentaa Suomen metsäkeskuksen aloittaman Itä-Suomea koskevan terminaaliselvityksen perusteella.

Tavoite sisällyttää kaavaan myös tieliikenteeseen liittyviä terminaaleja on biotalouden kehityksen kannalta perusteltu. Puun jalostuksen ja energiakäytön lisääntymisen, kuljetuskaluston kehittymisen sekä ympärivuotisen toimitusvarmuuden vaatimusten korostumisen arvioidaan lisäävän toimivien terminaalien merkitystä jatkossa. Koska **Metsäkeskuksen johdolla laadittavaa Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaterminaaliverkostoa käsittelevä selvitys on rahoituspäätösten viivyttyä vasta päässyt alkuun, selvityksen aikataulu saattaa kuitenkin muodostua vaihemaakuntakaavan käsittelyn kannalta ongelmalliseksi.**

Luonnonvarojen käyttö

Voimassa olevaan maakuntakaavaan on merkitty ainoastaan tuotannossa olevat tai ympäristöluvan saaneet suot. Vaihemaakuntakaavaan on tarkoitus sisällyttää lisäksi potentiaalisia turvetuotantoalueita (vain) maakunnan omaa tarvetta varten siten, että vesistöjen laadun säilyttäminen on etusijalla (maakuntahallituksen ja maakuntavaltuuston linjaus).

Metsäkeskuksen mielestä potentiaalisten turvetuotantoalueiden osoittaminen maakunnan tarvetta vastaavasti on perusteltua. Omassa maakunnassa sijaitsevat turpeenottoalueet parantavat energiaomavaraisuutta, huoltovarmuutta ja edesauttavat seospolttoaineen lähteinä myös puuenergian hyödyntämismahdollisuuksia. Turpeenottoon soveltuvien alueiden kartoitus ja arviointi on tehty perusteellisesti monipuoliset kriteerit huomioon ottaen. Näin kaavalla on toivottavasti toivottu ohjaava vaikutus sekä soveltuvaksi määriteltyjen kohteiden

Selvityksen terminaaleja koskevat päivitystarpeet merkitään joko vireillä olevaan kaavaan, tai jos selvitys ei ehdi valmistua tämän kaavaprosessin aikana, myöhempiin maakuntakaavoihin.

luvitusta edistävä vaikutus.

Luonnonympäristö

Voimassa olevaan maakuntakaavaan on merkitty Natura 2000 -alueet (nat) sekä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät luonnonsuojelualuevaraukset (SL). Ensin mainituista on toteutettu 98 % ja jälkimmäisistä n. 70 %.

Kaavaa on tarkoitus päivittää uusilla luonnonsuojelualueiksi muodostetuilla tai valtion suojeluun osoittamilla alueilla. Soidensuojelun täydentämiseksi kartoitetuista kohteista kaavaan on tarkoitus sisällyttää uusina luonnonsuojelualuevarauksina (SL) vain valtion omistamat suot.

Metsäkeskus pitää tehtyä soidensuojelun osalta vaihekaavassa esitettyä linjausta oikeaan osuneena. Näin yksityismaitten kohteitten suojeleminen lähinnä METSO-ohjelman kautta näyttäytyy aidosti vapaaehtoisena.

Maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä luontoarvoja (MY) esitetään päivitettäväksi toteutettujen suojelupäätösten mukaisesti. Perinnemaisemiin (MYp) kohdistuvista muutoksista EL Y-keskus on ollut inventoinnin yhteydessä maanomistajiin. Metsäkeskus pitää menettelyä hyvänä.

Kulttuuriympäristö

Kulttuuriympäristön osalta valmisteluaineistossa todetaan valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivityksen olevan vielä kesken kuulemisten ja valtioneuvoston periaatepäätöksen osalta, joten päivityksiä ei tässä vaiheessa ole tehty.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden rajaukset on päivitetty ja lisättäväksi esitetään 4 aluetta sekä poistettavaksi 24 arvonsa menettänyttä aluetta. Pidämme hyvänä, että tiedot on päivitetty ja merkityksensä menettäneet alueet on poistettu esityksestä.

Kuten valmistelumateriaalissa todetaan, kunnilla on suuri vastuu maakuntakaavan toteuttamisessa kulttuuriympäristöjen osalta mm. kaavoituksen ja lupien kautta. Lisäksi todetaan, että maisema-alueiden osoittamisella pyritään säilyttämään eteläsavolaista maaseutumaisemaa ja että maiseman säilyttämisen pääasiallinen hoitokeino on maiseman tuottaneen prosessin jatkaminen.

Ihmisen toiminnan jatkuminen ja hänen elinmahdollisuuksiensa turvaaminen ovat maisemien säilymisen kannalta keskeisiä tekijöitä. Varsinkin Etelä-Savossa tilojen elinkelpoisuus ja viljelyn jatkuminen tukeutuu vahvasti metsiin ja niiden hyödyntämiseen. Siksi maakuntakaavan merkinnäillä ja suunnittelumääräyksillä tulisi pyrkiä siihen, ettei maisema-alue statuksesta aiheutuisi metsien käytölle ja hoidolle tarpeettomia rajoituksia tai rasitteita myöskään alempiasteisessa kaavoituksessa. Maisema-alueita ei tulisi ottaa mukaan yleiskaava-alueisiin ilman painavia perusteita eikä yleiskaava-alueille oleville maisema-alueiden metsille tulisi pääsääntöisesti asettaa maisematyölupapalveloitetta. Kaavojen tulee mahdollistaa elinkeinojen kehittyminen, niiden edellyttämät investoinnit, rakentaminen ja asuminen.

Muinaisjäännösten siirtäminen kaavaselostuksen erillisenä liitteenä olevalle kartalle on perusteltua ja parantaa varsinaisen kaavakartan selkeyttä ja luetta-

<p>vuotta. Metsätalouden toimissa muinaisjäännösten huomioiminen on syytä joka tapauksessa varmistaa päivittyvistä tietokannoista.</p>	
<p><i>Etelä-Savon pelastuslaitos</i></p> <p>Lausuntonaan Etelä-Savon Pelastuslaitos toteaa ettei sillä ole huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistoon (luonnos).</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>GTK</i></p> <p>Geologian tutkimuskeskus (GTK) toteaa lausuntonaan, että luonnonvarojen kestävä ja suunnitelmallinen käyttö Etelä-Savon elinkeino- ja energiarakenteen sekä eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun turvaamiseksi on keskeisessä osassa kaavan yleistavoitteissa. Kaavatyössä on syytä kiinnittää erityistä huomiota alueen luonnonvarojen kokonaisvaltaiseen hyödyntämiseen. Mineraalivarantoihin, pohjaveteen, ruokaturvaan, uusiutuvaan energiaan ja biotalouteen liittyvien raaka-ainelähteiden kestävä hyödyntäminen sekä mm. matkailua edistävien geologisten luontotekijöiden huomioiminen mahdollistavat alueen elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämisen ja kotimaisen sekä kansainvälisen roolin vahvistamisen. GTK:n tietoaaineistot maakunnan alueelta ovat kattavat, ja niiden kokonaisvaltaisen hyödyntämisen tulee olla keskeisenä osana kaavatyön ja sen edellyttämien selvitysten tekemistä.</p> <p>Keskusverkon, asumisen ja elinkeinorakenteiden osalta tulisi maakunnan kaavatason suunnitelmia ja aluevarauksia tehtäessä huomioida yhtenä osa-alueena maankamaran rakennettavuuteen vaikuttavat geologiset tekijät ja niiden alueellinen vaihtelu.</p> <p>Matkailun ja virkistykseen osalta kaavatarkastelussa tulisi ottaa huomioon alueen geologiset erityispiirteet, joilla on hyödyntämispotentiaalia mm. geomatkailukohteina. Maakunnan laajat erämaiset alueet sisältävät suunnitelmatekstissä mainittujen ekologisten kokonaisuuksien lisäksi merkittäviä geologisia arvoja. Lisäksi matkailussa ja virkistystoiminnassa hyödynnettäviä maankamaran muodostumia esiintyy kaupunkialueilla ja liikenneväylien varressa. Selvityspohjan nykyisissä tausta-aineistoissa ei ole juuri käsitelty geomatkailun tarjoamia mahdollisuuksia, ja niiden selvittäminen olisi syytä lisätä osaksi meneillään olevaa kaavatarkistusta.</p> <p>Liikenteen osalta on suositeltavaa, että tie- ja ratalinjauksia suunniteltaessa otettaisiin huomioon myös kalliokiviaines- ja maa-ainesesiintymien laatu sekä edullinen sijainti käyttökohteiden suhteen. Kalliokiviaines on soran ja hiekan ohella infrarakentamisen välttämätöntä raaka-ainetta, jota ei esim. ratarakentamisessa voi korvata muilla materiaaleilla. Maakunnan aikaisemmissa kiviainnesselvityksissä painoarvo on ollut maa-aineksissa, ja resurssitehokkaan alueidenkäytön suunnittelun ja erityisesti väylärakentamisen tueksi olisi suositeltavaa tehdä maakunnan laajuinen kalliokiviainnesselvitys. Selvityksessä tulisi huomioida erilaatuisien kallioalueiden sijainti suhteessa keskeisiin rakentamisen käyttökohteisiin, kuten rataverkkoon ja pääliikenneväyliin.</p>	<p>Lisätään Saimaan Geoparkin hankealue maakuntakaavaan.</p> <p>Merkitään tiedoksi selvitystarpeet kalliokiviainesten ja geoenergian osalta.</p>

Teknisen huollon osalta kaavassa tulisi huomioida geoenergian (maa- ja kalliolämpö) hyödyntämismahdollisuudet. Geoenergia on uusiutuvaa energiaa ja sen toteuttamisesta on Suomessa hyviä kokemuksia sekä suurissa että pienissä käyttökohteissa. Maakunnanlaajuinen geoenergiapotentialiselvitys palvelisi kattavasti energiavalintojen vertailua sekä kaavoituksen tarpeita ja tuottaisi soveltuville käyttökohteille parhaan geoenergiasta saatavan hyödyn. Tekniseen huoltoon liittyen suositellaan myös sähköverkkojen suunnittelussa geologisten tausta-aineistojen käyttöä etenkin alueilla, joissa linjoja voidaan toteuttaa maakaapelointina.

Luonnonvarojen käytön osalta todetaan, että GTK:n toimialaan keskeisesti kuuluvat kiviaines- ja pohjavesiasiat on tuotu suunnitelmassa kokonaisuutena varsin hyvin esille. GTK pyrkii jatkossakin olemaan aktiivisesti mukana kehittämässä kiviainesten ja pohjavesien kestävää käyttöä sekä suojelua maassamme. Pohjavesimuodostumien riskinarvioinnin ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien yhteensovittaminen maankäytönsuunnittelun kanssa, edellyttää entistä monipuolisempaa ja tarkempaa geologista ja hydrogeologista tutkimustietoa. Luonnonvarojen käytön tausta-aineistoissa on laajasti huomioitu GTK:n Etelä-Savossa toteuttamien kiviaines-, pohjavesi- ja turvetutkimusten tulokset. GTK tarjoaa tarvittaessa kaavatarkastelun tueksi myös toimialansa mukaista asiantuntijapalvelua maa-ainestenoton ja ympäristönsuojelun yhteensovittamisprosessin työryhmätyöskentelyyn.

Luonnonympäristöihin liittyvät geologiset suojelutarpeet sekä niiden yhteensovittaminen luonnonvarojen käytön kanssa on otettu suunnitelmassa varsin kattavasti huomioon. **Geologisista kohteista tulisi kuitenkin huomioida myös kivikot, jotka ovat luonnonhistoriallisesti tärkeitä ja usein maisearvoiltaan erityislaatuisia muodostumia.**

GTK:n ja SYKE:n toteuttama maanlaajuinen kivikkojen ja louhikkojen kartoitustyö valmistuu vuoden 2016 aikana, ja sen tulokset on syytä ottaa osaksi luonnonympäristöjä koskevaa kaavatarkastelua.

Kaivannaistoiminnan osalta esitetään lisäksi tehtäväksi olemassa olevaan tietoon perustuva aineistopohjainen selvitys Etelä-Savon malmi- ja teollisuusmineraali- ja rakennuskivipotentiaalista mukaan lukien keskeisten kulutusalueiden osalta murskauskelpoiset kallio- ja maa-ainesesiintymät. Selvityksen perusteella esitetään mineraalipotentialisten vyöhykkeiden huomioimista kaavassa tavalla, joka tukee kaivannaisalan kehittymismahdollisuuksia sekä kasvavaa ympäristövastuullisuuden näkökulmaa. Näin voidaan mm. edistää riittävän varhaisen informaation ja vuoropuhelun syntymistä maankäytön eri vaihtoehtoista ja mahdollisuuksista.

Mineraalipotentialisia alueita ei toistaisesti nähty tarpeelliseksi lisätä kaavaan. Etelä-Savon voimassa olevan maakuntakaavan selostuksessa on esitetty potentiaaliset metallikaivosalueet. Asiaa on käsitelty myös maakuntakaavan taustaselvityksessä.

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Valmistelu- ja tausta-aineisto on runsas ja laaja. Vaihdemaakuntakaavan valmis-

teluaineistosta selviää hyvin mitä kaavassa ollaan muuttamassa, ja miltä osin se eroaa voimassa olevasta kaavasta. Tausta-aineistoon perehtyminen edellyttää suurimmalta osin sähköistä asiointia (ladattavaa nettimateriaalia).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta selviää hyvin joustava ja aktiivinen vuorovaikutus osallisten ja kansalaisten kanssa. Vuorovaikutusmenettelyistä erityisesti esittelytilaisuuksilla on suuri merkitys tiedon väittämiseksi ja saamiseksi, maanomistajilta ja muilta tahoilta, joihin kaava vaikuttaa suoraan.

Joissakin kaavasisällön kohdissa (esim. liikenne) vaikutusten arviointikohdassa on kuvattu tukeuduttavan aiemmin tehtyjen suunnitelmien vaikutusten arviointeihin. Siltä osin, kun hyödynnetään toisen osapuolen tekemien/teettämien suunnitelmien vaikutusten arviointeja, tulee tarkastella ja kuvata niiden yhteisvaikutuksia ja ajantasaisuutta siitä, miten ne vaikuttavat alueen väestön terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin kyseisessä kaavamuutoksessa.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on ollut terveydensuojelun viranomaisedustajana mukana maakunnallisessa SOVA/YVA-ryhmässä.

Vuorovaikutustahojen osallistumislistalta puuttuu ympäristöterveyttä edustava kunnallinen taho. Etelä-Savon maakunnan alueella toimii 3 ympäristöterveydenhuollon valvontayksikköä: Mikkelin seudun ympäristöpalvelut, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Keski-Savon ympäristötoimi. Kunnallisten valvontayksiköiden vastuulla on terveydensuojelun mukaisesti edistää ja valvoa alueellaan terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kaavaprosessin edetessä tulee varmistaa em. terveydensuojeluviranomaisten edustajan vuorovaikutusmahdollisuus.

Kaavan sisältö

Kaavaselostuksessa (luonnos) on esitetty selkeästi voimassa oleva maakunta-kaava, siihen nyt tehtävät päivitykset, merkinnät, määräykset, toteutus ja vaikutukset sekä tausta-aineisto. Kaavamuutoksen aiheuttamia vaikutuksia on osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti kuvattu mm. terveyteen, sosiaalisiin oloihin ja kulttuuriin.

Maakunta-kaavaselostuksessa on esitetty, joidenkin muutosten aiheuttamia ympäristöterveysvaikutuksia kuten:

Lentoliikenteen (2.3.4) laajennusalueen osalta on kirjattu huomio lisääntyvästä käytöstä aiheutuva melu ja sen kasvattava lentokentän melualue.

Tieliikenteen (2.3.1) osalta vaikutusosia oli vielä kirjaamatta. Toteutusosassa oli kuvattu, että kaavaa voidaan suunnitella viranomaisyhteistyönä. Näiltä osin meluhaittojen terveysvaikutukset (vähentäminen, ennalta ehkäisy) tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Teknisen huollon (2.4.1) osalta vaikutusosia oli vielä kirjaamatta, sillä osaan toiminnoista on vireillä YVA-menettely. Menettelyssä arvioidaan hankkeen terveysvaikutukset.

Kaavassa on osoitettu erityisalueita (tekstin numero 2.4.1 pitäisi olla 2.4.2), joiden lähiympäristön maakäytössä on huomioitavia suoja- ja melumerkintöjä.

Kaavan vaikutusarviointeja täydennetään ehdotusvaiheessa.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut ja Keski-Savon ympäristötoimi ovat antaneet kaavaluonnoksesta lausuntonsa.

Vaikutusarviointitekstejä täydennetään ehdotusvaiheessa.

Korjataan väärä numerointi

<p>Suojavyöhyke- ja melumerkintöjen suunnittelumääräyksissä tulee ottaa huomioon myös terveydensuojelulain (763/1994) 2 §:n mukainen suunniteluvollisuus. Valtioneuvoston päätös (992/1992) ei huomioi kaikilta osin riittävästi meluhaitan aiheuttamia terveyshaittoja miksi melutasoissa tulee ottaa huomioon sosiaali- ja terveysministeriön (545/2015) asetus. Esimerkiksi 1. Jos melu sisältää pienitaajuisia melu, sen aiheuttama terveysvaikutus tulee huomioida ja suhteuttaa STM:n (545/2015) asetuksen ("asumisterveysasetuksen") kautta. Jos taas melussa ei ole pientaajuisia komponentteja, niin kapeakaistaisuuden ja impulssimaisuuden voi ottaa huomioon Valtioneuvoston päätöksen (992/1992) mukaisesti.</p> <p>Turvetuotannon (2.5.1) osalta kaava selostustekstissä tulee kuvata tarkemmin kriteeritarkastelumenetelmää, miten eri (ml. terveys-) vaikutukset on otettu huomioon jo kriteeritarkastelun yhteydessä. Selostustekstistä nämä eivät käy ilmi.</p>	<p>Terveydensuojelulaki on erityislakina voimassa ilman kaavamerkintääkin.</p> <p>Terveysvaikutukset on otettu huomioon välillisesti määrittämällä enimmäisetäisyyksiä asutukseen ja loma-asutukseen (melu, pöly, turvallisuus). Tarkempi terveysvaikutusten tarkastelu kuuluu ympäristölupaprosessiin eli siihen vaiheeseen, kun tiedetään hankkeen koko, tarkat rajat ja toteuttamistapa.</p>
<p><i>Metsähallitus</i></p> <p>Valtakunnallisen soidensuojelun täydennysohjelman linjausten mukaan Metsähallituksen hallinnoimille alueille sijoittuvat kohteet toteutetaan joko luonnonsuojelulailla tai Metsähallituksen omalla päätöksellä. Metsähallituksen omalla päätöksellä toteutettavia kohteita ei tulla perustamaan luonnonsuojelulailla, joten niitä ei tulisi merkitä maakuntakaavaan SL -merkinnällä, vaan käyttää kohteista tehtävän päätöksen mukaista merkintää. Metsähallitus esittää kohteiden merkitsemistä joko MY tai S -merkinnällä. Etelä-Savossa Metsähallituksen omalla päätöksellä joko kokonaan tai osittain toteutettavaksi on valittu kuusi kohdetta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Heinävesi luurikkajoki SL 2.439, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 6,9 ha. 2. Heinävesi Monikkaniemi SL 2.441, rajausta säilynyt ennallaan, 2,7 ha. 3. Mikkeli Ristiinansuo SL 8.483, lounainen laikku kohteesta toteutetaan Metsähallituksen omalla päätöksellä. Laikun rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 3,3 ha. 4. Mäntyharju Siiterinsuo SL 9.460, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 5,4 ha. 5. Savonlinna Suurilakean luonnonsuojelualue SL 16.457, rajausta säilynyt ennallaan, Metsähallituksen omalla päätöksellä toteutetaan 1,2 haja lakisääteisesti 0,4 ha. 1. Sulkava Hoikanjoki-Lieviskänjoki SL 17.437, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 37 ha. <p>Luonnonsuojelulailla toteutettavaksi on valittu seuraavat kohteet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Heinävesi Valkeisneva SL 2.438, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala 36,1 ha. 2. Heinävesi Polvijärvenniemi SL 2.440, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 22,6 ha. 	<p>Muutetaan Metsähallituksen omalla päätöksellä suojelamat alueet SL-merkinnästä S-merkinnälle.</p>

3. Heinävesi Leväsensuo-Haisevanpuro SL 2.442, rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 28,7 ha.
4. Mikkeli Ristiinansuo SL 8.483, koillinen laikku kohteesta toteutetaan lakisääteisesti. Laikun rajausta korjattu, lopullinen pinta-ala on 22,1 ha.
5. Pieksämäki ja Mikkeli Vehvaansuo SL 11.460, rajausta lienee säilynyt ennallaan.
6. Savonlinna Ilvessalonsuot SL 16.458, rajausta lienee säilynyt ennallaan 9,5 ha.

Soidensuojelun täydenniskohteiden rajauksissa on valintaprosessin aikana tapahtunut muutoksia, joten kaikkien kaavaan merkittävien kohteiden rajaukset on syytä tarkistaa. Metsähallitus toimittaa sähköisenä aineistona ajantasaiset rajaukset.

Metsähallitus esittää V -merkinnän 8.60 Mikkeli Keronsalon kaventamista oheisen karttarajauksen mukaisesti. Virkistyskäyttö ei noudattele kiinteistörajoja vaan keskittyy ranta-alueille. Häkkilän polku -retkeilyreitti alueen halki kulkee metsäautoteitä pitkin.

Pieksämäellä Nikkarian V -merkinnän (11.64) muuttaminen V-rm -merkinnäksi edistää alueen kehittämistä virkistykseen ja matkailuun.

Nikkarilan alueen V-rm aluevarauksen rajausta tulisi tarkentaa siten, että Valkeinen ja Pyijy lammet jäävät rajauksen ulkopuolelle. Molemmilla lammeilla on tavanomaista lomarakentamista.

Joroisten Sekalamminsuolle esitämme merkintää Turpeenottoon soveltuva alue (tu). Suo soveltuu teknis-taloudellisesti hyvin turvetuotantoon. Se on täysin ojitettu ja on turvetuotantoon soveltuvien soiden kriteeritarkastelussa todettu turvetuotantoon soveltuvaksi muutoin paitsi ennakoitujen vesistövaikutusten osalta. Tältä osin voidaan kuitenkin todeta, että turvetuotantoalueiden vesikäsittelytekniikka kehittyi koko ajan. Kohteen soveltuvuudesta turvetuotantoon päätetään aikanaan ympäristölupatarkastelussa.

Tarkistetaan rajaukset Metsähallituksen toimittavan aineiston perusteella.

Ei muutosta. Keronsalon virkistysalue on jo pienentynyt huomattavasti suojelumerkintöjen vuoksi. Alue on ainoa laaja-alainen virkistysalue Kyyvedellä. Alue on virkistysalueena myös Kyyveden rantayleiskaavassa ja huomioitu Puula-Kyyveden Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa. Virkistysmerkintö ei estä alueen metsätaloukskäyttöä.

Muutetaan V-rm-rajauksia Valkeisen ja Pyijyn lomarakentamisen osalta.

Joroisten Sekalamminsuu oli mukana alustavassa potentiaalisten turvesuoalueiden kartoituksessa, mutta putosi pois vesistövaikutusarvioinnissa. Sekalamminsuu sijaitsee Välijoen - Sysmäjärven (04.251) valuma-alueella. Suoalue rajautuu pohjoisessa Sekalampeen ja Paroon. Välijoen - Sysmäjärven valuma-alueen suurin järvi on Sysmä, jonka pintaveden tila on tyydyttävä ja riskinä on, ettei hyvää tilaa saavuteta. Muita isompia järviä ovat Paro ja Jokijärvi. Paro pintaveden ekologinen tila on erinomainen.

Metsähallitus esittää Lohilahden eteläpuolelle merkityn MU- aluevarauksen pienentämistä ja tarkentamista. Sulkavan kunnan alueelle MU- aluevaraus tulee tarkistaa parhaillaan laadittavan osayleiskaavatyön perusselvitysten ja johtopäätösten perusteella. Savonlinnan puolella alueen laajuutta tulee tarkistaa laadittujen yksityiskohtaisempien kaavojen perusselvitysten pohjalta ja taroituksenmukaisuuden perusteella todellista ulkoilun ohjaamistarvetta vastavaksi.

Maakuntakaavaan merkitty MU- aluevaraus pohjautuu entiseen seutukaavan aluevaraukseen ja valtion maanomistukseen. Aluevarauksen tulee perustua selvitykseen todellisesta ulkoilun ohjaamisen tarpeesta alueella. Suurella osalla alueesta ei ole merkittävää maakunnallista tai paikallista ulkoilun ohjaamisen tarvetta. MU- aluevaraus melualueella ja sen läheisyydessä on myös ristiriitainen.

Metsähallituksen mielestä kyseisellä alueella ulkoilun ohjaamiseen riittää merkittävästi pienempi aluevaraus. MU- aluevarauksen pienentäminen ei heikennä valtion maa-alueen käyttöä ulkoiluun jokamiehen oikeuksin ja metsästykseseen. Laaja MU- aluevaraus maakuntakaavassa rajoittaa metsähallituksen maa-alueen maankäytön suunnittelua ja käyttöä. Todettakoon myös alueella olevan ulkoilureitin käytön olevan pääosin hyvin minimaalista. Kaavaluonnoksessa alueen ampumamelurajaus on tarkistettu ja laajennettu vastaamaan nykytilannetta.

Metsähallitus esittää Savonrannan, nykyisen Savonlinnan valtion maille merkityn MU- aluevarauksen pienentämistä ja tarkentamista. Alueen pääkäyttö on metsätalous ja aluetta käytetään myös metsästykseseen, erityisesti pienriistametsästykseseen. Alueella ei ole varsinaisesti merkittävää maakunnallista tai paikallista ulkoilun ohjaamisen tarvetta. Maakuntakaavaan merkitty MU- aluevaraus pohjautuu entiseen seutukaavan aluevaraukseen ja valtion maanomistukseen. Metsähallituksen mielestä aluevarauksen tulee perustua selvitykseen todellisesta ulkoilun ohjaamisen tarpeesta.

Koloveden kansallispuiston myötä alueelle on tarve sijoittaa kansallispuiston luontomatkailua tukevaa palvelurakennetta kuten majoitus, kahvila/ravintola ja ohjelmapalveluja, jotka tukisivat myös alueen metsästyskäyttöä. Metsähallituksen mielestä MU- alueen laajuus tulisi perustua tarkempiin selvityksiin ulkoilun ohjaamisen tarpeesta. Alueen yleiskaavan tarkistustyö on käynnistynyt ja Metsähallituksen mielestä MU-alueen rajaus tulisi maakuntakaavassa tarkistaa yleiskaavatyössä tehtävien perusselvitysten ja maankäyttöä koskevien johtopäätösten perusteella, tai erilliseen selvitykseen ulkoilun ohjaamisen tarpeesta Matkailupalvelujen alueen (rm) kohdemerkinnän osalta suunnittelumääräyksessä todetaan seuraavaa: "Alueeseen kytkeytyville luonnonsuojelualueille tulee laatia hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka osaltaan toimivat myös alueen matkailun kestävän kehityksen perustana."

Metsähallituksen vetämänä useimmille rm-kohteisiin kytkeytyville luonnonsuojelu/Natura-alueille, mm. saimaannorpan keskeisille pesimäalueille ja luontomatkailun kannalta merkittävimmille luonnonsuojelualueille, on jo laadittu hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa suunnittelumääräyksessä mainittu matkai-

Ei muutosta. Sulkavan Kokkolansalon varausperusteena on laaja, yhtenäinen, valtion omistuksessa oleva erämainen alue, joka yhdistyy luontevasti suojelualueisiin ja puolustusvoimien alueeseen. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava ja rajaus on yleispiirteinen. Sitä voidaan tarkentaa yleiskaavassa, jota ollaan parhaillaan laatimassa. Maakuntakaavassa ei ole aluetta koskevia rakentamismääräyksiä tai suojelumääräyksiä. Yleiskaavalla suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö.

Ei muutosta. Kieluvansalon varausperusteena on laaja, yhtenäinen, valtion omistuksessa oleva erämainen alue, joka yhdistyy luontevasti suojelualueisiin. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava ja rajaus on yleispiirteinen. Sitä voidaan tarkentaa yleiskaavassa, jota ollaan parhaillaan laatimassa. Maakuntakaavassa ei ole aluetta koskevia rakentamismääräyksiä tai suojelumääräyksiä. Yleiskaavalla suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueelle on myös mahdollista sijoittaa pienimuotoista matkailurakentamista.

lun kestävä kehitys on huomioitu. Rm-kohteisiin kuitenkin kytkeytyy myös luonnonsuojelualueita, joilla ei Metsähallituksen näkemyksen mukaan olisi merkittävää käytön ohjaamisen tarvetta myöskään rm-kohteiden toteutuessa. Kaikille Natura-verkostoon kuuluville alueille tehdään joka tapauksessa Natura-alueen tila-arvioinnit (NATA), jossa arvioidaan mm. ympäröivän maankäytön vaikutuksia luonnonsuojelualueisiin ja esitetään eri käyttömuotojen yhteensovittamisen vaatimia toimenpidetarpeita. Matkailun painopistealueille laaditaan lisäksi luontomatkailusuunnitelmia, joissa huomioidaan luonnonsuojelualueiden erityispiirteet matkailukäytön kehittämisessä.

Edellä mainituilla perusteilla **Metsähallitus esittää, että matkailupalvelujen (rm) kohdemerkinnän suunnittelumääräystä tarkennettaisiin seuraavasti: "Alueeseen kytkeytyville luonnonsuojelualueille tulee tarvittaessa laatia hoito- ja käyttösuunnitelmat, jotka osaltaan toimivat myös alueen matkailun kestävä kehityksen perustana."**

Lisäksi esitetään seuraavat muutosesitykset kaavaluonnokseen:

- **Retkisarjamamerkintä Kolovedenlahti V1 1.65 esitetään poistettavaksi, koska kohde on jäänyt pois käytöstä.**
- **Koloveden kansallispuiston SL-merkintää esitetään täydennettäväksi oheisessa karttaliitteessä rasteroinnilla osoitetulla, osana METSO-ohjelman toteutusta valtiolle kansallispuistoon liitettäväksi hankitulla noin 128 ha:n laajuisena alueella.**

Täydennetään rm-määräystä tältä osin.

Poistetaan retkisarjamamerkintä.

Laajennetaan Koloveden SL-alueita esitetyllä tavalla.

Museovirasto

Museovirasto on erityisistunnossaan 18.3.2016 käsitellyt Etelä-Savon maakuntaliiton lausuntopyyntöä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluai-
neistosta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

VAIHEMAAKUNTAKAAVAN SISÄLLÖSTÄ

Etelä-Savon maakuntaliitto valmistelee voimassa olevan maakuntakaavan täydentämistä ja päivittämistä. Päivitys on varsin kattava, sillä tarkastelussa ovat keskusverkko ja asuminen, elinkeinorakenne sisältäen myös kaupan palveluverkon, matkailu ja virkistys, liikenne ja tekninen huolto, erityisalueet sekä luonnonvarojen käyttö, luonnonympäristö ja kulttuuriympäristö.

Museovirasto keskittyy arvioimaan sitä, kuinka varmistetaan aluevarausten soveltaminen kulttuuriympäristön arvoihin erityisesti luonnonvarojen käytössä ja vesiliikenteessä, ja siihen, kuinka maakuntakaavassa osoitetaan arvokas kulttuuriympäristö ja ohjataan ottamaan se huomioon yksityiskohtaisemmassa maankäytössä.

Muutkin kuin yllä todetut maankäyttömuodot vaikuttavat kulttuuriympäristöön, mutta valmisteluaineiston perusteella ne eivät ole samalla tavalla kriittisiä ja vaativia kuin vaikkapa turvetuotannon varaukset. On tärkeätä, että kaikkien teemojen perustavoitteet osaltaan tukevat kulttuuriympäristön vaalimista. Esimerkiksi kaupan palveluverkon osalta lähtökohtana on taajamien keskustojen turvaaminen kaupallisina ykkösalueina, mikä on omiaan turvaamaan myös rakennettujen taajama- ja kaupunkiympäristöjen elinvoimaisuutta.

Kulttuuriympäristön päivitykset koskevat muinaisjäännosten esitystapaa, joitakin tarkennuksia kaavamääräyksissä, maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisten merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen valikoimasta johtuvia päivitystarpeita sekä joitakin yksittäisiä kohdetarkennuksia. Vielä avoimena on maakuntakaavan täydentäminen eräillä modernin arkkitehtuurin kohteilla maakunnallisen, keskeneräisen teemainventoinnin pohjalta. Museovirasto pitää kulttuuriympäristön ja maiseman päivityksiä aiheellisina. Eräät kehittämistarpeet on otettava huomioon kaavan jatkovalmistelussa. Kehittämiskohtia käsitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa.

SELVITYSPOHJA JA VAIKUTUSTEN ARVIOIMINEN

Museovirasto on jo aiemmin todennut (16.10.2014) että turvetuotannon, maa- ja kiviainesvarojen sekä kaivostoiminnan vaikutukset tulee arvioida suhteessa kulttuuriympäristöön. Maakuntaliitto on vastineessaan todennut, että ottoalueita varattaessa otetaan huomioon kulttuuriympäristön kannalta arvokkaat kohteet ja vaikutuksia tarkastellaan suhteessa näihin. Turvetuotantoalueiden osalta tulee lisäksi tuoda esille muinaismuistolain (295/1963) 14 § ja 16 § pääsisällöt sekä selvittää tarve sisällyttää arkeologisten kohteiden huomioiminen niiden suunnittelumääräyksiin.

Kaavaluonnoksessa on tuotu hyvin esille, että uusia muinaisjäännoiskohteita löytyy edelleenkin ja että hankkeissa on aina varmistettava ajantasaisin tieto muinaisjäännoisrekisteristä. Maakuntakaavaa varten on tehty muinaisjäännoiskohteiden päivitys 21.4.2015, ja kohteet on lueteltu kohdeluettelossa. Muinais-

Kiviainesten ottoalueiden ja turvetuotantoalueiden sijoittamisessa on otettu huomioon kulttuuriympäristö ja tiedossa oleva muinaisjäännökset sillä tarkkuudella kuin yleispiirteisessä maakuntakaavassa on mahdollista. Turvetuotantoalueiden määräkset noudattelevat yleistä maakuntakaavoissa esitettyä käytäntöä. **Kaavaselostuksessa voidaan korostaa muinaisjäännoisten tutkimustarvetta myös turvetuotantoalueilla.**

jäännösrekisteri ei ole kattava, monia kohteita on edelleen löytymättä. **Tämän vuoksi maankäyttöhankeissa tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen, joka arvioi tarvitaanko hankealueen maa- ja vesialueilla arkeologisia selvityksiä.**

Muinaisjäännöskohteet esitetään erillisellä liitekartalla, eikä niitä ole luokiteltu enää aikaisemman maakuntakaavan tapaan valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin. Myös muinaisjäännösten rauhoitusluokittelusta on luovuttu. Luokitteluista luopuminen on oikein. Kohteiden esittämistä erillisellä liitteellä on perusteltu muinaisjäännösten määrällä, niiden esittäminen kaavakartalla vaikeuttaisi kartan luettavuutta. Muinaisjäännösten sijainti liitekartalla on tuotu esille kaavamerkinnoissa ja määräyksissä, ja tällä menettelyllä liitekartta on oikeusvaikutteinen. Näin voidaan menetellä, koska asia on mainittu moneen kertaan myös kaavaselostuksessa, eikä muinaisjäännösten huomioimisen eri hankkeissa pitäisi jäädä epäselväksi.

Salpalinjan osalta kohteet on merkitty kaavakartalle ja ne ovat ajantasaiset. Rakennetun kulttuuriympäristön ja maisema-alueiden päivityksissä on hyödynnetty valmiita inventointeja ja teetetty tarpeellisia lisäselvityksiä. Valtioneuvoston hyväksymä valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointi (RKY) päivitetään nyt Etelä-Savon maakuntakaavaan. Etelä-Savon maakuntaliitto on teettämällä erilliselvelyksellä pyrkinyt siihen, että uusitusta valikoimasta poispuodonneisiin ja rajaukseltaan merkittävästi muuttuneisiin alueisiin sisältyvät maakunnalliset kulttuuriympäristöarvot otetaan asianmukaisesti huomioon.

Maakuntaliiton ylläpitämä Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta kokoaa inventointitiedot alueen rakennetuista ympäristöistä ja niiden arvoista. Sen sisällön ajanmukaisuutta, käytettävyyttä ja julkisuutta on parannettu ja kehitetty maakuntakaavoitusta tukeväksi verkkoaineistoksi ja -palveluksi. Etelä-Savon kulttuuriperintötietokanta kuntoon -hanketta 2013-2015 rahoitti Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. **Täydentyneet inventointitiedot ja tehdyt arvotukset mahdollistaisivat uusien maakunnallisten kohteiden sisällyttämisen maakuntakaavaan, mihin on erityistä tarvetta ajanjakson 1939-1980 rakennusperinnön osalta.**

Kaavaselostusluonnoksen kooste vaihemaakuntakaavan kokonaisvaikutuksista on vielä keskeneräinen arkeologisen kulttuuriperinnön, kulttuurimaiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta. Tunnistetut vaikutukset ja maakuntakaavan ohjaus haittavaikutusten minimoimiseksi yksityiskohtaisemmassa maankäytössä tulee siinä vielä riittävällä tavalla todeta.

Luvussa 2.7 Kulttuuriympäristö käsitellään vaikutuksia päivitysaiheittain. Luvussa on mainittu, että arvioinnissa käytetään menetelminä mm. selvityksiä, asiantuntija-arvioita ja -lausuntoja sekä matriiseja. Suunnittelualueet, joihin kohdistuu arkeologisen kulttuuriperinnön intressejä, tulisi tunnistaa ja esittää matriiseissa. Tähän sisältyy erityisesti turvetuotantoalueisiin mahdollisesti liittyvät arkeologiset intressit.

Modernin arkkitehtuurin kohteita ei ole käsitelty/luokiteltu valtakunnan tasolla. Kohteiden arvottaminen maakunnallisiin ja paikallisiin kohteisiin ei ole kaikin osin saanut hyväksyntää kunnissa. Valtakunnallisen linjauksen puuttuessa ja koska kuntien kanssa ei ole asiasta neuvoteltu, ei kohteita tässä vaiheessa merkitä maakuntakaavaan.

Vaikutusten arviointia täydennetään.

Maakuntakaavan selostuksessa luvun 2.5 Luonnonvarojen käyttö, ja alaluvussa 2.5.1 Turvetuotanto, on todettu, että Etelä-Savon nykyisistä turvetuotantoalueista suurin osa poistuu tuotannosta vuoteen 2035 mennessä. Maakuntakaavassa on tarpeen tarkastella myös potentiaalisia turvetuotantoalueita. Maakuntahallitus ja -valtuusto ovat päättäneet, että maakuntakaavassa osoitetaan uusia mahdollisia tuotantoalueita vain maakunnan omaan tarpeeseen siten, että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla. Maakunnan omaksi tarpeeksi arvioitiin noin 1300 ha.

Etelä-Savon maakuntaliitto on tehnyt maakuntakaavaa varten selvityksen turvetuotantoon soveltuvista soista Etelä-Savossa (2015). Tuotantoon soveltuvien suoalueiden valintakriteereitä oli 13, joista yksi oli muinaisjäännösrekisterin mukaiset muinaisjäännökset. Valintakriteerin ehtona oli, ettei turvetuotanto saa tuhota muinaisjäännöksiä. **Muinaisjäännösrekisteri ei ole kuitenkaan muinaisjäännösten osalta yksistään riittävä soiden valintaan soveltuva kriteeri, koska suoalueilla on tehty erittäin vähän arkeologisia tutkimuksia, eikä niiden muinaismuistolain rauhoittamaa arkeologista kulttuuriperintöä tunneta vielä riittävästi.**

Suot ovat arkeologisesti erittäin mielenkiintoisia alueita ja niissä voi piillä arkeologisesti ainutkertaista aineistoa. Suolöytöjen ja soiden viimeaikainen tutkimus on osoittanut, että turvetuotantoon valittujen soiden arkeologia tulee selvittää samoin kuin soista tehdään yleensä myös luontoselvitykset. Selvitystyön tulee pohjautua arkisto- ja kartta-analyysiin, joiden avulla selvitetään maakunnan muinaiset vesistöväiheet ja soiden muodostuminen Geologian tutkimuskeskuksen turvevara-aineistoista ja paikkatietoikkunasta sekä GTK:n turvetutkimusraporteista. Tämän jälkeen tarkastellaan soiden sijoittumista tunnetun arkeologisen kulttuuriperinnön valossa. Suurin osa Suomen soista on syntynyt järvien umpeenkasvun seurauksena. Arkeologisesti potentiaalisimpia ovat soiden/muinaisten vesistöjen ranta-alueet, vesistöjen lasku-uomat ja mineraalimaapitoisemmat saaret tai kannakset soiden keskellä. Arkisto- ja kartta-analyysin jälkeen voidaan alueelta valikoida arkeologisesti potentiaalisimpia alueita, joiden huomioonottaminen maankäytön suunnittelussa (turvetuotanto) tapahtuisi vastaavalla tavalla kuin kuivallakin maalla. Arkeologisesti mielenkiintoiset alueet tulisi tarkastaa vielä maastotarkastuksin tarkastelemalla suoileikkauksia, kairaamalla ja koekuoppien avulla viimeistään siinä vaiheessa kun turvetuotanto on alkamassa alueella.

Edellä jo todetusti turvetuotantoalueiden arkeologian selvittäminen tulee huomioida maakuntakaavan alueita koskeissa suunnittelumääräyksissä.

VESILIIKENTEEEN KEHITTÄMINEN KULTTUURIYMPÄRISTÖN ERITYISKYSYMYKSENÄ

On myönteistä, että Vuoksen vesistöalueen (VAT Vuoksi) erityispiirteet on otettu kaavaluonnoksessa huomioon. Se näkyy vesiliikenteeseen ja virkistykseen liittyvien aluevarausten runsautena, vesistöön liittyvien kulttuuriperintökohteiden

Jo ympäristöluvan saaneet turvetuotantoalueet osoitetaan aluevarauksina maakuntakaavassa. Muut turvetuotantoalueet osoitetaan potentiaalisella katkoviivamerkinällä eli merkintä on lähinnä informatiivinen. Arkeologisia selvityksiä on tarpeen laatia siinä vaiheessa, kun hanke konkretisoituu, jolloin tiedetään hankealueen ulottuvuus.

Täydennetään selostusta tältä osin.

Maakuntakaavan suunnittelumääräys noudattelee muissa maakuntakaavoissa annettuja määräyksiä. Siinä ei luetella erityislaissa mainittuja selvitysvelvollisuuksia. Asia voidaan kertoa kaavaselostuksessa.

nostamisena maakuntakaavaan, vesiluontokohteiden määränä sekä vesistömatkailun korostamisena. Myös rm-merkinnän (matkailupalveluiden alue) suunnittelumääräyksessä huomioidaan hyvin kulttuuriympäristö ja muinaisjäännökset. Todettakoon vielä, että huomioiminen edellyttää museoviranomaisen (maakuntamuseo tai Museovirasto) lausuntoa, mistä voi sisällyttää maininnan määräystekstiin.

Ranta-alueiden ja vesistömatkailun kehittämisessä olisi luontevaa inventoida potentiaalisimmat alueet ranta- ja vesialueiden kulttuuriperinnön eri osaluokkien tunnistamiseksi ja hyödyntämiseksi muun muassa alueiden vetovoimatekijöinä. Tätä kautta on mahdollista hahmottaa myös kulttuurihistorian ja maiseman kannalta merkittävät vesireitit sekä sukellusturismin kannalta houkuttelevia kohteita.

Vesiliikenteen erilaisten alavarausten (syvä-, laiva- ja veneväylät sekä mahdolliset uudet kanavat) osalta tulee selvittää mahdolliset vaikutukset maisemaan, kulttuuriympäristöön sekä maa- ja vesialueiden muinaisjäännöksiin. Näiden alueiden suunnittelumääräyksiin tulisi lisätä maiseman, kulttuuriympäristön ja muinaisjäännösten huomiointi sekä selvittäminen tarkemmassa maankäytön suunnittelussa.

KAVALUONNOKSEN TÄYDENTÄMISEN JA KEHITTÄMISEN TARPEET

Museovirasto esittää edellä tuotujen seikkojen perusteella seuraavat kohdat huomioon otettavaksi ja ratkaistavaksi vaihemaakuntakaavan jatkovalmistelussa.

Kaavamerkinnöissä muinaismuistokohde on merkitty SM-merkinnällä, joka tarkoittaa muinaismuistoaluetta. Koska kyseessä ei ole kuitenkaan alueista muinaisjäännöstä osoittava merkintä, tulisi kohdemerkintä muuttaa sm-merkinnäksi (muinaismuistokohde).

Sm-merkintää koskevaan suojelumääräykseen suositellaan lisättäväksi/muutettaviksi kursivilla ehdotetut kohdat: "Alueella sijaitsee muinaismuistolaille (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista maankäyttöhankkeista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto."

Salpalinjan kaavamerkintään liittyvä suositus ehdotetaan muutettavaksi siten, että Museovirasto korvataan museoviranomaisella: "Toimenpiteistä tulee pyytää lausunto museoviranomaiselta ja ..."

Kaavaselostusta ja määräyksiä tulee täydentää siten, että kaikissa maankäyttöhankkeissa, myös vesialueilla todetaan johdonmukaisesti, että hankesuunnittelussa tulee pyytää museoviranomaisen (maakuntamuseo tai Museovirasto) lausunto sen selvittämiseksi tarvitaanko hankealueilla arkeologisia tai vedenalaisarkeologisia selvityksiä ennen hankkeiden toteuttamista.

Muinaisjäännöskohteiden liitekartta on lähetettävä Museovirastolle tarkistettavaksi ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa. Liitekarttaluonnos

Suunnittelumääräykset ovat maakuntakaavatason mukaisia.

Muutetaan merkintä.

Muutetaan määräys.

Muutetaan suositus.

Voidaan täydentää kaavaselostusta.

Kartan aineisto on ladattu Museoviraston paikkatietopalvelusta. Museovirasto voi kommentoida omasta aineistostaan tehtyä karttaa siinä yhteydessä kun maakunta-

<p>tulee lähettää arvioitavaksi myös Savonlinnan maakuntamuseolle. Etelä-Savon rakennusperinnön kohdevalikoimaa tulee maakuntakaavassa täydentää ja monipuolistaa 1900-luvun, erityisesti vuosisadan jälkipuoliskon kohteilla.</p> <p>VALMISTELUSSA TOTEUTUNUT VUOROVAIKUTUS</p> <p>Kaavan aloitusvaiheessa ja valmistelussa on informoitu ja kuultu Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmää. Etelä-Savon kulttuuriympäristötyöryhmässä on mukana kulttuuriperintöalan asiantuntijat sekä Museovirastosta että Savonlinnan maakuntamuseosta. Erityiskysymyksiä, kuten modernin rakennusperinnön sisällyttämisestä maakuntakaavaan, on hyvä tarvittaessa ottaa vielä keskusteluun työryhmässä. Lisäksi Museovirastosta on nimetty edustaja vaihemaakuntakaavan seurantaryhmään.</p> <p>Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan kohdekuvausten yhteenvedojen jakaminen avoimena verkkopalveluna (www.esku.fi) on osaltaan lisännyt kaavaprosessin vuorovaikutteisuutta.</p> <p>Museovirasto pyytää lausuttavakseen vaihemaakuntakaavan ehdotuksen. Vaihemaakuntakaavasta tulee kuulla myös Savonlinnan maakuntamuseota, joka hoitaa toimialueellaan arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaistehtäviä.</p>	<p>liitto pyytää kaavaehdotuksesta lausunnon. Tämä tapahtuu ennen kaavaehdotuksen nähtäville panoa.</p> <p>Modernin arkkitehtuurin kohteita ei merkitä maakuntakaavaan, kts. ed.</p> <p>Valmisteluaineistosta lähetettiin lausuntopyyntö sekä Museovirastoon että maakuntamuseoon ja näin menetellään myös kaavaehdotusvaiheessa.</p>
<p><i>Pohjois-Savon ELY-keskus, Liikenne ja infrastruktuuri –vastuualue</i></p> <p>Pohjois-Savon ELV-keskuksen liikenne- ja infravastuualue esittää lausuntonaan seuraavaa:</p> <p>Kauppa</p> <p>Liikennevastuualue pitää kaavaluonnoksessa tavoitevuoteen ulottuvan kulutuksen kasvun ja sen pohjalta tehtyä lisäliiketilän arviointi melko ylimitoitettuna ja optimistisena. Maakuntakaava jättää löyhällä ohjauksella melkoisen pelivaran kuntakaavoituksella eikä esimerkiksi vaikutuksia liikenteeseen pysty tässä vaiheessa täysin ennakoimaan.</p> <p>Vaikutustarkastelussa on todettu kaupan alueiden sijoittuvan maakunnan rakenne huomioiden pääosin tasaisesti suhteessa väestöön ja liikennejärjestelmän tarjoamiin liikkumismahdollisuuksiin. Taajamissa palvelut ovat saavutettavissa kevyellä liikenteellä, mutta keskusta-alueiden ulkopuolelle sijoituvissa vähittäiskaupan suuryksiköissä asiointi tulee jäämään käytännössä henkilöauton varaan, kaupan luonnekin huomioiden.</p> <p>Vaikutustarkastelussa tulisi ottaa yksilöidymmin kantaa millä vaihemaakuntakaavassa osoitetuilla kaupan suuryksiköiden alueilla on jo suunniteltu tai toteutettu liikenne-/liittymäjärjestelyt (Myös kaavallinen valmius), jotka tukevat kaupan kehittämistavoitteita.</p> <p>Toisaalta tulee tuoda esille ne kohteet, joissa kaupan varaukset edellyttävät vielä liittymäjärjestelyjen ratkaisemista tai jatkosuunnittelua viimeistään</p>	<p>Päivitetään vaikutusarviointia tältä osin.</p>

yleiskaavavaiheessa. Näistä kaupan kohteista on varausten kannalta merkittävintä Mikkelin Karikkoon sijoittuva Länsisilta, jossa vähittäiskaupan enimmäisala on 130 000 k-m². Alueen osalta ei liikennejärjestelyjä ole ratkaistu.

Turvetuotanto

Turvetuotannon osalta vaikutustarkastelussa ei ole otettu kantaa turvekuljetusten vaikutuksiin tieverkolla. Lähinnä vaikutukset kohdistuvat turvetuotantoalueita palvelemaan alempaan maantieverkkoon, joka koostuu lähinnä soratiestöstä. Tarkastelussa tulisi huomioida tienpidon ja kuljetusten kannalta mm. tieverkon mahdolliset kelirikko-ongelmat.

Liikenne

Vaihemaakuntakaavan luonnokseen tehdyt päivitykset tieverkolle vastaavat toteutus- ja suunnitteluvalmiutta. Liikennevastuualue pitää hyvänä suunniteltujen eritasoliittymien varausmerkintään täydennettyä suunnittelumääräyksellä, jolla korostetaan erityisesti maankäytön tarpeita palvelevien eritasoliittymien toteuttamisen ajoitusta ja toteuttamismahdollisuuksien varmistamista ennen kuin esimerkiksi niihin tukeutuvaa uutta kaupan toimintaa asemakaavoitetaan. Tältä osin on tarpeen viitata myös edellä todettuun (Kauppa) kaupan varausten vaikutuksiin liikenneverkon ja liittymäjärjestelyjen kehittämisessä.

Tieverkon osalta kaavaselostuksesta puuttuu varsinainen vaikutustarkastelu.

Lausunnon täydennys 7.3.2016

Liikennevastuualue haluaa täydentää antamaansa lausuntoa seuraavasti: Itä-Suomen liikennestrategia –Itä-Suomen elinkeinoelämän ja asukkaiden tarpeita palveleva uuden sukupolven liikennejärjestelmä – hyväksyttiin loppuvuodesta 2015. Etelä-Savon maakuntaliitto on ollut tiiviisti mukana sen laadinnassa.

Aluekehityslain mukaisesti se hyväksyttiin myös Etelä-Savon maakuntahallituksessa. **Liikennestrategia ei kuitenkaan ilmene yksilöidymmin 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta eikä tavoitteista (Lähtökohdat).**

Uutena taajamatoimintojen alueena on osoitettu Mikkelin Salosaaren alue, joka on osin haasteellinen kevyen liikenteen yhteyksien takia. Vaikutustarkastelun mukaan alue olisi helppo kytkeä kevyen liikenteen verkostoihin. Salosaaren alueen varauksen ulottuminen kantatielle 62 ja sen eteläpuolelle luo tarpeet kantatien kevyen liikenteen väylälle ja Kirkonvarkauden sillalle. Kevyen liikenteen yhteyksien kehittäminen vaatii erillistä kevyenliikenteen siltaa, jonka kustannukseksi on arvioitu 5.5 M€ (Tarveselvitys 2012). Nykyisen sillan varaan aluetta ei voi kehittää kevyen liikenteen kannalta vaiheittainkaan. Tämä tulee huomioida ko. alueen vaikutustarkastelussa.

Turvetuotannon tarkemmat vaikutukset selvitetään ympäristölupavaiheessa. Maakuntakaavan aluevarauksilla ei lisätä turvetuotantoa merkittävästi nykyisestä, joten kokonaiskuljetusmäärät eivät kasva. **Täydennetään vaikutusten arviointia.**

Täydennetään.

Strategiaa hyödynnetään kaavan kehittämisperiaatemarkintöjen päivityksessä, joka liitetään kaavaehdotukseen.

Täydennetään kaavaa esittämällä ko. yhteystarpeita koskevat tarvittavat määräykset kaavassa ja täydennetään vaikutusarviointia tältä osin.

<p><i>Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes</i></p> <p>Lausunto Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta. Etelä-Savon maakuntaliitto pyytää lausuntoa Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta. Vaihemaakuntakaavassa täydennetään Etelä-Savon voimassaolevaa maakuntakaavaa kaikkien maankäyttöteemojen osalta.</p> <p>Tukes pitää erittäin hyvänä asiana, että keskusverkoston, asumisen ja elinkeinorakenteiden osalta kaavaprosessissa on tarkoituksena tarkastella Seveso Iidirektiivin mukaisten ja muiden suurten vaarallisia kemikaaleja teollisesti käsittelevien ja varastoitavien laitosten esittämistapaa maakuntakaavassa. Seveso II -direktiivin mukaisten laitosten merkintä on informatiivinen ja nykytilan toteava. Seveso II -direktiivi on korvattu nykyisin Seveso III -direktiivillä.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Naapuriliitot</p>	
<p><i>Etelä-Karjalan liitto</i></p> <p>Etelä-Karjalan liitto on tutustunut Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaan ja toteaa seuraavaa: 2. vaihemaakuntakaava rakentuu hyvin eri teemojen sisään ja kaava edustaa strategisen suunnittelun periaatteita. Etelä-Karjalan maakuntakaava on muotoiltu hyvin Suomenniemen osalta Etelä-Savon vaihemaakuntaan sopivaksi.</p> <p>Etelä-Karjalan liitto toivoo, että Etelä-Karjalan voimassaolevan maakuntakaavan Etelä-Savon rajalle johtavat viheryhteydet, matkailun kehittämissävyälät sekä muut tarvittavat yhteydet maakuntien välillä sekä Saimaan kehittämisen kohdealue Geopark- alueen perusteluna otetaan huomioon tarpeellisilta osin Etelä-Savon vaihemaakuntakaavassa jatkuvina vyöhykkeinä.</p> <p>Etelä-Karjalan liiton mielestä kaavakartoilla olisi hyvä olla näkyvissä kaupunkien nimet, jotta kohteet löytyvät paremmin netissä katsettavalta kartalta. Etelä-Karjalan liitolla ei ole muuta huomautettavaa Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan luonnokseen.</p>	<p>Viheryhteydet poistettiin Suomenniemen puolelta, koska Etelä-Savon maakuntakaavassa ei ole ollut vastaavia merkintöjä, myöskään moottorikelkkailun tai matkailun yhteystarve merkintöjä ei ole käytetty Etelä-Savon maakuntakaavassa.</p> <p>Lisätään Geopark-alueetta koskeva kaavamerkintä kaavaan.</p> <p>Lisätään nimistöä karttaan.</p>
<p><i>Keski-Suomen liitto</i></p> <p>Keski-Suomen liitto pitää kaavaluonnosta asiantuntevasti laadittuna, eikä liitolla ole siihen muuta huomautettavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Kymenlaakson liitto</i></p> <p>Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on päivittää ja täydentää maakuntakaavaa useiden maankäyttömuotojen osalta. Keskeisin päivittämisen kohde on luonnonvarojen kestävä käyttö. Kaavaprosessissa tutkitaan mm. turvetuo-</p>	

<p>tannon ja vesistöjen virkistyskäytön yhteensovittamista ja päivitetään arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisemien sekä luonnonsuojelualueiden merkintöjä.</p> <p>Kymenlaakson maakuntakaavassa Vuohijärvi on varattu vedenhankinnan kannalta arvokkaana pintavesialueena. Varauksen tarkoituksena on turvata laadukas raakavesilähde Selänpään alueella sijaitseville maakunnan vedenoton kannalta tärkeille tulevaisuuden vedenottamoille ja imeytysalueille. Kymenlaakson Liitto katsoo, että Vuohijärven vesialueen merkitys tulisi tunnistaa myös Etelä-Savon maakuntakaavassa ja varata se vastaavalla kaavamerkinnällä.</p> <p>Turpeenottoon soveltuviin alueiden valintakriteerit ovat selkeät. Arviointi turvetuotannon vesistövaikutuksista on tehty asiantuntevasti ja huolellisesti. Kaavaselostuksessa todetaan, että turvetuotantoon päätyvät alueet ratkaistaan ympäristölupa prosessissa. Maakuntakaavoituksen ohjaava vaikutus voidaan siten todeta vasta pitkäaikaisen seurannan jälkeen.</p> <p>Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu maankäyttö Kymenlaakson rajan tuntumassa on säilynyt pääosin ennallaan. Muutoksina</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voikosken teollisen koskimaiseman arvoluokka on muuttunut valtakunnallisesta maakunnalliseksi. • Repoveden luonnonsuojelu- ja Natura 2000 -aluetta on laajennettu. Kaavamerkintä on luonnonsuojelualue/ampuma- ja harjoitusalue (SL/EAH). Kymenlaakson puolella harjoitusaluekäyttö on osoitettu osaluomerkinällä. • Lehlammin kaivosaluetta on laajennettu ja maakuntakaavan kohdemerkintä on muutettu aluevarausmerkinnäksi. Louhintatoiminnan ympäristövaikutukset eivät edellytä YVA-prosessia eivätkä ulotu Kymenlaakson puolelle. <p>Kymenlaakson Liitolla ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavan valmisteluaineistoon.</p>	<p>Etelä-Savon maakuntaliitto ei näe merkinnällä olevan sellaista yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavaa lisäarvoa, jonka perusteella merkintä olisi syytä lisätä kaavaan.</p>
<p><i>Pohjois-Karjalan maakuntaliitto</i></p> <p>Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee valmisteluaineiston hyvin valmisteltuna ja antavan hyvän pohjan jatkaa valmistelua kohti kaavaehdotusta. Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla ei ole huomauttamista Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistoon.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Pohjois-Savon liitto</i></p> <p>Pohjois-Savon liitto pitää Etelä-Savon 2. maakuntakaavan valmisteluaineistoa hyvänä ja kattavana. Liitolla ei ole huomautettavaa 2. maakuntakaavan valmisteluaineistosta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p><i>Päijät-Hämeen liitto</i></p> <p>Päijät-Hämeen maakuntahallitus antaa Etelä-Savon liitolle 2. vaihekaavan val-</p>	

misteluaineistosta seuraavan sisältöisen lausunnon:

Etelä-Savossa on päädytty täydentämään 2. vaihekaavalla vuonna 2010 vahvistettua kokonaismaakuntakaavaa ja erityisesti tuulivoiman tuotantoon keskittyntä 1. vaihekaavaa, joka vahvistui nyt helmikuussa 2016.

Useiden muiden liittojen tavoin kaavaluonnoksessa täydennetty kaupan ratkaisuja. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön alarajaksi esitettyä 3000 k-m² Päijät-Hämeen liitto pitää hyvänä ja perusteltuna. Samoin tästä poikkeaminen suurempien kaupunki- ja muiden taajamien osalta on esitetty kohtuullisesti.

Täydennyksenä lainvoimaiseen kaavan nähden on osoitettu muutama vähittäiskaupan suuryksikkökohta km-merkinnällä. Näistä lähinnä Päijät-Hämettä on jo osittain toteutunut Kuortin liikenneaseman ympäristö Pertunmaalla. Kaavalla ei sallita sinne päivittäistavarakaupan suuryksikön toteuttamista. Yhteensä enimmäismitoituksena osoitettu 15 000 k-m² kohdistuu tilaa vaativaan kauppaan. Kaupan laadusta johtuen on todennäköistä, ettei varauksella ja sille esitetyllä enimmäismitoituksella ole haitallista vaikutusta Päijät-Hämeen kaupallisten palveluiden saatavuuteen. Kaikkiaan kaupan mitoitus keskustatoimintojen alueilla, paikalliskeskusten alueilla ja vähittäiskaupan suuryksikköjen alueilla näyttää perustellulta, eikä aiheuta haittaa Päijät-Hämeen samantasoisten keskusten toiminnalle.

Etelä-Savon voimassa olevan maakuntakaavan toteutetut vesihuoltolinjat esitetään kumottavaksi sillä perusteella, että kuntaliitosten myötä ne sijaitsevat pääosin yhden kunnan alueella. **Kumottavien merkintöjen joukossa on Heinola-Pertunmaa vesihuoltolinja, joka esitetään Päijät-Hämeen korjatussa maakuntakaavaehdotuksessa päävesihuoltolinjan merkinnällä. Päijät-Hämeen liitto ehdottaa harkittavaksi uudelleen merkinnän kumoamista vesihuoltolinjan ylikunnallisen merkityksen vuoksi.**

Etelä-Savon kaavaluonnoksessa on huomioitu Päijät-Hämeen alueella sijaitsevien puolustusvoimien Hartolan varastoalueiden suojavyöhyke. Kaksi muutakin Päijät-Hämeen maakuntakaavaehdotuksen suojavyöhykettä ulottuu juuri ja juuri Etelä-Savon puolelle: **Lusin varalaskupaikan suojavyöhyke ja kansainvälisen ydinkoekieltosopimuksen valvontaan tarkoitettun Onkiniemen seismologisen aseman suojavyöhyke. Näiden merkitsemisen tarpeellisuutta voi tiedustella asianosaisilta, eli puolustusvoimilta ja Helsingin yliopiston Seismologian instituutilta.**

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa on päivitetty maakunnallisia ja valtakunnallisia kulttuuriympäristöarvoja osana valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointipäivitystä. Selvitystyöstä on saatu hyvä, ajantasainen aineisto maakuntakaavaa varten ja valtakunnallinen inventointi on ajallisesti osunut hyvään aikaan maakuntakaavan kannalta. Etelä-Savossa on käytetty kulttuuriympäristömerkinnöissä samansuuntaista yleispiirteistä otetta kuin Päijät-Hämeen liitossakin ja on esitetty maakunnalliset ja valtakunnalliset arvot omina merkintöinään erottelematta niitä maisemiin tai rakennettuihin ympäristöihin.

Paason, Kuortin ja Koirakiven välille olisi hyvä saada ulkoilun yhteystarve-

Valmisteluaineistosta saadun palautteen perusteella vesihuollon runkolinjojen kumoamisesta maakuntakaavasta luovutaan ja jätetään ne voimaan nykyisessä maakuntakaavassa.

Täydennetään maakuntakaavaa suojavyöhykkeiden osalta.

Paason, Kuortin ja Koirakiven välille ei Etelä-Savossa ole tehty reittisuunnitelmia,

<p>merkintä tai retkeilyreitimerkintä. Nyt Päijät-Hämeen liiton ulkoilun yhteystarvermerkinnät päättyvät Paason seudulle ja eivät jatku Etelä-Savon puolella. Etelä-Savon puolelta tulee puolestaan Paason lähistölle melontareitti, mutta Päijät-Hämeen maakuntakaavakartalla ei ole sille jatkumoa. Reitistöjen suhteen olisikin mahdollista tehdä jatkossa ylimaakunnallista yhteistyötä ja saada yhteisiä hyötyjä maakuntien tarjoamista erityyppisistä retkeily- ja matkailumahdollisuuksista terveellisesti patikoiden tai meloen. Pääasia kuitenkin toteutuu kun ulkoilmaliikuntareitit kohtaavat, vaikkakin erityyppisinä ja erilaisin matkavälinein.</p> <p>Virkistykseen, matkailun, maaseudun, suojelun ja kulttuuriympäristön osalta on hieman eroja esitystavoissa Päijät-Hämeen korjattuun maakuntakaavaehdotukseen verrattuna, mutta se kuuluneen maakunnalliseen tarvepohjaisuuteen ja etuoikeuteen esittää eri asioita eri tavoin kullekin maakunnanliitolle sopivalla tavalla. Joiltakin osin Päijät-Hämeen korjattu maakuntakaavaehdotus on yksityiskohtaisempi, kuten esimerkiksi kyläverkoston suhteen ja joiltakin osin Etelä-Savon 2.vaihemaaakuntakaava on yksityiskohtaisempi kuten erilaisten metsäluontoarvojen esittämistavaltaan ja samoin matkailun osalta. Päijät-Hämeessä on keskitytty laajahkoihin matkailualueisiin ja esitetty matkailun ja virkistykseen kehittämisenkohdemerkintöjä kun taas Etelä-Savossa on hyvinkin yksityiskohtaisia merkintöjä ja otettu matkailukohteet mukaan. Samoin kulttuuriympäristön osalta kohteitakin on otettu mukaan kaavakartalle kun taas Päijät-Hämeen liitto on päättänyt osoittamaan ne liitekartoilla. Soidensuojelutyöryhmän esitys valtakunnallisesti arvokkaiksi suoalueiksi on tullut Etelä-Savon 2.vaihemaaakuntakaavan osalta hyvään aikaan valmiiksi ja sitä on hyödynnetty valtion omistamien maiden osalta.</p>	<p>eikä Pertunmaan tai Mäntyharjun kunta ole esittänyt yhteystarvetta maakuntakaavaan.</p> <p>Savonselän melontarengas –melontareitille on olemassa reittisuunnitelma, reitin varrella on myös levähdyspaikkoja, vaikka reitti ei jatkukaan Päijät-Hämeen puolella, ei sitä ole syytä poistaa Etelä-Savon puolelta. Reitin nimi on syytä kuitenkin muuttaa, koska kyse ei ole rengasreitistä.</p>
<p>Muut lausunnonantajat</p>	
<p><i>Etelä-Savon kauppakamari</i></p> <p>Maakuntaliitto on laatinut kaavan vuorovaikutteisesti ja pitänyt kiitettävästi yhteyttä sidosryhmiinsä. Maakuntakaavan on tarkoitus olla mahdollistava, ja tämä periaate tulisi kattavana myös alempiasteisessa kaavoituksessa. Tällöin kaavan rajauksilla ja lupamääräyksillä ei tule hankaloittaa kehittämisinvestointeja. Matkailupalveluiden osalta tulisi lisätä merkintä Mäntyharjun Nurmaan WHD Gård ja Punkaharjun Kultakiven alue.</p> <p>Luonnonvarojen osalta on hyvä, että maa-ainesten ja turpeen ottoalueet on inventoitu ja kaavassa osoitetaan potentiaaliset hyödynnettävissä olevat alueet. Kaiken kaikkiaan kaavajärjestelmän tulee olla ihmisten asumista ja yritysten toimintaa sekä sijoittumista edistävä ja kannustava eikä rajaava.</p> <p>Maakuntakaava osana maakunnan kehittämisstrategiaa luo positiivista mielikuvaa Etelä-Savosta.</p>	<p>Ko. matkailualueet on osoitettu kaavassa.</p>

<p><i>Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri ry</i></p> <p>Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piiri on tutustunut vaihemaakunta-kaavan valmisteluaineistoon. Kommenttimme koskevat niitä valmisteluaineiston osia, jotka liittyvät piirin keskeisimpään toiminta-alueeseen.</p> <p>2.5. Luonnonvarojen käyttö 2.5.1 Turvetuotanto</p> <p>Ensiksi huomautamme, että yleiseen käyttöön vakiintunut termi "turvetuotanto" on asiallisesti ottaen väärä, ja sen käytöstä tulisi luopua. Oikeampia ilmaisuja olisivat esim. turpeenotto tai -kaivu.</p> <p>Vaikutusten arvioinnissa sivutetaan lisääntyvän turvetuotannon ilmastovai- kutukset kokonaan.</p> <p>Vesistöalueiden kokonaiskuormitus-suositusta ja sen laskentaperusteita olisi syytä avata tarkemmin, nyt perusteet jäävät epämääräisiksi.</p> <p>Turpeenottoon soveltuvien alueiden valintaan luoduista kriteereistä jo en- simmäinen eli</p> <p>"turvetuotanto ei saa heikentää valuma-alueen vesistöjen ekologisen tilan luokitusta" estää uusien turvealueiden avaamisen. Toistaiseksi turpeenot- toa ei ole missään onnistuttu toteuttamaan niin, ettei alapuolisten vesistö- jen tila olisi heikentynyt.</p> <p>Muista kriteereistä tuotantokelpoiseksi arvioitu 30 ha minimiraja on alhai- nen. Kerimäellä suljettiin huomattavasti suurempi Savisuon turvealue, ilmeisenä syynä se, että nykyvaatimusten mukaista vesienkäsittelyä ei kana- nata näin pienelle alueelle rakentaa.</p> <p>Joillakin turpeenottoon soveltuviksi arvioiduilla soilla ei vesistön mini- mimietäisyydeksi määritelty 500m täyty, jos mittaus suoritetaan oletetun turvekentän reunasta. Näitä ovat ainakin Suurisuo, Pahkasuo, Tetrisuo ja Kahdeksaisiensuo.</p> <p>Muistutamme, että maakuntahallitus ja -valtuusto ovat linjanneet, että ve- sistöjen laadun säilyminen on etusijalla. On myös mahdollista, että tur- peenotto yleensä on Euroopan Unionin vesipuitedirektiivin vastaista. Esi- tämme, että turpeenottoon ei tulevassa maakuntavaihekaavassa osoiteta uusia alueita, varsinkaan kun kaavaselostuksessa todetaan, ettei maakunta- kaavassa ole pyritty ohjamaan tuotannon sijoittumista eikä kaavamerkinnän puuttuminen sitä estä.</p>	<p>Maakuntakaavalla ei lisätä turvetuotantoa, maakuntakaavan tavoitteena on varata sopivia turvetuotantoalueita maakunnan omaan käyttöön. Lähtökohtana käytetään nykyistä ottomäärää eli turvetuotannon ilmastovaiikutukset pysyvät nykytilanteeseen verrattuna Etelä-Savossa samana.</p> <p>Vesistövaikutusten arviointi on tehty Suomen ympäristökeskuksessa. Yritetään avata sen sisältöä taustaselvityksessä.</p> <p>Vesistövaikutuksia arvioitiin siitä lähtökohdasta, ettei vesistöjen tila heikkene siitä, mihin tilaan ne on tällä hetkellä luokiteltu.</p> <p>30 ha rajaan päädyttiin tuotannon reunaehdoista (taloudellinen kannattavuus ym) ja maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen. Kaikki osoitetut alueet tarvitsevat ympäristöluvan, missä viime kädessä katsotaan riittääkö nykytekniikka estämään haitallisia vesistövaikutuksia.</p> <p>Maakuntakaavassa esitetään potentiaalisia turvetuotantoalueita alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkinnällä osoitetaan koko suomuo- dostuma-alue maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen. Rajausta on niin laaja, että sen sisällä voidaan turvetuotantoalue sijoittaa siten, että kriteeristön minimimietäisyydet voidaan saavuttaa.</p> <p>Maakuntakaavan sisältö on päätetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, eikä sitä ole toistaiseksi tarpeellista muuttaa.</p>
<p><i>Fingrid Oyj</i></p> <p>Fingrid Oyj lausuu seuraavaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Niinimäen tuulivoimapuiston YVA-menettelyssä tarkasteltavat liityntävoimajohtojen reittivaihtoehdot Fingridin Kauppilan sähköasemalle on esitetty kaavaluonnoksessa merkinnällä z voimalinja, uusi. Tuulivoimahankkeen 	<p>Fingridin ja maakuntaliiton välillä on käyty 31.3. neuvottelu, jossa on täsmennetty lausunnossa esitettyjä kommentteja. Fingrid ei näe tarpeelliseksi osoittaa lausunnossa esitettyä Niinimäen tuulivoimapuiston vaihtoehtoista voimalinjaa Huutokos-</p>

<p>liityntäratkaisu on kuitenkin vielä auki ja on mahdollista, että tuulivoimahanke joudutaan liittämään Fingridin Huutokosken sähköasemalle. Näin ollen voimajohtojen kaavamerkintää tulisi täydentää yhteydellä Huutokosken sähköasemalle. Lisäksi tulisi harkita, onko em. voimajohtojen merkittä syytä pitää vielä ohjeellisena tai jopa yhteystarpeena, koska lopullista päätöstä liityntäpaikasta ei ole vielä tehty.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistossa on nykyisten ja suunniteltujen voimajohtojen merkintöjen osalta epäjohtonmukaisuuksia ja ne tulee tarkistaa kaavan edetessä. • Nykyisiä, olemassa olevia voimajohtoja koskevan merkinnän (z voimalinja) kohdekohtainen Natura-alueita koskeva erityismääräys tulee harkita uudelleen, koska kyseiset voimajohdot on rakennettu ja Fingrid on lunastamalla hankkinut pysyvän käyttöoikeuden voimajohtojen johtoalueeseen (Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta 29.7.1977/603). Käyttöoikeuden perusteella yhtiöllä on oikeus mm. johtoalueen käyttöön, rakentamisen rajoittamiseen, johtoaukean raivaukseen ja ylipitkien reunavyöhykepuiden käsittelyyn. Uusia ja ohjeellisia voimajohtoja koskevana määräys on asianmukainen. • Fingrid Oyj suunnittelee Huutokoski-Kauppi-Hämeenlahti 110 kV voimajohdon uusimista. Voimajohto uusitaan nykyisen voimajohdon paikalle ja tämän hetkisen tiedon perusteella johtoalue ei laajene. Uusimishankkeen ympäristöselvitys käynnistyy kesän 2016 aikana. • Aikaisemmassa maakuntakaavassa esitettyä varausta Huutokoski - Kontiolahti 400 kV voimajohdolle tulee tarkentaa nykyisen suunnittelutilanteen mukaiseksi. <p>Fingrid Oyj ehdottaa Etelä-Savon maakuntaliitolle neuvottelua, jossa käydään läpi maakuntakaavassa esitettyjen kantaverkon voimajohtojen ja johtovarausten tilanne.</p> <p>Fingrid Oyj:llä ei ole muuta huomautettavaa laaditusta valmisteluaineistosta.</p>	<p>ken sähköasemalle. Maakuntakaavaa päivitetään luonnoskartalla esitettyjen Kauppilan linjavaihtoehtojen osalta hankesuunnittelun edetessä.</p> <p>Tarkistetaan aineiston yhdenmukaisuus.</p> <p>Luonnoskartalla on esitetty z-merkinnällä johtokäytäviä ja ko. Natura-määräys koskee sellaisiin johtokäytäviin tapahtuvia mahdollisten uusien linjojen suunnittelua, jotka kulkevat Natura-alueiden poikki. Täsmennetään kaava-asiakirjoja tältä osin.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Täsmennetään Huutokoski-Kontiolahti välille suunniteltujen vaihtoehtoisten merkintöjen osoittamista kaavassa.</p>
<p><i>Metsäteollisuus ry</i></p> <p>Metsäteollisuus ry toteaa mielipiteenään Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnoksesta) seuraavaa:</p> <p>Kaavan keskeisimmäksi päivittämisen kohteeksi mainitaan luonnonvarojen kestävä käyttö. Biotalous on alueelle merkittävä tulojen ja työllisyyden lähde, joten maakuntakaavan tulee olla elinkeinoja edistävä, siten että biotalouden koko ketju, metsästä maailmalle, on mahdollista toteuttaa kilpailukykyisesti. Tähän liittyy oleellisena osana myös liikenneinfra ja maa-ainesten ottoalueet riittävän lähellä käyttöpaikkoja. Ge-merkintöjä (arvokas geologinen muodostuma) on lisätty luonnokseen todella paljon ja merkinnän vaikutukset jäävät epäselviksi.</p> <p>Luonnonvarojen kestävä käytön edistämiseksi on olemassa sekä lainsäädäntöä (luonnonsuojelu-, metsä-, vesi-, maa-ainelaki) ja lisäksi on vapaaehtoisia me-</p>	<p>Maakuntakaavaan on lisätty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviiva merkinnällä valtakunnallisesti arvokkaat kallio- ja moreenialueet sekä tuuli- ja rantakerrostumat. Merkintä on informatiivinen, ei siis varsinainen aluevaraus. Merkinnällä osoitetaan, että alueella on valtakunnallisia arvoja, jotka tulee ottaa alueen suunnittelussa huomioon. Alueille ei anneta rakentamis- tai suojelumääräyksiä. Tarkennetaan vaikutuksia kaavaselostuksessa.</p>

<p>netelmiä esim. sertifiointi, joka on käytössä laajasti koko Suomessa. Näiden lisäksi ei tarvita päällekkäistä ohjausta kaavoituksella.</p> <p>Kaavaan tulee merkitä vain lakisäätteiset suojelukohteet tai sellaisiksi tarkoitettut. Muiden, vaikutuksiltaan määrittelemättömien, mutta käytännössä alueen käytölle rajoituksia aiheuttavien merkintöjen käyttöä tulee välttää, ellei niiden kehittämiseksi ja toteuttamiseksi ole olemassa tarkkoja suunnitelmia, joissa myös yksityiseen omistusoikeuteen puuttumisen korvaamiskysymykset on käsitelty.</p> <p>Arvioitavien vaikutusten joukosta puuttuu taloudellisten vaikutusten arviointi. Tämä tulee lisätä mukaan ja sen yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota kaavaratkaisujen välillisiin ja välittömiin vaikutuksiin elinkeinoin (ml. metsätalous) ja niiden kehittämismahdollisuuksiin maakunnassa.</p> <p>Kaavatarkastelussa on tarpeen kumota turhia, voimassaolevia merkintöjä ja harkita tarkkaan uusien merkintöjen tarvetta. Kaavan tulee olla yleispiirteinen, selkeä ja helposti tulkittavissa oleva.</p> <p>Metsäteollisuus on alueella merkittävä elinkeino, joten toivomme, että edustaja otetaan mukaan seurantaryhmään sekä muihin maakuntakaavaan liittyviin sidosryhmäneuvotteluihin, taustaselvityksiin ja työryhmiin.</p>	<p>Kaavaan on merkitty vain lakisäätteiset suojelukohteet tai sellaisiksi tarkoitettut kohteet.</p> <p>Maakuntakaavan vaikutukset arvioidaan siinä määrin kuin yleispiirteisen kaavan vaikutuksia voidaan arvioida.</p>
<p><i>MHY Etelä-Savo</i></p> <p>Metsänhoitoyhdistys Etelä-Savo kiittää mahdollisuudesta lausua kaavan valmisteluaineistosta.</p> <p>VAIKUTUKSIA MAAN- JA METSÄNOMISTAJIIN</p> <p>Kaavalla on oikeusvaikutuksia yksityiseen maanomistajaan tai elinkeinonharjoittajiin, jos toimintaa varten täytyy hakea lupaa. Luvan myöntäjä on otettava huomioon maakuntakaavan määräykset ja niiden taustalla olevat selvitykset luvan myöntämistä harkitessaan. Mhy Etelä-Savo toteaa, että vaikka maakuntakaava ei itsessään suoraan vaikuttaisi elinkeinon harjoittamiseen, niin maakuntakaavan suunnittelumääräyksillä voidaan vaikuttaa alempiasteisiin kaavoihin siten, että niissä ei rajoiteta tarpeettomasti metsätaloutta ja tulevat oikeusvaikutukset eivät ole kohtuuttomia maanomistajan kannalta.</p> <p>Valmisteluaineistossa todetaan maakuntakaavassa olevan rakentamisrajoitus (MRL 33§) virkistys- tai suojelualueella sekä liikenteen ja teknisen huollon verkostojen varten osoitetuilla alueilla. Mhy Etelä-Savo haluaa korostaa, että sikäli kun varauksia ei ole toteutettu, rakentamisrajoituksen ei tule tarpeettomasti rajoittaa yksityistä rakentamista. Vanhojen oikeusvaikutusten, kuten suojelualuevarausten, ajantasaisuutta (toteutukset ja mahdolliset korvaukset) ja tarpeellisuutta tulee samalla tarkistaa. Varaukset tulee toteuttaa määräajassa tai poistaa kaavasta tarpeettomina.</p> <p>Kaavaselostuksen luonnoksessa todetaan, että taajamien lähellä olevien virkistysalueiden määrä on vähentynyt. Samassa todetaan, että kuntien tulee kaavoituksen yhteydessä pitää huolta virkistysalueverkoston riittävydestä ja toimi-</p>	<p>Aluevarausten ajantasaisuus on tarkistettu kaavan päivityksen yhteydessä. Suojelualueiden toteuttaminen riippuu maanomistajan ja valtion välisestä sopimisesta, eikä maakuntakaavalla ole tarkoituksenmukaista puuttua usein maanomistajan aloitteesta tapahtuvaan alueiden toteuttamiseen.</p>

vuudesta. Kuntaliitosten kautta on kaupunkeihin tullut maaseutualueita, joita mielellään halutaan näiksi virkistysalueiksi. **Mhy Etelä-Savo toteaa, että kaupunkien maaseutualueilla ei ole erityistä painetta kaavoittaa virkistys- tai ulkoilualueita, koska jokamiehenoikeuksilla luonnossa liikkuminen on mahdollista. Paineet virkistysalueisiin ovat taajamien sisällä.**

KAAVAN SISÄLTÖ

Taajamatoimintojen alue

Mhy Etelä-Savo pitää hyvänä, että taajamatoimintojen alueella kaavamerkintä ei estä maa- ja metsätalouskäytössä olevien alueiden säilyttämistä nykyisessä käytössään. Koska suunnittelumääräyksen mukaisesti **yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää huomioita riittävien virkistysalueiden varaimiseen, taajamien yhteyksiä luontoon, rantaan ja veteen, esitämme, että maakuntakaavan määräyksessä tulee huomioida se, että vaatimukset eivät estä tai rajoita yksityiskohtaisemmassakaan suunnittelussa maa- ja metsätalouden harjoittamista.**

Matkailu ja virkistys

Virkistys (V), ulkoilunohjaustarvealueiden (MU), vaikka pääosa on valtion mailla ja joilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta, virkistysmatkailualueiden (V-rm) sekä viheryhteystarpeen kaavamääräykset rajoitteineen vaikuttavat usein negatiivisesti maankäyttöön.

Mhy Etelä-Savo muistuttaa, että kaavamääräyksillä eikä tulevilla yksityiskohtaisemmallalla suunnittelulla tule rajoittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista.

Lisäksi **edellytämme, että matkailualueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun ulottuessa yksityismaille, tulee siitä sopia yhdessä maanomistajan kanssa ja mahdolliset aluevaraukset tehdä sopimalla, jolloin myös korvaukset tulee käsiteltävä, eikä pelkästään kaavoittamalla.**

Kaavaselostuksen mukaan retkeilyratiamia lisätään kaavaan 38 kpl. Mhy Etelä-Savo toteaa, että retkeilyratiamista tulee merkitä kaavan vain sellaiset, jotka ovat rasiiteella tai muulla tavalla osoitettavissa pysyviksi.

Liikenne

Maaliikenteen terminaalialueita tarvitaan metsä- ja bioenergiasektorin raaka-ainevirtoja varten. Mhy Etelä-Savo pitää hyvänä, että alueet esitetään kaavassa omina aluevarauksina. Tämä edesauttaa maakunnan runsaiden metsävarojen hyödyntämistä.

Tekninen huolto

Kaavassa kumotaan kaikki voimalinjoja koskevat merkinnät ja määräykset, joilla on osoitettu nykyiset ja uudet 110 kV ja 400 kV johdot. Vaihekaavassa voimalinjat osoitetaan yleispiirteisemmin voimajohtokäytävinä, joihin voidaan osoittaa useampia voimajohtoja tai aivan uusiakin, vaikka niitä ei olisi maakuntakaavassa osoitettu.

Mhy Etelä-Savo pitää hyvänä, että voimalinjoja ohjataan kaavalla samaan yhtey-

Kaavaluonnoksessa ei ole kaavoitettu uusia virkistysalueita.

Maakuntakaavan määräykset eivät estä tai rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista, maakuntakaavan perusteella ei myöskään alemman asteisissa kaavoissa tarvitse antaa maa- ja metsätaloutta koskevia rajoitteita.

Matkailualueiden suunnittelu on vapaaehtoista ja yrittäjälähtöistä, maakuntakaava ei siihen velvoita.

Osoitettavat retkeilyratiamat jo retkeilyratiamakäytössä ja ne ovat kuntien tai valtion ylläpitämiä.

teen jo olemassa olevan kanssa. Samalla haluamme muistuttaa, että mikäli tekninen huolto tms. vaatii uusia maa-alueita, niin uusien maa-aluevarausten merkitseminen kaavaan on tärkeää, koska sitä kautta maanomistaja saa tiedon maa-alueeseensa mahdollisesti kohdistuvista rajoituksista, kuten MRL 33 § rakentamisrajoitus. Mhy Etelä-Savo toteaa, että kyseisen merkintätavan vuoksi MRL 33 § rakentamisrajoituksen alainen alue ei saa laajentua.

Lisäksi Mhy Etelä-Savo toteaa, että **kaavamääräyksissä voitaisiin suositella sen lisäksi, että johdot sijoitetaan samaan johtokäytävään, niin mahdollisuuksien mukaan ne sijoitetaan jo olemassa oleviin pylväisiin tai pylvää vaihdetaan sellaisiin, johon kaikki johtimet voidaan yhteisesti sijoittaa. Näin uusien maa-alueiden tarve vähenisi oleellisesti, esim. Visulahti - Savonlinna välillä.**

Luonnonvarojen käyttö

Pohjavesialueiden rajausten päivitystä Mhy Etelä-Savo pitää hyvänä. Edellytämme, että **pohjavesialueille laadittaviin suojelusuunnitelmiin on laadintavaiheessa pyydettävä maanomistajat tai heidän edustajansa mukaan. Kaavamerkinnän suositukseen tulee lisätä, että maanomistajataho otetaan mukaan suunnitelman laadintaan.**

Luonnonympäristö

Maakuntakaavassa ja yleiskaavoissa olevista maakunnallisesti merkittävistä suojelukohteista 70 % on toteutettu. Mhy Etelä-Savo vaatii, että vielä toteuttamattomat suojelun kaavavarauksista tulee maakuntakaavassa antaa kaavamääräys niiden toteuttamisesta määräajassa, jonka jälkeen varaus päättyy.

Mhy Etelä-Savo pitää oikeana menettelynä, että kaavassa suojeluun osoitettavat suot ovat valtion omistuksessa. Soidensuojelun täydennysehdotuksen periaatteen mukaisesti yksityisille maanomistajille, valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita omistaville, tarjotaan mahdollisuutta suojella suoalue vapaaehtoisesti, esim. METSO-ohjelman kautta. Toteamme myös, että kaavaselostuksessa esillä olleet kaavamerkinnänvaihtoehdot luo-, s- tai MY- merkinnät ovat epämääräisiä suojelun toteutuksen kannalta ja jättävät korvausten saannin epävarmaksi, jopa määräämättömäksi ajaksi. Merkintöjä ei tule tällaisissa tapauksissa käyttää, ellei korvausmekanismi ole myös selvä.

Kulttuuriympäristö ja maisemat

Mhy Etelä-Savo pitää hyvänä, että maakunnallisesti arvonsa menettäneitä alueita on poistettu kaavasta samoin kuin sitä, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitetään kaavaan valtioneuvoston päätöksen jälkeen. **Mhy Etelä-Savo haluaa kiinnittää huomioita valtakunnallisesi arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräykseen. Kaavaselostuksessakin todetaan, että maisema-alue ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa ja toisaalla, että aluevaraus ei estä elinkeinotoimintaa alueella.**

Mhy Etelä-Savo pitää oikeana päätöstä poistaa muinaismuistokohdemerkinnät

Yksityiskohtaisessa suunnittelussa ratkaistaan voimalinjojen toteuttamistavat.

Vesienhoitolakiin lisätyn uuden pohjavesiä koskevan pykälän mukaan, on pohjavesien suojelusuunnitelmista kuultava asianosaisia. Pohjavesialueita koskevat tiedot tulevat myös julkisiksi ja ne löytyvät netistä ympäristöhallinnon sivuilta.

Aluevarausten ajantasaisuus on tarkistettu kaavan päivityksen yhteydessä. Suojelualueiden toteuttaminen riippuu maanomistajan ja valtion välisestä sopimisesta, eikä maakuntakaavalla ole tarkoituksenmukaista puuttua usein maanomistajan aloitteesta tapahtuvaan alueiden toteuttamiseen.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräys ei estä elinkeinotoimintaa alueilla. Määräys velvoittaa viranomaisia suunnittelemaan alueella

<p>varsinaiselta maakuntakaavakartalta liitekartalle. Kaavakartta selkeytyy huomattavasti.</p>	<p>toteutettavat toimet maiseman erityispiirteet huomioon ottaen.</p>
<p><i>MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja</i></p> <p>MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja / Etelä-Savo kiittävät mahdollisuudesta lausua kaavan valmisteluaineistosta sekä mahdollisuudesta osallistua kaavaprosessiin seurantaryhmän jäsenenä.</p> <p>YLEISESTI Maakuntakaavan lähtökohtana on mahdollistavuuden periaate. Nyt nähtävillä oleva valmisteluaineisto toteuttaa suurelta osin tätä periaatetta. Maakuntakaavalla myös lain mukaan edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja viedään niitä alempiasteisiin kaavoihin. Niiden ei kuitenkaan tule liikaa sitoa maakuntakaavalta odotettua alueellista kehittämistä. Maakuntakaavan valmistelussa on sidosryhmien kanssa käyty keskusteluja kaavaan liittyvistä päivitystarpeista. MTK-Etelä-Savo ja MTK metsälinja / Etelä-Savo (jäljempänä MTK-Etelä-Savo tarkoittaa molempia organisaatioita) pitävät tätä menettelyä hyvänä. Se luo avoimuutta ja vaikutusmahdollisuutta kaavaprosessiin.</p> <p>VAIKUTUKSIA MAANOMISTAJIIN Kaavalla on oikeusvaikutuksia yksityiseen maanomistajaan tai elinkeinonharjoittajiin, jos toimintaa varten täytyy hakea lupaa. Luvan myöntäjä on otettava huomioon maakuntakaavan määräykset ja niiden taustalla olevat selvitykset luvan myöntämistä harkitessaan. Tämä konkretisoituu etenkin turpeen- ja maainesoton yhteydessä. Lisäksi erilaisilla inventoinneilla, kuten valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, on myös vaikutuksia alempiasteisia kaavoja tehtäessä. Näillä voi olla suoranaisia taloudellisia vaikutuksia myös maa- ja metsätalouden harjoittajiin. MTK-Etelä-Savo toteaa, että vaikka maakuntakaava ei itsessään suoraan vaikuttaisi elinkeinon harjoittamiseen, niin maakuntakaavan suunnittelumääräyksillä voidaan vaikuttaa alempiasteisiin kaavoihin siten, että niissä ei rajoiteta tarpeettomasti maa- ja metsätaloutta ja tulevat oikeusvaikutukset eivät ole kohtuuttomia maanomistajan kannalta.</p> <p>Valmisteluaineistossa todetaan maakuntakaavassa olevan rakentamisrajoitus (MRL 33§) virkistys- tai suojelualueella sekä liikenteen ja teknisen huollon verkostoja varten osoitetuilla alueilla. MTK-Etelä-Savo haluaa korostaa, että sikäli kun varauksia ei ole toteutettu, rakentamisrajoituksen ei tule tarpeettomasti rajoittaa yksityistä rakentamista. Vanhojen oikeusvaikutusten, kuten suojelualuevarausten, ajantasaisuutta (toteutukset ja mahdolliset korvaukset) ja tarpeellisuutta tulee samalla tarkistaa. Varaukset tulee toteuttaa määräajassa tai poistaa kaavasta tarpeettomina.</p> <p>Kaavaselostuksen luonnoksessa todetaan, että taajamien lähellä olevien virkistysalueiden määrä on vähentynyt. Samassa todetaan, että kuntien tulee kaavatuksen yhteydessä pitää huolta virkistysalueverkoston riittävydestä ja toimi-</p>	<p>Kaavaprosessia edeltäneessä sidosryhmäkeskusteluissa ja kaavan selvityksissä on tarkasteltu kaavamerkintöjen ajantasaisuutta eikä maakuntakaavassa osoiteta maakuntaliiton näkemyksen mukaan tarpeettomia merkintöjä.</p>

vuudesta. Kuntaliitosten kautta on kaupunkeihin tullut maaseutualueita, joita mielellään halutaan näiksi virkistysalueiksi. MTK-Etelä-Savo toteaa, että kaupunkeiden maaseutualueilla ei ole erityistä painetta kaavoittaa virkistys- tai ulkoilualueita, koska jokamiehenoikeuksilla luonnossa liikkuminen on mahdollista. Paineet virkistysalueisiin ovat taajamien sisällä.

KAAVAN SISÄLTÖ

Taajamatoimintojen alue

MTK-Etelä-Savo pitää maaseutuelinkeinojen kannalta hyvänä, että taajamatoimintojen alueella kaavamerkintä ei estä maa- ja metsätaloustaloudessa olevien alueiden säilyttämistä nykyisessä käytössään. Koska suunnittelumääräyksen mukaisesti yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa **tulee kiinnittää huomioita riittävien virkistysalueiden varaamiseen, taajamien yhteyksiä luontoon, rantaan ja veteen, esitämme, että maakuntakaavan määräyksessä tulee huomioida se, että vaatimukset eivät estä tai rajoita yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa maa- ja metsätalouden harjoittamista.**

Matkailu ja virkistys

Virkistys (V), ulkoilunohjaustarvealueiden (MU), vaikka pääosa on valtion mailla ja joilla voidaan harjoittaa maa- ja metsätaloutta, virkistysmatkailualueiden (V-rm) sekä viheryhteystarpeen kaavamääräykset rajoitteineen vaikuttavat usein negatiivisesti maankäyttöön. Sikäli kun rajausten sisään jää yksityismaita, niin MTK-Etelä-Savo muistuttaa, että kaavamääräyksillä eikä tulevilla **yksityiskohtaisemalla suunnittelulla tule rajoittaa maa- ja metsätalouden harjoittamista. Lisäksi edellytämme, että matkailualueiden yksityiskohtaisemman suunnittelun ulottuessa yksityismaille, tulee siitä sopia yhdessä maanomistajan kanssa ja mahdolliset aluevaraukset tehdä sopimalla, jolloin myös korvaukset tulee käsiteltävä, eikä pelkästään kaavoittamalla. Kaavaselostuksen mukaan retkeilytamat lisätään kaavaan 38 kpl. MTK-Etelä-Savo toteaa, että retkeilytamat tulee merkitä kaavan vain sellaiset, jotka ovat rasiitteella tai muulla tavalla osoitettavissa pysyviksi.**

Liikenne

Maaliikenteen terminaalialueita tarvitaan metsä- ja bioenergiasektorin raaka-ainevirtoja varten. MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä, että alueet esitetään kaavassa omina aluevarauksina. Tämä edesauttaa maakunnan runsaiden metsävarojen hyödyntämistä. Samalla MTK-Etelä-Savo kantaa huolta saadaanko Suomen metsäkeskuksen selvitys Itä-Suomen metsä- ja bioenergiaterminaaliverkostosta valmiiksi ennen kaavan valmistumista. **Toteamme, että mahdollisesta selvityksen keskeneräisyydestä huolimatta siinä olevaa sen hetkistä aineistoa tulee hyödyntää maakuntakaavan valmistelussa.**

Tekninen huolto

Kaavassa kumotaan kaikki voimalinjoja koskevat merkinnät ja määräykset, joilla on osoitettu nykyiset ja uudet 110 kV ja 400 kV johdot. Vaihekaavassa voimalin-

Maakuntakaavan määräykset eivät estä tai rajoita maa- ja metsätalouden harjoittamista, maakuntakaavan perusteella ei myöskään alemman asteisissa kaavoissa tarvitse antaa maa- ja metsätaloutta koskevia rajoitteita.

Matkailualueiden suunnittelu on vapaaehtoista ja yrittäjälähtöistä, maakuntakaava ei siihen velvoita.

Osoitettavat retkeilytamat ovat jo retkeilytamatkäytössä ja kuntien tai valtion ylläpitämiä.

Selvityksen johtopäätökset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan tässä kaavaprosessissa.

jat osoitetaan yleispiirteisemmin voimajohtokäytävänä, joihin voidaan osoittaa useampia voimajohtoja tai aivan uusiakin, vaikka niitä ei olisi maakuntakaavassa osoitettu.

MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä, että voimalinjoja ohjataan kaavalla samaan yhteyteen jo olemassa olevan kanssa. Samalla haluamme muistuttaa, että mikäli tekninen huolto tms. vaatii uusia maa-alueita, niin uusien maa-aluevarausten merkitseminen kaavaan on tärkeää, koska sitä kautta maanomistaja saa tiedon maa-alueeseensa mahdollisesti kohdistuvista rajoituksista, kuten MRL 33§ rakentamisrajoitus. MTK-Etelä-Savo toteaa, että kyseisen merkintätavan vuoksi MRL 33 § rakentamisrajoituksen alainen alue ei saa laajentua.

Lisäksi MTK-Etelä-Savo toteaa, että **kaavamääräyksissä voitaisiin suositella sen lisäksi, että johdot sijoitetaan samaan johtokäytävään, niin mahdollisuuksien mukaan ne sijoitetaan jo olemassa oleviin pylväisiin tai pylvää vaihdetaan sellaisiin, johon kaikki johtimet voidaan yhteisesti sijoittaa. Näin uusien maa-alueiden tarve vähenisi oleellisesti, esim. Visulahti – Savonlinna välillä tai Niinimäen tuulipuiston vaihtoehdossa, jossa hyödynnetään olemassa olevan linjan aluetta.**

Luonnonvarojen käyttö

Kaavaselostuksessa todetaan, että maakuntakaavassa osoitetaan uusia potentiaalisia turvetuotantoalueita vain maakunnan omaa tarvetta varten siten, että vesistöjen laadun säilyminen on etusijalla. Maakuntakaavassa osoitetut alueet ovat valittu sellaisten kriteerien mukaisesti, joilla valitut alueet aiheuttavat ympäristölleen mahdollisimman vähän haittoja. Samalla todetaan, että muitakaan suoalueita, suojelualueita lukuun ottamatta, ei suljeta pois mahdollisesta turvetuotantokäytöstä. Turvetuotanto perustuu lupamenettelyyn, joka lopulta ratkaisee tuotannon aloittamisen tai epäämisen. MTK-Etelä-Savo pitää maakuntakaavassa käytettyä tapaa osoittaa potentiaalisia turvetuotantoalueita hyvänä. Kiinnitämme huomiota myös siihen, että vesistökohtainen kokonaiskuormituksen laskenta lupaharkinnassa perustuu riittävään tutkittuun tietoon.

Pohjavesialueiden rajausten päivytystä MTK-Etelä-Savo pitää hyvänä. Edellytämme, että pohjavesialueille laadittaviin suojelusuunnitelmiin on laadintavaiheessa pyydettävä maanomistajat tai heidän edustajansa mukaan. Kaavamerkinnän suositukseen tulee lisätä, että maanomistajataho otetaan mukaan suunnitelman laadintaan.

Luonnonympäristö

Maakuntakaavassa ja yleiskaavoissa olevista maakunnallisesti merkittävistä suojelukohteista 70 % on toteutettu. MTK-Etelä-Savo vaatii, että vielä toteuttamattomat suojelun kaavavarauksista tulee maakuntakaavassa antaa kaavamääräys niiden toteuttamisesta määräajassa, jonka jälkeen varaus päättyy.

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana menettelynä, että kaavassa suojeluun osoitettavat suot ovat valtion omistuksessa. Soidensuojelun täydennysehdoituksen periaatteen mukaisesti yksityisille maanomistajille, valtakunnalli-

Yksityiskohtaisessa suunnittelussa ratkaistaan voimalinjojen toteuttamistavat.

Vesienhoitolakiin lisätyn uuden pohjavesiä koskevan pykälän mukaan, on pohjavesien suojelusuunnitelmista kuultava asianosaisia. Pohjavesialueita koskevat tiedot tulevat myös julkisiksi ja ne löytyvät netistä ympäristöhallinnon sivuilta.

Aluevarausten ajantasaisuus on tarkistettu kaavan päivityksen yhteydessä. Suojelualueiden toteuttaminen riippuu maanomistajan ja valtion välisestä sopimisesta, eikä maakuntakaavalla ole tarkoituksenmukaista puuttua usein maanomistajan aloitteesta tapahtuvaan alueiden toteuttamiseen.

sesti arvokkaita suoalueita omistaville, tarjotaan mahdollisuutta suojella suoalue vapaaehtoisesti, esim. METSO ohjelman kautta. Toteamme myös, että kaavaselostuksessa esillä olleet kaavamerkinnänvaihtoehdot luo-, S- tai MY- merkinnät ovat epämääräisiä suojelun toteutuksen kannalta ja jättävät korvausten saannin epävarmaksi, jopa määräämättömäksi ajaksi. Merkintöjä ei tule tällaisissa tapauksissa käyttää, ellei korvausmekanismi ole myös selvä.

Arvokkaat geologiset muodostumat eri ge-merkintöjen kaavan suunnittelumääräyksissä todetaan, että alueen käytön suunnittelussa on huomioitava alueen maisemakuvan, luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja esiintymien säilyminen. Kaavaselostuksen mukaan tehdyillä inventoinneilla on tuotettu tietopohjaa lupaharkintaan. MTK-Etelä-Savo toteaa että kaavalla on siten oikeusvaikutuksia etenkin maa-ainesten ottoon vaikka varsinainen lupa ratkaistaankin maa-ainestuluvan perusteella. Edellytämme, että kaavan määräyksillä ei tule olla muuta maa- ja metsätaloutta rajoittavaa vaikutusta ja se todetaan kaavamääräyksessäänkin.

Kulttuuriympäristö ja maisemat

MTK pitää hyvänä, että maakunnallisesti arvonsa menettäneitä alueita on poistettu kaavasta samoin kuin sitä, että valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet päivitetään kaavaan valtioneuvoston päätöksen jälkeen. MTK-Etelä-Savo haluaa kiinnittää huomioita valtakunnallisesi arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräykseen. Kaavaselostuksessakin todetaan, että maisema-alue ei saa aiheuttaa maanomistajalle merkityksellistä haittaa ja toisaalla, että aluevaraus ei estä elinkeinotoimintaa alueella. Määräyksessä tulisi todeta, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ei rajoiteta alueen maa- ja metsätalouskäyttöä mm. vaatimalla maisematyölupaa, kuten Mikkelin Ristiinassa meneillään olevassa kaavaprosessissa on tehty.

MTK-Etelä-Savo pitää oikeana päätöstä poistaa muinaismuistokohdemerkinnät varsinaiselta maakuntakaavakartalta liitekartalle. Kaavakartta selkeytyy huomattavasti.

Arvokkaita geologiasia muodostumia osoitetaan maakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Alueet on tutkittu ja niissä on todettu olevan maa-aineslaissa mainittuja arvoja. Maakuntakaavalla ei kuitenkaan voida estää kuntaa myöntämästä maa-ainestulua alueille, vaan se tapahtuu maa-ainestulun mukaisesti, maakuntakaavamerkintä toimii tässä harkinnassa apuna. Merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätaloutta eikä muuta elinkeinotoimintaa. Selkeytetään selostusta tältä osin.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden suunnittelumääräys ei estä elinkeinotoimintaa alueilla. Määräys velvoittaa viranomaisia suunnittelemaan alueella toteutettavat toimet maiseman erityispiirteet huomioon ottaen. Maakuntakaavamerkintä ei myöskään velvoita antamaan maisema-ym. määräyksiä alemman asteisissa kaavoissa.

Suomen ampumahiihtoliitto

Suomen Ampumahiihtoliitto esittää lausuntonaan Etelä- Savon 2.vaihemaakuntakaavasta koskien ampumaratoja seuraavaa:

Etelä-Savossa on ampumahiihdon ampumaratoja tarvittavine hiihto/juoksurineen

- Mikkelissä Kyrönpellon alueella 30 ampumapaikkaa, merkintä alueella ea 8.10
- Mäntyharjussa Mynttilän alueella 16 ampumapaikkaa, Tiilikalan ampumaradan melualueella ea 9.14
- Kangasniemellä Urheilukeskuksen alueella 30 ampumapaikkaa. Ei ole

<p>merkitty kaavaluonnokseen, on merkitty Kangasniemen keskustaajaman yleiskaavaan.</p> <p>Pieksämäen eteläpuolella entisen Virtasalmen alueella on ollut vielä joitakin vuosia ampumahiihdon harjoitteluun soveltuva 6- paikan ampumahiihtorata. Sen tarkka paikka on selvittelyssä ja liitto toimittaa tiedot heti niiden selvittyä.</p> <p>Suomen Ampumahiihtoliitto esittää, että em. ampumahiihdon ampumaradat merkitään puuttuvalta osin (Kangasniemi) kaavaluonnoskarttaan ja lisäksi kaikki radat ampumapaikkatietoineen erityisalueita käsittelevään liitteeseen. Perusteena todetaan, että ampumahiihdon ampumaratojen melu-alueet ja turvaetäisyydet ovat merkittävästi pienempiä kuin esimerkiksi haulikko ja hirvikivääriradoilla. Lisäksi ampumahiihdon suorituspaikat sisältävät aina myös tarvittavat hiihto/juoksu-urat.</p> <p>Ampumahiihtoliitto toteaa tyydytyksellä tiedon, ettei ampumaratamerkintöjen puuttuminen maakuntakaavasta estä tulevaisuudessa uusien ampumahiihdon suorituspaikkojen suunnittelua, sijoittamista ja rakentamista. Ampumahiihdon suosio on jatkuvassa nousussa ja se saattaa nostaa esille tarpeen uusien harjoitus- ja kilpailupaikkojen rakentamiseen. Tarpeen tähän tuo liiton strategian mukaiset linjaukset ampumahiihdon ampumaratojen saavutettavuudesta. Yksi tällainen alue saattaa olla Savonlinnan Aholahden alue, jossa on nyt Luhtislammen ampumarata ea 16.10.</p> <p>Suomen Ampumahiihtoliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa kaavaluonnoksesta ja tekee sen myös tulevaisuudessa erilaisia maakunnallisia kaavoja tarkistettaessa. Ampumahiihtoliitto katsoo, että jatkossa on ampumahiihtourheilun suorituspaikat erotettava selkeästi ampumaurheilun ja muiden harrastusmuotojen ampumaradoista, koska ampumahiihdon suorituspaikkojen vaatimukset mm melusaasteen ja turvaetäisyyksien osalta ovat merkittävästi pienempiä.</p>	<p>Maakuntakaavan paikalliskeskuksen alueen kohdemerkinnän (a) yleispiirteisyyssaste huomioiden maakuntaliitto katsoo, että ampumahiihtourheiluun tarkoitettu ampumarata sisältyy kohdemerkintään, eikä sitä ole tarvetta tämän vuoksi erikseen osoittaa maakuntakaavassa.</p>
<p><i>Suomen riistakeskuksen Etelä-Savon aluetoimisto</i></p> <p>Suomen riistakeskus kiittää Etelä-Savon maakuntaliittoa mahdollisuudesta antaa asian-tuntijalausunto Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta. Riistakeskus kiittää myös mahdollisuudesta osallistua maakuntakaavan tausta-aineistona olevan Etelä-Savon ampumaratojen kehittämissuunnitelman laadintaan työryhmän jäsenenä. Suunnitelmassa on perusteellisesti selvitetty riistanhoitoyhdistysten ampumaratojen käyttö metsästysammunnan harjoitteluun ja riistanhoitoyhdistysten lakisääteiseen ampumakoetointaan. Lisäksi on selvitetty ampumaratojen sijoittuminen maakunnan alueella. Riistanhoitoyhdistyksiä on suunnittelutyössä osallistutettu ratojen laukausmäärien ja toiminnan aktiivisuuden päivitystyössä. Riistakeskus pitää Etelä-Savon alueen ampumaratojen kehittämissuunnitelmaa kokonaisuutena hyvin valmisteltuna. Suomen riistakeskus pitää erityisen tärkeänä, että lakisääteisten ampumakokeitten tasapuolisen järjestämisen lisäksi yhtäläillä turvataan metsästäjien harjoitusmahdollisuudet riittävän kattavalla ampumarataverkostolla. Ampumatoinnasta aiheutuu melua ja jos-sain määrin riski ympäristön pilaantumisesta.</p>	

<p>Siksi riistakeskus pitää tärkeänä, että ampumatoiminta keskittyisi radoille, joloin edellä mainitut haitat ovat helpoiten hallittavissa ratojen käyttöaikojen ja mahdollisten puhdistamisten kautta. Jos metsästäjät, joista suurin osa on myös maanomistajia, kokevat radoille pääsyn vaikeaksi, on mahdollista, että ampumatoiminta (aseiden kohdistus ja vähäinen harjoittelu) hajautuu hallitsemattomasti yksittäisten maanomistajien soramonttuihin, metsäaukoille tai vastaaviin paikkoihin.</p> <p>Etelä-Savon alueellinen riistaneuvosto on kokouksessaan 17.2.2015 linjannut alueensa ampumaratojen osalta seuraavaa: Riistanhoitoyhdistysten lakisääteisen ampumakoetoinnin ja metsästäjien harjoitusmahdollisuuksien turvaamiseksi alueellinen riistaneuvosto esittää, että maakuntakaavaan merkitään jokaisen riistanhoitoyhdistyksen alueelle vähintään yksi luvallinen (ympäristö-lupa) luokaltaan vähäinen ampumarata tai ampumarata sekä maakunnan alueelle vähintään kolme metsästyskilpailuammuntaan sopivaa ampumaratakeskusta.</p> <p>Riistakeskus pitää kuuden uuden ampumaradan lisäämistä kaavaan oikean suuntaisena toimenpiteenä. Vaikka kaavaan kuuluminen ei ole edellytys tai tae ampumaradan toiminnalle, merkintä kaavassa voi tulevaisuudessa osoittautua merkittäväksi asiaksi, jos alueelle tulee muunlaisia käyttötarpeita. Ampumaratojen kehittämissuunnitelmassa todetaan, että kaikilla riistanhoitoyhdistysten radoilla ei ole tällä hetkellä voimassa olevaa ympäristölupaa. Ampumaratalain tultua voimaan ovat suunnitelman tekovaiheessa ilman lupaa olevat Etelä-Savon alueen riistanhoitoyhdistykset aktiivisesti laittaneet vireille ympäristölupa-asiat.</p> <p>Edellä mainituin perusteluin sekä Etelä-Savon alueellisen riistaneuvoston linjaukseen tukeutuen, Suomen riistakeskus toivoo myös nyt esityksen ulkopuolelle jäävien riistanhoitoyhdistysten ratojen lisäämistä maakuntakaavaan.</p>	<p>Maakuntaliitto on asettanut maakuntakaavassa ampumaratojen osalta tavoitteeksi alueellisen saavutettavuuden ja ympäristövaikutusten huomioimisen. Liitto on täydentänyt valmisteluaineistovaiheessa kaavassa osoitettavaa ampumarataverkkoa ja on tietoinen siitä, että kaavassa osoitettavien ratojen osalta on alueellisen saavutettavuuden näkökulmasta puutteita Heinäveden ja Puumalan osalta. Näiden paikkakuntien ampumaratojen osalta niiden ympäristölupa-asiat tulee hoitaa kuntoon ennen kuin niiden osoittamiseen maakuntakaavassa on edellytyksiä.</p>
<p><i>Tornator oyj</i></p> <p>Tornator Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua mielipiteensä valmisteluaineistosta (luonnoksesta) ja toteaa mielipiteenään seuraavaa. Tornator Oyj pitää ensinnäkin hyvänä tapaa, jolla 2. vaihekaavaa lähdettiin valmistelemaan vuorovaikutteisen tavoitteenasettelun kautta. Kaavan yhdeksi keskeisistä tavoitteista muodostui luonnonvarojen kestävä käyttö. Aihealue on hyvin ajankohtainen, onhan biotalouden edistäminen myös yksi keskeisistä valtiovallan kärkihankkeista. Metsätalous, jota Tornator oyj edustaa, huolehtii biotaloudelle keskeisen raaka-aineen tuottamisesta. Koko tuotantoketju ja sen kilpailukykyisyys tulee ottaa myös maakuntakaavoituksessa huomioon ja välttää turhien toimintaa rajoittavien tai hankaloittavien merkintöjen sisällyttämistä maakuntakaavaan.</p> <p>Metsätalouden harjoittamista jo lähtökohtaisesti sääntelee useampikin laki, luonnonsuojelulaki ja metsälaki keskeisimpinä. Lisäksi toimijoilla on laajasti käytössä sertifiointijärjestelmiä, esim. Tornatorilla sekä PEFC että FSC-</p>	

sertifikaatit. Tätä taustaa vasten maakuntakaavoituksessa tulisi keskittyä isojen valtakunnallisten tai maakunnallisten maankäyttötarpeiden tunnistamiseen sekä sellaisten maankäyttötarpeiden varaamiseen, jotka eivät tule jo lainsäädännön kautta muutoin huomioonotetuksi. Maakuntakaavoituksessa tulisi välttää tarpeettoman yksityiskohtaista ja pienipiirteistä suunnittelua samoin kuin epämääräisiä kaavamerkintöjä, joilla saattaa olla käytännön metsätaloutta hankaloittava vaikutus.

Arvokkaat geologiset muodostumat

Yksi esimerkki epämääräisistä merkinnöistä on ge-alueet eli valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat. Tämän merkinnän vaikutukset jäävät epämääräisiksi. Yhtäällä todetaan, että merkinnällä ei tarkoiteta varsinaista rakentamis- tai toimenpiderajoitusta, mutta toisaalla todetaan, että tarkastelu on tarkoitettu kunnallisen päätöksenteon ”pohjaksi ja sitä helpottamaan”. Kunnan lupaviranomaiset tulevat näitä noudattaman kirjaimellisesti eli käytännössä kyse on faktisesti rakentamis- ja toimenpiderajoituksesta. Merkille pantavaa on myös merkintöjen runsaus, kun tarkoitus on kuitenkin osoittaa valtakunnallisesti arvokkaat kohteet. Väistämättä herää kysymys, onko rima ollut kovin matalalla? Osa alueista on myös hyvin laajoja, useita satoja hehtaareja. Yksittäisinä havaintoina voi todeta, että Tornatorin mailla on mm. kokonaisia ranta-semakaava-alueita jäänyt po. merkinnän alle. Tornator esittää, että **ge-merkintöjen tarkoituksenmukainen määrä ja laajuus vielä tutkitaan ja merkinnän osalta selvästi todetaan kaavamääräyksissä, että merkintä ei estä normaalin metsätalouden harjoittamista, tienrakentamista eikä maanmuokkausta eikä yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa varattujen aluevarausten toteuttamista.**

Maa-ainekset

Maa-aineksien, eli soran ja kalliokiviaineksien osalta on kaavaselostuksessa todettu, että maakuntakaavassa on varauksia riittävästi 20 vuoden tarpeisiin ja uusia alueita esitetään vaihekaavaluonnoksessa vain muutamia. On kuitenkin huomattava, että hyvin suuri osa kaavavarauksista jää toteutumatta joko siitä syystä, että ne sijaitsevat kulutuskohteisiin nähden kaukana tai maanomistajat eivät ole halukkaita luovuttamaan alueita kiviainesten ottoon. Samoin on huomattava, että maa-aineksia tarvitaan vielä 20 vuoden tarkasteluajan jälkeenkin, mutta maa-ainesten oton pois sulkevat merkinnät, suojelu- tai esim. em. ge-merkinnät ovat käytännössä lopullisia. Yksittäisinä kohteina Tornatorin osalta haluaisimme vielä tarkemmin keskustella Joroisten Tervaruukin alueen kiviainesotosta. Kaavasta puuttuu mm. käytössä oleva kalliokiven ottopaikka ja käsityksemme mukaan olisi mahdollista vielä yhteensovittaa uusiakin alueita Natura-alueiden ja pohjavesialueiden tarkastelun kanssa. Kaavasta puuttuu muitakin toiminnassa olevia kiviainesten ottopaikkoja, mm. Savonlinnan länsipuolella ja Heinävedellä. Tornator esittää, että maa-ainesalueiden riittävyttä myös pitkälle tulevaisuuteen tarkasteltaisiin vie-

Arvokkaita geologiasia muodostumia osoitetaan maakuntakaavassa alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä, vähän samaan tapaan kuin pohjavesialueita, merkintä on siis informatiivinen. Alueet on tutkittu ympäristöministeriön toimesta ja niillä on todettu olevan maa-aineslaissa mainittuja arvoja. Merkinnällä on merkitystä ainoastaan maa-aineslain mukaisessa lupaharkinnassa, mutta silloinkaan ei maakuntakaavalla voida estää kuntaa myöntämästä maa-aineslupia alueille, vaan harkinta tapahtuu maa-aineslain mukaisesti, maakuntakaavamerkintä toimii tässä harkinnassa apuna. Merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätaloutta eikä muuta elinkeinotoimintaan. Maakuntakaavassa ei ole merkintää koskevia rakentamis- tai suojelumääräyksiä. **Selkeytetään selostusta tältä osin.**

Merkintä ei estä tässä lueteltuja toimia. Maakuntakaava ei ole voimassa alueella, jossa on yksityiskohtaisempi kaava.

Maakuntakaavassa on osoitettu maa-ainesten ottoalueina vain Etelä-Savon POSKI – projektissa ja sitä seuranneessa Etelä-Savon kiviaineshuoltoprojektissa tutkitut alueet, joissa on yhteen sovitettu maa-ainesten otto, pohjaveden suojelu ja muut luonnonarvot. Maakuntakaavassa ei siis esitetä kaikkia luvan saaneita ottoalueita. Jo luvan saaneet ottoalueet kattavat 20 vuoden kulutusennusteen, maakuntakaavassa esitetyt alueet tulevat osin tähän lisäksi, joten aluevarauksien määrässä on otettu huomioon se, ettei kaikki alueet tule oton piiriin. Lisäksi on huomioitava, että maakuntakaavalla ei voida keskittää ottotoimintaa vain kaavan ottoalueille, vaan ottamis- lupaa voi hakea mihin vain ja kunta myöntää sen maa-aineslain perusteella. Vain 1/3 osa haetuista luvista osuu maakuntakaavan ottoalueille.

Yleispiirteisellä maakuntakaavalla ei suunnitella yksittäisten maa-ainesten ottoalueiden ottotoiminnan järjestämistä. Tervaruukin alueella yhdistyy ottotoiminnan, pohjaveden suojelun ja Natura-alueeseen liittyvät asiat ja alueelle tulisi tehdä kunnan ja toimijoiden yhteistyönä tarkempi selvitys.

Tornator voi toteuttaa omat maa-aineshankkeensa ilman maakuntakaavamerkintää, mikäli alueella ei ole maa-aineslaissa mainittuja arvoja ja kunta luvan myöntää.

lä, peilaten sitä myös maa-ainesoton poissulkevien varausten runsauteen. Samoin Tornator esittää, että se voisi täydentää lausuntoaan yksittäisistä maa-ainekohteista liiton edustajien kanssa pidettävässä neuvottelussa.

Virkistysalueet

Tornator pitää hyvänä, että myös virkistysaluemerkintöjä on päivitetty ja poistettu esim. virkistysreitimerkintöjä sellaisten reittien osalta, joita ei ylläpidetä (esim. Vihreän kullan reitti Puumalassa, Sulkavalla ja Juvalla). Sama menettely tulisi koskea myös sellaisia virkistysaluevarauksia, joilla ei ole mitään erityisesti havaittavaa virkistystoimintaa eikä erityisiä virkistystä palvelevia ylläpidettyjä rakenteita. On huomattava, että maakuntakaavoituksessa tulisi kaavamerkinnän mukaisesti keskittyä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviin virkistys- aluetarpeisiin, ja sellaiset edellyttävät jo organisoitua ylläpitoa. Laajat ja usein epämääräisin perustein kaavoihin otetut virkistysaluemerkinnät asettavat taval- liselle metsätaloudelle turhia rajoituksia. Näissä kohteissa metsälaki turvaa mm. rantametsien säilymistä ja jokamiehenoikeus yleisen virkistäytymisen.

Esimerkkinä tällaisesta, Tornatorin mielestä turhasta, virkistysaluemerkinnästä mainittakoon Savonlinnan Kukassaari. Tornator esittää, että maakuntakaavoituksessa käytäisiin systemaattisesti läpi maakuntakaavan virkistys- aluumerkinnät ja poistettaisiin kaavasta muut kuin maakunnallisesti ja seudullisesti

merkittävät aluevaraukset ja sellaiset alueet, joissa ei ole virkistystä palvelevia ylläpidettyjä rakenteita.

Tekninen huolto

Tornatorilla on yhdessä Nordisk Vindkraftin kanssa yhdessä omistaman Niinimäen Tuulipuisto Oy:n toimesta käynnissä 1.vaihemaakuntakaavaan sisältyvän Niinimäen tuulivoima-alueen (11.900) YVA-menettely. Samaan aikaan laaditaan hanketta koskevaa osayleiskaavaa. Hankkeen valmistelun alkuvaiheessa Fingrid on ilmoittanut hankkeen lähimmäksi verkkoliityntäpisteeksi Kauppilan sähkö- aseman. Tuulivoimayhtiö laati maankäyttölistien, ympäristö- ja teknisten selvi- tysten perusteella kaksi sähkönsiirtoreittiä hankealueelta Kauppilan sähköase- malle. Kevään 2016 kuluessa valmistuvassa YVA-selostuksessa arvioidaan myös sähkönsiirtoyhteyden ympäristövaikutukset. Toteutettavan vaihtoehdon valinta voidaan tehdä aikaisintaan YVA-menettelyn päättymisen jälkeen. Vaihekaava- luonnoksessa esitettyjen voimalinjavaihtoehtojen 11.384 ja 11.385 linjaukset ovat alustavia. **Jatkosuunnittelussa laaditaan tarkempi alustava johtosuunni- telma, jonka tiedot päivitetään Etelä-Savon liitolle. Niinimäen tuulipuiston sähkönsiirtoreiteistä VE1 risteää tu 6.343 Virosensuo-Luodesuo turvetuo- tantoon sopivan alueen kanssa. Vaihtoehto 2 risteää EO 11316 Paltaharju (Santamäki) maa-ainesten ottoon soveltuvan alueen. Sähkönsiirtoreiteistä ei ole tehty tarkempaa johtoreittisuunnittelua. Tarkemmassa johtosuunnit- telussa tehdään yhteistyötä osapuolten välillä vaikutusten minimoimiseksi mm. pylvässiijoittelulla ja johtokorkeudella.**

Kukassaaren virkistysalueen raja- us on Savonlinnan kaupungin laatiman Kiviapajan rantayleiskaavan rajauksen mukainen. Alueen rakennusoikeus on rantayleiskaavalla siirretty muualle. Maakuntakaava on pitkän aikavälin maankäytön suunnitelma, jossa tulee varautua myös tulevaisuuden tarpeisiin, näin ollen maakuntakaavassa tulee esittää muitakin kuin jo toteutuneita alueita. Virkistysalueet ovat jokamiehenoikeu- della vapaasti kaikkien käytettävissä olevia alueita, ne eivät tarvitse toteutuakseen välttämättä mitään rakenteita. Pistemäisten kohteiden varaamisen ohella tarvitaan laajempia alueita retkeilyyn ja samoiluun.

Niinimäen tuulipuiston tarvitseman voimalinjan linjauksen osalta maakuntaliitto seuraa hankeprosessia ja päivittää maakuntakaavaa sen perusteella. Voimalinjan osalta.

<p>Turvetuotanto</p> <p>2-vaihekaavaluonnokseen sisältyvistä turvetuotantoalueista EOt 11.343. Vipusuo sijaitsee 1.vaihekaavassa maakunnallisesti merkittävällä tuulivoimatuotantoon soveltuvalla Niinimäen alueella, jonne ollaan myös laatimassa tuulivoimarakentamisen mahdollistavaa osayleiskaavaa. Yleiskaavoituksen valmisteluvaiheessa on turvetuottaja ilmoittanut Pieksämäen kaupungille, että se ei maanomistajana näe estettä osayleiskaavoituksen aloittamiselle. Tuulivoima-alueelle sisältyy 2-vaihekaavaluonnoksessa myös tu 11.343 Eskonojansuon turpeentuotantoon soveltuva alue. Näiden alueiden osalta tuulivoimayhtiö ja turvetuottaja ovat neuvotelleet tuulivoimaloiden sijoittamisen ja turvetuotannon sovittamisesta yhteen. Tornator pitää kuitenkin tärkeänä, että jo lainvoiman saaneessa 1. vaihemaakuntakaavassa tuulivoima-alueeksi merkityllä alueella tuulivoimatuotanto on ensisijainen maankäyttömuoto, jonka toteuttamista muulla maankäytöllä ei tule estää tai hankaloittaa.</p> <p>Melualue, Jukajärvi</p> <p>Jukajärven melualue me 17.13 ei rajoitu pelkästään Etelä-Savon puolelle vaan jatkuu myös Etelä-Karjalaan Ruokolahden kunnan puolelle. Tämä tulisi kaavassa selvästi todeta ja esittää melualue oikealla rajauksella eikä rajata sitä maakuntarajaan, jossa se todellisuudessa ei ole. Melualue aiheuttaa haittaa useille Ruokolahden sisäjärvien rantayleiskaavan mukaisille RA-tonteille ja yhdelle RM-alueelle. Tornator esittää em. mainintojen ja merkintöjen lisäämistä kaavaselostukseen ja kaavakartan korjaamista.</p>	<p>Vipusensuo on saanut lainvoimaisen ympäristöluvan. Eskonojansuo on merkitty maakuntakaavaan potentiaalisena turvetuotantoalueena. Koska samalle pienelle valuma-alueelle on jo myönnetty yhdelle turvetuotantoalueelle ympäristöluva, täydennetään maakuntakaavaa antamalla Eskonojansuolle erityismääräys, jonka mukaan tuotanto tulisi aloittaa vasta sen jälkeen, kun Vipusensuon otto on saatettu loppuun. Näin voidaan vähentää haittoja sekä tuulivoima-alueelle, että vastaanotetaan vesistöön.</p> <p>Etelä-Karjalan liiton vastuulla on maakuntakaavoitus Ruokolahden kunnan alueella ja melualueen muutos tulisi huomioida myös Etelä-Karjalan maakuntakaavassa. Täsmennetään selostusta.</p>
<p><i>UPM-Kymmene oyj</i></p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on pyytänyt mielipiteitä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnoksesta). UPM-Kymmene Oyj esittää mielipiteenään Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta (luonnoksesta) seuraavaa:</p> <p>Luonnonvarat</p> <p>Maakuntakaavan varattavien ge -alueiden osalta tulee tarkastella myös voimassa olevaan maakuntakaavan merkintöjen ajantasaisuutta ja tarpeellisuutta ja tarpeen mukaan myös muuttaa aluerajauksia. Alla jäljempänä UPM:n tarkemmat aluevarauskohtaiset kommentit: Mäntyharju, Sipilä 507 -424-4-100</p>	<p>Maakuntakaavassa osoitetaan geologisesti arvokkaita alueita alueen erityisomaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä, merkintä on yleispiirteinen ja informatiivinen. Jos alueelle haetaan maa-ainesten ottolupia, niin kunta arvioi viime kädessä onko haetulla alueella maa-ainelaisissa mainittuja arvoja. Merkinnällä ei siis kiellä maa-ainesten ottoa, vaan osoitetaan arvokkaita muodostumia. Geologiset muodostumat ovat pysyviä, ellei niitä ole kaivettu/louhittu pois. Pieniin rajausmuutoksiin näiden alueiden osalta ei ole tarvetta. Yksityiskohtainen alueiden suunnittelu tapahtuu kunnissa.</p>

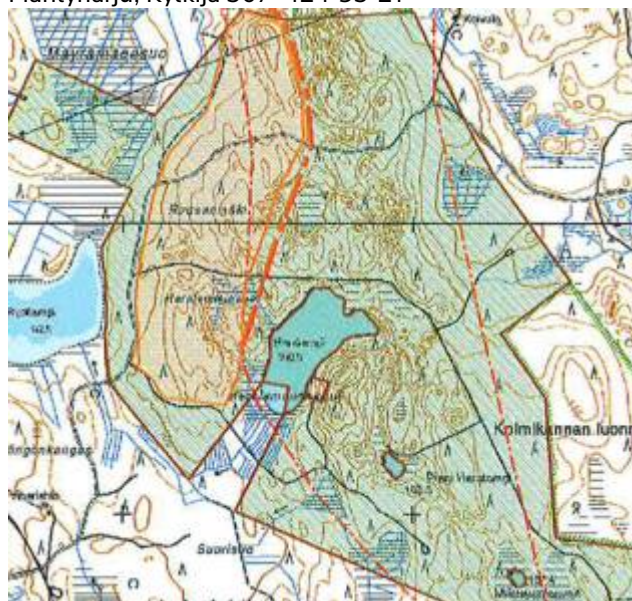

Kartassa on punaisella pistekatkoviivalla nykyisen maakuntakaavan mukainen Herajärven rantaharjujen ge-rajaus.

Esitetään ge-rajauksen supistamista eteläpäästään siten, että lounaisosan uusi rajaus on oranssin paksun pistekatkoviivan kohdalla.

Esitetään oranssille pisterasteroidulle alueelle EO -merkintää.

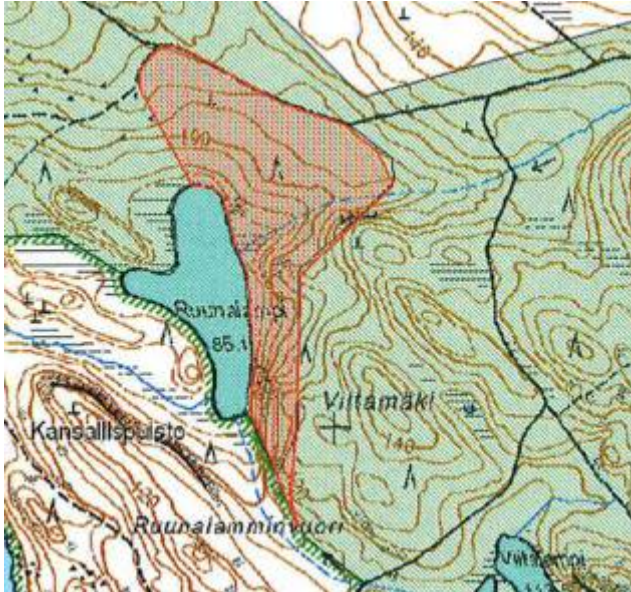
Mäntyharju, Kylkijä 507 -424-35-21

Maa-ainesten ottoaluemerkinnällä (EO) on maakuntakaavassa osoitettu vain Etelä-Savon POSKI projektissa ja sen jatkona toteutetussa Etelä-Savon kiviaineshuolto-projektissa tutkitut alueet, joilla on yhteen sovitettu kiviainesten otto ja pohjaveden suojeleminen sekä luontoarvot.

Kartassa on punaisella pistekatkoviivalla nykyisen maakuntakaavan mukainen Isoinniemen-Heralammenharjun ge -rajaus. Esitetään ge-rajauksen supistamista länsireunasta siten, että uusi rajaus on oranssin paksun pistekatkoviivan kohdalla. Esitetään oranssille pisterasteroidulle alueelle EO -merkintää.

Enonkoski, Oravala 90-419-3-11

Kartassa on punaisella rasterilla merkitty uusi SL-alue (SL 1.420 Enonkoski, Kolovesi), joka on tarkoitettu Koloveden kansallispuiston laajennusalueeksi. Alue on nykyisessä maankuntakaavassa merkitty M U-alueeksi. Alueen suojeluesityksestä ei ole maanomistajan kanssa neuvoteltu. Esitetään, että oheisen karttaliitteen mukainen SL-alueen laajennus poistetaan maakuntakaavasta, koska esitetty SL-aluevaraus vaikeuttaa merkittävästi metsätalouden harjoittamista alueella.

Kartassa punaisella merkitty alue on Oravalan luonnonsuojelualue, johon on tehty UPM-Kymmene Oy:n hakemuksesta luonnonsuojelualueen perustamispäätös 3.1.2014 (Dnro ESAELY/344/07.01/2013). Luonnonsuojelualue on perustettu tilalle Oravala RN:o3:11 14,9 ha suuruisena. maanomistajalle on maksettu suojelusta ympäristöministeriön valtuutuksen mukainen korvaus. Yleispiirteisissä maakuntakaavassa tämä yksityinen suojelualue on liitetty Koloveden suojelukokonaisuuteen. SL-merkintää ei poisteta.

VAPO oy

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan luonnokseen liittyen haluaa Vapo Oy esittää mielipiteenään seuraavaa:
Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaan sisältyvät aihepiirit muodostavat laajalajaisen kokonaisuuden, jolla nähdään olevan merkittäviä vaikutuksia sekä ympäristönsuojelulle että elinkeinojen toimintaedellytyksille.
Turvetuotannon osalta Vapo Oy toteaa, että 2. vaihemaakuntakaavassa esitetyt **turvetuotannon kaavavaraukset eivät luo edellytyksiä vastata turveraaka-aineen kysyntään maakunnan alueella tulevaisuuden käyttö tarpeeseen**

Maakuntakaavan turvetuotantoaluevaraukset jäävät hieman alle tavoitellun 20 vuoden tarpeen, mutta toisaalta maakuntakaava ei estä hakemasta turvetuotantoalueelle lupia myös muualle. Päätös turvetuotantoalueesta tehdään viime kädessä ympäristö lupaprosessissa. Lisäksi maakuntaliitto tulee seuraamaan aluevarausten toteutumista ja mikäli aluevarausten määrä osoittautuu liian vähäiseksi, voidaan alueita

nähdän. Tästä syystä 2. vaihemaakuntakaavaa tulee korjata ja muuttaa merkittävästi, että kaavalle asetetut tavoitteet tulevat täytetyksi.

Korjaus- ja muutos toimenpiteitä tulee tehdä ainakin seuraavien asiakokonaisuuksien kohdalla:

Turvetuotantoalueiden kaavavaraukset

Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan luonnosaineiston mukaisesti maakunnan omaksi uuden tuotantoalan tarpeeksi on **arvioitu n. 1300-1400 hehtaaria. Vaikka kaava-aineistossa painotetaankin, että tuotantoalalla pyritään kattamaan vain oman maakunnan käyttötarve, toimitetaan turvetta käytännössä** ylimaakunnallisesti kysynnän mukaan tarvittaessa myös maakunnan ulkopuolelle. Pinta-alatarvetta arvioitaessa täytyy myös tarkastella turpeen energia käytön ohella muita turpeen käyttö muotoja, kuten tuotantoeläinten kuivike- ja kasvinviljelykäyttö. Turpeella nähdään olevan tulevaisuudessa myös täysin uusia käyttömuotoja, joiden tuotantomahdollisuuksiin voi riittävällä kaavoituksella olla niin ikään suotuisa vaikutus.

Vaihemaakuntakaavan luonnoksessa on kaavoitettu **potentiaalisina tuotantoalueina 18 suota (1100 ha), joista jo 4 suolla on lainvoimainen turvetuotannon ympäristölupa. Ottaen huomioon kaavaluonnoksessa esitetty uuden tuotantoalan tarve (1300 ha), jaa uusien turvetuotannon kaavavarausten yhteenlaskettu pinta-ala turpeen nykyisen ja tulevan kysynnän suhteen huomattavan alimitoitetuksi ja riittämättömäksi. Tämän lisäksi ympäristöluvan saaneista kohteista Vapo Oy:n hallussa olevaa Aveasuota ei tulla toteuttamaan.**

Vapo Oy katsoo, että reilusti alimitoitetuilla turvetuotannon kaavavarauksilla on väistämättä merkittävät negatiiviset vaikutukset maakunnan energiaomavaraisuuteen, työllisyyteen ja elinkeinojen harjoittamismahdollisuuteen. Tästä syystä kaavaan tulee varata turvetuotannolle osoitettua uutta pinta-alaa siten, että edes alueen turveraaka-aineen tulevaisuuden uuden tuotanto-pinta-alan minimitarve tulisi varatuksi 2. vaihemaakuntakaavan yhteydessä. Vaihemaakuntakaavan ohjausvaikutuksen ja käyttökelpoisuuden näkökulmasta ei yksinään riitä, että maakuntakaavaan osoitetaan tarvearvion mukainen uuden turvetuotannon pinta-ala. **Merkille pantavaa on, että mahdollisimman suuri osa kaavoitetusta uudesta tuotantopinta-alasta tulisi sijoittua turvetuottajien hallussa oleville alueille. Kaavaluonnoksessa esitetyistä potentiaalisista tuotantoalueista arvion mukaan alle 40 % on tuottajien omistamia! hallinnassa, ja näilläkin soilla on tiettävästi kaikilla jo turvetuotannon ympäristölupa, Nain ollen kaavassa ei käytännössä ole kaavoitettu ollenkaan täysin uutta alaa,** joka sijoittuisi turvetuottajien omistamille tai hallussa oleville alueille. On huomioitava, että turvetuotannon ympäristölupaprosessien ja maanhankinnan yhteydessä mahdollisesti muodostuvat esteet voivat vähentää tuotannolle varattujen alueiden toteumaoletusta n. 75- 80 %:lla, jolloin myös maakuntakaavan todellinen ohjausvaikutus voi jäädä mitattomaksi.

kaavoittaa lisää.

Maakuntakaavassa on tässä vaiheessa tarkasteltu vain yli 30 ha suuruisia polttoturvetuotantoon soveltuvia soita. Pienempialaista tuotantoa ei kaavassa käsitellä kaavan yleispiirteisyyden vuoksi. Mikäli turpeen kysyntä kasvaa, voidaan alueita kaavoittaa lisää.

Maakuntakaavan vesistövaikutusten arvioinnin perusteella Kyyveden keskusallas kestää Aveasuon turvetuotannon. Selvityksessä todetaan myös, että mikäli Aveasuota ei toteuteta, voidaan käyttöön ottaa joku toinen valuma-alueen potentiaalista turvesoita. Lökönsuon tai Emostensuon merkitsemistä potentiaalisena turvetuotantoalueena maakuntakaavaan voidaan neuvotella, jolloin alueille annettaisiin ehdollinen toteutusta koskeva kaavamääräys, jonka mukaan alue voidaan ottaa käyttöön vaihtoehtona Aveasuolle.

Maakuntakaavan selvitykset on tehty sovittujen kriteerien mukaisesti ja vesistövaikutukset arvioiden. Arvioinnissa ei ole ollut kriteerinä maanomistusta, mikä olisi myös kilpailulainsäädännön vastaista.

Uusien tuotantoalueiden kaavoitusta tulee suunnitella ennen lopullista kaavaehdotusvaihetta alueen tuottajien ja kaavoittajan välisessä yhteistyössä.

Kriteeritarkastelut ja vesistövaikutusarviointi

Vaihemaakuntakaavaan kaavoitettavien uusien potentiaalisten tuotantoalueiden valinta on toteutettu kaksivaiheisesti kriteeritarkastelujen perusteella. Ensimmäisen kriteerivaiheen tarkastelu alueiden tuotantokelpoisuuden ja luonnon ympäristön osalta on pääsääntöisesti johdonmukainen, mutta **joiltain osin tarkastelua on muutettava.**

Eräänä ensimmäisen vaiheen kriteeritarkastelusta on ollut selvittää potentiaalisten tuotantoalueiden mahdolliset aiemmat ympäristölupapäätökset. Ne suot, jotka ovat saaneet aiemmin kielteisen päätöksen mahdollisten vesistövaikutusten perusteella, on systemaattisesti karsittu jatkotarkastelusta.

Vapo Oy toteaa, että edellä mainitun kaltainen potentiaalisten tuotantoalueiden systemaattinen karsinta vesistövaikutuksiin perustuvien vanhojen ympäristölupapäätösten perusteella on virheellinen. Tämä johtuu ennen kaikkea syystä, että hylkäävä ympäristölupapäätös voi olla annettu kulloiseenkin ajankohtaan perustuvaan alueelliseen kokonaiskuormitukseen perustuen ja näin ollen valuma-alueiden kokonaiskuormitus voi olla muuttunut merkittävästi lupakäsittelyn ajankohdasta esim. vanhojen turvetuotantoaluiden poistumien vuoksi. Näissä tapauksissa uusien tuotantoalueiden sijoittaminen valuma-alueelle voi olla mahdollista vähentyneen kokonaiskuormituksen vuoksi.

Vapo Oy vaatii, että edellä mainitussa kriteeritarkastelussa karsitut suot ja niiden valuma-alueiden kuormitus tulee selvittää ajankohtaiseen tietoon perustuen, ja potentiaaliset tuotantosuo otettava jatkotarkasteluun esim. valuma-alueen vähentyneen kokonaiskuormituksen perusteella. Toisaalta ko. soita voidaan kaavoittaa maakuntakaavaan uusiksi tuotantoalueiksi vaiheistamista ohjaavilla kaavamääräyksillä.

Merkittävä osa vaihekaavan esiselvityksessä olevista soista on kaava-aineiston perusteella karsiutunut kaavaprosessia varten laaditussa toisen vaiheen vesistövaikutusarvioinnissa (Huttunen & Huttunen 2015). Vesistövaikutusarviointiin hyväksytystä 54 suosta vain 14 kokonaan uutta suota on tarkoitus kaavoittaa turvetuotannon kaavavarauksella.

Vapo Oy toteaa, että vesistövaikutusarvioon tulee suhtautua kriittisesti, eikä sille voida antaa näin merkittävää painoarvoa potentiaalisia uusia turvetuotantoalueita kaavoittaessa yleispiirteisessä maakuntakaavassa. Vesistövaikutusarviointi on myös joiltain osin hyvin ristiriitainen. Vesistövaikutusarvion osalta tuleekin ottaa huomioon ainakin seuraavassa esitettyjä huomioita ja muutosesityksiä:

Yleistä

Mallinnuksessa on otettu käytännössä huomioon vain turvetuotannon ai-

Tällä hetkellä maakunnan oma turpeen tarve on turvattu maakuntakaavaratkaisulla. Maakuntaliitossa seurataan tilannetta ja mikäli näyttää siltä, etteivät potentiaaliset turvetuotantoaluevaraukset toteudu, niin asia otetaan uudelleen käsittelyyn.

Kielteisen ympäristöluvan saaneita turvetuotantoalueita ei ole merkitty maakuntakaavaan. Niiden osalta on asia ratkaistava ympäristölupaviranomaisen kanssa, joka on antanut kielteisen lupapäätöksen. Maakuntakaava ei estä Vapoa hakemasta alueille uutta lupaa uusien suunnitelmin, jolloin lupaviranomainen ratkaisee sen, onko toiminnan edellytykset ja vaikutukset muuttuneet niin paljon, että lupa voidaan myöntää.

Mallinnuksessa on otettu huomioon valuma-alueen nykyisen maankäytön aiheutta-

heuttama kuormitus, jättäen muut merkittävät maankäytön kuormituslähteet tyystin tarkastelun ulkopuolelle. Mallinnuksen perusteella tehdyt rajoituksetkin siis kohdentuvat näin ollen vain yksittäisen maankäyttömuodon toimintaedellytyksiin, jolloin sitä ei voida pitää maankäyttömuotoja yhdenvertaisesti kohtelevana menettelymallina.

Selvityksen metodit

VEMALA-mallinnuksen pohjalla käytetty aineisto voi joiltain osin johtaa virheellisiin tuloksiin kuormitusarviota laskettaessa.

Selvityksen kappaleessa 2 käy ilmi, että turvetuotannon keskimääräisinä nettokuormituslukuina on käytetty Etelä-Savon ympäristökeskuksen alueella sijaitsevien tuotantoalueiden käyttö-, hoito-, kuormitus ja vesistötarkkailuraportteja vuosilta 2007-2013. On huomioitava, että tälle ajanjaksolle voi sisältyä vielä perustason vesienkäsittelyssä olleita tuotantosoita, joiden kuormitustiedot voivat olla nykyaikaisten tehostettujen vesienkäsittelyyn piiriin (pintavalutuskentät ja kemiallinen vesienkäsittely) kuuluvien soiden osalta poikkeavia. Potentiaaliset uudet tuotantoalueet tulnaisiin varustamaan joka tapauksessa parhaan käytökelpoisen tekniikan (BAT) mukaisilla vesienkäsittelyrakenteilla, jolloin näiden kuormitusarvioinnissa ei voida käyttää vanhentuneen vesienkäsittelytekniikan piirissä olleiden tuotantosoiden kuormitusarvoja.

Mikäli laskennassa on käytetty ns. perustason vesienkäsittelyssä olleiden soiden kuormitustietoja, tulee selvitys laatia uudestaan siten, että siihen sisällytetään vain parhaan käyttökelpoisen tekniikan piirissä olevien soiden kuormitustietoja.

Selvityksen kappaleessa 3 on esitetty turvetuotannon valumavesien kiintoainepitoisuuksien osalta seuraavaa "Kiintoainepitoisuus ei ole vakio, vaan se riippuu valunnasta, sillä valunta irrottaa kiintoaineista turpeesta. Suuret valuntapiikit saattavat aiheuttaa hyvin suuria KA-pitoisuuksia. Tämän ilmiön mallintamiseksi KA-pitoisuus on VEMALA-mallissa lineaarisesti riippuvainen valunnasta".

Vapo Oy toteaa, että edellä esitetty kappale on selkeässä ristiriidassa turvetuotannon ylivirtaamaselvityksen (Sillanpää et al. 2015) kanssa. Selvityksessä pintavalutuskentän omaavilta kohteilta mitattujen näytteiden kiintoainepitoisuuden ja valuman välillä ei ole ollut lineaarista riippuvuutta. Korkeimmat yksittäiset kiintoainepitoisuudet on selvityksen mukaan sen sijaan mitattu keskimääräisen valuman ollessa alhainen. Alhaisen valumajakson aikana taas kokonaiskuormitus alapuoleiseen vesistöön on matallimmillaan.

Sillanpää et al. 2015 selvitykseen perustuen Vapo Oy toteaa, että VEMALA-mallinnuksessa käytetty lineaarinen riippuvuus-suhde kiintoaineen ja valunnan välillä on virheellinen ja johtaa todennäköisesti liian suuriin mallinnettuihin kiintoainekuormiin.

mat päästöt ja arvioitu tulevien turvesoiden vaikutusta nykytilaan. Alueet ovat metsäisiä alueita, joille ei kohdistu muita niin suuria nykyistä maankäyttöä muuttavia toimenpiteitä kuin turvetuotantoalueen perustaminen on.

Kuormitusluvut ovat toteutuneita keskimääräisiä lukuja, jotka sekä ELY-keskuksen, että Suomen ympäristökeskuksen asiantuntijat ovat hyväksyneet laskennan pohjaksi.

Vemala-laskelmissa on otettu valumapiikit huomioon TASO-projektissa Kaijansuon turvetuotantoalueelta automaattisella sensorilla mitatun kiintoainees datan avulla. Eli tieto perustuu mitattuihin ja simuloituihin kiintoainepitoisuuksiin.

Tulokset

Selvityksen tuloksien ensimmäisenä kappaleena mainitaan "Tulokset osoittavat, etteivät ravinteiden, kiintoaineen, tai orgaanisen kokonaishiilen pitoisuudet järvisissä kasva merkittävästi mahdollisen turvetuotannon rakentamisen seurauksena".

Edelliseen kappaleeseen viitaten Vapo Oy pitää erikoisena, että vesistövaikutustarkastelussa on karsittu ehdotettuja uusia tuotantosoita yli 75 % vaikka todellista merkittävää vesistöjen pilaantumisriskiä ei ole selvityksessä todettu. On ymmärrettävää, että myös kaavoituksessa on otettava huomioon alueelliset vesienhoitosuunnitelmat sekä myös EU:n vesipuitedirektiivin mukaiset tavoitteet pinta- ja pohjavesien ekologisen tilan osalta. On kuitenkin myös syytä muistaa, että turvetuotannon aiheuttamalla kuormituksen kasvulla ei ole tämänkään selvityksen perusteella juurikaan vaikutusta vesistöjen fosfori-, typpi-, kiintoaine-, tai hiilen kokonaispitoisuuksiin vastaanottavissa vesistöissä.

Merkille pantavaa selvityksessä on, että se ei ota juurikaan kantaa siihen päästäkö kulloisessakin vesistössä haluttuun ekologiseen tavoitetasoon vaikka alueelle ei ohjattaisikaan uutta turvetuotantoa. Esimerkkinä voidaan mainita selvityksessä esitettyjä ekologiselta tilaltaan tyydyttäviä järviä, joiden ekologist kynnysarvot ovat jo ilman uutta kuormitustakin merkittävästi yli tyydyttävän tilan kynnysarvon. Mikäli tällaisella vesistöalueella turvetuotannon arvioidaan kasvattavan kuormitusta esim. fosforipitoisuutta. 1-3 %, ei tämä tulisi johtamaan missään tapauksessa ekologisen luokan heikentämiseen jo vallitsevasta tilanteesta. Se että potentiaalista turvetuotantoa karsitaan ekologisten luokkien sisällä arvioitujen muutaman prosentin muutosten perusteella - ilman varsinaisen luokkarajan muuttumista - on jo käytäntönä virheellinen, eikä vastaa myöskään alueellisissa vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjä tavoitteita.

Kokonaisuutena Vapo Oy toteaa, että vaihekaavaan laadittu vesistövaikutusselvitys on pyritty tekemään mahdollisimman perusteellisesti, tarkoituksenaan säilyttää ja parantaa alueelle sijoittuvan vesiluonnon tilaa ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Tämä ei saa kuitenkaan tapahtua heikentämällä merkittävästi vain yhden vesistökuormitusta tuottavan maankäyttömuodon toimintaedellytyksiä. Tästä syystä vesistövaikutusarviointia ja uusien soiden kaavoittamista onkin vielä tarkasteltava mm. tekstissä aiemmin esitettyjen huomioiden ja muutosesitysten näkökulmasta.

Turvetuotannon sijoittaminen ja luonnonympäristö

Vaihekaavan selkeyden kannalta on tärkeää, että suojelukohteiden kaavoituksessa käytetään ainoastaan SL- kaavamerkintää, eikä esim. Luo tai MY - merkintöjä, Luo- ja MY - merkinnät nähdään yleisesti ottaen ongelmalliseksi mm. merkintöjen oikeusvaikutuksen tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Niiden käyttöä on yleisesti ottaen pyrittävä välttämään kaavaprosesseissa.

Tehdyt vesistövaikutusarviointit ja muu kriteeritarkastelu oli pohjana, kun alueita käytiin läpi Etelä-Savon ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa ja katsottiin valuma-alueittain, mitä mahdollisia vaikutuksia tulevilla turvetuotantoalueilla voisi olla. Tämän yhteensovittamisprosessin kautta valikoitui alueet maakuntakaavaan. Maakuntakaava ei ole kattava tältä osin ja siinä esitetään vain osa soveltuvista alueista. Kaavassa ei kielletä turvetuotantoa maakuntakaavan valkoisilla alueilla.

Ekologisesti tyydyttävässä tilassa olevat järvet tulisi saada vesipuitedirektiivin mukaisesti ekologisesti hyvään tilaan, eikä järviin ole syytä tällöin lisätä kuormitusta.

Etelä-Savon maakuntakaavassa käytetään uusien luonnonsuojelualueiden merkitsemisessä vain SL merkintää.

Suojelukohdeiden kaavavarauksia suunniteltaessa on myös yleisesti ottaen huolehdittava, että alueiden saattaminen suojeluun toteutetaan nopealla aikataululla. Samalla tulee huolehtia, että maanomistajien menettämät taloudelliset hyödyt, kuten puu- ja turvearvot tulevat korvatuksi.

Yhteenveto

Vapo Oy katsoo, että Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavuluonnoksen mukaisilla uusilla turvetuotantoaluevarauksilla ei pystytä turvaamaan kaavan vaikutusajalle arvioitua tuotantopinta-alan tarvetta. Turvetuotannon kaavoitus tulee suunnitella vastaamaan tulevaisuuden käyttötarvetta, jonka lisäksi varausmerkintöjen kokonaispinta-alassa tulee huomioida todellinen tuotantokelpoinen pinta-ala ja todennäköinen toteumaennuste. Vapo Oy esittää, että uusia turvetuotannon kaavavarauksia tullaan lisäämään merkittävästi, jolloin tulevaisuuden käyttötarpeen mukainen tuotantopinta-alan tarve saadaan paremmin turvatuksi.

Kaavan vesistövaikutusarviointia ja uusien tuotantosoiden sijoittamista tulee tarkastella uudelleen turvetuotannon kuormitustietojen ja vesistövaikutusten osalta. Vesistövaikutusarvioinnin tuloksien mukaisesti turvetuotannon osuus vesistöjen kokonaiskuormituksesta on kaiken kaikkiaan pieni, jolloin toimialalta ei voida myöskään evätä kohtuuttomasti tulevaisuuden toimintaedellytyksiä.

Uusien luonnonsuojelualueiden kaavoituksessa on käytettävä ainoastaan SL-kaavamerkintää.

Lopuksi

Turvetuotannolle osoitettujen uusien alueiden jatkotyöstäminen tulee toteuttaa tiiviissä yhteistyössä turvetuottajien kanssa. Vapo Oy ilmoittaa osaltaan mielenkiinnon osallistua 2. vaihemaakuntakaavan jatkotyöhön.

MUU PALAUTE	VASTINE
Turvetuotantoa koskeva palaute	
<p><i>Haukivuoren aluejohtokunta</i></p> <p>Ehdotus Esittelijä: Leo Laukkanen</p> <p>Kaavaluonnoksessa on ehdotettu, että uusia turpeen nostolupia myönnettäisiin 14. Pääpainopisteenä näissä ovat maakunnan pohjoisosat, joista seitsemän on Pieksämäen kaupungin alueella, Kyyveden pohjoispuolella, yksi Kangasniemen ja neljä Juvan ja Haukivuoren pitäjän raja-alueilla. Pieksämäen alueen soiden nostolupaehdotukset ovat osin Kyyveden valumaalueilla. Myös suot, joilla on aikaisempi turvelupia, säilyvät tai niillä voi jatkaa turvetoimintaa. Ja on todennäköistä, että niille haetaan turvetuotannon laajennuslupia.</p> <p>Turveluvan perusteena maakuntahallituksessa on ollut lähtökohta antaa kaavoituksen kautta edellytykset turpeen nostoon määrällä, joka kattaa maakunnan energiatarpeen ja antaa työtilaisuuksia. Poikkeuksena aikaisempaan maakuntaliitto on konsulttityönä tutkinut jokaisen turvesuon, uuden ehdotetun ja vanhan vaikutuksia, mutta selvityksestä ei käy ilmi, onko vesistö- ja muut ympäristöongelmat riittävän perusteellisesti tutkittu. Siksi kalastusalue on pyytänyt eri asiantuntijoita tutkimaan ko. selvitykset. Kalastusalue ja aluejohtokunnan puheenjohtaja arvioivat sen jälkeen yhdessä omien lausuntojensa sisällön.</p> <p>Periaatteessa lähdetään siitä, että uusille turvesoille ei ole edellytyksiä, koska mm. Pieksämäen suunnan, Kyyveden pohjoisosan vesien pintaveden laatu on EU:n vesipuitedirektiivin vesienhoitosuunnitelmien v. 2016 – 2021 mukaan pudonnut tyydyttävälle tasolle Kuvansin selälle saakka. Muutenkin Kyyveden matalien lahtien pintaveden laatu on tyydyttävää tai jopa heikkoa. Uusien turvesoiden humus- ja kiintoaineita vesistöt eivät kestä ja ovat suuressa ristiriidassa Kyyveden vesienhoidon nyky suunnitelmien kanssa. On huomioitava, että Kyyvesi on Suomen suurin keskisyvyydeltään matala ja pohjoisosaltaan voimakas humuspohjainen järvi.</p> <p>Palautetietoon ovat oikeutettuja yksityiset henkilöt ja yhteisöt. Toivoisin, että myös yksityishenkilöt mahdollisimman runsaslukuisasti antaisivat palautetta vaihekaavan tässä vaiheessa. Nyt on helpompi saada muutoksia kuin sitten, kun seuraava arviointivaihe alkaa. Vaihemaakuntakaavan nähtävillä pito on maaliskuun 11. päivään saakka.</p> <p>Merkittävää on myös se, että uuden käytännön mukaisesti uusien maakuntakaavojen hyväksymiset ja vahvistamiset tekee ao. Maakuntaliiton maakuntavaltuustot. Ympäristöministeriöllä ei ole enää tätä päätösvaltaa. Siksi on erittäin tärkeää, että paikallisilla tasoilla vesi- ja ranta-alueiden omistajat</p>	<p>Maakuntakaavaan otettujen potentiaalisten turvesuoaluevarausten vaikutukset on arvioitu siinä laajuudessa kuin yleispiirteiseltä maakuntakaavalta vaaditaan. Arviointi on tehty ympäristöministeriön laatiman Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa oppaan (Suomen ympäristö 7/2015) mukaisesti. Alueiden tarkemmat ympäristövaikutukset arvioidaan ympäristölupaprosessissa, kun tiedetään toteutettavan tuotantoalueen rajaus ja pinta-ala.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitettu uusi Aveasuon-Isosuon turvetuotantoalue on jo saanut lainvoimaisen ympäristöluvan. Vesistövaikutusten arvioinnin perusteella, mikäli Aveasuo ei toteudu voidaan alueelle osoittaa vaihtoehtoinen tuotantoalue.</p>

<p>paneutuvat entistä perusteellisemmin ja huolella vesistöjen tulevaisuuden ongelmiin ja niiden tilojen vaikutuksiin.</p> <p>Aluejohtokunta antaa valtuudet puheenjohtajalle yhteislausunnon tekoon Kyyveden kalastusalueen kanssa ja suosittelee lausunnon allekirjoittajaksi lisäksi myös Kyyveden alueen osakaskuntia. Annetut lausunnot saatetaan aluejohtokunnan jäsenille tiedoksi.</p> <p>Maakuntakaava 2:ssa ei ole Haukivuoren pitäjän osalta muita kyliä kuin Asemankylä, joten lausuntoihin ei aluejohtokunnan tarvitse puuttua. Muut Haukivuoren kylät voivat tarvittaessa tehdä mm. investointihankkeet normaalilla rakennuslupamenettelyllä.</p> <p>Päätös Hyväksyttiin.</p>	
<p><i>Kyyveden kalastusalue sekä Haukivuoren aluejohtokunta, Ripatin, Moilalan, Häkkilä 1:n, Lietlahden, Kimmariilan, Sikosaaren, Ihastjärvi-Pullialan, Rauhajärven, Moilala-Lemettilän, Kovalan Suuri, Luusniemen Itäinen/Läntinen, Kylmämäen, Harjumaan-Revolan, Niskakosken, Kapustasalmen, Rämälän, Nykälän seudun, Hiidenniemen, Kääriälän, Sarselin ja Naakkiman osakaskunnat, Puhdas Puula ry, Pelastetaan Savon Veet ry, sekä yksityishenkilöt M. ja R. M.</i></p> <p>Yleistä Etelä-Savon maakuntahallitus päätti 18. tammikuuta 2016 asettaa 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistonluonnos nähtäville.</p> <p>Kyyveden kalastusalue ja muut palautteen antajat ovat tyytymättömiä edellä mainittuun valmisteluaineistoon siltä osin kuin esitettyyn kaavaluonnokseen sisältyy turvetuotantoon soveltuviksi merkityjä alueita.</p> <p>1.) Kaavaluonnoksessa ei ole tuotu esille sitä tosiasiaa, että EU ja hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneli IPCC luokittelevat turpeen fossiiliseksi polttoaineeksi. Vain Suomi ja Suomen poliitikot pitävät sitä hitaasti uusiutuvana biopolttoaineena. Luokittelun muutos johtuu siitä, että turve on kivihiltäkin pahempi päästöiltään. Lisäksi turpeen korjuun yhteydessä vesiä pilaava kiintoaine karkaa vesistöihin ja liuennut humus mustuttaa sitä. Palautteen antajat ehdottavat, että maakuntaliiton hallitus ja valtuusto käsittelevät turpeen muuttunutta asemaa Pariisin ilmastopöytäkirjaan liittyen ja tiedostavat itse tämän sekä tiedottavat asiasta myös kansalaisille.</p> <p>2.) Turvetuotantoon soveltuvat suot – julkaisussa on muun muassa maakuntavaltuusto linjannut turvevarojen käyttöä, samoin vaihemaakuntakaavan YVA ryhmä. YVA ryhmän mukaan turvetuotannon suunnittelussa tulee huomioida vesienhoitosuunnitelma siten, että vedenlaatu ei saa huonontua. Palautteen antajat korostavat, että Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitosuunnitelmien tavoitteen yksiselitteinen lähtökohta on pyrkiä kaikissa tilanteissa vähintään hyvään pintaveden laatuun ja jatkuvaan vedenlaadun parantamiseen. Kyyveden</p>	<p>Turpeenoton ympäristövaikutuksia, myös ilmastovaikutuksia on käsitelty maakuntakaavan taustaselvityksessä: Turvetuotanto maakuntakaavoituksessa ja turvevarat Etelä-Savossa. Esiselvitys maakuntakaavaa varten. Lisätään esiselvityksen selostuksen lähdeluettelon.</p> <p>Maakuntakaavavaruudet eivät tehtyjen selvitysten perusteella muuta vesistöjen laatuolosuhteita nykyistä huonommaksi.</p>

tilassa esiintyy tyydyttävää tasoa ja matalissa lahdissa on myös aistihavaintoihin perustuvaa heikompaa pintaveden laatua. Eli alle hyvä-tilanteessa olevia vesistöjä ei ole perusteltua enää kuormittaa, koska se estää EU:n vesipuidedirektiivin 2016 - 2021 mukaisten vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamisen. Suokohtaisessa tarkastelussa on selkeästi havaittavissa ristiriitaa tämän periaatteen kanssa.

3.) Turvetyöpajan ”keskeiset sidosryhmät”

Kaavavalmistelu vesistövaikutusarvioinnissa ei ole kuultu tai osallistettu haitankärsijöitä tai heidän edunvalvojiaan. Kuitenkin hyödynsaajan edustajat ovat olleet edustettuna koko kaavavalmisteluajan ajan. Tämä seikka on hyvän hallintotavan vastaista. Jo kaavan valmistelussa on vesistöihin ja kalakantoihin sekä kalastukseen kohdistuva haitta arvioitava paremmin. Näin välttyään myöhemmiltä muistutus- ja valitusprosesseilta!

4.) **Valtioneuvoston vahvistamissa vesienhoitosuunnitelmissa vuosille 2016 - 2021 on maininta pintavesien tilan pysyvästä parantamisesta. Pyrkimys vähintään luokkaan HYVÄ on saavutettava vuoteen 2021 mennessä. Valmisteluaineiston tekstissä on osittain vanhentuneita viittauksia päättäneeseen vesienhoitajaksoon (2010 – 2015). Lisäksi valmisteluaineiston suokohtaisessa tarkastelussa syntyy jokaisen valitun suon kohdalla ristiriita tämän tavoitteen saavuttamisen edellytyksistä.**

5.) ANALYYSI VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VALMISTELUAINIESTON KIINTO-AINE – JA COD mn PÄÄSTÖISTÄ

VEMALA malli simuloi ravinteiden huuhtoutumista maa-alueilta jokaiseen yli hehtaarin kokoiseen järveen. Tässä tarkastelussa VEMALA on tehty SY-KE:n tutkijoiden toimesta. Lähtöaineisto on saatu Etelä-Savon maakuntaliitolta. Maakuntaliitto on saanut aineiston puolestaan VAPO Oy:n kuormitus-tarkkailun tuloksista.

Palautteen antajia on avustanut DI Jaakko Koppinen Pelastetaan Reittivedet ry:n puheenjohtaja. Hän on laatinut alla olevan tarkastelun ja tuonut esille siinä olevat epävarmuustekijät.

Jaakko Koppisen raportti alkaa:

ANALYYSI ETELÄ-SAVON 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN VALMISTELU KIINTO-AINE- JA CODmn PÄÄSTÖISTÄ

1. Turvetuotannon päästötarkkailusta ja –laskennasta

Turvetuotannon arvioiduissa kiintoaine- ja CODmn päästöissä on seuraavassa eriteltyjä ongelmia ja puutteita:

- Luonnonhuuhtouman laskenta on tehty väärin
- Luonnonhuuhtouman valunnaksi on määritetty tuotantoalueen valunta, jolloin pintamaan poistosta ja tiheästä ojituksesta johtuva valunnan kasvu jää ottamatta huomioon päästön suuruutta arvioitaessa
- Luonnonhuuhtouman CODmn pitoisuudeksi oletetaan eteläisen Suomen keskiarvo jolloin kaikilla niillä soilla joilla suon oma CODmn pitoisuus on pienempi kuin po. keskiarvo, saadaan lopputulokseksi että turvetuotanto puhdis-

Maakuntakaavasta kuullaan maankäyttö- ja rakentamislain mukaisesti asettamalla kaava-aineisto julkisesti nähtäville.

Korjataan vanhentuneet viittaukset.

Vemala- mallissa on käytetty lähtötietoina ominaiskuormituslukuja, joita on korjattu Etelä-Savossa turvetuotantoalueilta mitatuilla pitoisuuksilla. Tarkastelussa käytettyä lähtöaineistosta on neuvoteltu Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa ja tämän ”oi-keampia” lähtötietoja ei ole saatavilla tarkastelujen pohjaksi. Sykkeessä vielä kehitettiin kiintoaineen mallinnusta niin, että päivittäinen kiintoaineen pitoisuus oli riip-puvainen valunnasta, näin voitiin huomioida myös valuntahuippujen vaikutusta.

Maakuntakaavan selvityksissä otetaan huomioon kaavan yleispiirteisyys, tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat vesistövaikutusarvioinnit vaaditaan yksityiskohtaisimmissa kaavoissa ja hankkeen lupavaiheessa, jolloin tiedetään tarkemmin toteutuvan alueen sijainti, koko, toteutustapa ja valuntasuunnat.

taisi CODmn päästöä vaikka todellisuudessa tilanne on päinvastoin

- Rankkasateiden aiheuttamat hetkelliset 'kiintoainekuormituspiikit' ovat jätetty ottamatta huomioon näytteenotossa ja kuormituslaskennassa
- Lumien sulamisesta johtuvan tulvahuipun aiheuttama kuormitus on jätetty ottamatta huomioon koska näytteitä ei ole otettu silloin kun routa on sulanut ja lumien sulamisen aiheuttama valumahuippu on menossa
- Turvepölyn laskeutuminen eristysojiin ja siitä aiheutuva kuormitus on jätetty ottamatta huomioon
- Eristysojien seinämien ja pohjan eroosion aiheuttamaa kuormitusta ei oteta lainkaan huomioon.
- Sarka-, reuna- ja kokoojajojien ym. tuotantoalueen sisäisten ojastojen ja altaiden kaivun aiheuttama kuormitus (=kunnostusvaihe) on arvioitu ennalta suunnitellun ohjelman mukaisten näytteiden oton perusteella ja lasketaan tuotantoaikaisen kuormituksen funktiona. Oikeampi tapa on arvioida kuormitus ottamalla huomioon kaivumäärät ja suolla olevan veden pinnan taso sekä ottaa näytteet kaivutyön aikana havaittujen kiintoainevirtausten tapahtuessa.
- Eristysojien ja pintavalutuskentän kaivuvaiheen kuormitusta ei oteta lainkaan huomioon

1. Päästöjen kokonaismäärästä:

Turvetuotantoalueen päästöt on arvioitu 2007-2013 ominaiskuormituslukujen perusteella.

Läntisen Suomen alueen ominaiskuormitusoiden kuormitukset vaihtelevat seuraavasti:

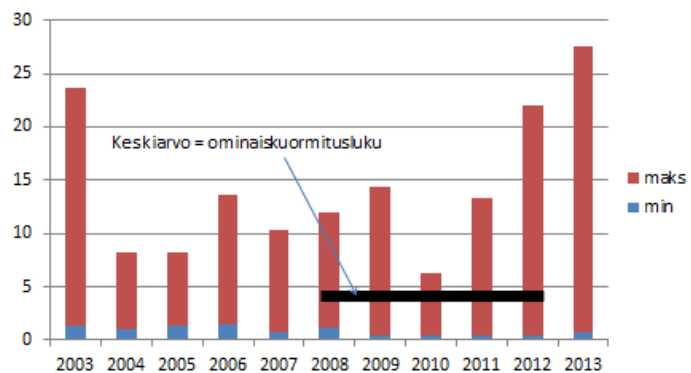
vuosi		Minimi-päästö g/m ² a	Maksimi-päästö g/m ² a	kerroin
2003	kaikki	0,6	20,8	
	pintavalutus	1,4	20,8	x14,8
2004	kaikki	0,9	21,9	
	pintavalutus	1	6,3	x6,3
2005	kaikki	0,7	27,8	
	Pintavalutus	1,3	5,6	x4,3
2006	kaikki	1,5	10,7	
	Pintavalutus	1,5	10,7	x7,1
2007	kaikki	0,8	9,6	
	Pintavalutus	1,2	5,4	x4,5
2008	kaikki	1,2	10,8	
	Pintavalutus	1,2	5,3	x4,4
2009	kaikki	0,4	13,9	
	Pintavalutus	0,4	10,8	x27
2010	kaikki	0,4	6,3	
	Pintavalutus	0,5	4,4	x8,8
2011	kaikki	0,4	13,4	
	Pintavalutus	0,4	5	x12,5
2012	kaikki	0,4	22	
	Pintavalutus	0,5	9,2	x18,4
2013	kaikki	0,7	27,6	
	pintavalutus	0,7	27,6	x39

Kuten taulukosta ilmenee, hajonta on merkittävän suuri. Lisäksi näytteenotto ei kata luotettavasti ns. hetkellisiä ylivalumia.

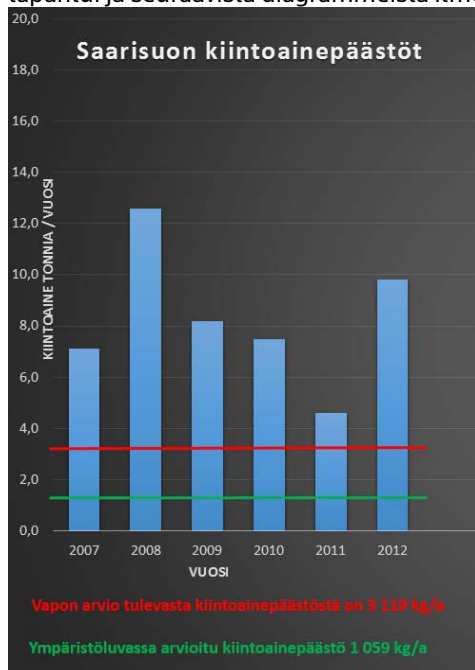
Itäisessä Suomessa mukaan lukien Etelä-Savo, tilanne on samankaltainen.

Sama tilanne näkyy seuraavasta diagrammista:

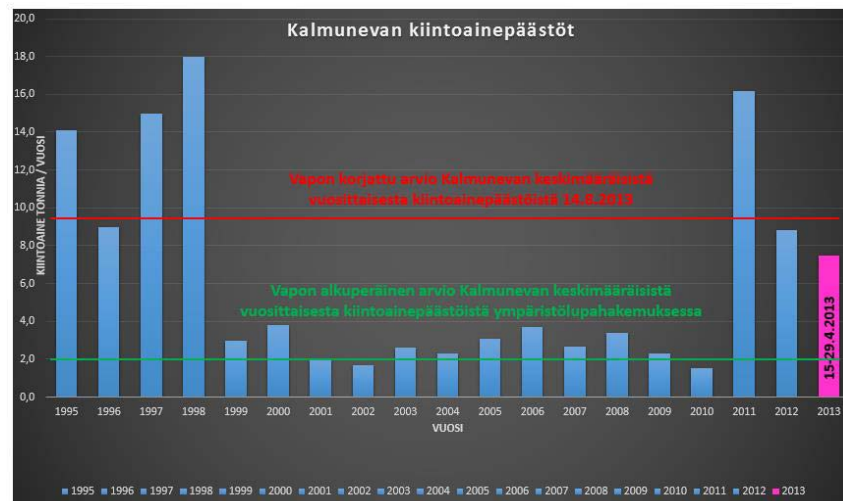
Kiintoainepäästöjen hajonta on suuri
ominaiskuormitusluvut 2008-2012 (g/m²a)
pvk 3,5 kasvillisuuskentät 2,9 kosteikot 4,7

Useilla tuotantoalueilla ominaiskuormien perusteella arvioidut päästöt ovat suuruusluokaltaan virheelliset, kuten lin Saarisuolla ja Keuruun Kalmunevalla tapahtui ja seuraavista diagrammeista ilmenee.

Ympäristölupa, Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto nro. 127/05/1, 21.12.2005. Luvassa arvioitu kiintoainepäästö 1059 kg/vuosi (perustuu vuosina 1995, 1996, 2002 ja 2003 suoritettuun päästötarkkailuun). VAPO kommentoi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen kantaa seuraavasti: 'Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus vähättelee ja spekuloi hakijan esittämiä kuormitusarvioita. Konsulttiselvitys on tehty hyvällä ammattitaidolla ja painotettu juuri sille ajanjaksolle (kesä), joka on haittojen esiintymisen kannalta kaikkein otollisin'.

Kalmunevan (Keuruulla) ympäristölupahakemuksessa ominaiskuormien perusteella arvioitiin kiintoainepäästökseen nettona 1600 kg/vuosi (vastaa 2000 kg bruttona).

2. Päästöt

Raportin 'Turvetuotannon vaikutus vedenlaatuun vesistötasolla, marraskuu 2015 (SYKE: Inese Huttunen, Markus Huttunen)' mukaan, vaikutukset on arvioitu käyttäen seuraavia netto-ominaiskuormia:

Kiintoaine 35,7 kg/ha/v vastaten 3,57 g/m² v

KHT 121,3 kg/ha/v vastaten 12,13 g/m² v

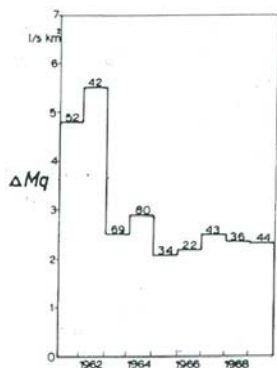
Ominaiskuormat on laskettu Etelä-Savon maakuntaliiton toimesta pohjautuen raporttiin "VAPO OY Etelä-Savon ELY-keskuksen alueella sijaitsevien turvetuotantoalueiden käyttö-, hoito-, kuormitus- ja vesistö tarkkailuraportti vuodelta 2013 Nab Labs-ympäristötutkimuskeskus Ambiotica, tutkimusraportti 80/2014 Heikki Veijola".

Raportin mukaan luonnonhuuhtouman pitoisuuksina pidetään kiintoaineen osalta 1 mg/l ja CODmn (KHT) osalta 20 mg/l.

BIOENERGIA Oy:n ja Pöyryn ominaiskuormia käsittelevässä raportissa (16X187979, 14.11.2014) vastaavasti luonnonhuuhtouman kiintoainepitoisuus 1 mg/l ja CODmn pitoisuus 53 mg/l.

Molemmilla ominaiskuormalaskennassa oletetaan luonnonhuuhtouman va-

lunnaksi tuotantoalueen valunnan määrä. Tämä on selvä virhe. Ojitus ja pinta-
maan poisto lisäävät merkittävästi valuntaa. Pelkästään metsäojitus lisää valun-
taa kuten alla olevasta diagrammista selviää. (Seuna&Mustonen 1971)

Kuva 19. Ojituksen aiheuttama vuoden kes-
kivaluman lisäys ΔMq Huhtisuon-
ojalla. Pylväskuvion päällä ole-
vat luvut ilmoittavat lisäyksen
prosentteina.

Fig. 19. Increment of mean annual run-
off ΔMq caused by drainage
in Huhtisuonoja. Figures
above the columns indicate
the increment in %.

Kuten olen todennut, hetkellisten ylivalumien vaikutus kiintoainepäästöön on
jäänyt luotettavasti selvittämättä. Tästäkin syystä ominaiskuormien perusteella
arvioituiden vuosittaiset päästöt saattavat olla suuruusluokaltaan virheelliset.

SYKE:n raportissa nettokuormitukset ovat seuraavat:

-kiintoaine 3,57 g/m²

-KHT 12,13 g/m²

Todelliset kiintoainepäästöt saattavat olla moninkertaiset:15-20 g/m² a.

Pöyryn laatiman "Turvetuotantoalueiden ominaiskuormaselvitys" (16X187979,
14.11.2014) mukaan Itä-Suomessa ojitettujen pintavalutuskentällisten tuotanto-
alueiden keskimääräinen CODmn pitoisuus on 54 mg/l.

Edelleen samassa raportissa on määritetty Itä-Suomen turvetuotantoalueiden
valumat:

- perustaso 24 l/s km² vastaten valuntaa 756 mm/a

- pintavalutus 17 l/s km² vastaten valuntaa 535 mm/a

Päästöjen vaikutus alapuoliseen vesistöön tulee varovaisuusperiaatteen mukai-
sesti analysoida bruttopäästöjen pohjalta, kuten turvetuotannon ympäristön-
suojeluohjeessakin esitetään (nettolaskennassa on useita epävarmuustekijöitä).

3. YHTEENVETO

**SYKE:n raportissa 'Turvetuotannon vaikutus vedenlaatuun vesistötasolla'
käytetyt ominaiskuormat kiintoaineen ja KHT- päästöjen osalta ovat aliarvi-**

oidut. Tästä johtuen analyysi turvetuotannon vaikutuksista on epävarma. Esitän, että päästöjen vaikutus alapuoliseen vesistöön analysoidaan myös seuraavasti:

- kiintoainepäästön osalta käyttäen myös maksimiarviota 15 g/m² a (bruttopäästönä)
- CODmn päästön osalta käyttäen valuntaa 600 mm/a ja ojitettujen pintavalutuskieltojen CODmn pitoisuutta 52 mg/l (bruttopäästönä) vastaten 31,2 g/m² a.

Multialla 20.2.2016

DI Jaakko Koppinen

Jaakko Koppisen raportti päättyy

6.) KHO on huomionut mm viimeisessä turvetuotantoa koskevassa päätöksessä DNO 72/1/14/ 26.2.2016 VAPON päästölaskelmien epävarmuudet. Etelä-Savon maakuntaliiton tulisi huomioida päätöksissään KHO:n kanta.

7.) Kyyvedessä on elpyvä muikkukanta, heikko luonnonvarainen siikakanta. Kyyvedestä saadaan myös joitakin kappaleita järvitaimenia, joiden luonnonvaraisuudesta ei ole varmuutta. Jatkossa istutetut taimenet erottuvat luonnonvaraisista eväleikkauksen avulla. Puhelinkeskustelut 28.2.2016 vahvistavat edellä olevan; Kapustasalmen osakaskunnan pj Pekka Partti, Ihastjärvi-Pullialan osakaskunnan pj Heikki Seppänen, Luusniemi itäinen/läntinen osakaskunnan pj Harri Lahikainen, eläkkeellä oleva ammattikalastaja Aarto Hämäläinen, Nykäläkosket Kosken tilan isäntä Markku Suonio.

Mikäli turvetuotannon purkuvedet estävät muikkukannan tai siian luontaisen lisääntymisen, syntyy siitä ympäristönsuojelulain 42§:n 1 momentin 2. toisessa kohdassa tarkoitettu ympäristön merkittävä pilaantuminen. Kts KHO DNO 72/1/14/ 26.2.2016. Etelä-Savon maakuntaliiton tulee huomioida päätöksissään edellä mainittu asia.

8.) Kyyvesi laskee Rauhasalmen ja Läsäkosken kautta Puulaan. Rauhasalmessa ja Läsäkoskessa esiintyy luontainen, erittäin uhanalainen, rauhoitettu järvitaimenkanta. Läsäkoskesta inventoitiin syksyllä 2015 98 kutupesää. Alue on Kymijoen vesistöalueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokas virtavesikunostuskohde, jonka tavoite on elvyttää taimenkanta ja varmistaa sen lisääntyminen luontaisesti. Mikäli turvetuotannon purkuvedet estävät tai haittaavat taimenkannan luontaista lisääntymistä syntyy siitä ympäristönsuojelulain 42§:n 1 momentin 2. kohdassa tarkoitettu merkittävä ympäristön pilaantuminen. Kts. KHO DNO 72/1/14/26.2.2016. **Maakuntaliiton tulee huomioida päätöksissään Läsäkosken/Rauhasalmen luontainen, uhanalainen, rauhoitettu järvitaimenkanta.**

9.) Kyyveden kalastusalue, alueen osakaskunnat, Mikkelin kaupunki, Kangasniemen kunta, Metsäkeskus, MTK Etelä-Savo, Vapaa-ajanasukkaat, Haukivuoren aluejohtokunta sekä ESAELY muodostavat Kyyveden vesienhoidon johtoryhmän, joka ponnistelee veden laadun parantamiseksi kaikilla niillä keinoilla ja myös yhteiskunnan resursseilla, joita tällä hetkellä on mahdollista käyttää järven rantarakentamis-, virkistyskäytön ja kalaston laadun edellytysten paranta-

Tehdyt vesistövaikutusarviointit ovat ympäristöministeriön laatiman Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa –oppaan vaatimusten mukaisia ottaen huomioon maakuntakaavan yleispiirteisyyden.

Maakuntakaavassa ei oteta kantaa Vapon päästölaskemiin.

Tämä asia tulee huomioitavaksi ympäristölupamenettelyssä.

Maakuntakaavan turvetuotantoaluevarauksilla ei ole selvitysten mukaan vaikutusta Läsäkoskeen.

miseksi. Eräs toimenpide on muun muassa vähempiarvoisen särkikalan poistaminen (hoitokalastus), joka tähtää mm muikkukannan elvyttämiseen.

10.) **Valmisteluaineistossa tulisi huomioida ja suunnitella turvetuotannosta poistuvien suoalueiden tuleva käyttö ja niiden vesienhoito. Palautteen antajat edellyttävät, ettei uusia soita avata Kyyveden valuma-alueelle. Mikäli toisin kuitenkin päätetään pitää tuotantoa vaiheistaa voimakkaasti.**

11.) Nykälänjoen – Kyyveden - Puulan melontareitin jokiosuus on valtakunnallisesti arvostettu ja varsinkin keväisin suosittu melontakohde. Reitti alkaa Piekämäeltä jatkuen Nykälänjokea pitkin koko Kyyveden kautta Rauhasalmeen ja sieltä Rauhajärven läpi Puulalle. Jokiosuuden houkuttelevuutta uhkaa jo nykyiset valuma-alueella olevat turvetuotantoalueet. Kalkkiköyhä- niminen n. 100 hehtaarin kunnostuksessa oleva turvetuotantoalue on uhka kevään 2016 melontamatkailulle.

12.) Kyyveden alueella on kesäisin tehty havaintoja lima- ja sinilevästä. Fosfori-, typpi-, kiintoaine-, ja liuennut humuskuorma lisäävät levän muodostumista. Tästä johtuen Kyyvesi ei kestä lisäkuormaa.

Suokohtainen tarkastelu – Kyyveden näkökulmasta

1. Aveasuo-Itäsuo myös nimellä lohko 12-14/Emostensuo myös nimellä Ropolansuon laajennusalue/. Emostensuo puuttuu selvittelyaineistosta. Saksalanharjun Itäpuolella. Vesistövaikutukset puuttuvat.

Kyseisten soiden luvituksessa on ristiriitaa YVA ryhmän ajatusten samoin maakuntavaltuuston linjausten kanssa. Suon purkuvetenä on Lonkarinjoki, jonka suoistoalueella on pysyvää asutusta ja loma-asutusta. YVA ryhmä korostaa myös suojaetäisyyttä harjuihin ja arvokkaisiin luonnon alueisiin: Saksalan harju on merkittävä Drumlini harjumuodostelma, joka sijaitsee Lonkarinjoen ja Heinolanjoen etelä puolella. Drumlini muodostelma on osittain Lonkarinjoen valuma-alueella. Joessa on tilan 491-451-16-44 kohdalla metsälain tarkoittama tärkeä elinympäristö. Käsitksemme mukaan kohde vaarantuu turvetuotannon purkuvesistä. Saksalanharju on valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden listalla (kohdenumero 67).

Aveasuon-Itäsuon aluetta on kaavassa esitetty uudeksi turvetuotantoalueeksi. Turpeenoton ympäristövaikutusten arviointi on tehty oletuksella että purkuvedet sekoittuvat nopeasti Kyyveden koko keskusaltaaseen. Purkujoeksi on kuitenkin kaavailtu Lonkarinjokea, joka laskee Asemanselän matalaan lahteen. Asemanselän tilavuus on karkeasti arvioiden vain muutamia prosentteja koko keskusaltaan tilavuudesta. Voidaan ennakoida, että purkuvesien vaikutus on Asemanselällä huomattavasti voimakkaampaa kuin mitä malli ennustaa. Mallin antamaa tulosta ei voida pitää luotettavana ennusteena järven tilan paikallisista muutoksista. Tästä huolimatta dokumentissa todetaan, että turvetuotantoa voidaan alueelle rakentaa.

2. Virosensuo – Luodesuo Kyyveden valuma-alueen ulkopuolella? Selvitte-lyaineistosta puuttuu suon valuma-alueen numerointi samoin tiedusteltu reitti purkuvesille. Mahdollisen turvetuotannon ekologisia vaikutuksia on mahdotonta arvioida.

Lisätään koko maakuntaa koskevaan suunnittelumääräykseen maininta, ettei turvetuotantoalueiden jälkikäyttö saa vaikuttaa vesien tilaan heikentävästi.

Emostensuo on otettu huomioon vesistövaikutusten arvioinnissa. Emostensuon osoittamista vaihtoehtoisena alueena Aveasuolle harkitaan.

Aveasuo-Itäsuo on saanut ympäristöluvan, alueen toteuttaminen on kuitenkin epävarmaa. Vesistövaikutusten arvioinnin mukaan, mikäli Aveasuota ei toteuteta, voidaan samalla vesistöalueella toteuttaa joku toinen esitetystä potentiaalisista turve-soita, **vaihtoehtoisen varauksen merkitsemistä kaavaan harkitaan.**

Taustaselvityksessä (Turvetuotantoon soveltuvat suot Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa. 14.12.2015) on kerrottu, että Virosensuo-Luodesuo kuuluu Iso-Virmaksen valuma-alueeseen.

3. **Haapasuo- Viitasensuo – Lökönsuo - Kurjensuo** Valmisteluaineiston tekstissä on viittauksia Kyyveden ekologisen tilan erinomaisuudesta. Väittäjä ei pidä paikkaansa. Hyvää tilaa tavoitellaan tyydyttävillä alueilla nykyisen vesipuitedirektiivin 2016 - 2021 puitteissa, ei vuonna 2015. Palautteen antajat pitävät Kyyveden tilaa hyvin kriittisenä eikä uusia lupia tule myöntää ennen kuin koko järvi on kauttaaltaan hyvässä tilassa. Pääaltaan itäpuolella on usean kilometrin hiekkaranta, jota ei tule vaarantaa/sotkea turveliejulla.

4. **Eskonojansuo** – tämä on ehdotettu turvealueeksi. Laskee ilmeisesti Kyyveen? Selvittelyaineistosta puuttuu suon valuma-alueen numerointi samoin tiedusteltu reitti purkuvesille. Mahdollisen turvetuotannon ekologisia vaikutuksia on mahdotonta arvioida.

5. **Nykälänjoki- Naarajoen valuma-alue:** Pahkasuo Nykälänjoki on tyydyttävässä kunnossa. Voimassa olevan vesipuitedirektiivin 2016 - 2021 aikana tavoitellaan hyvää ekologista tasoa. Tämä tavoite ei salli uutta kuormitusta. Palautteen antajat eivät hyväksy em suon ottamista turvetuotannon piiriin.

6. **Kalkkiköyhä** niminen turvetuotantoalue Iso-Naakkiman eteläpuolella. Radan läheisyydessä. Puuttuu kokonaan aineistosta. Kuntoonpano on käynnissä.

7. **Kovalansuo.** Tuotantoa on tehty 38 vuotta ilman lupamääräyksiä. Luvitus käsittelyssä v. 2016.

Turvetuotannon aiheuttamat haitat vesistöissä

Turvetuotannon merkittävin haittavaikutus on selvitysten mukaan orgaaniset humusaineet, jotka järviolueella pilaavat nopeasti kalojen lisääntymisalueet ja täyttävät syvännealueet. **Humusta liukenee turvetuotantoalueilta sekä kuivausvesiin, mutta myös tuotantoalueen ohitusuomiin, jotka saattavat kovilla sateilla aiheuttaa jopa suuremman kuormituksen kuin varsinaisen kuivatusveden johtaminen. Humuspäästöjä ei nykyisessä tarkkailussa ole edes otettu huomioon, vaikka niiden merkitys vesistöjen tilan heikkenemisessä on erittäin suuri.** Kemiallisen käsittelyn osuus humuksen sakkauttamiseen on aiheuttanut ongelmia mm Kangasjärvellä (Ropolan- ja Viransuot): prosessi jatkuu, kun sakka kulkeutuu käsittelyn jälkeenkin vesistöön. Prosessia tulee säätää siten, että sakkautuminen tapahtuu kokonaan riittävän kokoisissa ja reunoissa laskeutusaltaissa. Sakkauttamisen ohella tarvitaan neutralointia kalkin tai soodan avulla.

KHO on linjannut turveliejun/humuksen kemiallisen käsittelyyn liittyvää ongelmatilaa: Purkuvesien PH arvon hallintaan liittyy käytännössä huomattavia epävarmuuksia nopeasti muuttuvissa virtaamatilanteissa, kuten sulamistapah-tumissa ja rankkasateiden aikana. Alhainen PH ja erityisesti PH arvon nopea vaihtelu on tuhoisaa vesieliöstölle. Näin ollen on välttämätöntä, että veden PH arvon nopeat nousut ja laskut kyetään estämään. KHO DNO 72/1/14, 26.2.2016.

Liukoisen ja hiukkasmuotoisen humuksen vaikutukset on kiistattomasti todettu haitallisiksi vesiekosysteemeille. Nykyisen käsityksen mukaan vesistön elpymisen humuskuormituksesta on erittäin hidasta ja lyhytnäköisen toiminnan vaiku-

Vesistöalueiden laatuluokittelu on saatu Etelä-Savon ELY-keskuksesta.

Taustaselvityksessä kerrotaan, että Eskonojansuo kuuluu Myhijärven valuma-alueeseen ja laskee Pieneen Ahveniseen.

Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.

Kaavan laadintavaiheessa lainvoimaisen luvan saaneet turvetuotantoalueet merkitään kaavaan aluevarausmerkinnällä. **Lisätään luvitettu Kalkkiköyhän turvetuotanto-alue kaavaan.**

Kovalansuo on olemassa oleva turvetuotantoalue, joka on merkitty turvetuotanto-alueeksi voimassa olevassa maakuntakaavassa.

Humuspäästöjen arviointiin ei ole olemassa luotettavaa menetelmää. Sykeen Vemala-arvioinnissa on kuitenkin pyritty ottamaan humuksen vaikutuksia huomioon arvioimalla värin muutoksia kuormituksen lisääntyessä.

tukset näkyvät vielä kauan toiminnan loppumisen jälkeenkin. NykYTEKNIKALLA toteutetut turvetuotannon vesien puhdistusmenetelmät (BAT: pintavalutus kentät, kosteikot ja kemikalointi), eivät ole osoittautuneet riittävän tehokkaiksi humuksen, kiintoaineen ja liukoisen humuksen osalta. Soiden ojit-tamisen/kuivattamisen yhteydessä vesistöihin kohdistuu myös happea kulutta-vaa orgaanista ainesta, joka aiheuttaa hapettomuuden suoran vaikutuksen lisäk-si vesistön rehevöitymistä, kun järven pohjalle sedimentoituneet ravinteet pa-lautuvat kiertoon pohjan hapettomissa olosuhteissa. Kuivatusvedet sisältävät myös elohopeaa ja muita metalleja, joilla voi olla suora toksinen vaikutus ve-sieliöstöön. Elohopean rikastuessa kaloihin joudutaan niiden, varsinkin suurten petokalojen osalta, syöntisuosituksia rajoittamaan.

Maakuntavaltuuston kaavaehdotus koskien turvetuotantoa sisältää huomatta-van arvoristiriidan: maakunnan energiatarvetta pyritään kattamaan maakunnan vesistöjen tilaa heikentämällä.

Edellä oleviin perusteluihin viitaten, allekirjoittaneet edellyttävät, ettei uusia soita kaavoiteta Kyyveden valuma-alueelle. Pyydämme lisäksi mah-dollisuutta täydentää palautetta.

Puhdas Puula ry:n LIITE

Kirjallinen palaute koskien Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluai-neistoa

Puhdas Puula ry.

Turvetuotanto sekä metsä- ja suo-ojitushankkeiden vaikutukset kohdistuisivat haitallisesti Kyyveden ja Rauhajärven vedenlaatuun ja sitä kautta Rauhanvirras-sa sekä Läsäkoskessa tapahtuvaan erittäin uhanalaisen ja rauhoitetun järvi-taimenkannan lisääntymiseen sekä syntyneiden poikasten selviytymiseen. Li-säksi kaikki Kyyveden vedenlaatua heikentävät päästöt vaikuttavat lisäksi taan-nuttavasti sen siika ja muikkukantoihin.

Vesipuidedirektiiviin tavoitteena on suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä niin, ettei niiden tila heikkene ja että vesistöjen tila on vähintään hyvä koko EU:n alueella vuonna 2021. Kyyvesi Rauhajärvi Puulavesi lukeutuvat VPD järviin. Vedenlaadun heikkenemisen kokonaisvaikutukset jäävät usein eliöstön näkö-kulmasta vaikeasti havaittaviksi. Kiistämättä voi kuitenkin todeta, että veden laadun heikkeneminen ei ainakaan paranna eliöstön selviämistä ja näin ollen luonnon monimuotoisuuden säilymistä kuormituspisteiden alapuolisissa vesis-tön osissa. Ihminen on toiminnallaan ajanut järvitaimenkannat sellaiseen tilaan, että ne ovat Suomessa erittäin uhanalaisia. Kalastuksella on tietysti merkityk-sensä tässä ja sitä onkin säädelty nykyisessä kalastuslaissa sekä asetuksessa. Taimen on nykyään rauhoitettu Suomessa 640 -leveyspiirin eteläpuolella. Ka-lastuksensääteilytoimenpiteillä ei ole merkitystä mikäli lisääntyminen vaarantuu tai pahimmassa tapauksessa epäonnistuu. Kudun kehittymisellä ja poikasten selviämisellä on ratkaiseva merkitys taimenkantojen palauttamisessa. Vedenlaadun heikkeneminen tai sen mahdollistaminen ei millään muotoa voi tulla kysymykseen mm. seuraavista syistä:

Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin, joiden perusteella heikenty-

Kaavasta on seuraavan kerran mahdollisuus antaa palautetta kaavaehdotuksen tul-lessa nähtäville syksyllä 2016.

Puulaveden valuma-alueelle ei ole osoitettu turvetuotantoa.

neistä ekosysteemeistä pitäisi 15% ennallistaa vuoteen 2020 mennessä. Suomessa ollaan vielä vasta ottamassa ensimmäisiä askelia. Todellisuudessa tullaan jäämään hyvin kauas tavoitteista mutta vesitön laatua heikentävillä toimilla kehitys tulee olemaan päinvastaista.

<http://www.ym.fi/fi-fi/>

FI/Luonto/Ymparistoministerion_tyoryhma_ennallista(28514)

Rauhasalmi, rauhoitetun ja erittäin uhanalaisen järvitaimenen lisääntymisalue, Kyyveden purkupaikka alapuoliseen vesistöön, lukeutuu Kymijoen vesistöalueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaisiin virtavesikunnostuskohteisiin. Rauhasalmen alapuolisessa Rauhajärvessä on jo nyt huomattavia ongelmia pyydyksien likaantumisessa. Toimenpiteen johdosta lisääntyvä kiintoaine- ja ravinnepäästö ei ainakaan suojele, paranna tai ennallista vesitön tilaa.

Läsäkoski, joka on Kyyveden ja Rauhajärven purkukanava Puulaveden. Läsäkoski on Etelä-Savon pintavesien hoidon toimenpideohjelman mukaisesti valtakunnallisesti arvokas virtavesikohde, jolla on erityisen suuri merkitys Mäntyharjun reitin rauhoitetun ja erittäin uhanalaisen järvitaimenen, harjuksen ja siian lisääntymiselle sekä vaelluksen turvaamiselle. Läsäkoskea on kunnostettu 200 000 eurolla ja sen kalataloudellisenä tavoitteena on vaellusmahdollisuuden ja virta-alueiden mahdollisimman suuren luonnontuotannon turvaaminen. Läsäkoskessa inventoitiin 2015 syksyllä 98 järvitaimenen kutupesää.

Korkea ravinnepitoisuus sekä veden happamuuden lisääntyminen vaikuttavat haitallisesti varsinkin keväisin, aiheuttaen Läsäkoskessa runsasta leväkasvua. Turvetuotanto osaltaan vaikuttaa vesistöä happamoittavasti sekä veden ravinnepitoisuuden kasvuun aiheuttaen voimakasta viherrihmalevästön kasvua, joka taas vaikuttaa rauhoitetun ja erittäin uhanalaisen järvitaimenen pienpoikasten elinalueen vähenemisen tukkimalla kasvustollaan pohjan kivien koloset. Lisäksi hyönteisten, mm. päivänkorentojen ja vesiperhosten, jotka kuuluvat taimenen ja varsinkin taimenen pienpoikasten ravintoketjuun, kärsivät samoin suoja- sekä elinpaikkojen katoamisesta ja veden happamoitumisesta. Tämä vaikuttaa voimakkaasti hyönteisbiomassaan ja näin ollen ravinnon vähenemiseen, taannuttaen rauhoitettua ja erittäin uhanalaista järvitaimenkantaa.

Kyyveden, Rauhasalmen, Rauhajärven, Läsäkosken, ja Puulan Etelä-Savon maakuntajärven luontoarvoja tulee pitää tämän selvityksen perusteella ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 4 kohdan tarkoittamina erityisinä luonnonolosuhteina, joiden huonontamista ei päästöjen seurauksena saa aiheuttaa.

Tämä on otettu huomioon: Puulaveden valuma-alueelle ei ole osoitettu lainkaan turvetuotantoa ja Kyyveden päältäan alueelle osoitetaan vain jo luvan saanut alue tai sille vaihtoehtoinen alue. Vesistövaikutusten arvioinnin perusteella nämä varaukset eivät heikennä Kyyveden tilaa.

Keski-Savon ympäristölautakunta

Lausuntonaan Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta Keski-Savon ympäristölautakunta toteaa seuraavaa:

Pieksämäen alueen turvetuotantoalueilta tulevia vesiä vastaanottavat vesistöt ovat pienialaisia ja jo luonnostaan humuksen värjäämiä. Sykkeen selvitysraportin mukaan kaikille Etelä-Savon pienille järville biologisia indikaattoreita ei ole

ollut saatavilla, jolloin ekologinen luokitus on tehty perustuen pääosin järven kokonaisfosfori-, kokonaistyyppi- ja klorofylli a:n pitoisuuteen, jos se on ollut saatavilla. Kiintoaineen määrää ja orgaanisen hiilen kokonaispitoisuutta ei ole voitu käyttää luokittelussa. Turvetuotannossa juuri humus- ja kiintoainekuormitus on merkittävää ja Pieksämäen seudulla se kohdistuu kuormitukselle herkempiin latvavesistöihin.

Pieksämäelle esitetyistä turvetuotannon aluevarauksista esitetään poistettavaksi seuraavat kolme suota:

Esconoajansuo: Laskelmissa ei ole otettu huomioon jo samaan vesistöön (Pieni-Ahveninen) johdettavan Vipusuon (69 ha) kuivatusvesien aiheuttama kuormitusta. Pieni-Ahvenisen vesi on ravinteikasta, tummaa ja alapuoliossa Ahvenisessa on havaittu loppukesäisin selvää hapenvajausta. Etelä-Savon ympäristökeskuksen arvioma valuma-alueelta sallittu vesistökuormitus ylittyy jo Vipusuon tuotantoalalla, ilman turvetuotantoalan lisäystä.

Kahdeksaisiensuo e: Suon ympäristössä on runsaasti vakituista ja lo-maasutusta. Tuotantoalueen kuivatusvesien johtaminen vaikuttaisi jo nyt väriltään ruskean ja runsashumuksisen Längelmäenjärven veteen sen laatu heikentävästi. Kyseistä aluetta kuormittaa hajakuormituksen lisäksi myös Virtasalmen jätevedenpuhdistamolta johdetut puhdistetut jätevedet.

Pahkasuo: Kuivatusvedet laskevat Loukeeseen ja edelleen Pyhälüomaan ja Pitkäsjärveen (osa vesistä suoraan) sekä edelleen Nykälänjokeen ja lopuksi Kyveteen. Reitillä on ollut kestävän kalastuksen ja luontomatkailun projekti, jonka yhteydessä Loukeenjokeen on viety mätirasioita. Myös Naarajokeen, joka jatkuu Rantojokena Pyhälüomaan, on istutettu jalokaloja ja viety mätirasioita. Loukee ja Pyhälüoma ovat runsashumuksisia ja matalia järviä, joiden tilaa ei tule enää heikentää.

Lisäksi todettakoon, että Pieni-Ahvenisen ja Loukeen ekologinen tila on nykyisen kuormituksen mukaan asiantuntija-arviona luokiteltu hyväksi ja Längelmäen tila analyysitulosten perusteella hyväksi ja osin jopa erinomaiseksi. Etelä-Savon vesienhoidon suunnitelman 2016 -2021 keskeisenä tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Vesien tilaa heikentävää turvetuotantoa ei tule esittää alueille, joilla se vaikuttaisi alapuolisten vesistöjen tilaa heikentävästi.

Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta pitää vaihemaakuntakaavaan tehtyjä päivityksiä ja lisäyksiä tarpeellisina ja kaavan tausta-aineistoja riittävinä ja perusteellisesti laadittuina. Erityisesti hyvänä pidetään useiden arvokkaiden geologisten muodostumien lisäämistä uusina kohteina maakuntakaavaan. Vaikka maakuntakaavamerkintä arvokkaiden geologisten kohteiden osalta ei ole suojelumerkintä, merkinnällä on ohjaavaa vaikutusta maankäytön suunnittelussa ja mahdollisten lupa-asioiden valmistelussa. Samoin kaavaan merkityillä potentiaalisilla turvetuotantoalueilla ja kiviainesalueilla on ohjaavaa vaikutusta paitsi merkinnän kohteen

Merkitään Esconoajansuolle ehdollinen kaavamääräys: Alue voidaan ottaa käyttöön toiminnan loputtua Vipusuolta. Näin vaiheistamalla voidaan vähentää Pie-neen Ahveniseen tulevaa kuormitusta.

Potentiaalisen turvetuotantoalueen merkinnällä osoitetaan koko suomuodostuman alue. Se, mihin kohtaan suota varsinainen tuotantoalue tulee, jää yksityiskohtaisen suunnittelun varaan. Tällöin voidaan alue sijoittaa niin, ettei se häiritse ympärillä olevaa asutusta. Vemala-mallin pohjana on ollut nykyinen kuormitus vesistöön ja sen päälle on laskettu mahdollisen uuden turvetuotantoalueen kuormitus. Jätevedenpuhdistamon vaikutus on siis otettu mukaan vesistövaikutusten tarkasteluun, tarkastelun mukaan vedenlaatu ei heikkene nykyisestä.

Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.

Tavoitteena on, ettei vedenlaatu nykyisestä heikkene.

käytön kannalta myös ympäröivien maa-alueiden käytön kannalta. Esim. maakuntakaavassa potentiaalisiksi kiviainesalueeksi osoitetun alueen läheisyyteen ei yleisesti ottaen tulisi osoittaa asuinrakentamista. Huomioitavaa on, että maakuntakaavaan potentiaalisiksi turvetuotanto- tai maa-ainesalueiksi merkittyjen alueiden hyödyntäminen ko. tarkoitukseen ratkaistaan aina ympäristö- tai maa-ainesluvalla.

Kalliokiviaineksen osalta kaavan tausta-aineistoissa on todettu, että kalliokiviaineksen kysynnän arvioidaan Etelä-Savossa tulevina vuosina olevan sellaisella tasolla, että juuri nyt ei ole tarpeen merkitä maakuntakaavaan lisää kalliokiviainesten ottoon soveltuvia alueita. Koska uudet lupahakemukset kohdistuvat kuitenkin useimmiten alueille, joilla ei ole maakuntakaavassa osoitettu merkintää kiviainesten ottoon ja koska kalliokiviainesten ottamiseen sisältyy huomattavaa ympäristöhäiriötä, **ympäristölautakunta pitää tarpeellisena, että seuraavissa kaavan uudistamisen vaiheissa kalliokiviaineksen ottoon soveltuvia alueita tarkastellaan uudelleen. Toivottavaa myös on, että kaava ohjaa nykyistä enemmän kiviainesten ottoa sellaisille samoille alueille, joilla häiriintyviä kohteita on mahdollisimman vähän.**

Potentiaalsiin turvetuotantoalueisiin liittyvät taustaselvitykset tuovat uutta tietoa Etelä-Savon turvevarantojen kokonaistarkasteluun. Maakuntakaavaan ei tule osoittaa potentiaalisia turvesoita sellaisille alueille, joilta vesistövaikutukset kohdistuvat Puulaan tai Kyyveteen, joiden vesiensuojelu on viime aikoina herättänyt erityisen paljon keskustelua ja huolta. Turvetuotannossa olevien alojen tulevasta jälkikäytöstä ei ole varmuutta eikä tuotannosta poistuneiden alojen jälkikäyttötavasta ole olemassa koottuja ajantasaisia tietoja. Yksittäisten tuotantoalueiden osalta jälkikäyttötavalla on jossain tapauksissa merkitystä ympäristölupaharkinnassa luvan myöntämisedellytysten olemassaololle. Myös muut kuormituksen vastaanottavan vesistön valuma-alueella tapahtuneet painetekiöiden muutokset voivat vaikuttaa yksittäisen turvetuotantoalueen luparatkaisuun. Tämän vuoksi ympäristölautakunta esittää harkittavaksi turvetuotannon **EOT kaavamääräyksen suunnittelumerkintää muutettavaksi seuraavalla tavalla:**

Turvetuotantoalueiden käyttöönoton suunnittelussa on otettava huomioon tuotantoalueiden yhteisvaikutus vesistöihin, turvetuotannon osuus kokonaiskuormituksesta sekä tuotantopinta-alan poistumat sekä poistuman uusi maankäyttömuoto ja rajoitettava tarpeen vaatiessa samanaikaisesti käytössä olevien alueiden määrää.

Kuitenkin vaihemaakuntakaavatyötä varten tehtyä turvetuotantoon soveltuvien suoalueiden vesistövaikutusten arviointia voidaan pitää riittävänä maakuntakaavatasoiseen tarkasteluun ja huomattavana edistysaskeleena aikaisempaan tilanteeseen nähden.

Maa- ja metsätalousalueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MU-alueet) sisältävät pääasiassa maatalouden erityistukea saavia perinnemaisema kohteita, arvokkaita pienvesisiä kuten lähteitä, ja linnustolle arvokkaita kohteita. Merkin-tään olisi mahdollista sisällyttää myös muita merkittäviä ympäristö- ja luontoarvoja sisältäviä kohteita, joita ei ole mahdollista muulla merkinnällä osoittaa

Otetaan kaavoitustarve huomioon seuraavassa vaihemaakuntakaavassa.

Lisätään maininta turvetuotannosta poistuvien alueiden vesistövaikutusten huomioon ottamisesta EOT määräykseen sekä koko maakuntakaava-alueetta koskevaan suunnittelumääräykseen.

<p>mutta joiden lajistolliset tai muutoin luonnon monimuotoisuuteen liittyvät arvot ovat sellaisia, että alueet tulisi huomioida maankäytössä.</p> <p>Ympäristölautakunta pitää hyvänä myös uusien virkistysalueiden lisäämistä maakuntakaavaan. Mikkelin alueella maakuntakaavaan ei kuitenkaan ole merkittynä muutamia sellaisia virkistyskäyttöalueita, joita voidaan kävijämäärien ja luonnonolosuhteiden osalta pitää yhtä merkittävänä kuin vastaavia kaavaan merkittyjä virkistysalueita useiden muiden kuntien osalta. Mikkelin kaupungin alueella virkistyskäytön kannalta on merkitystä sellaisilla alueilla kuin Säynätin retkelyalue, Sydänmaan reitti Anttolassa, Häkkiiän reitti Haukivuorella, Metsähallituksen ylläpitämä Valkeisen retkeilyalue Mikkelissä ja Kirkkokivet Otavassa, joiden merkitsemistä virkistysaluemerkinnällä vaihemaa- kuntakaavaan ympäristölautakunta kehottaa harkitsemaan (vrt. esim. Keisarinnan lähde ja Tainan laavu Mäntyharjulla). Säynätin reitti Mikkelissä ja Sydänmaan reitti Anttolassa ovat Mikkelin kaupungin liikuntatoimen ylläpitämiä reittejä, joilla molemmilla on huolletut tulentekopaikat. Lisäksi lautakunta huomauttaa, että Kangasniemellä sijaitsevan Suurolansaaren retkisataman sijainti on virheellinen. Mikkelin seudulla on hyvät mahdollisuudet luontomatkoille kehittämiseksi ja retkeilyreittien kehittäminen on otettu mukaan myös vuonna 2013 hyväksytyyn Mikkelin kaupunginvaltuuston hyväksymään kaupunkistrategiaan yhtenä strategisten päämäärien kehittymistä kuvaavana indikaattorina. Olemassa olevien reittien ja virkistysalueiden osalta tulee huolehtia, että virkistysalueille on varattu riittävästi alueita ja että niiden läheisyyteen ei osoiteta sellaista maan käyttöä, joka on selkeästi ristiriidassa alueen luonto- ja maisema-arvojen sekä virkistyskäyttöarvojen kanssa. Esim. Säynätin retkeilyreitit ja MetsäSairiian teollisuusalueen väliin tulee jättää riittävä suojavyöhyke, jotta virkistysalueen käyttö ei vaaranna. Virkistysaluemerkintään on myös tarpeen sisällyttää alueen metsänhoitoa koskevia määräyksiä. Virkistysalueissa on huomattava potentiaali Mikkelin seudulla mutta sitä ei ole osattu hyödyntää riittävällä tavalla. Tällaisten alueiden maankäytössä ja metsänhoidossa on syytä toimia virkistyskäytön tavoitteet edellä koska virheet esim. liian järeän metsänkäytön muodossa heikentävät tai tuhoavat hetkessä alueen arvon virkistyskäytön kannalta eikä korvaavia alueita ole helppo eikä useissa tapauksissa mahdollistakaan löytää.</p>	<p>Säynätin retkeilyalue on maakuntakaavassa merkinnällä MU 8.83 eli maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaustarvetta. Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden pääkäyttömuoto on metsätalous ja joille suuntautuu seudullisesti tai maakunnallisesti merkittäviä ulkoilupaineita. MU tai virkistysalueiden sisäisiä retkeilyreittejä tai taukopaikkoja eri erikseen merkitä maakuntakaavaan. Häkkilän reitti sisältyy Keronsalon virkistys- ja suojelualueisiin.</p> <p>Selvitetään metsähallituksen kanssa Valkeisen retkeilyalue lisäämismahdollisuuksia maakuntakaavaan.</p> <p>Maakuntakaavaan on merkitty vain ylikunnalliset tai muutoin seudullisesti merkittävät reitit. Lyhyemmät reitit ja luontopolut on jätetty kuntakaavoitukselle. Virkistysmerkinnöissä on kohdekohtaista merkintää käytetty vain retkisatamia osoittamaan.</p> <p>Korjataan Suurolansaaren virheellinen sijainti.</p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto kirjaa tarpeen tarkastella laajemmin virkistysalueita ja vihervyöhykkeitä.</p>
<p><i>Niskakosken osakaskunta</i></p> <p>Niskakosken osakaskunta esittää mielipiteenään, ettei uutta turvetuotantoa tulisi osoittaa Niskakoskenjoen eikä Nykälänjoen- Naarajoen valuma-alueille. Niskakosken osakaskunnan vesialueet sijoittuvat pääosin edellä mainituille valuma-alueille. Näitä alueita kuormittaa maa- ja metsätalouden sekä haja-asutuksen lisäksi Lahnasuon ja Kalkki köyhän turvetuotantoalueet. Niskajärvesä yhtyvät Niskakoskenjoen ja Naarajoen vesireitit sekä Pyhäluomassa Rantojen ja Loukeenjoen vesireitit. Näissä järvissä on selvästi havaittavissa vedenlaadun heikentymistä niin ekologisesti kuin virkistysarvojenkin osalta. Nyt esitetty Pahkasuon turvetuotantoalue tulee heikentämään vedenlaatua entisestään</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>

Loukeessa. Loukee on kuitenkin osoitettu Naarajärven rantaosayleiskaavassa ja Loukeen rantakaavassa tehokkaasti lomarakentamisen alueeksi. Loukeen kalastuksellisia virkistysarvoja on heikennetty merkittävästi 70-luvun metsäojituksilla, joten uutta vesistöä heikentävää toimintaa emme vesialueella tarvitse. Loukeen laskujoessa on vielä luontainen jokirapukanta, joka ei kestä enää lisäkuormitusta. Lisäksi Porsaskoskelle, jonne Loukeenjoen vedet virtaavat, on kunnostettu kestävä kalastuksen ja luontomatkailun hankkeessa jalokalojen kutualueita.

Tehdyistä selvitysaineistoista huomautamme seuraavaa,

Pahkasuo laskee kahteen eri suuntaan eikä selvityksissä ole huomioitu suolta mahdollisesti Pitkäsjärven suuntaan tulevaa kuormitusta. Suon eteläosan vesiä ei pystytä ohjaamaan Rutakonjokeen ilman pumppausta. Turvetuotannon vaikutuksia on arvioitu Vemala mallilla. Malli ei kuitenkaan huomio humuskuormitusta, joka on kuitenkin oleellinen vaikuttaja veden kemiallisiin ja biologisiin ilmiöihin, kuten happi ja ravinnepitoisuuksiin. Syksyllä 2015-vesistön kunnostusnuottauksen toinen veto epäonnistui, koska nuotta jäi kiinni pohjamutaan. Osakaskunnat ovat omalla rahoituksellaan osallistuneet Etelä-Savon pintavesien hoidon toimenpideohjelmien kunnostustöihin. Onko näiden toimenpiteiden tarkoitus ollut tuottaa vain teolliselle toiminnalle lisäkuormitusmahdollisuuksia kokonaiskuormituksen pysyessä tasapainossa?

Selvityksissä on myös merkille pantavaa, että Kyyveden lahdekeille ei voida osoittaa lisäkuormitusta, koska niiden ekologinen tila voi heikentyä. Miten ylempänä olevia pieniä järviä joiden koko ei ole kuin murto-osa Kyyvedestä voidaan lisä kuormittaa ja niiden tila voi joiltain osin tippua luokkaan tyydyttävä turvetuotannon vaikutuksesta. Mielestämme tämä ei ole tasapuolista kohtelua osakaskuntamme alueella olevia järviä kohtaan.

Alueilla, joilla entisestä metsäojituksesta on kulunut yli 30 vuotta alkavat oja olla puhdistamisen tarpeessa. Kun ojat puhdistetaan tai alueelle perustetaan turvesuo muuttuvat yli ja alivirtaamat oleellisesti. Virtaamamuutoksilla vedenjakajan pienillä järvillä tällä on oleellista merkitys niin ravinnepäästöjen kuin virkistysarvojenkin osalta. Yli- ja alivirtaamien muutoksia ei ole selvitetty riittävästi, niin että vaikutuksia voitaisiin arvioida luotettavasti.

Uusiutuva Etelä-Savo 2020 maakuntastrategian yhtenä tavoitteena on vesistöjen ja luonnonvarojen kestävä kehittäminen jolla tuetaan puhtaisiin vesiin tukeutuvaa matkailua, asumista, vapaa-ajan- ja kaupallistakalastusta. Maakuntastrategian lisäksi alueelle laaditut rantaosayleiskaavat ja ranta-asemakaavat ovat tukeneet tätä kehitystä. Nyt nähtävillä oleva Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaluonnos ei kuitenkaan alueellamme tue luonnonvarojen käytön ja muun maankäytön yhteensovittamista siten, että nykyiselle maankäytölle ei aiheutuisi haittaa esitetyistä turvetuotantoalueista. Vaihemaakuntakaavaa laadittaessa

<p>pitäisikin ottaa tarkemmin huomioon mitä MRL 5 ja 28 §:ssä on sanottu ja sen lisäksi maakuntastrategia.</p> <p>Näillä perusteilla Niskakosken osakaskunta toteaa mielipiteenään, ettei uutta turvetuotantoa tule osoittaa vesistöihin, joiden pääasiallinen virtaus on osakaskunnan vesialueille ja Pahkasuon turvetuotanto alueen merkintä tulee poistaa.</p>	
<p><i>E.-L. P.</i></p> <p>Pieksämäen kunta on teettänyt Naarajärven rantaosayleiskaavan luontoselvityksen koskien mm. järveä Loukee. Jossa todetaan, että järvi on matala - rannat ovat matalia ja ruohottuneita. Loukee kuuluu virkistyskäyttö- ja yleisen käyttökelpoisuusluokituksen mukaan luokkaan tyydyttävä. Kesällä virkistyskäyttöä pilaa mm. limalevä. Ohessa kyseinen raportti liitteenä. Liite 1 Järven rannalla on sekä pysyvää asutusta että kesäasutusta. Kunta on mm. vetänyt alueelle vesijohdon, joka on mahdollistanut korkeatasoista rakentamista. Kunta on näin halunnut kehittää aluetta. Pieksämäen taajamaan on n. 15 km matka. Pahkasuo kuuluu pieniin turvealueisiin n. 4,5 ha. Mikäli turvetuotanto aloitettaisiin – olisivat valumavedet Loukeeseen suurena uhkana veden laadulle ja rehevöittäisivätjo ennestään herkkää järven tasapainoa ja pilaisivat mahdollisesti kokonaan virkistys- sekä yleisen käytön.</p> <p>Edellä olevien perusteella pyydän poistamaan Pahkasuon turvetuotantoalueista koskien Etelä Savon 2. vaiheen maakuntakaavaa.</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>
<p><i>J. ja M. V.</i></p> <p>Vastustamme jyrkästi yllämainitussa kaavassa Nykälänjoen -Naarajoen valuma -alueella sijaitsevan Pahkasuon ottamista turvetuotannon käyttöön.</p> <p>PERUSTELUT</p> <p>Pahkasuo sijaitsee aivan lähellä valuma -alueen yhden pienimmän järven, Loukeen rantaa. Ko. järvi on vain n. 90 ha laajuinen, kauttaaltaan matala ja jo nyt entisten turvetuotantoalueiden rasittama. Vaikka veden väriarvo on tällä hetkellä 114 on järven pohja osittain, entisten toimenpiteiden johdosta monin paikoin paksun lietekerroksen peittämä. Näin on laajalti etenkin järveen johtavien purojen suistoissa, mm järven eteläpäässä.</p> <p>Loma- ja vakituisen asutuksen kannalta järvi on merkittävä virkistyslähde: mm. uinti- kalastus- ja veneilykohde. (2000 luvulla järveen on useana vuonna istutettu kuhanpoikasia paikallisten asukkaiden toimesta) Lisäksi Loukeen rannalla on kunnan ylläpitämä pieni uimaranta, joka on laajalti myös muiden kuin järven rannan asukkaiden käytössä. Muutama vuosi sitten vahvistettu uusi rantakaava tuo Loukeelle runsaasti lisää rakentamista, joka toisaalta omalta osaltaan kuormittaa järven tilaa ja toisaalta edellyttää myös uusien asukkaiden kannalta sitä, että järven kunto on mahdollisimman hyvä.</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>

<p>On myös todettava, että pienen mutta toistaiseksi tyydyttävässä kunnossa olevan järven rannalla sijaitsevien tonttien arvo heikkenee huomattavasti, mikäli vielä kelvollisena pidetään väriltään järveä, jonka väriarvo on vaikkapa ääriarja 150.</p> <p>Edellä mainituista syistä pidämme täysin vastuuttomana turvetuotannon aloittamista valuma -alueen lähes pienimmän järven tuntumassa. Pieni, mutta ympäristölleen tärkeä Loukee tulee säilyttää nykyisellään, rauhallisena erämaajärvenä, joten suunnitelmat Pahkasuon turvetuotannosta on hylättävä!</p>	
<p>K. P.</p> <p>Haluaa Konnasuon ja Vehkasuon maakuntakaavaan tu-alueiksi liitekartan mukaisesti sekä Konnasuon viereisen Oriharjun alueen EO-alueiksi.</p> <p>Omistamani alue konnansuosta soveltuu erinomaisesti turvetuotantoon. Alue on metsäojitettu 1970-1980 kokonaan ja alue ei ole avosuota tai muuten arvokasta luonnontilaista suota.</p> <p>Konnansuon Oriharjun puoleinen alue rajoittuu vanhoihin kaatopaikkoihin ja soranottoalueisiin siksi alueella ei ole luontoarvoja ja pohjavesi on pilaantunut kaatopaikkojen takia isolta-alueelta.</p> <p>Molemmipuolin on harjut jotka suojaa pöly ja meluhaitoilta ja suon läheisyydessä ei ole asutusta tai lomamökkejä eli haitat on ympäristölle pienet.</p> <p>Omistan Vehkjärven rannassa pintavalutus kentän jota en ole antanut pilata ojien perkauksella vaikka metsäkeskus on useasti sitä vaatinut minulta kuten koko suoalueen ojien puhdistamista.</p> <p>Pintavalutus kentältä on minulla 10 metrin tie ja viemärioikeus tuotantoalueelle asti. Joten alue soveltuu erinomaisesti palaturpeen tuotantoalueeksi suon maatuneisuuden ja korkean lämpöarvon ansiosta ja on heti otettavissa tuotantoon.</p> <p>Turpeen noston jälkeen luonnollinen pintavalutus kenttä toimii ja suo on helppo palauttaa luonnontilaiseksi suoksi jossa on erinomaiset mahdollisuudet kasvattaa lakkaa ja karpaloa myyntiin suuria määriä. Konnalammesta voi johtaa aluelle vettä ja karpalot korjata nostamalla alueelle vettä ja vetää karpalot haravalla vedenpinnalta talteen.</p> <p>Olen koekasvattanut lakkaa ja puolukkaa 1980 ja tänäkesänä jatkan koetoimintaa laajemmassa mittakaavassa, ja karpalolla myös.</p> <p>Toimintaani tulee jatkamaan kaksi nuorta paria ja toimin lähinnä kouluttajana ja neuvojana heille. Siksi tarvitsemme suot käyttöön että saisin heille riittävästi töitä ympäri vuoden. Tuotanto antaisi paljon muutakin työtä ja toimeentuloa alueelle.</p>	<p>Maakuntakaavassa osoitetaan vain yli 30 ha suuruiset GTK:n raportissa turvetuotantoon soveltuviksi luokitellut suot, Vehkasuo ei täytä näitä kriteereitä. Konnasuo ei läpäissyt kriteeritarkastelua, sillä se rajoittuu suoraan Iso-Vehkajärven ja Konnalampeen. GTK:n arvion mukaan Konnasuo sopii vain pientuotantoon.</p> <p>Maa-ainesten ottoalueista on maakuntakaavaan merkitty vain Etelä-Savon POSKI projektissa ja sen jatkona tehdyssä Etelä-Savo kiviaineshuolto projektissa tutkitut ja luonnonsuojelun sekä pohjavesialueiden suojelun tavoitteiden kanssa yhteen sovitut alueet.</p> <p>Maakuntakaava ei kuitenkaan estä maa-ainesten ottoluvan tai turvetuotantoon ympäristöluvun hakemista tai saamista ehdotetuille alueille.</p>
<p>V.-M. S.</p> <p>Teen valituksen tohon maakuntakaavaan koskien Ankelejärven turvetuotanto alueita. Ankelejärveä rasittaa jo nykyisetkin turvetuotanto alueet jotka laskevat</p>	<p>Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta vesistövaikutusten ja luontoarvojen vuoksi.</p>

<p>Kangasjärveen ja Haapajärveen. Tänne tulisi yksi lisää ja kaksi jotka laskevat suoraan Ankelejärveen. Sitten tulisi vielä tuevetuotanto alueita jotka laskisivat Monniin. Monnia rasittaisi viisi uutta turvetuotantoaluetta vanhojen lisäksi. Tätä ei Monni kestä. Ankelejärvi sijaitsee pohjavesi alueella. Eikös pohjavesialueet ole suojeltuja.</p>	
<p>A. V.</p> <p>Tässä asiakirjassa esitetään joitakin huomionarvoisia asioita liittyen Etelä-Savon 2.vaihe- ja maakuntakaavaan. Huomautukset liittyvät suunniteltuihin turvetuotantoalueisiin Haapajärven ja erityisesti Ankeleenjärven läheisyydessä. Maakuntakaavassa esitetään turvetuotantoa sellaisille alueille, joista turvetuotannon vesiä johdettaisiin kyseisiin järviin. Turvetuotannon vaikutuksia vedenlaatuun on mallinnettu Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE) Inese ja Markus Huttusen toimesta (Huttunen & Huttunen, 2015).1 SYKE:n raportin mukaan turvetuotantoalueelta johdettavien vesien vaikutuksia Ankeleenjärven tilaan on mallinnettu VEMALA-mallilla. Raportissa todetaan, että turvetuotannon vesillä ei ole juurikaan vaikutusta järven tilaan. VEMALA-malli simuloi kokonaisfosforia, kokonaisyhteistä kiintoainetta ja orgaanista kokonaisyhteistä. Raportissa todetaan edelleen, että VEMALA-mallilla voidaan kuitenkin simuloida vain turvetuotannon vaikutusta ravinne- ja kiintoainepitoisuuksiin sekä veden väriarvoon järviin. VEMALA-malli simuloi hydrologiaa ja vedenlaatua kaikille Suomen joille. Malli toimii jokivesille varmastikin oikein hyvin, mutta järviin vesien sekoittuminen riippuu olennaisesti järven virtauksista ja pohjan muodoista, jolloin yksittäisen päästölähteen vaikutusten arviointi tulee erittäin haastavaksi. Kun kyseistä mallia käytetään arvioimaan turvetuotannon vaikutuksia Etelä-Savon tyyppillisesti keskisyvytyltään matalille ja väriluvultaan suurille järville, vesien sekoittuminen on hyvin hidasta. Tällöin on mallin perusteella tehtävissä johtopäätöksissä noudatettavaa erityistä varovaisuutta. Mallin toimivuutta kyseenalaistaa erityisesti se, että turvetuotannon vesien pH:ta ei ole mallissa huomioitu mitenkään. pH:n vaikutus korostuu erityisesti sellaisilla alueille, joissa turvetuotannosta on jo aikaisemmin aiheutunut haittoja. Turvetuotannon vedet ovat happamia, jolloin pH:n aleneminen johtaa ravinteiden liukenemiseen järven pohjaan kertyneestä humifioituneesta aineksesta. VEMALA-mallissa ei ole otettu huomioon humus- ja fulvohappokomplekseissa kulkeutuvia raskasmetalleja. Raskasmetallit kulkeutuvat Suomen luonnossa pääasiallisesti fulvohappokomplekseina ja kiinnittyneinä kolloideihin.</p> <p>Huttunen & Huttunen raportissa allekirjoittanutta hämmästyttää laskentaan käytetyt lukuarvot ja itse laskennan tulos. Raportissa todetaan Ankeleenjärven väriluvun olevan ilman turvetuotantoa 123 ja turvetuotannon kanssa 126, Järvien ekologisen luokituksen mallintajat saivat Etelä-Savon ELY-keskuksesta, mutta värilukuarvon lähde ei kerrota. Oivaltokannassa olevat viimeisimmät mittaukset Ankeleenjärven osalta ovat vuodelta</p>	<p>Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.</p> <p>Vesistövaikutusten arviointiraportissa (Syke 2015) arvioitiin mahdollisten uusien turvetuotantoalueiden vaikutusta vedenlaatuun vesistötasolla ja annettiin suosituksia, mitkä järven valuma alueella turvetuotannon rakentamista ei suositella ja järvet, joiden valuma-alueelle voi rakentaa turvetuotantoa. Turvetuotannon vaikutuksia arvioitiin tarkastelemalla muuttujia TP (kokonaisfosfori), TN (kokonaisyhteistä kiintoainetta) ja TOC (orgaaninen kokonaisyhteistä kiintoainetta). Raportin päämääränä oli erityisesti arvioida maakuntakaavan laadintaa varten, että mitkä uudet turvetuotantoalueet aiheuttaisivat näihin muuttujiin niin merkittävän muutoksen, että alueita ei tulisi ottaa käyttöön ja siten ne tulee jättää pois maakuntakaavaan ehdotetuista turvetuotantoalueista. Tämän raportin tarkoituksena ei ole millään tavalla korvata ympäristövaikutusten arviointia, joka kuuluu alueiden luvitukseen.</p> <p>Muistutuksen antaja on täysin oikeassa, että myös pH, happipitoisuus ja raskasmetallien pitoisuuksien muutokset ja vesistöön pitkällä jaksolla sedimentoituvan humuksen vaikutukset tulee huomioida arvioitaessa vaikutuksia kattavasti. Tässä arvio kuitenkin tehtiin vain edellä mainittujen muuttujien perusteella, koska alueen kattava valmis mallijärjestelmä VEMALA simuloi näitä muuttujia. Tarkastelu on yleispiirteisen maakuntakaavan tarkasteluksi riittävä.</p> <p>Vemala-arvioinnissa käytettiin simuloituja pitkän ajan (2000-2015) keskiarvoja ravinne- ja kiintoainepitoisuuksille, orgaaniselle kokonaisyhteiselle ja väriluvulle (joka laskettiin lineaarisesti orgaanisesta kokonaisyhteisestä). Tämän vuoksi simuloidussa (123) ja havaitussa (133) väriluvussa on eroja vuosina 2000–2015. Yhden vuoden havainnot eivät vielä määritä järven tilaa, sillä pitoisuuksissa on suuria eroja vuosien välillä riippuen muun muassa valunnan määrästä. Keskimääräisen simuloidun ja</p>

2014. Näytteet on otettu 25.2,9.6. ja 4.8, vuonna2014. Näytteenotto syvydet ovat olleet 1,0 m, 10,0 m ja 19,5 m. Tulokset väriluvun osalta olivat vähintäänkin hämmäntäviä:

1,0 m 10,0 m 19,5 m
25.2. 160 180 250
9.6. 150 150 160
4.8. 120 150 180

Näiden mittaustulosten perusteella VEMALA-mallissa käytetty lukuarvo on aivan liian pieni. Laskentamallissa käytetty värilukuarvo on täysin virheellinen ja kyseenalaistaa koko raportin luotettavuuden. Järven rauta- ja mangaanipitoisuudet ovat myös kohtuullisen korkeita, mutta valitettavasti alumiinipitoisuutta ei ole saatavilla. Ankeleenjärven veden laatu on todettu hyväksi, mutta vesien yleisen käyttökelpoisuusluokituksen mukaisesti Ankeleenjärven tila on enemmänkin tyydyttävää luokkaa. Oheisessa taulukossa on esitetty vuonna 2014 mitattuja arvoja, joita voidaan verrata laatuluokituksen HYVA ja TYYDYTTÄVÄ vastaaviin arvoihin:

	HYVÄ	TYYDYTTÄVÄ	Mitattu	Mitattu	Mitattu
	II	III	25.2.2014	9.6.2014	4.8.2014
Klorofylli-a (µg/L)	< 10	< 20	-	-	13
Kokonaisfosfori (µg/L)	< 30	< 50	29-30	81-20	27-33
Näkösyvyys (m)	1-2,5	< 1	1,2	1,5	1,2
Sameus (FTU)	>1,5	-	2,5-3,0	4,7-1,7	2,1-6,1
Väri-luku	50-100	< 150	160-250	150-160	120-180
Happipitoisuus (%)	80-110	70-120	74	100	92

Vaihteluvälit edellä esitettyissä mittaustuloksissa johtuvat eroista eri syvyyksiltä otettujen näytteiden välillä. Erityisesti väri-luku on Ankeleenjärven korkeaa ja turvetuotannon vesien myötä on oletettavaa, että luku suurenee entisestään. Alempien vesikerrosten vähähappisuus on myös asia, johon on syytä kiinnittää huomiota.

SYKE:n raportissa esitettyä suositusta, jonka mukaan turvetuotannon vesiä voidaan johtaa Ankeleenjärveen, on syytä tarkastella uudelleen ja hyvin kriittisesti. Turvetuotannon vesillä olisi mitä todennäköisimmin vakavia vaikutuksia järven jo ennestään vain tyydyttävään tilaan.

Alueen vesistöillä on rasitteena turvetuotannosta aikaisemmin aiheutuneet päästöt, jotka ovat huonontaneet vesistöjen tilaa merkittävästi. Järvien humuspitoisuus on kasvanut merkittävästi ja järvien pohjaan on kertynyt lietettä. Mikäli tällaisiin vesistöihin johdetaan happamia vesiä, alkaa pohjaan jo saostuneesta aineksesta liueta ravinteita ja pahimmassa tapauksessa myös raskasmetalleja. Tällä on merkittäviä vaikutuksia virkistyskäyttöön ja erityisesti kalastukseen. Euroopan unionin sekä Suomen hallituksen biotalousstrategian mukaisesti kaikessa toiminnassa on oltava pyrkimys kestäväen kehityksen mukaiseen vähähiiliseen ja luonnonvarojen säästävään toimintaan. Tämän lisäksi huomiota on

havaitun väriluvun ero on 8%.

Järven ekologisen luokituksen tekeminen ei ole yksinkertaista. Jos biologisia indikaattoreita on saatavilla, ekologinen luokitus tehdään niiden perusteella ja fysikaalis-kemiallisia indikaattoreita käytetään vain luokituksen tukena. Ankeleenjärven ekologinen luokitus on tehty perustuen pääosin järven kokonaisfosforipitoisuuteen ja klorofylli-a:n pitoisuuteen. Aroviita et al. (2012) tekemässä luokitteluohjeessa väri-luku ei ole suoraan mukana ekologisessa luokittelussa. Vesistövaikutusten arvioinnissa tahdottiin tuoda esiin vesien tummentuminen turvevaltaisilla alueilla, ja siksi annettiin suosituksia turvetuotannon rakentamisen välttämiseen, jos väri-luku on jo valmiiksi suuri. Antamassanne taulukossa Ankeleenjärven ja myös simulointitulosten mukaan suurin osa (pääosin fysikaaliskemiallisista) vedenlaatuindikaattoreista (klorofylli-a, TP, näkösyvyys, sameus ja happipitoisuus) on hyvän vedenlaadun rajoissa. Poikkeuksena on kokonaistyyppipitoisuus. Väri-luku on lähellä tyydyttävää luokkaa. Parempi arvio Ankeleenjärven nykyiselle tilalle voitaisiin saada ottamalla näytteitä biologisista indikaattoreista.

<p>kiinnitettävä luonnon monimuotoisuuteen sekä uhanalaisten lajien suojeluun. Turvetuotannon happamilla ja ravinnepitoisilla sekä kiintoainesta sisältävillä vesillä olisi vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen ja erityisesti järnessä uhanalaisina lajeina esiintyviin muikkuun ja siikaan. Muikku ja siika ovat luontaista kantaa järnessä ja niiden säilyminen elinvoimaisena on erittäin tärkeää. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkimuksen mukaan järiveden pH:n laskulla yhdistettynä alumiiniin tiedetään olevan kohtalokkaita vaikutuksia näiden lajien hyvinvointiin. Tämän lisäksi kiintoaineen laskeutuminen pohjaan johtaa siian alkioiden tuhoutumiseen niiden hapensaannin estyessä. Edellä esitetyn perusteella turvetuotannon vesiä ei missään tapauksessa tule laskea Ankeleenjärveen.</p>	
<p>A. U.</p> <p>Ostin kesämökkitontin v. 2002 puhtasvetisen Loukee nimisen järven rannalta. Rakensin saunan v.2005 ja päärakennuksen v.2007. Olen ollut tyytyväinen järveen ja olosuhteisiin.</p> <p>Nyt esilletullut turvetuotanto alue järven yläpuolelle, tulee varmasti muuttamaan järven tilaa huonompaan suuntaan. Edellä mainitusta syystä vastustan suunniteltua turvetuotantoa.</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>
<p>T. S.</p> <p>Tämä vesistöketju Kangasjärvi - Haapajärvi – Ankele ovat menneinä vuosina olleet todistetusti hyvin likaisia humuksesta. Se oli niin pahaa aikaa, että uimassa käydessä, kun kuivasi niin pyyhe oli kuin olisi vuosia ollut käytössä ja sen jälkeen pesukoneeseen. Teimme Jaakko Savolan kanssa paljon työtä ja valituk- sia Vaasan vesioikeuteen ja viime vuosina se on alkanut hieman puhdistua. Ankeletta rasittaa jo olemassa olevat turvetuotanto alueet. Nyt tulee lisää 3, näiden entisten lisäksi. Ja siellä oli ainakin alussa noin 10-15 vuotta sitten saos altaat jotka vuotivat yli kevät ja syys tulvien aikana, keväällä kun jäät lähtivät vesi oli kirkasta mutta kun tulva tuli niin se oli kuin porokahvia! Ja toivon, että saataisiin muutettua se sopimus, siitä saos altaan toiminasta sel- laiseksi, että sen pitää toimia ympäri vuoden. Jotta päästöt eivät likaa missään olosuhteissa järviämme. Nythän on jo metsä ojituksessa, että ei saa ojaa ohjata suoraan vesistöön. Nyt on luodattu ja todettu Ankelleen järven syvyyden pienentyneen noin 4m eli enne oli noin 24m ja nyt 20m. Eli siinä lasku joen jälkeen oleva kuoppa on täyt- tynyt humuksella. Eli käytetäänkö meidän järviä, saosaltaina. Kuvassa toissa syksynä otetut laiturit tikkaat syyskuun alku päivinä ja ovat likai- sena mudasta.</p>	<p>Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.</p>

Puulan kalastusalue

Puulan kalastusalueen palaute koskee kaavaselostuksen otsikon 2.5 *Luonnonvarojen käyttö*, kohtaa 2.5.1 *Turvetuotanto*

Tuotantoon soveltuvien suoalueiden valintakriteerit

Sivun 44 taulukon kohdassa 5 mainitaan: Suoalueille, joista puolet tai enemmän on ojittamatta, ei osoiteta tuotantoa. Sanamuotoa tulee muuttaa niin, että tuotantoa voidaan myöntää vain ojitetuille soille. Tällöin ollaan linjassa valtakunnassa käytettyjen turvetuotannon yleisten suositusten kanssa.

Sivun 45 taulukon kohdassa 8 mainitaan: *Turvetuotantoa ei osoiteta alle 500 m päähän ko. suojualueista.* Etäisyys 500 m on täysin riittämätön silloin, kun kyseessä on vesistövaikutukset tuotantoalueen alajuoksun puolella sijaitsevilla Natura-alueilla. Humusaineiden vaikutukset näkyvät veden ruskettumisena 5-10 km etäisyydellä tuotantoalueesta. Mainintaa tulee täsmentää vesistövaikutusten osalta siten, että tuotantoa ei osoiteta alueelle, jossa valumavesien vaikutus voi ulottua suojualueelle.

Vemala-mallinnus

Turvetuotannon vesistövaikutuksia arvioitaessa laajavaikutteisoin tekijä on liuenut humus. Tuotantoon soveliaiden soiden valinnassa on kaavaluonnoksen mukaan käytetty Vemalamallinnustyökalua.

Mallin avulla on simuloitu mm. kokonaishiilen TOC leviämistä vesistöön. Puulan kalastusalueen muistuttaa, että TOC-arvolla ei voida luotettavasti arvioida humusaineiden leviämistä. Turvetuotannon vesistötarkkailussa yleisesti käytetty suure liuenneille humusaineille on kemiallinen hapenkulutus COD Mn. Muun muassa raportissa http://www.keskisuomi.fi/filebank/22757-koistinen_maakuntavaltuusto_060612. HYPERLINK "http://www.keskisuomi.fi/filebank/22757-koistinen_maakuntavaltuusto_060612.pdf"pdf todetaan, että kokonaishiilen mittauksella ei pystytä erottamaan humusaineiden hiiltä. Oikeampi tapa simuloida liuenneen humuksen leviämistä on COD Mn. Mahdollisena syynä siihen, että Syke ei ole näin tehnyt, on että Vemalalla ei voida mallintaa liuenneita humusaineita, kuten osoittautui Länsi-Puulaa koskeneessa vesistöselvityksessä.

Ominaiskuormitus

Aineistossa on mainittu, että lähtöaineistona on käytetty Vapo Oy:n antamia tietoja ominaiskuormituksesta. Käytännössä Vapon käyttämät ominaiskuormitustiedot edustavat vain murto-osaa turvetuotannon todellisesta kuormitussäyksestä. Huomioitavaa on myös, että turveyhtiön ilmoittamissa luvuissa on mukana ainoastaan varsinaista tuotantoaluetta koskevat tiedot. Niissä ei ole huomioitu tuottajan kaivamien ja säännöllisesti perkaamien eristysojien aiheuttamaa kuormitusta, eikä liioin turvepölylaskeuman ajautumista vesistöön.

Maakuntakaavassa käytetyt turvetuotantoalueiden valintakriteerit on käsitelty maakuntahallituksessa ja -valtuustossa. Kriteerit on johdettu nykyisistä oikeus- ja lupapäätöksistä.

Vemala-mallilla ei voida simuloida suoraan humusta. Vesistövaikutusten arvioinnissa tahdottiin kuitenkin tuoda esiin vesien tummentuminen turvevaltaisilla alueilla, ja siksi annettiin suosituksia turvetuotannon rakentamisen välttämiseen, jos väriluku on jo valmiiksi suuri eli humuksen vaikutuksia arvioitiin väriluvun kautta.

Vemala-mallissa on käytetty lähtötietoina ominaiskuormituslukuja, joita on korjattu Etelä-Savossa turvetuotantoalueilta mitatuilla pitoisuuksilla. Tarkastelussa käytettyä lähtöaineistosta on neuvoteltu Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa ja tämän "oikeampia" lähtötietoja ei ole saatavilla tarkastelujen pohjaksi. Sykkeessä vielä kehitettiin kiintoaineen mallinnusta niin, että päivittäinen kiintoaineen pitoisuus oli riippuvainen valunnasta, näin voitiin huomioida myös valuntahuippujen vaikutusta.

<p>Kuten Kyyveden kalastusalueen antamassa vastineessa osoitetaan, turvetuotannon päästöt vesistöön ovat kymmenkertaiset verrattuna Vapon esittämiin laskelmiin.</p> <p>Jälkikäyttö Useita turvetuotannossa olevia soita tullaan sulkemaan maakuntakaavan voimassaoloaikana. Siksi on tärkeää, että kaavaan lisätään kappale, jossa käsitellään tuotannosta poistuneen alueen jälkikäyttöä. Tärkeimmäksi kriteeriksi tulee asettaa, että jälkikäyttö ei saa heikentää valuma-alueen vesistöjen ekologisen tilan luokitusta.</p> <p>Lisäksi esitämme, että kaavassa suositellaan jälkikäyttöksi metsitystä tai lintukosteikkoa. Samoin esitämme kirjattavaksi suositusta, että aluetta ei vesistövaikutusten takia oteta peltoviljelykäyttöön.</p> <p>Kyyveden vaikutukset Kyyvedeltä Läsäkosken kautta laskevilla vesillä on merkittävä vaikutus Puulan veden laatuun. Läsäkoski itsessään on järvitäinen lisääntymiskoski ja on mukana valtakunnallisessa hankkeessa, jossa tavoitteena on luonnonvaraisen järvitaimenkannan elvytys.</p> <p>Yllä mainituin perustein Puulan kalastusalue yhtyy Kyyveden kalastusalueen antaman palautteen vaatimukseen, ettei uusia soita kaavoiteta Kyyveden valuma-alueelle.</p>	<p>Maakuntakaavan selvityksissä otetaan huomioon kaavan yleispiirteisyys, tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat vesistövaikutusarvioinnit vaaditaan yksityiskohtaisimmissa kaavoissa ja hankkeen lupavaiheessa, jolloin tiedetään tarkemmin toteutuvan alueen sijainti, koko, toteutustapa ja valuntasuunnat.</p> <p>Lisätään jälkikäyttöä koskeva suunnitteluvaihtoehto turvetuotantoalueita koskevaan suunnittelumääräykseen ja koko kaava-alueita koskevaan yleismääräykseen.</p> <p>Kyyveden valuma-alueelle on merkitty jo luvan saanut Aveasuon-Itäsuon turvetuotantoalue, vesistövaikutusten arvioinnin mukaan, mikäli Aveasuota ei toteuteta, niin alueelle voidaan osoittaa vaihtoehtoinen paikka, ilman että veden laatu muuttuu nykyisestä.</p>
<p><i>Kiinteistöyhtymä M. N. ja I. Y.</i></p> <p>Tietoomme on tullut Etelä-Savon maakuntaliiton suunnitelmat turvetuotannon aloittamiseksi Kansansuon ja Tetrisuon (GTK nro 1095) alueilla Ankeleenjärven välittömässä läheisyydessä. Huolenamme ja ihmettelyn kohteena on mm. suunnitelmassa tehty selvitys Ankeleenjärven nykytilasta, jossa todetaan järven nykyisellään olevan erinomaisessa/ hyvässä ekologisessa kunnossa ja järven tila ei muuttuisi turvetuotannon vaikutuksesta ja siten ei aiheuttaisi järven ekologisen tilan huononemista. Järvi on jo nykyisellään korkeintaan tyydyttävässä kunnossa, koska tosiasiassa veden laatu on jo nyt väriltään hyvin ruskeaksi värjäytyntä ja humuspitoista Kangasjärvestä (jonka ympäristössä turvetuotantoa) valuvien vesien takia. Kokonaisfosforin, typen ja orgaanisen hiilen, humuksen vaikutus mm. Ankeleenjärvestä on ollut jo nähtävissä kauan aikaa, järven tila ei missään nimessä ole erinomainen/hyvä ja järven pH-arvot ei varmaankaan ole 'terveen järven' lukemissa. Aikoinaan Ankelejärvestä on mitattu jopa 35-36 metrin syvyys ja nykyisellään on päästy korkeintaan 20 metriin, joten on selvää, että nykyiset laskeumat järven pohjaan ovat nykyisen, yläjuoksulla harjoitettavan, turvetuotannon aiheuttamaa. Kalastettaessa mm. verkoilla Ankeleenjärven syvänteistä ja matalammastakin verkot ovat nostettaessa todella likaiset turpeesta (=humuksesta). Esimerkiksi kesäisin uimisen yhteydessä helposti huo-maa 'värivirheen' sekä limaisuuden iholla ja rannoille tuulella muodostuvan</p>	<p>Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.</p>

vaalean ruskean vaahdon. Myöskin asitioissa olevien saunavesien pohjalle muodostuu sakkaa (onko turvetta vai mitä?), kun vesi on astioissa jonkin aikaa. Jos suunnitelmassa olevien soiden vedet johdetaan Ankeleenjärveen, tulee se aiheuttamaan järven ja alapuolisen vesistön kalaston ja virkistyskäytön tuhon.

Mm. edellä mainittuihin asioihin vedoten vastustamme suunnitelmassa mainittujen Kansansuon ja Tetrisuon valjastamista turvetuotantoon, mm. seuraaviin yksityiskohtiin vedoten:

PERUSTELUT:

- Ankeleenjärven ja sen alapuolisten vesistöjen ekologinen huononeminen/ pilaantuminen
- olemassa olevan luontaisen kalakannan (mm. muikku ja siika) tuhoaminen, veden pH-arvojen muuttuessa
- nykyisen virkistyskalastuksen tuhoaminen
- virkistysympäristön (mm. mökkeily, saunominen, uiminen, marjastus) tuhoaminen
- turvetuotannosta aiheutuvien pöly- ja meluhaittojen lisääntyminen
- tieliikenteestä aiheutuvat vaarat kapeilla teillä
- virkistyspaikkojen (=mökkien) arvon aleminen

Lisäksi emme hyväksy suunnitelmassa olevien, Kangasjärven vaikutuspiiriin kuuluvien, Höytiönsuo-N ja Kivikankaanalussuon turvetuotannon aloittamista em. perusteluihin vedoten.

Yhteenvetona pyydämme Etelä-Savon maakuntaliittoa poistamaan suunnitelmastaan turvetuotantoon soveltuvien soiden listalta edellä mainitut kohteet.

Höytiönsuo ja Kivikaanalussuo eivät ole mukana maakuntakaavassa.

Erillisillä kirjeillä:

L. ja K. L.

E. P.

T. ja T. L.

T. S. ja 8 muuta allekirjoittajaa

P. ja E. H.

J.-P. V., R. G., L. V.

H. V. ja 5 muuta allekirjoittajaa

H. ja L. S.

E. H.

M. H. ja 11 muuta allekirjoittajaa

Kaavaluonnoksesta tulee poistaa seuraavat turpeenottoon soveltuviksi merkityt alueet:

tu 5.355 Kansansuo

tu 11.355 Tetrisuo

Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.

1 Vesistöhaitat

Isojoen- Sahinjoen valuma-alueella on kaavaluonnoksen liitetiedostojen mukaan 1834 ha turvetuotantoaluetta. Tämä rasittaa vesistöjen tilaa merkittävästi vielä pitkään tulevaisuudessa.

Lisäkuormitus Ankeleenjärveen tulee heikentämään veden laatua, ja riski järven tilan alenemisesta luokkaan välttävä tulee kasvamaan. Kuormitus tulee heikentämään kalakantaa ja vaarantamaan virkistyskäyttöä merkittävästi.

Järven luontainen siika- ja muikkukanta, ja vuori- ja iso joen rapukanta olisivat uhattuna.

Isojoki laskee Monni -järveen, jonka ekologinen tila on jo nyt väittävän ja tyydyttävän rajalla. Lisäkuormitus yläpuolisista vesistöistä vaikeuttaisi veden laadun hyvä -tilan saavuttamiseen.

2 Pohjavesialueet

Piilukanvuoren pohjavesialue 11.290 rajoittuu Ankeleenjärveen ja järven vedenlaadun heikkeneminen vaarantaa pohjaveden käytön.

3 Virkistyskäyttö

Ankeleenjärveen rajoittuva Pieni-Piilukka Junnonmäki ge 11.500 geologinen muodostelma ja siellä sijaitseva V 11.63 Piilukanvuori-Norronniemi virkistysalueen käyttö vaarantuu.

Isojoen- Sahinjoen vesistöalueella kulkee mlr 11.69 Majavareitti (melontareitti), jonka käyttö vaarantuu.

Tetri- ja Kansansuo tunnettuja karpalo ja lakka/hilla alueita, joten marjastus estyy mahdollisen turvetuotantoalueen toteutumisen myötä. Myös metsästys vaikeutuu ja tietyillä alueilla jopa estyy.

Turvetuotanto aiheuttaa melu-, pöly- ja liikenteellistä haittaa.

4 Taloudellinen näkökanta

Suuri osa alueesta on metsitetty ja ojitettu, josta on maanomistajille tullut mitattavat kustannukset. Niiden korvaaminen pienentää noston kannattavuutta.

5 Luonnonarvot

Koska suunnittelualue on rajattu ylisuureksi, mahdollinen tuleva potentiaalinen nostoalue sisältää merkittävän määrän prosentuaalisesti luonnontilaista suota.

6 Omistussuhteet

Suunnittelualue on pääosin yksityisten maanomistajien omistuksessa, joista merkittävä osa vastustaa turvetuotantoalueen suunnittelua, kuten allekirjoituksista selviää.

<p>E. P. (toinen muistutus)</p> <p>Harjakangas – Saloselkä, 106 tulisi jakaa kahdeksi erilliseksi alueeksi lopulliseen kaavaan. Perusteluna asialle on se että Harjakangas on pohjavesialueella ja Saloselällä ei ole sen suhteen rajoituksia. Lisäksi tieyhteys poikkeaa alueilla. Lupavaiheessa on selkeämpää jos alueilla on yhteneväiset määrittelyt.</p>	<p>Harjukankaan ottoalue poistetaan maakuntakaavasta, koska se on pohjavesialueella. Sen tilalle uutena ottoalueena tulee kaavaan Saloselän ottoalue (EO 11.321).</p>
<p>T. A. ja R. K.</p> <p>Mielipiteen ilmaisu, koskien Pahkasuo, järvi Loukee, Pieksämäki</p> <p>Mielestämme turvetuotantoa ei voi edes harkita ym. suolla. Olemme hankineet Loukeen rantatontin 10 vuotta sitten ja rakentaneet talomme sinne olettaen, että tontin ja kiinteistön arvo tulevat säilymään ja virkistyskäyttö on mahdollista järvellä ja sen rannoilla. Pieksämäen kaupunki on kunnallisella vesijohdolla mahdollistanut hyvät edellytykset myöskin tasokkaaseen rakentamiseen. Huomioitavaa on, että vesijohto kulkee järven pohjassa. Loukee on pieni järvi, keskisyvyys ehkä n. 2m. Rannat ovat matalat ja osittain ruovikoituneet. Keskellä järveä on nk. syväne, jossa n.5 m syvyyttä pienellä matkalla. Kesällä vesi on ruskeaa ja limoittuu koska pohja kukkii ja aiheuttaa uimareille syyhyä, varsinkin lapsille. Pyydän katsomaan Pöyryn raporttia Loukeen veden laadusta. Siinä veden laatu on korkeintaan tyydyttävä. Tosin kuin eräessä raportissa, joka on kaavan liitteenä. Järvelle on ojituksen seurauksena aiheutunut jo aiemmin pohjaan lietekerros n. 1/2 metriä, joka tekee vedestä sameaa ja mudittanut aiemmin hiekkarantaiset rannat. Nyt ainut hiekkapohja löytyy nk. uimarannalta (aiemmin maalaiskunnan ylläpitämä ranta). Tämä ranta on edellen kyläläisten käyttämä ja lasten ja aikuisten virkistyskäytössä. Järven kalakantaa on pyritty ylläpitämään sekä kalastuskuntien että yksittäisten asukkaiden toimesta. Kuhakanta on olemassa sekä normaali järvikalakanta. Nyt myös näyttäisi, että rapukanta on elpymässä, joka ed. ojituksen myötä kuoli. Vaikka Loukee on pieni järvi, on sen olemassaololla suuri merkitys alueen asukkaille ja rannoilla asuville ihmisille. Myöskin luonto järven ympäristössä on tärkeää ja suoperäisten kasvien ja lajien säilyttäminen on ensiarvoisen merkityksellistä myös meidän jälkeemme tuleville sukupolville. Jokainen haluaa omalta osaltaan olla suojelemassa luontoa eikä tuohoamassa sitä. Nyt näyttäisi siltä, että yhteiskunnassa päättäjät eivät näyttäisi olevan tässä suojelutyössä mukana vaikka toisin annetaan ymmärtää. Pahkasuo on merkitykseltään pieni, vain 45 h. Mitenkä tämän suon turvetuotanto voisi olla merkittävää taloudellisesti? Se ainoastaan pilaisi koko ympäristön ja aiheuttaisi enemmän taloudellisia vahinkoja kuin tuottoja. Vaadimme ehdottomasti Pahkasuon poistamista turvetuotantolialta ja ilmoittamaan siitä kaikille asianosaisille mahdollisimman pian.</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>

<p><i>P. H.</i></p> <p>Kyyveden kuormitusta ei saa enää lisätä turvesoilta tulevista valumista.</p> <p>Olen ollut kesäasukkaana Kyyveden rannalla noin 50 vuotta. Vuodesta 2011 lähtien olen myös mökinomistajana ja Puolukkasaaren omistajana Kapustasalmella (Kivennokantie). Vedenlaatu on surkeaa, näkösyvyyttä ei juurikaan ole - edes Puolukkasaaresta. Mittasin saaren laiturista, että pohjassa on noin 20 senttimetriä saviliejuja.</p> <p>Mikkelin kaupunki ei taida ymmärtää miten luonnonarvot pilataan turvesoiden vuoksi. Toivottavasti turvetuottajille ei anneta lisää lupia. Kesämökkien arvot alenevat, Kyyveden saastunutta vettä suuri osa kesäasukkaista käyttää virkistykseen ja talousvetenään. Pikku hiljaa myös Puulavesi pilaantuu Kyyveteen laskettujen "myrkköjen" vuoksi.</p>	<p>Kyyveden valuma-alueelle on merkitty jo luvan saanut Aveasuon-Itäsuon turvetuotantoalue, vesistövaikutusten arvioinnin mukaan, mikäli Aveasuota ei toteuteta, niin alueelle voidaan osoittaa vaihtoehtoinen paikka, ilman että veden laatu muuttuu nykyisestä.</p>
<p><i>K. V.</i></p> <p>Kangasniemellä pohjoisosissa olevalta suolta tu 6.343 vesistövaikutukset kohdistuvat Keski-Suomen puolelle. Selvityksissä ei ole nähtävissä turvetuotantoalueiden lisäämiseen laskenta-arvoja, joten vesistövaikutuksia ei voi arvioida. Selvitykset ovat alueenkäytön (GTK:n arvio suon tuotantokelpoisuudesta, suon luonnontilaisuus) sekä tuotannon vesistövaikutuksien ja indikaattorien osalta puutteellisia tai niitä ei ole merkitty selkeästi aineistoon. Nämä olisi lisättävä ja otettava huomioon asiaa valmisteltaessa ennen kaavan ehdotusvaihetta.</p> <p>Sähkölinjavaraus (Pieksämäki, Niinimäki) SVE1 11.384 on liian pitkä 1. vaihemaakuntakaavan kriteeristöön nähden. SVE2 11.385 kulkee suurimmaksi osaksi hanketoimijan omilla mailla ja olemassa olevalla voimajohtokäytävällä. Hanketoimija on selvityksissään voimalinjoista antanut oman vaihtoehtojärjestyksensä, jossa lyhyempi linjavaraus SVE2 on etusijalla. Lopulliseen maakuntakaavaan tulisi varata vain yksi ohjeellinen linjavaihtoehto SVE2, nyt varauksessa on kaksi kiinteää linjaa yhtä yksityistä tuotantoaluetta varten. Selvitykset ja vaikutustenarvioinnit ovat puutteellisia linjavaihtoehtojen osalta tai ei ole liitetty kaava-aineistoon nähtävillä. Nämä tulisi ottaa huomioon ennen kaavan ehdotusvaihetta.</p>	<p>Virosensuo-Luodesuo on Iso-Virmaksen valuma-alueella. Valuma-aluekohtaiset vesistövaikutukset on arvioitu Suomen ympäristökeskuksessa Vemala-mallilla. Käytössä on ollut ympäristöhallinnon vedenlaatutiedot. Arviointi on katsottu riittäväksi yleispiirteistä maakuntakaavaa varten. Se ei poista yksityiskohtaisemman arvioinnin tarvetta ympäristölupavaiheessa.</p> <p>Voimalinjavarausta päivitetään sitä mukaan kun tuulivoimahankkeen selvitykset etenevät ja linjaus täsmenyy.</p>
<p><i>P. H.</i></p> <p>Mielipiteenä ilmoitan, että Pahkasuon turvetuotantoon soveltuvan alueen merkintä tulee poistaa.</p> <p>Perustelut: Maakuntastrategiassa keskeisenä asiana on hyvä toimintaympäristö ja alempiasteisissa kaavoissa on Loukeeseen osoitettu loma-asutusta ja matkailupalvelujen alue. Turvetuotanto ei kuitenkaan vesistövaikutustensa vuoksi tue hyvää toimintaympäristöä. Pyhäluomanjoen alkuperäinen rapukanta ja Pyhä-</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>

<p>luomanmyllyn jalokalojen kasvatusta kärsivät myös turvetuotannon aiheuttamista vesistövaikutuksista. Pyhäluoman myllyn vesiturbiinin toimintaa vaikeuttaa myös turvetuotantoon osoitetun suon kuivatuksen aiheuttamat yli- ja alivirtaamat. Myllyn tullimyllyoikeudet ja patoamisoikeudet ovat Mikkelin lääninhallituksen päätöksessä 38/1858. Mylly on osoitettu kaavassa ma 11.616 merkinnällä.</p>	
<p><i>Pahkasuon alueen asukkaat c/o J. H.</i></p> <p>Etelä-Savo 2. vaihemaakuntakaavan luonnoksen selostuksessa sivulla 45 annetun kriteeristön mukaan turvetuotantoa ei tule sijoittaa alta 500 m:n päähän asutuksesta. Meidän allekirjoittaneiden kiinteistöt sijoittuvat 200-500 m : n sisälle turvesuovarauksesta. Etäisyydestä johtuen melu ja pölyhaitat haittaavat vakituista asumista. Tämän johdosta pyydämme poistamaan Pahkasuon turvetuotantoalueen aluevarausmerkinnän.</p>	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p> <p>Maakuntakaavassa osoitetaan koko suokokonaisuus, samalla on katsottu että rajauksen sisäpuolella voidaan toteuttaa tuotantoalue siten, että 500 metrin vähimmäisetäisyys asutukseen täyttyy. Tuotantoalueen rajausta määritellään vasta ympäristölupamenettelyssä.</p>
<p><i>Pitkäjärven asukkaat ja rantatonttienomistajat</i></p> <p>Allekirjoittanut kaavan osallinen esittää seuraavan mielipiteen vaihemaakuntakaavan luonnoksen kohteesta tu L1.352 Pahkasuo.</p> <p>Alue ei ole ympäristön kannalta turpeen nostoon soveltuva alue, sillä toiminta ko. alueella aiheuttaa monia Ympäristöministeriön turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeessa 2/20t5 mainittuja haittoja eikä niitä pystytä riittävästi ehkäisemään:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvealueen elinympäristöjä tuhoutuu ja jäljellä olevien elinympäristöjen laatu heikentyy sekä soiden vaihtumisvyöhykkeitä häviää. Nämä muutokset vaikuttavat suolajien levinneisyyteen ja runsauteen, sillä ojitus ja turpeenotto on merkittävin suolajiston uhanalaisuuden syy ja uhkatekijä. Lisäksi muutos voi välillisesti lisätä mm hirvituhoja. Turvetuotannon vesistökuormitus vaikuttaa alapuoleisen vesistön veden laatuun, luontotyyppeihin sekä kasvi- ja eläinlajistoon. - Vaikutukset maisemaan ja maakäyttömuotoihin ovat huomattavat, sillä turvekentät ovat avoimia ja paljaita sekä toiminta on pitkäkestoista. Maisemaan vaikuttavat tukikohdat, turveumat, tiestöt ja mahdolliset sähkölinjat paikallisesti arvokkaalla moreeniharjulla ge 21L509 tai sen välittömässä läheisyydessä. Luonnon hyötykäyttö suositulla alueella lakkaa kokonaan. - Vesistövaikutuksista voidaan mainita pohjaveden pinnan lasku, suon pintavirtauksen lakkaaminen ja vesi virtaa suon maatuneen kerroksen läpi ojaistoihin. Valunta kasvaa ainakin ajoittain ja valunta virtaa nopeammin ojitusalueelta alapuoleiseen vesistöön, johon huuhtoutuu kiintoainetta, ravinteita, humusta ja rautaa. Turvealueen kunnostusaikana kuormitus on suurempaa kuin tuotantovaiheessa, mutta suurten virtaamien aikana kuormitus on aina huomattava. Soilta huuhtoutuva humus värjää veden tummaksi. Kiintoaine aiheuttaa alapuoleisten järvien rantojen ja puro- ja jokiuomien liettymistä ja eliöitten elinympäristöjen muutoksia sekä mahdollisesti veden sameutumista ja 	<p>Pahkasuo on vesistövaikutusten arvioinnista todettu turvetuotantoon soveltuvaksi eikä sitä tämän vuoksi ole syytä poistaa kaavasta.</p>

happamuuspiikkejä. Ravintokuormitus lisää vesistöjen rehevöitymistä varsinkin, kun kuormitusta tulee lisäksi muilta turpeennostoaloilta.

- Pohjavesissä vaikutus näkyy pohjaveden alentumisena ja pohjaveden laatu voi heikentyä rauta-, mangaani- tai humuspitoisuuden lisääntymisen takia.
- Ilmastovaikutuksia ovat hiiltä sitovan ekosysteemin menettäminen ja turvealueen kasvihuonepäästöjen lisääntyminen kaikkine haittoineen.

Pahkasuolla haittojen estäminen on vaikeaa:

- etäisyys asuntoihin on alle 500m ja kaava-alueen vapaa-ajan asunnot ovat liian lähellä
- virtaamien hallinta ei onnistu kaikkina aikoina, sillä alue on vedenjakajaseutua ja alapuoleinen alue on tulvaherkkää
- valumavesien puhdistus ei onnistu riittävän hyvin ko. alueella, sillä nostoalue on pieni eikä riittäviä suoja-alueita ei ole riittävästi
- haitallista pohjavesivaikutusta alueen kaivoille muuttuneina pohjavesivirtaamina
- pöly- ja meluhaittojen torjunnassa on vaikea päästä sallittuihin raja-arvoihin ko. alueella
- turvallisuusriski on suuri polttoaineiden, jätteiden, tulipalojen ja huonokuntoisilla ja kapeilla liikenneväylillä lisääntyvien raskaiden kuljetusten takia
- turpeen noston kokonaisvaikutukset ko. alueella ja sen ympäristössä ovat huomattavan negatiiviset vaarantaen asukkaiden käynnistämät tai käynnistettävät vesien kunnostamistoimet ja haittaavat virkistys- ja elinkeinotoimintaa

Virkistys ja harrastustoiminnan haittoja ovat mm. melu, pöly, tärinä ja lisääntyvä liikenne, vesimäärä ja ravinnekuorma sekä pienhiukkasten kulkeutuminen ilmaan, maahan, vesiin ja vesistöjen pohjissa, harrastus- ja virkistystoiminnan vaikeutuminen tai estyminen ja veden laadun heikkeneminen lähivesissä ja kaukokulkeutumisaueilla sekä omaisuuden hyödyntämisen vaikeutuminen ja omaisuuden arvon laskeminen.

Maa- ja metsätalouden haittoja ovat mm. vauriot ympäristölle, kasvustolle ja omaisuudelle, lisääntyneen veden ja liikenteen aiheuttamat toimenpiteet ojituksiin, rumpuihin, kasteluun ja tulvavesiin sekä vaikeudet muussa toiminnassa. Tutkittaessa alueen soveltuvuutta turpeennostoon on otettava huomioon lait, asetukset, viranomaisohjeet sekä turvetuotannon ympäristöä koskevat ohjelmat.

Turvetuotanto ei saa ympäristönsuojelulain (YSL527/2010) mukaan aiheuttaa alueellisesti merkittävän luonnonarvon tuhoutumista (Venäjänkangas), pohjavettä ei saa pilata (YSL 17§), laki naapurussuhteista (26/1920) kieltää kohtuuttoman rasituksen aiheuttamisen, merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten takia on otettava huomion YVAL 48§ 3 momentti, ympäristönsuojelulain 3 luvun 2§ mukaan on noudatettava mitä luonnonsuojelulaissa LSL säädetään. Vesilaisista (VL587/2011) on noudatettava ainakin 3 luvun 2 §:ää luvan varaisessa toiminnassa sekä jätelain JL646/2010 mukaisia määräyksiä. YSL 51§ 1. momentin mukaan turvetuotanto ei saa huonontaa alapuoleisen vesistön tilaa tai vaarantaa ko. vesistön hyvän tilan saavuttamista, joten turpeennostoalueen on oltava riittävän kaukana joesta tai järvestä. Tielinjaukset on syytä suunnitella ja toteuttaa,

<p>että aiheutetaan mahdollisimman vähän vahinkoa.</p> <p>Ennen maakuntakaavan laillistamista on Pahkasuon soveltuvuus turvetuotantoon selvitettävä riittävästi, jotta maakuntakaavan hyväksymisellä ei kumota YSL 13 §:ää ja siten vaaranneta Pahkasuon tu 11.352 käyttönotolla mahdollisena turvetiestön pohjana Venäjän kankaan ge 2 11.509 säilymistä luonnontilaisena.</p> <p>Jos Pahkasuo kaikesta huolimatta merkitään kaavaan, on kaavaan merkittävä alueen omistajan ja nostajan velvollisuuksiksi varata haittojen estämiseen ja haittakorvausten maksamiseen riittävät resurssit sekä noudattamaan turvetuotannon hyviä toimintatapoja, omavalvontaa ja jälkikunnostamaan alue sekä korjaamaan tai korvaamaan ympäristölle aiheutetut vahingot tai muun toiminnan haitat. Lisäksi varataan kaikille noston vaikutuspiirissä asuville, toimiville ja omistajille oikeudet myöhemmin tehdä yksilöidyt valitukset ja haittakorvausvaatimukset, sillä kaikki eivät tiedä ko. olevasta maakuntakaavan luonnoksesta tai eivät voineet esittää mielipidettään.</p>	<p>turvetuotannosta mahdollisesti aiheutuvien haittojen korvaamisesta päätetään ympäristölupakäsittelyssä.</p>
<p><i>M. N. ja I. Y.</i></p> <p>Tietoomme on tullut Etelä-Savon maakuntaliiton suunnitelmat turvetuotannon aloittamiseksi Kansansuon ja Tetrisuon (GTK nro 1095) alueilla Ankeleenjärven välittömässä läheisyydessä. Huolenamme ja ihmettelyn kohteena on mm. suunnitelmassa tehty selvitys Ankeleenjärven nykytilasta, jossa todetaan järven nykyisellään olevan erinomaisessa/ hyvässä ekologisessa kunnossa ja järven tila ei muuttuisi turvetuotannon vaikutuksesta ja siten ei aiheuttaisi järven ekologisen tilan huononemista. Järvi on jo nykyisellään korkeintaan tyydyttävässä kunnossa, koska tosiasiaa veden laatu on jo nyt väriltään hyvin ruskeaksi värjäytyntä ja humuspitoista Kangasjärvestä (jonka ympäristössä turvetuotantoa) valuvien vesien takia. Kokonaisfosforin, typen ja orgaanisen hiilen, humuksen vaikutus mm. Ankeleenjärvessä on ollut jo nähtävissä kauan aikaa, järven tila ei missään nimessä ole erinomainen/hyvä ja järven pH-arvot ei varmaankaan ole 'terveen järven' lukemissa. Aikoinaan Ankelejärvestä on mitattu jopa 35-36 metrin syvyys ja nykyisellään on päästy korkeintaan 20 metriin, joten on selvää, että nykyiset laskeumat järven pohjaan ovat nykyisen, yläjuoksulla harjoitettavan, turvetuotannon aiheuttamaa. Kalastettaessa mm. verkoilla Ankeleenjärven syvänteistä ja matalammastakin verkot ovat nostettaessa todella likaiset turpeesta (=humuksesta). Esimerkiksi kesäisin uimisen yhteydessä helposti huomaa 'värivirheen' sekä limaisuuden iholla ja rannoille tuulella muodostuvan vaalean ruskean vaahdon. Myöskin asutioissa olevien saunavesien pohjalle muodostuu sakkaa (onko turvetta vai mitä?), kun vesi on astioissa jonkin aikaa. Jos suunnitelmassa olevien soiden vedet johdetaan Ankeleenjärveen, tulee se aiheuttamaan järven ja alapuolisen vesistön kalaston ja virkistyskäytön tuhon.</p> <p>Mm. edellä mainittuihin asioihin vedoten vastustamme suunnitelmassa mainittujen Kansansuon ja Tetrisuon valjastamista turvetuotantoon, mm. seuraaviin yksityiskohtiin vedoten:</p>	<p>Tetrisuo ja Kansansuo poistetaan kaavasta luontoarvojen ja vesistövaikutusten vuoksi.</p>

<p>PERUSTELUT:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ankeleenjärven ja sen alapuolisten vesistöjen ekologinen huononeminen/ pilaantuminen - olemassa olevan luontaisen kalakannan (mm. muikku ja siika) tuhoaminen, veden pH-arvojen muuttuessa - nykyisen virkistyskalastuksen tuhoaminen - virkistysympäristön (mm. mökkeily, saunominen, uiminen, marjastus)tuhoaminen - turvetuotannosta aiheutuvien pöly- ja meluhaittojen lisääntyminen - tieliikenteestä aiheutuvat vaarat kapeilla teillä - virkistyspaikkojen (=mökkien) arvonaleneminen <p>Lisäksi emme hyväksy suunnitelmassa olevien, Kangasjärven vaikutuspiiriin kuuluvien, Höytiönsuo-N ja Kivikankaanalussuon turvetuotannon aloittamista em. perusteluihin vedoten.</p> <p>Yhteenvetona pyydämme Etelä-Savon maakuntaliittoa poistamaan suunnitelmistaan turvetuotantoon soveltuvien soiden listalta edellä mainitut kohteet.</p>	<p>Höytiönsuota ja Kivikankaanalussuota ei ole esitetty potentiaalisiksi turvetuotanto-alueiksi maakuntakaavassa.</p>
<p>ge-merkintöjä koskeva palaute</p>	
<p><i>M. I.</i></p> <p>Kiellän kaikenlaisen kaavoitukseen liittyvän toiminnan omistamallani Perämehtä-tilalla Pieksämäen kaupungin Venetmäen kylässä.</p> <p>En halua että omistamalleni maapalalle suunnitellaan mitään kaavoja, maankäytön rajoituksia, suojelua ym , sikäli kun maani tavoittavat suunnitelmiin. Haluan että se luonnon tila joka siellä nyt vallitsee, saa jatkua koskemattomana omistuksessani.</p> <p>Siis EI kaavoitukselle.</p> <p>-----</p> <p>Marjo Ihalainen (toinen muistutus)</p> <p>Äskenen Marjo Ihalaisen kielteinen kannanotto kaavoituksesta siis koski aluetta nro 11.506.Siis kiellän kaikenlaisen kaavoituksen omistamallani alueella , mikäli maani sattuvat hipomaan yllämainittua aluetta 11.506.</p>	<p>Haukilahden kumpumoreenialue (ge2 11.506) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue. Alue on merkitty erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-aineslain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainesluvat myönnetään maa-aineslain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-aineslupien käsittelyssä ne on otettava huomioon kaava-merkinnästä huolimatta.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta ge-merkintöjen vaikutuksista.</p>
<p><i>R. L., P. T., T. N.</i></p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöillemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistöille Lassila 1:7, Tannila 3:7Rantala 2:28 Yläharju 1:11 nimisille tiloille on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa ge2 merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11.508 ulottuu lähes koko tilan alueelle. Lisäksi alueella on myös muita asianomaisia tiloja.</p>	<p>Toikkala-Palokangas (ge2 11.508) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue. Alue on merkitty erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-aineslain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainesluvat myönnetään maa-aineslain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia</p>

<p>Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue 11.551 ulottuu tilojen pohjoisosaan.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttavat harjoitettaviin maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten käytettäviin maa-ainesten kotitarveottoon?</p> <p>Lisäksi tarvitsemme tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? esim. navettaa, navettalaajennusta, liete/virtsasäiliötä.</p> <p>Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut ovatko mahdollisia?</p> <p>Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäättään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia?</p> <p>Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tulisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa.</p> <p>Samoin onko Maakunnan Parhaat Maisemat selvitys ollut nähtävillä ja onko alueen asukkaiden ollut mahdollista ottaa kantaa aluerajauksiin?</p> <p>Oikeusvaikutteisessa Naarajärven alueen rantaosayleiskaavassa on rajattu Toikkalanmäen maisemallisesti arvokas alue. Ylempiasteista kaavaa laadittaessa tulisi huomioida oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava ja sen aluerajaukset. Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-ainestilujen käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Myös maisema-aluemerkintä on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä: alueella on maisemallisia arvoja. Maisema-alueille ei ole annettu muita kaavamääräyksiä kuin suunnittelumääräys eli jos alueelle joskus tehdään viranomaisten toimesta maankäytön suunnitelmia, tulee näissä suunnitelmissa ottaa geologiset muodostumat ja maisema huomioon, niin että arvot säilyvät.</p> <p>Kaavamerkinnöillä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Maakunnan parhaat maisemat selvitys on nähtävillä ProAgrian ja ELY-keskuksen toimesta, selvityksestä on järjestetty myös kyläiltoja. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava. Maakuntakaavavaraukset tarkentuvat alempiasteisissa kaavoissa. Maakuntakaava ei ole voimassa yksityiskohtaisemman kaavan alueella, siis Naarajärven alueen rantaosayleiskaava-alueella noudatetaan yleiskaavaa, ei maakuntakaavaa.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p>U. Y.</p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistölie 593-418-4-22, 593-418-8-46, 593-405-6-6 on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa ge2 merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11.510 ulottuu lähes koko tilan alueelle.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttavat harjoittamaan maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten harjoittamaan maa-ainesten kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut, ovatko mahdollisia?</p> <p>Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäättään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p>	<p>Pohjois-Niskamäen drumliiniparvi (ge2 11.510) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue, joka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v. 2007. Alue on merkitty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainestilun mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainestilut myönnetään maa-ainestilun perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-ainestilujen käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Ge2 –merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p>

<p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tulisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa.</p> <p>Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan valtakunnallista arvoa omaavat moreenialueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p><i>O. H.</i></p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistölie 593-418-0005-0021 on osoitettu 2. vaihemaaku ntakaavassa ge2 merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11 .510 ulottuu lähes koko tilan alueelle.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttavat harjoittamaani maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten harjoittamaani maa-ainesten kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut ovatko mahdollisia?</p> <p>Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäättään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tukisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa.</p> <p>Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>Pohjois-Niskamäen drumliiniparvi (ge2 11.510) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue, joka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v. 2007. Alue on merkitty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainestain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainestain myönnetään maa-ainestain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-ainestain käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Ge2 –merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan valtakunnallista arvoa omaavat moreenialueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p><i>E. ja M. M.</i></p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistöille 593-418-0007-0016, 593-418-0007-0012, 593-418-0008-0067, 593-418-0005- 0009, 593-418-7-11 on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa ge2 merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11 .510 ulottuu lähes koko tilan alueelle.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät</p>	<p>Pohjois-Niskamäen drumliiniparvi (ge2 11.510) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue, joka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v. 2007. Alue on merkitty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainestain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainestain myönnetään maa-ainestain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-ainestain käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p>

<p>aiheuttavat harjoittamaani maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten harjoittamaani maa-ainesten kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää, onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut, ovatko mahdollisia? Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäätään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät, ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tukisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa.</p> <p>Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>kunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-aineslupien käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Ge2 –merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan valtakunnallista arvoa omaavat moreenialueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselistusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p><i>R. ja M. P.</i></p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistölle 59340200230001 Koivula ja 59340500010057 Jussila on osoitettu 2.vaihemaakuntakaavassa ge2 merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11.510 ulottuu lähes koko tilan alueelle.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttavat harjoittamaani maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten harjoittamaani maa-ainesten kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut ovatko mahdollisia? Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäätään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tukisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa. Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>Pohjois-Niskamäen drumliiniparvi (ge2 11.510) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue, joka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v. 2007. Alue on merkitty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainestain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainesluvat myönnetään maa-ainestain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-aineslupien käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Ge2 –merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan valtakunnallista arvoa omaavat moreenialueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselistusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>

T. S./Sora ja Betoni V.Suutarinen Ky, Maarakennus Suutarinen Oy, SBS Betoni Oy

Nähtävillä olon aikana kaikki kaavan osalliset voivat ilmaista mielipiteensä suunnitelmasta. Maakuntakaavan osallisia ovat kaikki ne henkilöt, viranomaiset ja yhteisöt, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa.

Yrityksemme (Sora ja Betoni V. Suutarinen Ky, Maarakennus Suutarinen Oy ja SBS Betoni Oy) työllistää Mikkelin seudulla suoranaisesti tällä hetkellä noin 120 henkilöä ja yhtiöiden kokonaisliikevaihto on noin 25 miljoonaa euroa. Yhtiöryhmiin liiketoiminta muodostuu toisiaan täydentävistä betoniteollisuudesta ja talo- sektin maarakentamisesta. SBS Betoni Oy:n uusi betonielementtitehdas aloitti toimintansa Mikkelin Tikkalassa noin kaksi vuotta sitten. Kyseessä on sekä pinta-alaltaan että tuotantokapasiteetiltaan Suomen suurin seinäelementtitehdas, ja alansa modernein tuotantolaitos koko Euroopassa. Yritysten toiminta jatkuu perheyrityksenä.

Yrityksemme tulevaisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että kahden tuotannon kannalta keskeisen tehtaan lähiympäristössä on maa-ainesta saatavilla kymmeniksi vuosiksi eteenpäin (sekä kalliota murskattavaksi että soraa). Nyt nähtävillä olevassa kaavaluonnoksessa ei kumpaakaan ensisijaista ottoaluetta ole merkitty.

Maa-ainesten ottoon soveltuvien uusien alueiden osalta lista on muutenkin esimerkiksi Mäntyharjun osalta kovin suppea (Harjukangas Uusi EO ja Kylmäjä Uusi EO). Näistä ns. Harjukankaan alueen eteläinen osa on jo pääosin omistuksessa mutta toteutettavuudeltaan vasta tulevaisuuden alue hyvin pitkällä aikavälillä.

Kaavan selostusosassa todetaan, että tässä vaiheessa ei ole tarvetta osoittaa useampia uusia ottoalueita kaavaan. Ratkaisu perustuu arvioihin, jonka mukaan maakuntakaavassa osoitetut alueet riittävät hyvin jo nyt olemassa olevaan kysyntään. Tilastoja vääristää tosiseikka, joka todetaan myös kaavaluonnoksen selostusosassa: Lisäksi lupia haetaan paljon varastoon, eikä suunniteltu otto määrä useinkaan toteudu haetun suuruisena.

Käsityksemme mukaan maakuntakaavassa tulisi juuri siksi ensisijaisina ottoalueina osoittaa ainakin ne ottoalueet, joilla on selkeä yhteys jo olemassa olevaan elinkeinorakenteeseen ja työpaikkoihin. Eli esitämme maakuntakaavaan lisättäväksi kahta jo kaavan tavoitteidenkin mukaista laadullisesti, määrällisesti ja sijainniltaan hyödynnettävissä olevaa maa-ainesten ottoaluetta:

1. Perälampi-Rajavuoren ottoalue Mäntyharjun pohjoisosassa lähellä Hirvensalmenrajaa sijaitsee juuri valmistuneen pohjoiseen suuntautuvan tieyhteyden takia vain 20 kilometrin päässä Tikkalasta ja on aktiivinen jo nyt. Kokonaisuutena yli neliökilometrin suuruisella alueella on arviolta jopa 2 milj. kuutiota hyödynnettäviä maa-aineksia. Vertailun vuoksi todettakoon että maakuntakaavaan nyt lisätyissä uusissa alueissa on määrällisesti potentiaalia huomattavasti vähemmän ja liikenteellinen tavoitettavuus paljon vaikeampi.

2. Kangaslampi-Mutapohjan ottoalueet entisen Suomenniemen (nyk. Mikkelin) alueella ja lähellä Mäntyharjun rajaa eivät myöskään ole mukana kaa-

Maakuntakaavassa on ottoalueina osoitettu vain Etelä-Savon POSKI projektissa ja sen jälkeen tehdyssä Kiviaineshuoltoprojektissa tutkitut ja muun maankäytön kanssa yhteen sovitettut alueet. Kaikkia olemassa olevia ja luvitettuja ottoalueita ei siis kaavassa ole osoitettu.

Perälampi-Rajavuoren alue oli mukana Etelä-Savon kiviaineshuoltoprojektissa ja siinä sen todettiin soveltuvan maa-ainesten ottoon. Lisätään ottoalueena kaavaan.

Suomenniemen alueella on toteutettu Etelä-Karjalan POSKI-projekti, jonka alueet

valuonnoksessa. Määrällisesti kyseisellä alueella on potentiaalia jopa edellisiä enemmän noin 3 milj. kuutiota ja liikenteellisesti paikka on erinomainen. Onko osasyynä poisjääntiin se, ettei Suomenniemen alue ollut mukana POSKI-projektissa. Kyseisellä alueella on runsaasti muitakin toimijoita maa-ainesten otossa ja elementtitehtaamme sijaitsee keskellä kyseistä aluetta. Suomenniemen pienten vesistöjen rantaosayleiskaavassa kyseinen alue on huomioitu osittain EO -merkinnällä. Mikkelin kaupungin kanssa yhteistyössä on tarkoitus laatia jatkossa alueelle osayleiskaavan muutos- ja laajennus, jolla turvataan elinkeinotoiminnan tarpeet pitkällä tähtäimellä.

Käsityksemme mukaan uusilla esittämillämme EO -alueilla ei ole sellaisia luontoarvoja, jotka estäisivät merkintöjä. Aktiivisten ottoalueiden suunnittelun alkuvaiheessa olemme teettäneet luontoselvitykset, jotka ovat tarvittaessa käytettävissä. Perälampi- Rajavuoren alueella osin sijainnut III lk pohjavesialuetta ei enää ole huomioitu rekistereissä.

Ymmärrämme toki, että maakuntakaava ei suoranaisesti kiellä maa-ainesten ottoa kaavakartan ns. valkoisilta alueilta, mutta maakuntakaavan EO -merkintä myöskin hyvin todennäköisesti helpottaisi kyseisten alueiden lupamenettelyä jatkossa niin aikataulujen kuin lupien kestonkin osalta, eikä alueille tulisi niin mitään muuta toimintaa, joka olisi ristiriidassa alueen käytön suhteen.

Vähäisten maa-ainesten ottoalueiden vastapainoksi uudessa maakuntakaavassa on mm. Mäntyharjun alueelle osoitettu merkittävä määrä uusia ge1-alueita, jotka ovat pinta-alaltaan osin hyvin laajoja. Kyseiset alueet ovat ilmeisesti tulleet maakuntakaavaan valtakunnallisesti arvokkaiden kallioalueiden inventoinnin kautta ja ovatkin kiistatta arvokkaita kohteita ainakin osa-alueiden keskeisten kallioiden osalta. Nämä pitääkin jättää mahdollisimman luonnontilaan jotta pelkästään maisemallisten arvojen takia. Siitä huolimatta kyseisten alueiden reuna-alueille jää runsaasti alueita joiden hyödyntäminen jatkossa maa-ainesten otossa on yksityisille maanomistajille vaikeaa tai jopa mahdotonta. Eli maanrakennusalan yrittäjien näkökulmasta tietynlainen suojelupainotteisuus saa liikaa painoarvoa nyt nähtävillä olevassa kaavaluonnoksessa.

Toivomme ennen kaavaehdotuksen laatimista yhteydenottoa ja /tai neuvottelua yrittäjien ja kaavan laatijoiden kesken, jolloin maakuntakaavaan saadaan merkittävää liikenteellisesti ja tuotantotaloudellisesti mahdollisimman potentiaaliset ottoalueet toissijaisten alueiden sijaan.

Samassa yhteydessä voisimme keskustella myös siitä, onko em. tuotantolaitoksemme entisen Suomenniemen alueella jo siinä laajuudessa, että se olisi myöskin syytä merkitä maakuntakaavaan teollisuus- ja työpaikka-alueena. Tikkala jo onkin: T/P - kohdemerkinnällä osoitetaan maakuntakeskuksen, seutukeskusten ja paikalliskeskusten ulkopuolella oleva seudullisesti merkittävä Tikjalan teollisuus- ja palvelualue. Alueen kehittäminen, maankäyttö ja rakentaminen edellyttävät yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Sopiva kohdemerkintä Suomenniemellä voisi myös olla T/EO ?

on merkitty maakuntakaavaan. Kangaslampi-Mutapohjan alueelta ei yhteensovitusta ole tehty. Alueen kaavoitus voidaan hoitaa yleiskaavoilla.

Suomenniemelle merkitään kohdemerkintä EO/T osoittamaan betonitehdasta ja sen ympäristön ottoalueita.

<p>Mielipide Etelä-Savon 2.vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä.</p> <p>Kiinteistölle Jussila 593-429-4-8 on osoitettu 2.vaihemaakuntakaavassa ge2-merkintä Valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11.508 ulottuu lähes koko tilan alueelle. Kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävä alue 11.551 ulottuu tilan pohjoisosaan.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttava harjoittamaani maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten harjoittamaani maa-ainesten kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut ovatko mahdollisia? Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäättään maakuvakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tukisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa. Samoin onko Maakunnan Parhaat Maisemat selvitys ollut nähtävillä ja onko alueen asukkaiden ollut mahdollista ottaa kantaa aluerajauksiin?</p> <p>Oikeusvaikutteisessa Naarajärven alueen rantaosayleiskaavassa on rajattu Toikkalanmäen maisemallisesti arvokasalue. Ylempiasteista kaavaa laadittaessa tulisi huomioida oikeusvaikutteinen rantaosayleiskaava ja sen aluerajaukset. Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>on merkitty erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainelain mukaisia maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainesluvat myönnetään maa-ainelain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valtakunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maa-aineslupien käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Myös maisema-aluemerkintä (ma 11.551 Toikkala-Halkokumpu-Pitkäsmäki) on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä: alueella on maisemallisia arvoja. Maisema-alueille ei ole annettu muita kaavamääräyksiä kuin suunnittelumääräys eli jos alueelle joskus tehdään viranomaisten toimesta maankäytön suunnitelmia, tulee näissä suunnitelmissa ottaa geologiset muodostumat ja maisema huomioon, niin että arvot säilyvät.</p> <p>Kaavamerkinnöillä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Maakunnan parhaat maisemat selvitys on nähtävillä ProAgrian ja ELY-keskuksen toimesta, selvityksestä on järjestetty myös kyläiltoja. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava. Maakuntakaavavaraukset tarkentuvat alempiasteisissa kaavoissa. Maakuntakaava ei ole voimassa yksityiskohtaisemman kaavan alueella, siis Naarajärven alueen rantaosayleiskaava-alueella noudatetaan yleiskaavaa, ei maakuntakaavaa.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p>K. P.</p> <p>Mielipide Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistosta ja siinä kiinteistöllemme osoitetuista ge2 ja ma-merkinnöistä. Heikkilä 8:36. Jussila 8:48.</p> <p>Kiinteistölle x x on osoitettu 2. vaihemaakuntakaavassa ge2 merkintä valtakunnallisesti arvokas moreenialue 11.510 ulottuu lähes koko tilan alueelle.</p> <p>Kaavan merkinnöistä ei selviä tarkasti millaisia rajoitteita kyseiset merkinnät aiheuttavat harjoittamaani maa- ja metsätalous yrittämiseen sekä näitä varten</p>	<p>Pohjois-Niskamäen drumliiniparvi (ge2 11.510) on valtakunnallisesti arvokas moreenialue, joka on inventoitu ympäristöministeriön toimesta v. 2007. Alue on merkitty alueen erityisominaisuutta osoittavalla katkoviivamerkinnällä. Merkintä on informatiivinen, eikä aiheuta maankäytön rajoituksia. Valtakunnallisesti arvokkaat moreenialueet otetaan huomioon silloin, jos alueelle haetaan maa-ainelain mukaista maa-ainesten ottolupaa. Silloinkaan merkintä ei sinänsä estä ottoluvan myöntämistä, vaan se toimii informaationa kunnalle luvanmyöntöprosessissa. Maa-ainesluvat myönnetään maa-ainelain perusteella, mikäli alueella ei todeta olevan laissa mainittuja erityisiä luonnonmuodostumia, kauneusarvoja tai maisemallisia arvoja. Valta-</p>

<p>harjoittamaani aineiden maa- kotitarveottoon? Lisäksi tarvitsen tietää onko alueelle jatkossa mahdollista rakentaa maataloutta palvelevia rakennuksia? Tuleeko vanhoille rakennuksille kunnossapitovelvoite ja purkamiskielto? Vaaditaanko metsien hakkuuseen jatkossa kalliita selvityksiä ja lupia ja kuka ne korvaa? Miten peltojen metsittäminen ja avohakkuut ovatko mahdollisia? Kenen korvausvelvollisuudessa on ylipäättään maakuntakaavan rajoittavat merkinnät ellei omistamaansa maata voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla, jota maa- ja metsätalous on minimissään?</p> <p>Onko Valtakunnallisesti arvokkaiden moreeni muodostumien selvitys ollut nähtävillä kuntakohtaisesti tai onko selvityksestä tiedotettu maanomistajia? Selvityksessä arvoluokiltaan heikommassa päässä olevia harjuja ei tukisi osoittaa maakuntakaavassa ja arvokkaimpien moreenimuodostumien aluerajaukset tulee tarkastaa maastossa.</p> <p>Näihin kysymyksiin vastausta odotellen varaamme oikeuden lisämielipiteisiin ja korvausvaatimukseen jatkossa, mikäli merkinnät aiheuttavat haittaa yritystoiminnallemme.</p>	<p>kunnallisesti arvokkailla moreenialueilla on todettu näitä arvoja olevan, joten maaineslupien käsittelyssä ne on otettava huomioon kaavamerkinnästä huolimatta.</p> <p>Ge2 –merkinnällä ei rajoiteta maa- ja metsätalouden harjoittamista tai yritystoimintaa. Maa-ainesten kotitarveotto on mahdollista.</p> <p>Alueelle voidaan vapaasti rakentaa, kunnossapitovelvoitetta tai purkamiskieltoa ei voida antaa maakuntakaavalla. Metsien hakkuuseen merkintä ei aseta mitään rajoituksia. Myöskään peltojen metsittämistä ei maakuntakaavalla voida kieltää.</p> <p>Valtakunnallisesti arvokkaista moreenialueista on tiedotettu vuonna 2007, mutta ei maanomistajakohtaisesti. Alueet kuullaan lisäksi nyt maakuntakaavan yhteydessä. Maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan valtakunnallista arvoa omaavat moreenialueet. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaava.</p> <p>Tarkennetaan kaavaselostusta merkintöjen vaikutusten osalta.</p>
<p><i>R. N. ja 10 muuta allekirjoittajaa</i></p> <p>Vuonna 2010 vahvistetussa maakuntakaavassa on määritelty Mikkelin Tuukkalaan, Lappeenrannan tien varteen kallio- tai rakennuskiviainesten ottoalue, joka on vaihemaakuntakaava 2:ssa, merkitty koodilla EO18.318.</p> <p>Vuonna 201-3 Destia käynnisti hankkeen kivimurskaamoalueen avaamisesta kyseiselle Huntinvuoren alueelle. Samalle paikalle oli suunnitelmissa perustaa myös asfalttiasema. Mikkelin kaupungin vuosina 2013-2014 järjestämissä kuulemistilaisuuksissa lähiseudun vakituiset asukkaat, viljelijät ja vapaa-ajanasuntojen omistajat ja käyttäjät ilmaisivat kannanottonaan, että murske- ja asfalttiaseman perustamissuunnitelmassa ei ole otettu huomioon elinkeinon harjoittamiseen, maisemaan, ekologiaan, liikenteeseen, melu- ja pölyhaittoihin eikä virkistyskäyttöön liittyviä näkökohtia. 2013 perustetun kansalaisliikkeen "Pro Huntinvuori" laatimassa adressissa (ks.liite), jolla vastustettiin murskaamohankkeen toteuttamista, oli 169 allekirjoittajaa. Liitteenä on myös 30.7.2013 julkaistu selvitys, Destian murske- ja asfalttiasemahanke", joka tuolloin lähetettiin tiedoksi mm. Mikkelin ELY-keskukselle, Etelä-Savon maakuntaliitolle ja Museovirastolle.</p> <p>Me allekirjoittaneet, jotka edustamme paikallisia maanomistajia, viljelijöitä, vakituksia asukkaita ja vapaa-ajanasuntojen omistajia ja käyttäjiä vaadimme, että uudesta maakuntakaavasta poistetaan Tuukkalan kylän Huntinvuoren alueelle suunniteltu kiviainesten käyttöoptio (EO1 8.3i.S). Vaatimuksemme perusteluksi esitämme seuraavaa :</p> <p>1) Suunniteltu kallio- tai rakennuskiviainesten ottoalue on Naapuruussuhdelain 17 S:n (4.2.2000/90) vastainen, koska siinä ei ole otettu huomioon lähistön asukkaille ja elinkeinonharjoittajille aiheutuvaa kohtuutonta rasitusta (melu-, pöly- ja hajuhaitat).</p> <p>2) Alue on toteutuessaan Maankäyttö- ja rakennuslain 15:n (5.21999/132) vas-</p>	<p>Huntinvuoren kalliokiviainesten ottoalue (EO1 8.318) on vahvistetussa maakuntakaavassa ottoalueena. Alueelle on haettu kalliokiviainesten ottolupaa ja sinne laaditaan parhaillaan yleiskaavaa. Maakuntakaavavarausta ei ole syytä poistaa. Ottotoiminnan rajat ja rajoitukset määritellään maa-ainesten lupaprosessissa ja yleiskaavassa.</p>

tainen, koska suunnitelmassa ei ole otettu huomioon laissa mainittuja ekologis-
sia, taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia arvoja Halilan tilan luomuviljelypellot
ovat vain 160 m:n päässä, Kotimäen rehuviljelypellot n. 100 metrin päässä ja
Nuutilan vadelma- ja mansikanviljelytila alle 1 km:n päässä alueesta. Erityisesti
läheiselle luomuviljelyn elinkeinonharjoittamiselle murskealue olisi merkittävä
uhka.

3) Suunniteltu alue olisi myös Maa-ainelain 3§:n vastainen: "maa-aineksia ei
saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon
kauneusarvojen tuhoutumista tai laajalle ulottuvia muutoksia luonnonolosuh-
teisiin tai pohjavesiolueen veden laadun vaarantumista."

Välittömästi valtatie toisella puolella avautuu merkittävä historiallinen Tuukka-
lan ja Porrassalmen alue (Tuukkala-Moision alue kivikautisine hautalöytöineen,
Porrassalmen harju historiallisine taistelupaikkoineen). Museovirasto on toden-
nut, että Porrassalmi on Suur-Savon historiallisesti merkittävintä ja ajallisesti
syvintä kulttuurimaisemaa esihistoriallisine ja historiallisine muistoineen. Se on
"valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö" (ks. ww.rky.fi).

Lisäksi alueen välittömässä läheisyydessä, Huntinvuorentien varressa on
Metsäkeskuksen ennallistama luonnonlähde. Lähteen luonnontilan vaaranta-
minen on Vesilain 1.luvun 11.§:n mukaan kielletty. Myös Metsälain 10 §:n mu-
kaan luonnon lähteiden lähialueet ovat rauhoitettuja ja erityisen arvokkaita.
Mikkelin kaupunki on 3.6.2013 julkistetussa kulttuuriperintöohjelmassaan si-
toutunut Mikkelin seudun kulttuurimaisemien vaalimiseen. Tuukkalan ja Por-
rassalmen alueet ovat juuri tällaisia.

4) Läheinen Syysjärvi on osa Syysjärven-Linnajärven-Pitkäjärven vesistöaluetta,
jolla on huomattavat virkistysarvot vakituisille ja vapaa-ajanasuntojen asukkail-
le. Murskealue olisi uhka koko tämän vesialueen luonnonarvoille.

5) Alueen kivenmurskaustoiminnan liikennejärjestelyt olisivat vaaralliset. Mik-
kelin ympäristökeskus on jo aiemmin tehnyt ko. alueen liikennejärjestelyistä
päätöksen, jonka mukaan tälle mahdolliselle alueelle ei saa rakentaa uutta
liikenneliittymää. Ainoa kulkuyhteys alueelle sijoittuisi vaarallisesti aivan 2+1-
kaistaisen keskikaiteellisen moottoriliikennetieosuuden pohjoispäähän ja ylit-
täisi valtatie vieressä kulkevan kevyen liikenteen väylän.

6) Mikkelin kaupunki on käynnistänyt 2015 Tuukkalan alueelle osayleiskaava-
hankkeen, jossa myös kyseistä Tuukkalan aluetta tarkastellaan uudelleen. Edel-
lä mainittuihin perusteluihin ja niihin liittyviin lainkohtiin vedoten vaadimme,
että uudesta maakuntakaavasta poistetaan Tuukkalankylän Huntinvuoren alu-
eelle suunniteltu kiviaineksen käyttöoptio (EO1 8.318).

Ampumaratoja koskeva palaute

<p><i>Etelä-Savon ampumaharrastuksen alueneuvottelukunta</i></p> <p>Haluamme kiittää maakuntaliittoa aktiivisesta toiminnasta, harrastajien kuulemisesta ja esitysten huomioimisesta maakuntakaavassa. Kerimäellä sijaitsevan Harjumajan ampumaradan osalta toivomme radan ja sen rakennusten ja rakenteiden merkitsemistä historialliseksi kohteeksi kaavoituksessa. Radan historiasta kertoo Jorma Hytösen tekemä inventointi (s-postin liitteenä). Muistinvarainen epäily on myöskin toisesta historiallisesta rata-alueesta Etelä-Savossa. Rata saattaa olla Pieksämäellä. Yritän varmistaa vielä asiaa.</p> <p>Harmittaa hiukan huono tiedonkulku, koska itse sain tiedon lausuntoajasta 9.3.2016 (jättöpäivä 11.3.2016) ja näin ollen tarkempi kartoitus ei aikataulun puitteissa ollut mahdollinen. Toivomme pääsevämme postituslistallenne, jolloin aikaa jäisi enemmän toimenpiteisiin.</p>	<p>Merkitään Harjumajan ampumarata ma-kohteena maakuntakaavaan, koska se on Savonlinnan maakuntamuseon toimesta inventoitu ja arvotettu maakunnallisesti arvokkaaksi.</p> <p>Neuvottelukuntaan kuuluu palautekirjeen perusteella edustajat Suomen ampumaurheiluliiton Kaakkois-Suomen alueelta, Suomen riistakeskuksen Etelä-Savon piiristä, Suomen metsästäjälitiiton Suur-Savon piiristä, MPK:n Etelä-Savon koulutus- ja tukiyksiköstä, Suur-Savon Reserviläisupseeripiiristä sekä Asealan elinkeinonharjoittajilta. Näistä tahoista Suomen ampumaurheiluliitto ry:n Kaakkois-Suomen piirille, Suomen riistakeskuksen Etelä-Savon piiri, Suomen metsästysliiton Suur-Savon piirille ja Suur-Savon reserviupseeripiiri ry sekä lisäksi muutamille muille alan toimijoille on lähetetty 19.1.2016 päivätty lausuntopyyntökirje, jossa on pyydetty palautetta kaavan valmisteluaineistosta. Maakuntaliitto torjuu kritiikin huonosta tiedonkulusta ampumaharrastajien suuntaan kaavan valmisteluvaiheen kuulemisessa.</p>
<p><i>Ampumaharrastusfoorumi</i></p> <p>Ampumaharrastusfoorumi on ammuntaa harrastavien järjestöjen yhteenliittymä, jonka tavoitteena on turvata ammunnan harrastusmahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Ampumaharrastusfoorumissa ovat edustettuina Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Ampumahihtoliitto, Suomen Riistakeskus, Suomen Metsästäjälitiitto, Maanpuolustuskoulutusyhdistys, Maanpuolustuskiltojen liitto, Reserviläisurheiluliitto, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto, Asealan Elinkeinonharjoittajat ja Asehistorian liitto.</p> <p>Joulukuun alussa 2015 voimaan astuneen ampumaratalain tavoitteena on edistää turvallista ampumaharrastusta, turvallisuutta ampumaradoilla ja niiden välittömässä läheisyydessä sekä maakunnallisen ampumarataverkoston suunnitelmallista kehittämistä. Ampumaratalain (12§) mukaan maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoitustarpeesta maakunnassa. Kokonaistavoitteena on taata ja turvata koko maahan yhtenäiset, turvalliset, viranomaismääräysten mukaiset, toiminnalliset ja koulutukselliset edellytykset vapaaehtoiselle, järjestäytyneelle ampumaharrastukselle ja sen kehittämiselle tulevaisuudessa. Koko maan kattavalla, eritasoisten suorituspaikkojen verkostolla taataan ampumaharrastusmahdollisuudet aina kaikille ampumaharrastajille sekä ammatissa ampumataitoa tarvitseville.</p> <p>Ampumaratoja käyttävät metsästäjät, ampumaurheilijat, ampumahihtäjät, reserviläiset, muut ammuntaa harrastavat, varusmiehet ja ammatissaan ampumataitoa tarvitsevat, kuten poliisit sekä puolustusvoimien ja raja-vartiolaitoksen</p>	<p>Maakuntaliitto on asettanut maakuntakaavassa ampumaratojen osalta tavoitteeksi alueellisen saavutettavuuden ja ympäristövaikutusten huomioimisen. Liitto on täydentänyt valmisteluaineistovaiheessa kaavassa osoitettavaa ampumarataverkkoa ja on tietoinen siitä, että kaavassa osoitettavien ratojen osalta on alueellisen saavutettavuuden näkökulmasta puutteita Heinäveden ja Puumalan osalta. Näiden paikkakuntien ampumaratojen osalta niiden ympäristölupa-asiat tulee hoitaa kuntoon ennen kuin niiden osoittamiseen maakuntakaavassa on edellytyksiä.</p>

henkilökunta. Metsästys on maassamme hyvin suosittu harrastus jossa hyvä ampumataito on avainasemassa. Ampumarajoittelun lisäksi ampumaratoja tarvitaan myös lakisääteisten ampumakokeitten tasapuoliseen järjestämiseen. Ampumahiito ja -urheilu ovat puolestaan menestyksekkäimpiä urheilulajeja tuoden maahamme mm. vuonna 2015 yli 50 arvokisamitalia. Kaiken kaikkiaan ampumaharrastuksen on todettu ehkäisevän syrjäytymistä ja opettavan vastuullista käyttäytymistä sekä parantavan keskittymiskykyä.

Ampumarataverkoston tulisi muodostua maakunnallisista ampumaurheilukeskuksista ja niihin verkostoituneista muista ampumaradoista sekä vähäisistä ampumaradoista. Verkoston tulisi olla kiinteä osa muuta vapaa-ajantoimintaa ja pääosin kunnallisia liikuntapaikkoja. Arvioitaessa ampumaratojen sisällyttämistä tulisi noudattaa koko Suomen alueella yhtenäisiä ohjaavia periaatteita:

1. Maakuntaliiton alueella pitää olla vähintään yksi ulkoampumarata, jossa kyetään ampumaan maakunnassa kutakin harrastettavaa lajia.
2. Maakuntaliiton alueella pitää olla vähintään yksi lain määrittelemä ampumaurheilukeskus, jossa voidaan ampua yhtä aikaa useimpia maakunnassa harrastettavia lajeja.
3. Maassamme pitää olla suuralueittain (esim. entinen läänijako) 5 - 8 kansainväliset vaatimukset täyttävää ampumaurheilukeskusta (paikkalukumäärä ja varustus), joissa voidaan järjestää useamman ampumalajin kansainvälisiä arvokisoja ilman tapahtumakohtaista lisärakentamista. Etelä-Savossa tällainen sijoituspaikka olisi Mikkeli.
4. Kussakin kaupungissa tai kuntakeskuksessa pitää olla sisäämpumarata ilmaiseille. Lisäksi isommissa kaupungeissa pitää olla sisäämpumarata ruutiaseille (minimissään 25 metriä).
5. Ampumarataverkon rakenteen tulisi olla sellainen, että siirtymisaika radalle olisi keskimäärin 30 minuuttia.

Ampumahiitourheilun tilapäiset ampumaratatarpeet tulisi myös huomioida suunnittelussa varaamalla latuverkoston yhteyteen sopivat alueet.

Positiivista Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavassa on ampumaratojen osalta kuuden uuden radan lisäys. Kuitenkin riittävän kattavan ja monipuolisen ampumarataverkoston turvaamiseksi yllä esitettyjen periaatteiden mukaisesti tulisi maakuntakaavaan sijoittaa mahdollisimman suuri määrä ampumaratoja. Myös olemassa olevien ampumaratojen toiminta tulee turvata kaikilla mahdollisilla keinoilla, koska ampumaratojen siirtäminen on erittäin vaikeaa, hidasta ja kallista. Mikäli kuitenkin joudutaan turvautumaan ampumaradan siirtoon, tulee vanhan radan toiminta turvata siihen saakka kunnes uusi rata on käyttöön otettavissa.

Ampumaharrastusfoorumi pitää erityisen tärkeänä, että ampumatoiminta keskittyisi radoille, jolloin ampumatoiminnan aiheuttamat haitat minimoitaisiin ensisijaisesti teknisten rakenteiden avulla ja vasta toissijaisesti käyttöaikojen säätelyllä. Mikäli ampumarataverkosto on harva ja radoille pääsy hankalaa, on olemassa suuri riski, että ampumarajoittelu siirtyy täysin laillisesti yksityismaille metsiin, pelloille ja soraomenteille. Tämä ei ole ympäristön, yhteiskunnan tai ihmisten edun mukaista.

<p>----- <i>Suomen ampumahiihtoliitto on ilmoittanut sähköpostitse 18.3., että vaikka ampumahiihtoliitto on mainittu ampumafoorumin palautteessa, ampumahiihtoliitto ei ole ollut mukana sen laadinnassa eikä ota siihen kantaa.</i></p>	
<p><i>Kangasniemen Kalske ry</i></p> <p>Ampumaratalain 12 §:n mukaan maakuntien liiton tulee laatia kehittämissuunnitelma, jossa esitetään arvio maakunnallisten ampumaurheilukeskusten ja muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja sijoittumisesta. Kangasniemen urheilukeskuksessa valaistun kuntoradan yhteydessä olevasta ampumaradasta ei ole merkintää valmisteilla olevassa maakuntakaavassa. Ampumarata sijaitsee Kangasniemen kunnan Pylvänälän kylässä kiinteistöllä RN:o 2:207. Ampumarata on merkitty Kangasniemen kunnan taajama-alueen yleiskaavaan EA-merkinnällä.</p> <p>Ampumarata Hiihtäjätien päässä, Hiihtäjätie 12, sijaitseva ampumarata peruskorjattiin talkoilla vuonna 2004 ja samalla rata laajennettiin 20-paikkaiseksi. Laajennuksen yhteydessä radalle asennettiin uudet taululaitteistot, joissa on lyijynkeräimet. Ampumaradalla on voimassaoleva ympäristölupa päätös 7 /2014 Mikkelin kaupungin ympäristölautakunta. Alueen hirsinen huoltorakennus, Hiihtomaja valmistui talkootyönä vuonna 2006 ja tarvike/puuvarasto vuonna 2009 myös talkootyönä. Hiihtomaja liitettiin kunnan vesi- ja viemäriverkostoon vuonna 2007. Ampumarata on yksi Kangasniemen kunnan liikuntapaikoista. Hiihtomaja, ampumarata ja valaistu kuntorata urheilukeskusalueella muodostavat Kangasniemen kunnan yhtenäisen maastoliikuntakeskuksen.</p> <p>Ampumaradan käyttö Ampumaradalla järjestetään kansallisia-, piiri- ja seuratason ampumahiihtoja ampumajuoksukilpailuja ja harjoituksia sekä alueella tarjotaan monipuolisia liikuntaharrastusmahdollisuuksia. Radalla järjestetään myös hirvenhiihto- ja hölkkäkilpailuja, ampumasuunnistuskilpailuja sekä Reserviläisliiton suomenmestaruus- ja aluekilpailuja ja harjoituksia. Radalla harjoittelee Kalskeen ampumaurheilijoita Kangasniemen, Joutsan, Hartolan, Toivakan ja Laukaan kuntien alueelta sekä Jyväskylän kaupungin alueelta. Lisäksi radalla käy harjoittelemassa urheilijoita Pieksämäeltä. Arvioitu laukausten määrä on 23000-25000 laukausta vuodessa. Kangasniemen Kalskeen Ampumajaosto pyytää että Hiihtotien päässä, Kangasniemen urheilukeskuksessa sijaitseva ampumarata, alueen merkittävänä ampumaurheilun kilpailu- ja harjoittelupaikkana, merkitään valmisteilla olevaan Maakuntakaavaan.</p>	<p>Maakuntakaavan paikalliskeskuksen alueen kohdemerkinnän (a) yleispiirteisyyssaste huomioiden maakuntaliitto katsoo, että ampumahiihtourheiluun tarkoitettu ampumarata sisältyy kohdemerkintään, eikä sitä ole tarvetta tämän vuoksi erikseen osoittaa maakuntakaavassa.</p>

<p><i>Sulkavan Riistanhoitoyhdistys, H. J.</i></p> <p>Lisäyspyyntö maakuntakaavaan Sulkavan Riistanhoitoyhdistys pyytää maakuntakaavaan lisättäväksi Sulkavan RHY:n ampumaradan, joka sijaitsee vuokra-alueella Sulkavan kunnan Sulkavan kylän Pekkala 77:3 tilan maalla, omistaja Tomi Ahokas. Ampumarata on toiminut vanhassa soramontussa vuodesta 1974, toiminta jatkuu edelleen.</p>	<p>Käyttömäärältään vähäisen ampumaradan merkitsemiseen maakuntakaavaan ei ole edellytyksiä.</p>
Muita merkintöjä koskeva palaute	
<p><i>M. L.</i></p> <p>Olen kokonaisuudessaan tyytyväinen valmisteltavaan maakuntakaavaan. Haluan kuitenkin tuoda esiin Mäntyharjun kunnan alueella tehtävän maakuntakaavoituksen kehitystyön, joka ei kaikin osin vastaa yleisesti hyväksytyjä työskentelytapoja. Pyydän Etelä-Savon maakuntaliittoa kiinnittämään huomiota Mäntyharjun kunnan Perueden eteläpuoleisen alueen kehittämiseen. Kyseiselle alueelle ollaan valmistelemassa kaavamuutosta, jonka materiaaliin voi tutustua Mäntyharjun kunnan internet-sivuilla osoitteessa http://www.mantyyharju.fi/palvelut/456-naehtaevillaeoleviakaavoja. Kyseinen kaavamateriaali koskee Mäntyharjun kunnan (507) Pertunmaan kylän (425) tiloja 8:58, 8:92, 8:98, 8:100, 12:83, 12:191, 12:192, 12:193 ja 12:219 tiloja. Edellä mainitussa materiaalissa on havaittavissa kahteen otteeseen muunneltuja maakuntakaavan karttoja. Ensimmäinen muunneltu kartta löytyy Toivola-Mynttilä-Peruvesi rantaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja toinen Perueden ranta-asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (liite 1). Vahvistetussa virallisessa maakuntakaavassa ei alueella näy lähes kokonaan tilan Saarenpää 12:219 harmaalla kuvatus alueen sekä valtatie viiden osittain peittävää ellipsin muotoista valkoista pistettä, kuten ko. kaavamateriaalissa on esitetty (liite 1). Tämä valkoinen täplä ei sijoitu aluetta kuvaavan punaisen ympyrän keskusta, täten pistettä ei voida selittää punaisen ympyrän kohdennuksen apuvälineeksi. Toisessa karttaversiossa peitetty alue menee myös VT 5:n eteläpuolelle. Kaavassa esitettyä virallista maakuntakaavan karttaa on manipuloitu vääristäen karttamerkintöjä. Kyseisellä valkoisella täplällä on mitä ilmeisemmin peitelty jotakin kaavakarttaan kuulumatonta kaavamerkintää. Hahmottelua on tehty maakuntatasoisesti, ohittaen maakuntakaavan aluetta koskevat merkinnät. Pitäjän uutiset-lehden numeron 4.2.2014 artikkeli "Orasmaa Oy osti Vola-Golf aputoiminimen" (liite 2) mukaan: "Laajentumisen tien toiselle puolelle estää tosin tällä hetkellä vanhat suunnit-</p>	<p>Palautteessa ei tehdä muutosesityksiä vireillä olevaan 2. vaihemaakuntakaavaan. Merkitään muistutus tiedoksi.</p>

<p>telmat Lahden ja Mikkelin välisen oikoradan rakentamisesta.” Peruvesi-Vihantasalmi Matkailun Master Plan P14703/18.8.2011, kohta 5.4 (liite 3): ”Matkailuyrittäjät ovat aktiivisia ja heillä on halua kehittää omaa yritystoimintaansa ja alueen tunnettuutta. Matkailuyritysten lähivuosisiksi suunnittelemaat investoinnit ovat yhteensä noin 25-30 miljoonaa euroa. Sekä Pertunmaan että Mäntyharjun kunta tukevat matkailun kehittämistä alueella ja asia on huomioitu myös maakuntatason suunnitelmissa.” Peruvesi-Vihantasalmi Matkailun Master Plan P14703/18.8.2011, kohta 5.3.6. Jatkotoimenpiteitä maankäytön suunnitteluun liittyen (liite 3): ”Tulevassa vaihemaakuntakaavassa ja yleiskaavojen tarkistusten yhteydessä tulisi käsitellä myös Lahti-Mikkeli oikoradan linjausta, joka nykyisissä kaavoissa on merkitty kulkemaan matkailualueen läpi. Nykyinen oikoratavaraus aiheuttaa epätietoisuutta ja epävarmuutta alueen kehittämismahdollisuuksista ja vaikeuttaa asuin-, matkailu- ja majoitusrakentamista. Koko Pertunmaan ja Mäntyharjun alueen matkailun ja asumisen kehittämisen kannalta olisi hyödyllistä tutkia edelleen vaihtoehtoa, jossa oikoratalinjaus kulkisi Mäntyharjun kuntakeskuksen kautta ja ainakin osa junista myös pysähtyisi Mäntyharjun asemalla.” Peruvesi-Vihantasalmi Matkailun Master Plan P14703/18.8.2011, kohta 5.1.2, Maankäytöllisten valmiuksien varmistaminen (liite 3): ”Nykyisen Lahti-Mikkeli oikoratavarauksen kaventaminen tai uudelleen linjaaminen maakuntakaavassa ja kuntien kaavoissa.” Maakuntakaavan muutokseen, niin alueen maakuntakaavamerkintöihin kuin oikoratavarauksen siirtämiseen tai jopa kokonaan poistoon, kohdistuu yksittäisten toimijoiden taholta huomattava paine. Kyseinen oikoratavaraus on vuosikymmeniä vanha eikä se siten voi aiheuttaa epäselvyyttä tai epävarmuutta kenellekään. Toteutuessaan oikorata varmistaa tulevaisuudessa vuosisatasolla useiden satojen tuhansien itä- ja pohjoissuomalaisen asukkaiden ja matkailijoiden oikeuden nopeaan junayhteyteen. Tätä oikeutta tuskin kannattaa hankeselvityksissä verrat yksittäisten toimijoiden oikeuteen rakentaa oikoratavarauksen paikalle tarpeettomia matkailupalveluiden rakennelmia tai kuntopolkuja. Nykyisetkin rakennelmat ja hankkeet on suunniteltu ja/tai rakennettu pääosin yhteiskunnan myöntämin EU:n LEADER- ja investointituki-muotoisin tukivaroin (Miset Oy, Orasmaa Oy, liite 4), eikä oletamus Peruvesi-Vihantasalmi Matkailun Master Plan P14703/18.8.2011, kohdan 5.1.3 Investointitoimenpiteistä tässä nimenomaisessa kohdassa, 8-10 miljoonaa euroa, ole toteutunut millään muotoa. Pyydän maakuntaliittoa kiinnittämään huomiota oman alueensa kunnissa tehtävään, maanomistajien taholta tapahtuvaan kaavoituksen kehitykseen sekä jatkossa oikaisemaan vastaavat, epäasialliseen toimintatapaan tai ajatusmalliin perustuvat suunnitelmat.</p>	
<p>J. M.</p> <p>Kotitilallamme Roppola 171-408-1-205 on maakuntakaavassa kohdemerkintä ma 4.613 (Paajalan Kartanon vanha kalastajatorppa). 1900-luvun alussa raken-</p>	<p>Kohteen arvot ovat ennallaan, vaikka rakennuksen kunto onkin huono. Kohde on rakennussuojelumerkinnällä (SR) rantayleiskaavassa. Kohdetta ei ole syytä poistaa</p>

<p>nettu torppa on jo ikänsä mukaisessa kunnossa huomioiden tuon ajan rakennustyylin. Museoviraston 1980-luvulla tekemässä inventoinnissa on jo todettu maata vasten rakennetun pohjoisseinän mittavat lahovauriot, jotka ovat 35 vuoden aikana luonnollisesti levinneet. Ei menee enää kauan, kun rakennuksessa ikkunat alkavat särkyä seinän muodonmuutoksen vuoksi.</p> <p>Tilalle on rakennettu 1979 uusi asuinrakennus, jolloin on jo viranomaisten puolelta todettu vanhan rakennuksen korjauskelvottomuus käyttötarkoitukseensa. Täten vanha rakennus on jäänyt vaille käyttötarkoitusta pihapiirissä. 2012 silloinen Joroisten rakennustarkastaja Petri Miettinen vieraili tilalla ja katselmoi kohteen ja puolsi purkuluvan myöntämistä museoviraston käsittelyyn. Lisäksi Varkauden kaupungin ent. rakennustarkastaja Ilpo Miettinen on todennut rakennuksen olevan hyvin huonokuntoinen. Lisäksi verottaja on todennut rakennuksen jo täysin arvottomaksi.</p> <p>Esitämme edellä mainituin perustein kohteen poistamista maakuntakaavasta perusteettomana.</p> <p>(Liitteenä muutamia kuvia rakennuksesta vuodelta 2012)</p>	<p>maakuntakaavasta.</p>
<p>S. K.</p> <p>Haluaisimme lausua mielipiteemme Etelä-Savon vaihemaakuntakaavan valmisteluaineistoon.</p> <p>Kaavassa on retkisatamamerkintä (Riutanniemi V1 69) omistamallamme kiinteistöllä Harjula RN 2:45, kiinteistötunnus 623-410-2-45. Kyseinen merkintä on juuri poistettu Lietveden osayleiskaavan päivityksen yhteydessä tekemämme esityksen pohjalta. Esitys on ollut perusteltu mm. siksi, ettei kyseinen alue sovellu nykyisellään retkisatamakäyttöön.</p> <p>Esitämme, että tämä kaavamerkintä poistetaan myös kyseisestä vaihemaakuntakaavasta.</p>	<p>Poistetaan merkintä maakuntakaavasta.</p>
<p>A. N.</p> <p>Hanhivirrantien varrella olevaan uiton toimipaikkaan ls1 1.210 liittyvät rasiitteet on purettu syksyllä 2015 ja merkintä tulee poistaa maakuntakaavasta.</p>	<p>Kumotaan merkintä.</p>
<p>J.-P. H.</p> <p>Etelä-Savon maakuntaliitto on valmistellut 2. vaihemaakuntakaavaa. Siinä on Savonlinnassa sijaitseva uutena kohteena kaavaluonnokseen mukaan otettu Punkaharjun laivareitin huvilat nimellä oleva kohde. Kohdetunnus maV 12.570. Kohteella sijaitsee reilun 20 kilometrin matkalla 7 kpl 1800-1900 lukujen vaihteessa rakennettuja huviloita. Monet huvilat ovat useampien kilometrien päässä toisistaan, eikä edes näköyhteyttä huviloiden välillä ole. Kaikki huvilat eivät näy suoraan laivareitille tai vesistöön.</p> <p>Kaavaluonnokseen on huvilat merkitty yhtenäisenä rakennettuna kulttuuriympäristönä. Alue käsittää pääasiassa vesialueita, mutta kaavamerkinnän alle jää myös ranta- ja maa-alueita. Kyseiset maa-alueet ovat pääasiassa metsä- tai</p>	<p>Punkaharjun laivareitin huvilat –alue kuuluu Museoviraston inventoimiin valtakunnallisesti arvokkaisiin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin, joista valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen. Tämä selvitys on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti otettava maakuntakaavassa huomioon. Alue on osoitettu alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä. Tarkemmassa suunnitelmassa (ranta-yleiskaavat) suunnitellaan alueen tarkempi maankäyttö. Alueella on arvoa myös sisävesiliikenteen ja alueen matkailun historian kannalta, huvilat on vain yksi rajauseruste.</p>

<p>maatalousmaata ja alueella on runsaasti huviloita uudempaa loma-asutusta sekä rakentamattomia rakennuspaikkoja.</p> <p>Huvilat eivät muodosta mielestäni pitkien välimatkojen johdosta yhtenäistä aluetta. Lisäksi niiden välillä eri vuosikymmeninä rakennettu muu loma-asutus ei tue sitä, että ne voitaisiin merkitä kaavaan yhtenä alueena.</p> <p>Kaavamerkintä ei saa rajoittaa rakentamista, eikä metsätalouden ja muiden elinkeinojen, kuten esim. matkailun harjoittamista. Alueella asuvien toimeentulon hankkimista ei saa vaikeuttaa mahdollisilla toimenpideluvilla tai muulla ylimääräisellä byrokratialla.</p>	<p>Kaavamerkintä ei rajoita rakentamista tai elinkeinojen harjoittamista.</p>
<p><i>E. K.</i></p> <p>Huomautuksena Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaavaan (luonnos) esitän seuraavaa:</p> <p>Kohdeluettelossa kohta 42 pohjavesialueet: Heinäveden kunnan Suurisärkän pohjavesialue pv. 2.272 on merkitty listauksessa muutos I> II, joka on virheellinen tuleviin suunnitelmiin nähden. Ko. alueelle heinäveden kunnan suunnitelmat varavedenottamon rakentamiseksi ovat jo pitkällä, ja alue tulee säilyttää I-luokan pohjavesialueena.</p>	<p>Heinäveden kunnan Suurisärkkä on tällä hetkellä luokiteltu pohjavesialuealuokkaan II. Maakuntakaavaan merkitään tämän hetkinen tilanne. Kun ELY-keskus tekee uuden luokituksen, luokkaa voidaan muuttaa. I ja II luokan pohjavesialueilla on maakuntakaavassa samat kaavamääräykset.</p>
<p><i>M. T.</i></p> <p>Maakuntakaavamuistutus Puhelu Sanna Poutamon kanssa 10.3.2016 Pieksämäen Pyhityn kylässä Häyriälä (rno 1) –tilan kellari on ollut maakuntakaavassa muinaismuistokohteena. Pyydänkin, että se lisätään nyt käsiteltävään kaavaan. Kellari on ajoitettu 1500-luvulle (prof. M. Huurre 1989), sen esittely kuvineen löytyy Sanna Poutamolta. Kiviholvikellari on kotiosoitteessani.</p>	<p>Häyriälän tilan kellari on jäänyt epähuomiossa pois vaihemaakuntakaavasta, kun muinaisjäännökset on otettu suoraan muinaisjäännösrekisteristä kaavaan. Kohde ei ole muinaisjäännösrekisterissä. Kohde merkitään kaavaan kulttuuriympäristön kannalta merkittävänä kohteena (ma).</p>
<p><i>A. L., M. H., J. P.</i></p> <p>Kaavaluonnokseen tulee lisätä tielinjaus Karkeamaan tien alkuosaan (Liite L kartta).</p> <p>Tielinjaus oikaisee Karkeamaantien alkupäässä olevan jyrkän mutkan sekä sitä seuraavan mäen</p> <p>1., Hyödyt yritystoiminnalle Karkeamaalla sijaitsee kaksi maatilaa (Putkenniementie 70 ja Putkenniementie 154) sekä yksi tuotantorakennus (Karkeamaantie 360). Kyseisille tiloille tulee vuosittain suuri määrä raskasta liikennettä (liitteet 2,3,4, ja 5). Liikenne on maatalouteen liittyvää: maitoauto, viljan toimitukset, eläinkuljetukset, lannan siirtoajo, rehutoimitukset sekä muu satunnaisempi raskas liikenne. Karkeamaantien kautta liikennöidään myös yli L500 metsähehtaarin vaatima liikenne, sekä n. 45 muun kiinteistön liikenne (vakituisesti asutut ja vapaa-ajan kiinteistöt).</p> <p>2. Tien turvallisuus</p>	<p>Maakuntakaavassa liikenneväylien osalta käsitellään valtakunnallisia, maakunnallisia ja seudullisia (ylikunnallinen) väyläkysymyksiä. Ko. väylämuutos ei ole maakuntakaavakysymys. Yhdystieluokkaisen Karkeamaantien (nro 15304) parannuksesta on syytä olla yhteydessä tien ylläpitäjään, Pohjois-Savon ELY-keskukseen.</p>

<p>Uuden tielinjauksen ansiosta Karkeamaantietä poistuisi kolme pihaliittymää. Nämä liittymät ovat riskialttiita, koska näkyvyys tieltä niille on huono. Myös pihoilta lähdettäessä näkyvyys tielle on huono. Tielinjaus oikaisee myös tiessä olevan jyrkän mutkan sekä sitä seuraavan mäen. Etenkin talvikuukausina ja kelirikko-aikaan raskaalla liikenteellä on vaikeuksia päästä mäki ylös, koska siihen ei voi ottaa vauhtia. Näkyvyys pihaliittymiin on myös huono, joten sekini vaikeuttaa mäkeen tuloa. Tie on myös liian kapea mäen kohdalta. Kaksi rekkaa ei mahdu siinä kohtaa ohittamaan toisiaan.</p> <p>3. Hyödyt tienpitäjälle</p> <p>Nykyisellään tiessä olevat mutka ja mäki lisäävät tien hoitotarvetta talvikuukausina sekä kelirikko-aikaan. Tietä tarvitsee hiekoittaa enemmän, sekä polannetta poistaa alaterällä. Nämä hoitotarpeet tulevat useasti lyhyellä varoitusaajalla, riippuen liikenteestä. Tällöin tien hoidosta vastaavalle urakoitsijalle tulee ylimääräistä työtä tulla kunnostamaan yksi lyhyt pätkä tiestä. Uusi tielinjaus kulkee tasaisella maalla, jolloin näiden toimenpiteiden määrä vähennee huomattavasti.</p> <p>Tien kunnon tarkkailu vaatii myös alueen yrittäjien omaa valvontaa, jotta liikenne tiloille sujuisi ilman ongelmia. Joka talvi kyseistä tienkohtaa on joutunut hiekoittamaan omatoimisesti. On myös ollut tapauksia, joissa rekka on jäänyt mäkeen kiinni mäen liukkauden tai muun liikenteen vuoksi.</p> <p>4. Vaikutus Mikkelahon yksikkötielle</p> <p>Karkeamaantien alkupään kunto vaikuttaa myös liikenteeseen Mikkelahon yksikkötiellä. Mikkelahon yksikkötien kautta pääsee kulkemaan Karkeamaan kylälle. Tämä liikenne lisää Mikkelahontien hoitokustannuksia ja hankaloittaa sen liikennettä.</p>	
<p>V. N.</p> <p>2.vaihe maakuntakaava Rantasalmi/ ikolanmäki Koskien Ikolanmäen maisema-alueetta Metsolan tilan osalta. Katson aiheettomaksi liittää tilamme kyseessä olevaan alueeseen. Mahdolliset rajoitukset esim. rakentamisessa ja jos pellot joutuu metsittämään mahdollisen maatalouden alasajon takia niin niille ei saa metsittämistukea. Muutenkin kun maataloudessa on vaikeuksia taloudellisesti niin en kaipaa enää mitään uusia rajoituksia. Ja maisemahan säilyy semmoisenaan kun se on ilman kaavaa.</p>	<p>Maisema-alueiden merkintä kaavassa on alueen erityisominaisuutta osoittava merkintä. Alueen rajausta on yleispiirteinen. Merkinnällä ei ole oikeusvaikutuksia suoraan maanomistajaan eli rakentaminen ja maa- ja metsätalouden harjoittaminen sekä muu elinkeinotoiminta on edelleen mahdollista. Kaava sitoo viranomaisia, joten ensisijaisesti ei näiden alueiden peltojen metsitystä tueta. Asia harkitaan kuitenkin aina tapauskohtaisesti, eikä maakuntakaavalla voida kieltää peltojen metsitystä. Ei muuta.</p>